C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Doyle_Arthur_Conan-2-Vzpominky_na_Sherlocka_Holmese.pdb

PDB Name: Doyle_Arthur_Conan-2-Vzpominky_
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Sir Arthur Conan Doyle
Příběhy Sherlocka Holmese
Svazek II

Vzpomínky
na Sherlocka
Holmese

Stříbrný lysáček

"Obávám se, že budu muset odjet, Watsone," řekl Holmes, když jsme jednoho dne ráno zasedli společně ke snídani.
"Odjet? A kampak?"
"Do Dartmooru - do King's Pylandu."
Nepřekvapilo mě to. Vlastně jsem se až divil, že dosud nijak nezasáhl do toho mimořádného případu, o němž se v těch dnech hovořilo a debatovalo v celé Anglii. Můj přítel neklidně prochodil celý jeden den po pokoji s bradou na prsou a svraštěným obočím, znova a znova si nacpával dýmku nejsilnějším černým tabákem a byl naprosto hluchý k veškerým mým otázkám či poznámkám. Prodavač novin nám posílal čerstvá vydání všech denních listů, ale Holmes je jen zběžně přelétl očima a odhazoval do kouta. Ačkoli mlčel, věděl jsem dobře, nad čím tak zavile dumá. Pozornost veřejnosti byla upřena pouze na jediný problém, který mohl zaujmout jeho analytické schopnosti - na podivné zmizení favorita Wessexského poháru a tragické zavraždění jeho trenéra. Když mi proto náhle oznámil, že má v úmyslu vydat se do míst, kde se toto drama odehrálo, řekl mi jen to, co jsem očekával a več jsem doufal.
"Velice rád bych jel s vámi, nebudu-li vám ovšem překážet," řekl jsem.
"Prokážete mi naopak velkou laskavost, jestliže pojedete, milý Watsone. A myslím, že to pro vás nebude zbytečná ztráta času, neboť případ má jisté aspekty, které slibují, že bude jedinečný. Nemýlím-li se, máme právě čas, abychom stihli na Paddingtonském nádraží potřebný vlak, a podrobněji vás do celé záležitosti zasvětím cestou. Budu vám zavázán, vezmete-li s sebou svůj znamenitý polní dalekohled."
A tak se stalo, že jsem asi za hodinu seděl v rohu kupé, ve vagóně první třídy, uhánějícím do Exeteru, zatímco Sherlock Holmes, jehož ostře řezanou, dychtivou tvář vroubila cestovní čapka s klapkami na uši, zahloubal se do hromady čerstvých novin, které si opatřil na Paddingtonském nádraží. Byli jsme už daleko za Readingem, když hodil poslední noviny pod lavici a nabídl mi doutník.
"Jede to dobře," řekl, vyhlížeje z okna a zároveň pokukuje po hodinkách. "V této chvíli máme rychlost třiapadesát a půl míle v hodině."
"Nedával jsem pozor na milníky," řekl jsem.
"To já také ne. Telegrafní sloupy jsou však na této trati od sebe vzdáleny šedesát yardů, a tak je snadné to vypočítat. Předpokládám, že jste se už poněkud obeznámil s tou vraždou Johna Strakera a se zmizením Stříbrného lysáčka?"
"Četl jsem, co o tom stojí v Telegraphu a v Chroniclu."
"Je to jeden z těch případů, v nichž by umění logické úvahy mělo být použito spíš k utřídění detailů než ke shánění nových důkazů. Ta tragédie byla tak nezvyklá, tak naprostá a do takové míry se osobně dotkla mnoha lidí, že trpíme přemírou dohadů, domněnek a hypotéz. Je obtížné vyloupnout holá fakta - absolutní, nepopiratelná fakta - ze všech těch příkras, jimiž je vyzdobili teoretizující hlupáci a novináři. Teprve pak, až staneme na tomto zdravém základě, bude naší povinností zjistit, jaké závěry lze z faktů vyvodit a které jsou ty zvláštní momenty, kolem nichž se celá záhada točí. V úterý večer jsem obdržel dva telegramy: jak od majitele koně, plukovníka Rosse, tak od inspektora Gregoryho, který byl pověřen vyšetřováním případu; oba mě žádají o spolupráci."
"V úterý večer!" zvolal jsem. "Dnes je ale čtvrtek ráno. Proč jste se tam nerozjel už včera?"
"Poněvadž jsem se dopustil chyby, milý Watsone - což se mi bohužel stává častěji, než by si mohli myslet lidé, kteří mě

znají jen z vašich vzpomínek. Ve skutečnosti jsem nevěřil, že je možné, aby nejlepší závodní kůň v Anglii mohl zůstat někde dlouho ukryt, zvlášť ne v končině obydlené tak řídce, jako je severní Dartmoor. Každým okamžikem jsem včera očekával zprávu, že koně nalezli a že člověk, který ho odvedl, je zároveň vrahem Johna Strakera. Když jsem však dnes ráno shledal, že - kromě zatčení mladého Fitzroye Simpsona - žádného pokroku v pátrání nebylo dosaženo, měl jsem pocit, že je načase, abych se pustil do práce. Přesto však mám dojem, že jsem ten včerejšek tak docela nepromrhal."
"Udělal jste si zatím nějakou teorii?"
"Seznámil jsem se přinejmenším s podstatnými fakty případu. Vypočítám vám je, poněvadž nic neobjasní nějaký případ tak, jako když jej vyložíme další osobě, a sotva od vás mohu očekávat spolupráci, jestliže vás neseznámím se situací, z níž vycházím."
Opřel jsem se o vypolštářované sedadlo a pokuřoval jsem doutník, zatímco Holmes se předklonil a dlouhým, štíhlým ukazovákem odškrtával jednotlivé body na dlani levé ruky. V hrubých rysech mi nastínil události, které nás přiměly vydat se na cestu.
"Stříbrný lysáček," pravil, "je potomek Isonomyho a je stejnou ozdobou závodních drah jako kdysi jeho slavný předek. Bude mu teď pět let a získal svému šťastnému majiteli plukovníku Rossovi postupně všechny dostihové ceny. Až do chvíle, kdy došlo k té katastrofě, byl nesporným favoritem Wessexského poháru, sázelo se na něho tři ku jedné. Miláčkem dostihového obecenstva byl odjakživa a nikdy je dosud nezklamal, takže na něho lidé sázeli neobyčejně vysoké částky, i když sázkový poměr nebyl právě nejpříznivější. Je proto zřejmé, že mnoho lidí mělo mimořádný zájem na tom, aby Stříbrný lysáček nebyl přítomen na startu, až příští úterý spadne praporek.
Této skutečnosti si ovšem byli vědomi i v King's Pylandu, kde má plukovník tréninkovou stáj. Podnikli veškerá opatření, aby byl favorit střežen. Trenér John Straker je bývalý jockey a jezdíval v barvách plukovníka Rosse, dokud nepřibral na váze tolik, že musel aktivní činnosti zanechat. Sloužil u plukovníka pět let jako jockey a sedm let jako trenér a vždy se osvědčil jako poctivý a spolehlivý služebník. K ruce měl jenom tři mladíky, poněvadž stáj je malá, jsou v ní jen čtyři koně. Jeden z těch mládenců seděl vždy celou noc ve stáji, zatímco ostatní spali v podkroví. Všichni tři jsou naprosto spolehliví. John Straker, který byl ženatý, bydlel v malé vilce asi dvě stě kroků od stáje. Vedlo se mu vcelku dobře, děti nemá, v domě pomáhá jen jedna služebná. Okolí je velice opuštěné, ale asi půl míle na sever je malá skupinka vil, které tam postavil jakýsi podnikatel z Tavistocku pro nemocné a pro návštěvníky, kteří eventuálně zatouží po čerstvém dartmoorském povětří. Tavistock leží dvě míle na západ a přes blata, také asi dvě míle cesty, je větší tréninková stáj závodních koní v Capletonu. Ta patří lordu Blackwaterovi a spravuje ji Silas Brown. Ve všech ostatních směrech jsou blata naprosto pustá, navštěvovaná snad jen hrstkou kočovných cikánů. Tak vypadala celková situace minulé pondělí večer, kdy došlo k pohromě.
Ten den večer byli koně po tréninku jako obvykle napojeni a stáj byla v devět hodin zamčena. Dva z mladíků odešli do trenérovy vilky, kde na ně v kuchyni čekala večeře, zatímco třetí, Ned Hunter, zůstal na stráži. Pár minut po deváté mu služebná Edith Baxterová nesla do stáje večeři - skopové s kari omáčkou. K pití s sebou nevzala nic, poněvadž ve stáji je vodovod a bylo pravidlem, že ten, kdo je na stráži, nesmí pít nic než vodu. Služka s sebou nesla i lucernu, neboť byla velká tma a cesta vede přes bažinu.
Edith Baxterová byla asi třicet kroků od stájí, když se ze tmy vynořil nějaký muž a zavolal na ni, aby zůstala stát. Když muž vstoupil do žlutého kruhu světla vrhaného lucernou, viděla, že jde o člověka, který se chová jako pán, oblečeného do šedých tvídových šatů, se soukennou čepicí na hlavě. Na nohou měl kamaše a v ruce držel těžkou hůl s kulatou hlavicí. Nejvíc však na služebnou zapůsobila mimořádná bledost jeho tváře a nervozita jeho chování. Odhadla, že mu může být spíš přes třicet než méně.
‚Prosím vás, kde to jsem?' zeptal se. ‚Už jsem se málem rozhodl přenocovat tady na blatech, když jsem uviděl světlo vaší lucerny.'
Jste u tréninkové stáje v King's Pylandu,' řekla. ‚Ach tak! To mám ale štěstí!' zvolal. ‚Tam přece spí každou noc podkoní a je tam sám. To mu asi nesete večeři, ne? No, doufám, že nebudete natolik hrdá, abyste si nechtěla vydělat na nové šaty?' Z kapsy u vesty vytáhl kus přeloženého bílého papíru. ‚Odevzdejte dnes večer tohleto podkonímu a budete mít ty nejhezčí šaty, jaké se za peníze dají koupit.'
Služebná byla vyděšena neomaleností jeho chování a proběhla kolem něho k oknu, jímž obvykle podávala do stáje jídlo. Bylo už otevřené a Hunter seděl u malého stolku uvnitř. Začala mu vyprávět, co se jí stalo, když se cizinec objevil znova.
‚Dobrý večer, řekl a nakoukl do okna, ‚chtěl bych si s vámi pohovořit.' Služebná přísahala, že si při jeho řeči všimla, jak mu ze sevřené ruky vykukuje růžek balíčku, omotaného papírem. ‚Co tu pohledáváte?' zeptal se podkoní. Jde o záležitost, ze které by vám mohlo něco kápnout do kapsy,' řekl cizinec. ‚Máte ve stáji dva koně, kteří poběží Wessexský pohár - Stříbrného lysáčka a Bayarda. Dejte mi správný tip a neprodělátе na tom. Je pravda, že při stejné váze jezdce může dát Bayard tomu druhému stoyardový náskok a že na něho vsadila peníze sama stáj?'
‚Tak vy patříte k těm zatraceným sázkařům,' zvolal podkoní. Já vám ukážu - u nás v King's Pylandu se s váma mazlit nebudem.' Vyskočil a rozběhl se přes stáj odvázat psa. Služebná prchla domů, ale cestou se ohlédla a viděla, že se cizinec naklání do okna. Když ale za chvilku Hunter vyběhl se psem, už tam nebyl, a přestože podkoní oběhl všechna stavení, nenašel po něm ani stopy."
"Moment!" zvolal jsem. "Nechal za sebou podkoní otevřené dveře, když vyběhl ven se psem?"
"Výborně, Watsone, výborně!" zabručel můj přítel. "Tato okolnost mi připadala tak důležitá, že jsem včera poslal do Dartmooru zvláštní telegram, abych si ji ověřil. Mladík dveře zamkl, než od nich odešel. A ještě mohu dodat, že okno není tak velké, aby se jím někdo mohl protáhnout.
Hunter počkal, až se vrátí druzí dva podkoní, a pak poslal trenérovi zprávu o tom, co se stalo. Strakera to velice rozčililo, ačkoli se zdá, že si nebyl plně vědom pravého dosahu zprávy. Vzbudila v něm však jakýsi neurčitý neklid a

paní Strakerová, která se probudila v jednu hodinu v noci, viděla, že se obléká. Na dotaz jí odpověděl, že nemůže spát ze strachu o koně a že se zajde podívat do stáje, zda je všechno v pořádku. Prosila ho, aby zůstal doma, poněvadž slyšela, jak do oken bubnuje déšť, ale navzdory jejím prosbám si oblékl svůj dlouhý nepromokavý plášť a odešel z domu.
Paní Strakerová se probudila v sedm hodin ráno a zjistila, že manžel se dosud nevrátil. Hned se sama oblékla, zavolala služebnou a vydaly se do stáje. Dveře byly otevřené a uvnitř seděl na židli zhroucený Hunter ve stavu absolutní strnulosti a otupělosti; stání, v němž byl předtím favorizovaný kůň, bylo prázdné, a po trenérovi nebylo nikde ani stopy.
Oba mládence, kteří spali na seníku nad místností s postroji, hned vzbudili. V noci prý nic neslyšeli, poněvadž mají oba velice tvrdý spánek. Hunter byl zřejmě omámen nějakou silnou drogou, a jelikož se od něho nemohli nic dovědět, nechali ho, aby se prospal, zatímco oba podkoní a obě ženy se rozběhli pátrat po zmizelém muži a koni. Stále ještě doufali, že snad Straker z nějakého důvodu vyvedl koně na ranní trénink, ale když vystoupili na kopeček nedaleko vilky, odkud je výhled na blata do všech stran, neuviděli sice ani stopy po zmizelém koni, ale zato si všimli něčeho, co je upozornilo, že tu došlo k nějaké tragédii.
Asi čtvrt míle od stáje visel na hlodašovém keři kabát Johna Strakera. Hned za keřem je v bažině miskovitá prohlubeň, na jejímž dně nalezli mrtvolu nešťastného trenéra. Hlavu měl roztříštěnou brutálním úderem nějaké těžké zbraně a měl ránu i na stehně - dlouhý, čistě vedený řez, způsobený zřejmě nějakým velmi ostrým nástrojem. Nicméně bylo jasné, že se Straker útočníkům energicky bránil, poněvadž v pravé ruce držel nožík, potřísněný krví až k rukojeti, a v levé svíral červenočerný hedvábný nákrčník, o němž služebná vypověděla, že jej předchozího večera viděla na onom cizinci, který stáj navštívil.
Když se Hunter vzpamatoval ze svého omámení, označil majitele nákrčníku stejně bezpečně. S touž určitostí také prohlásil, že mu cizinec, když stál u okénka, musel do skopového nasypat nějakou drogu, aby zbavil stáj hlídače.
Pokud jde o pohřešovaného koně, našla se na bahnitém dně osudné úžlabinky spousta důkazů o tom, že v ní ve chvíli zápasu byl. Od toho jitra však kůň zmizel, a třebaže byla vypsána velká odměna a všichni cikáni z celého Dartmooru pátrají jako diví, nepřišla o něm žádná zpráva. Rozbor zbytků večeře z talíře podkoního později prokázal, že do jídla bylo nasypáno značné množství práškového opia; zatímco lidé z vilky, kteří ten večer jedli stejné jídlo, nepocítili žádné nepříjemné následky.
Taková jsou hlavní fakta tohoto případu, zbavená veškerých dohadů a vyložená s maximální jasností. A teď zrekapituluji, co v celé věci učinila policie.
Inspektor Gregory, jemuž byl případ svěřen, je mimořádně schopný policista. Kdyby měl navíc ještě trochu fantazie, mohl by to ve svém povolání dotáhnout daleko. Jakmile se dostavil na místo, okamžitě nalezl a zatkl muže, na něhož přirozeně padlo podezření. Nebylo těžké ho najít, poněvadž v okolí ho lidé dobře znali. Jmenuje se Fitzroy Simpson. Je to člověk z vynikající rodiny a neobyčejně vzdělaný, který promrhal celé jmění na dostizích a vydělává si teď na živobytí tím, že v londýnských sportovních klubech provozuje živnost diskrétního a seriózního bookmakera. Prozkoumání jeho sázkové knihy ukázalo, že přijímal sázky proti favoritovi až do výše pěti tisíc liber.
Když byl zatčen, dobrovolně vypověděl, že přijel do Dartmooru s nadějí, že získá nějaké informace o koních z King's Pylandu, ale také o druhém favoritovi Desboroughovi, o kterého pečuje Silas Brown v capletonské stáji. Nesnažil se popírat, že si předchozího dne večer počínal tak, jak vypověděla služebná a podkoní, ale prohlásil, že neměl žádné špatné úmysly a chtěl pouze získat informace z první ruky. Když mu ukázali nákrčník, zbledl jako stěna a nedokázal vysvětlit, jak se mohl dostat do ruky zavražděného. Jeho promoklé šaty svědčily o tom, že byl předchozí noci za bouřky venku, a jeho hůl, vyrobená z větve malajské palmy a vyplněná olovem, byla přesně onou zbraní, jaká mohla několika údery způsobit strašná zranění, jimž trenér podlehl.
On sám však neměl na celém těle jediné škrábnutí, ačkoli Strakerův zakrvácený nůž přesvědčivě dokazoval, že přinejmenším jeden z útočníků jím musel být citelně poznamenán. Tak - tady to máte všechno v kostce, Watsone, a jestliže mi můžete nabídnout nějaké vysvětleni, budu vám nekonečně zavázán."
S největším zájmem jsem vyslechl všechno, co mi Holmes s jasností pro něho příznačnou právě pověděl. Ačkoli jsem většinu faktů už znal, nedocenil jsem dostatečně jejich relativní závažnost ani vzájemnou spojitost.
"Není možné," podotkl jsem, "že řeznou ránu na stehně si Straker způsobil sám vlastním nožem - v křečích, které následují po každém mozkovém zranění?"
"Je to víc než možné; je to pravděpodobné," řekl Holmes. "V tom případě však padá jeden z hlavních bodů, které mluví ve prospěch obžalovaného."
"Přesto ale ani teď nechápu, jakou teorii si mohla vytvořit policie," řekl jsem.
"Obávám se, že ať přijdeme s jakoukoli teorií, bude proti ní možno vznést velice závažné námitky," opáčil můj přítel. "Mám za to, že policie se domnívá, že ten Fitzroy Simpson omámil podkoního, nějakým způsobem si opatřil náhradní klíč, otevřel dveře stáje a vyvedl z ní koně, zřejmě s úmyslem unést ho nadobro. Uzda se ztratila, takže mu ji Simpson určitě nasadil. Dveře pak za sebou nechal otevřené a odváděl koně přes blata, kde ho potkal nebo dohonil trenér. Samozřejmě mezi nimi došlo ke rvačce, Simpson svou těžkou holi rozbil trenérovi hlavu, sám však tím nožíkem, kterým se Straker bránil, poraněn nebyl. Koně potom bud' odvedl do nějakého tajného úkrytu, nebo možná kůň během zápasu utekl a toulá se teď někde po blatech. Takhle vidí případ policie, a třebaže to je nepravděpodobné, všechna ostatní vysvětlení jsou ještě nepravděpodobnější. Já si ale celou tu věc rychle ověřím, jen jak budeme na místě činu; pochybuji, že bychom se do té doby mohli s pátráním pohnout z místa."
Byl už večer, když jsme přijeli do Tavistocku, malého městečka, které trčí jako puklice štítu uprostřed obrovského kruhu dartmoorského kraje. Na nádraží nás očekávali dva páni; jeden byl vysoký, světlovlasý muž s bujnou lví hřívou, plnovousem a zvědavýma, pronikavýma, světic modrýma očima; druhý byl malý, živý človíček, vymydlený a upravený,

v šosatém kabátě a kamaších, se zastřiženými licousy a s monoklem na oku. Ten druhý byl plukovník Ross, známý sportovec; první muž byl inspektor Gregory, jehož jméno rychle začínalo mít mezi anglickými detektivy dobrý zvuk.
"Těší mě, že jste k nám přijel, pane Holmesi," řekl plukovník. "Tady pan inspektor už udělal všechno, co se dalo, ale přesto bych nechtěl opominout nic, co by mohlo vést k tomu, aby Straker byl pomstěn a já dostal zpět svého koně."
"Zjistili jste zatím něco nového?" zeptal se Holmes.
"Bohužel jsme příliš nepokročili," řekl inspektor. "Máme před nádražím kočár, a poněvadž se jistě ještě před západem slunce chcete podívat na místo činu, mohli bychom si o tom všem pohovořit za jízdy."
Za okamžik jsme už všichni seděli v pohodlném landauru a drkotavě jsme projížděli starým a malebným městem devonského hrabství. Inspektor Gregory měl svého případu plnou hlavu a chrlil na nás spoustu poznámek, které Holmes co chvíli přerušoval příležitostným zvoláním či dotazem. Plukovník Ross seděl opřený, se založenýma rukama a kloboukem staženým do očí, zatímco já jsem se zájmem naslouchal dialogu obou detektivů. Gregory nám vyložil svou teorii, která se téměř přesně shodovala s tím, co Holmes předpověděl ve vlaku.
"Síť kolem Fitzroye Simpsona se povážlivě stahuje," prohlásil, "a věřím, že pachatelem je on. Zároveň však uznávám, že proti němu máme pouze nepřímý důkaz a že nějaké nové zjištění jej může vyvrátit."
"A co ten Strakerův nůž?"
"Vcelku jsme dospěli k závěru, že se asi poranil při pádu sám."
"Můj přítel, pan doktor Watson, vyslovil ve vlaku cestou sem stejnou domněnku. To by ovšem mluvilo proti Simpsonovi."
"Jistěže. Nůž se u něho nenašel a na celém těle neměl jediné škrábnuti. Důkazy proti němu jsou opravdu velice pádné. Měl velký zájem na tom, aby favorit zmizel, a padá na něho podezření, že omámil podkoního drogou. Docela jistě byl za bouřky venku, byl ozbrojen těžkou holí a jeho nákrčník se našel v ruce mrtvého. Myslím, že toho proti němu máme opravdu dost, abychom s tím mohli předstoupit před porotu."
Holmes zavrtěl hlavou. "Chytrý advokát vám tohle zboří jak domeček z karet," řekl. "Proč by Simpson vyváděl koně ze stáje? Kdyby mu chtěl ublížit, proč by to neudělal na místě? Našel se u něho náhradní klíč? Který lékárník mu prodal to opium v prášku? Ale především, kde mohl Simpson, který ve zdejším kraji není doma, koně ukrýt, a navíc takového koně, jako je tenhle? Jak vám vysvětlil ten papír, který dával služebné, aby jej předala podkonímu?"
"Říká, že to byla desetilibrová bankovka. A jednu jsme u něho v peněžence našli. Ty ostatní nesrovnalosti, které uvádíte, nejsou ale tak strašné, jak se zdá. Simpson není ve zdejším kraji cizinec. Byl v Tavistocku dvakrát na letním bytě. Opium si pravděpodobně přinesl z Londýna. Klíč mohl po použití zahodit. Kůň může ležet na dně některé jámy nebo v některém opuštěném dole na blatech."
"Co říká o tom nákrčníku?"
"Přiznává, že je jeho, a tvrdí, že ho ztratil. Zjistili jsme však jednu novou okolnost, která by mohla vysvětlit, proč odvedl koně ze stáje."
Holmes nastražil uši.
"Našli jsme stopy, které prozrazují, že asi míli od místa, kde došlo k vraždě, tábořila v pondělí večer skupina cikánů. V úterý už tam ale nebyli. Za předpokladu, že Simpson byl s těmi cikány nějak domluven, proč by nemohl - ve chvíli, kdy ho Straker dohonil - vést koně právě k nim? Kůň může být u cikánů ještě teď."
"Jisté, to je možné."
"Prohledáváme blata skrznaskrz a hledáme ty cikány. Navíc jsem dal prohledat každou stáj a každé hospodářské stavení v Tavistocku a v okruhu deseti mil."
"Slyšel jsem, že blízko odtud je ještě jedna tréninková stáj."
"Ano, a to je okolnost, kterou rozhodně nesmíme přehlédnout. Jejich kůň - Desborough - byl na sázkovém žebříčku druhý, a proto mohli mít na zmizení favorita zájem. Víme, že trenér Silas Browu vsadil na budoucí dostihy pěkné peníze a že s tím nešťastníkem Strakerem nebyli právě nejlepší přátelé. V jejich stáji jsme samozřejmě udělali prohlídku, ale nenašlo se tam nic, co by nasvědčovalo, že má prsty v téhle záležitosti."
"A nepřišli jste na nic, co by nějak toho Simpsona spojovalo se zájmy capletonské stáje?"
"Vůbec na nic."
Holmes se zvrátil na sedadlo kočáru a v konverzaci jsme nepokračovali. O pár minut později zastavil kočí koně před pěknou vilkou z červených cihel s převislým okapem, která stála u cesty. Nedaleko od ní, za trávníkem, stála dlouhá hospodářská budova pokrytá šedými taškami. Na všechny strany se až k čáře obzoru táhla mírně zvlněná blata, bronzově zbarvená uvadajícím kapradím, přerušená pouze špičatými věžemi Tavistocku a na západě hrstkou domů, označujících polohu capletonské stáje. Všichni jsme vyskákali - kromě Holmese, který zůstal sedět s očima upřenýma na nebe před sebou, zcela pohroužen do svých myšlenek. Teprve když jsem se dotkl jeho ramene, prudce sebou trhl, vstal a vystoupil z kočáru.
"Promiňte," řekl, obraceje se k plukovníku Rossovi, který na něho hleděl poněkud překvapeně. "Zasnil jsem se s otevřenýma očima a za bílého dne." V pohledu se mu zablesklo a jeho potlačované vzrušeni mě přesvědčilo - byl jsem totiž na jeho projevy a chování už dostatečně zvyklý - že narazil na nějaký klíč k záhadě, ačkoli jsem si nedokázal představit, kde jej mohl najít.
"Nechcete snad hned zajít na místo zločinu, pane Holmesi?" řekl Gregory.
"Zůstanu radši chvilku tady a zeptám se vás ještě na pár podrobností. Strakera přenesli zpátky sem, že?"
"Ano, leží v prvním patře. Soudní ohledání mrtvoly bude až zítra."
"Byl ve vašich službách několik let, že ano, pane plukovníku Rossi?"
"Vždycky jsem ho pokládal za vynikajícího zaměstnance."
"Doufám, že jste pořídil seznam věcí, které měl po kapsách, když zemřel, pane inspektore?"

"Mám ty věci v salónĕ, chcete-li se na nĕ podívat."
"To bych byl opravdu rád."
Odebrali jsme se všichni do předního pokoje a sedli jsme si kolem stolu uprostřed místnosti, zatímco inspektor otevřel hranatou plechovou krabici a naskládal před nás hromádku nejrůznějších věcí. Byla tam krabička voskových zápalek, dvoupalcový oharek lojové svíčky, stará dýmka bryerka, pytlík z tulení kůže s půl uncí lisovaného tabáku, stříbrné hodinky se zlatým řetízkem, pĕt sovereignů ve zlatĕ, hliníkové pouzdro na tužku, několik papírů a nožík s rukojetí ze slonoviny a velice jemnou, neohebnou čepelí, vyrobený firmou Weiss a spol., Londýn.
"Tohle je věru zvláštní nůž," řekl Holmes, který jej zvedl a pečlivĕ si jej prohlédl. "Podle krvavých skvrn bych soudil, že je to ten, který byl nalezen v ruce mrtvého. Vy budete nepochybnĕ vĕdĕt, jaký nůž to je, Watsone."
"V chirurgii se mu říká zákalový," pravil jsem, "poněvadž se ho používá k odstraňování šedého zákalu."
"Myslel jsem si to. Velice jemné ostří, určené pro velice jemnou práci. Je dost podivné, že by si někdo vzal takový nůž s sebou na nepohodlnou cestu, zvlášť když jej není možno sklapnout a dát do kapsy."
"Hrot nože byl chráněn korkovým kroužkem, který jsme našli vedle mrtvoly," řekl inspektor. "Strakerova žena tvrdí, že nůž ležel několik dní na toaletním stolku a že si jej manžel vzal, když odcházel z pokoje. Byla to dost ubohá zbraň, ale pravděpodobnĕ nejlepší, jakou mĕl v té chvíli po ruce."
"To je možné. A co ty papíry?"
"Tři jsou potvrzenky zaplacených účtů od obchodníka se senem. Jeden je dopis s příkazy od plukovníka Rosse. Tenhle další je účet od modistky na sedmatřicet liber patnáct šilinků, vystavený madame Lesurierovou z Bond Street na jméno William Darbyshire. Paní Strakerová říká, že ten Darbyshire je přítel jejího manžela a že si k nim příležitostnĕ nechával posílat poštu."
"Paní Darbyshirová má poněkud náročný vkus," poznamenal Holmes, když zbĕžnĕ pohlédl na účet. "Dvaadvacet guinejí je dost značná suma za jedny šaty. Tady už se ale asi nic víc nedovíme, a tak bychom se mohli vydat na místo zločinu."
Když jsme vyšli z pokoje, přistoupila k inspektorovi nějaká žena, čekající na chodbĕ, a chytila ho za rukáv.
Mĕla vytřeštĕnou, přepadlou a dychtivou tvář, poznamenanou stopami nedávné hrůzy.
"Už je máte? Už jste je dopadli?" vyhrkla.
"Bohužel ne, paní Strakerová, ale zde pan Holmes nám přijel z Londýna na pomoc a uděláme vše, co bude v našich silách."
"Že my dva jsme se nedávno setkali na jedné zahradní slavnosti v Plymouthu, nemám pravdu, paní Strakerová?" řekl Holmes.
"Ne, pane, to si mĕ s někým pletete."
"Vážnĕ? Tak to vidíte - a já bych na to přísahal. Mĕla jste šedé hedvábné šaty ozdobené pštrosím perem."
"Takové šaty jsem nikdy neměla," odpověděla paní Strakerová.
"Ach tak. Tím je to ovšem vysvětleno," řekl Holmes, omluvil se a vyšel z domu za inspektorem. Krátká procházka přes blata nás dovedla k prohlubni, v níž nalezli mrtvolu. Na jejím okraji byl hlodašový keř, na němž našli pověšený kabát.
"Pokud vím, nefoukal tu noc vítr," řekl Holmes.
"Ne, bylo bezvětří; zato ale silnĕ pršelo."
"V tom případĕ nebyl plášť na keř zavát větrem, ale někdo jej tam pověsil."
"Ano, byl přes keř přehozen."
"Začíná mĕ to zajímat. Vidím, že je tu všude našlapáno. Od pondělního večera tu jistĕ přešlo hezkých pár nohou."
"Tady vedle jsme hodili kus rohože a všichni jsme stáli jen na ní."
"Výbornĕ."
"A tady v sáčku mám jednu Strakerovu botu, jeden střevíc Fitzroye Simpsona a odlitek podkovy Stříbrného lysáčka."
"Vy se překonáváte, milý inspektore!"
Holmes vzal sáček, slezl do prohlubnĕ a pošoupl rohož víc do jejího středu. Pak si lehl na břicho, opřel si bradu o ruce a začal pečlivĕ zkoumat rozšlapané bláto před sebou.
"Ajta!" zvolal pojednou. "Copak to tu máme?"
Byla to ohořelá vosková zápalka, tak pokrytá blátem, že na první pohled vypadala jako nějaká tříska.
"Nechápu, jak jsem ji mohl přehlédnout," řekl inspektor a zatvářil se rozmrzele.
"Nebylo ji vidĕt, byla zašlápnutá do bláta. Já jsem ji uviděl jen proto, že jsem ji hledal."
"Jakže? Vy jste čekal, že ji tu najdete?"
"Zdálo se mi to dost pravděpodobné." Vytáhl ze sáčku boty a porovnal podrážky obou se stopami v půdĕ. Pak se vyškrábal na okraj prohlubnĕ a plazil se mezi kapradím a křovím.
"Obávám se, že už tu žádné další stopy nejsou," řekl inspektor. "V okruhu sta kroků jsem půdu prozkoumal velice pečlivĕ."
"Opravdu?" zeptal se Holmes a vstal. "Když to říkáte, nebudu přece tak beztaktní, abych ji po vás přezkoumával znova. Rád bych se ale trochu prošel po blatech, ještĕ než se setmí, abych už zítra znal své zdejší působiště. Když dovolíte, odlitek té podkovy si schovám do kapsy pro štĕstí."
Plukovník Ross, který už začal být poněkud netrpělivý, když viděl, s jakým klidem a systematičností můj přítel pracuje, pohlédl na hodinky.
"Byl bych rád, kdybyste se vrátil se mnou, pane inspektore," řekl. "Chtĕl bych se s vámi poradit o několika věcech, především o tom, zda nemáme povinnost oznámit veřejnosti, že koně odhlašujeme ze seznamu startujících v soutĕži o Wessexský pohár."
"To rozhodnĕ ne," zvolal energicky Holmes, "já bych ho neodhlašoval."

Plukovník se uklonil. "Jsem rád, že znám váš názor, pane Holmesi," řekl. "Až skončíte tu procházku, najdete nás v domě nebožtíka Strakera, a můžeme pak společně odjet do Tavistocku."
Vrátil se zpátky s inspektorem, zatímco Holmes a já jsme se pomalu vydali přes blata. Slunce už klesalo za capletonské stáje a dlouhá, svažující se pláň před námi byla zalita zlatem, přecházejícím v sytý hnědočervený odstín tam, kde vadnoucí kapradí a ostružiní zachycovalo podvečerní světlo. Veškerá nádhera krajiny však nedokázala zaujmout mého přítele, který byl zabrán do nejhlubších úvah.
"Je to takhle, Watsone," řekl nakonec. "Ponechme zatím stranou otázku, kdo zabil Johna Strakera, a soustřeďme se na vypátrání toho, co se stalo s koněm. Dejme tomu, že během té tragédie nebo po ni utekl - kam by asi běžel? Kůň je neobyčejně družné zvíře. Kdyby byl ponechán sám sobě, instinktivně by se byl vrátil buď do King's Pylandu, nebo by zamířil do Capletonu. Proč by pobíhal nazdařbůh někde po blatech? To by ho byl už určitě někdo viděl. A proč ho měli odvést cikáni? Ti se hledí vždycky honem ztratit, jakmile slyší o nějakém maléru, poněvadž nechtějí, aby je obtěžovala policie. Nemají nejmenší šanci takového koně prodat. Kdyby se ho zmocnili, vystavili by se tím značnému riziku, a nic by nezískali. To je naprosto jasné."
"A kde tedy kůň je?"
"Jak už jsem řekl, musel zamířit buď do King's Pylandu, nebo do Capletonu. V King's Pylandu není, a proto je v Capletonu. Berme to zatím jako pracovní hypotézu - uvidíme, kam nás dovede. Tahle část blat, jak poznamenal inspektor, je velice suchá a pevná. Směrem k Capletonu se ale blata svažují a jistě odtud vidíte tamtu dlouhou úžlabinu, která musela být v pondělí v noci pořádně rozmoklá. Je-li náš předpoklad správný, kůň ji musel přeběhnout, a měli bychom tam najít jeho stopy."
Celý tento rozhovor se odbýval za rychlé chůze a za pár minut jsme dorazili ke zmíněné úžlabině. Na Holmesovu žádost jsem sešel dolů po jejím pravém svahu, zatímco on do ní sestoupil po levém, ale neušel jsem ještě ani padesát kroků, když jsem uslyšel jeho zvolání a uviděl jsem, že na mě mává. V měkké půdě před ním byl zřetelný otisk koňské stopy a odlitek podkovy, který vytáhl z kapsy, se s ním přesně shodoval.
"Tady vidíte, jakou cenu má fantazie," řekl Holmes. "To je jediná vlastnost, která Gregorymu chybí. Nám fantazie napověděla, co se asi mohlo stát, podle tohoto předpokladu jsme jednali a ukázalo se, že byl správný. Půjdeme dál."
Přešli jsme bahnité dno a asi čtvrt míle jsme kráčeli po suchých, pevných drnech. Půda se opět začala svažovat a znova jsme narazili na stopy. Pak se nám asi na půl míle ztratily, ale objevily se znova, když už jsme byli skoro u Capletonu. Holmes je uviděl první, zůstal stát a ukázal na ně s vítězoslavným pohledem. Vedle stopy koňského kopyta bylo vidět otisk mužské boty.
"Předtím ale byl kůň sám," zvolal jsem.
"Přesně tak. Předtím byl sám. Ajta! Copak je tohle?"
Oboje stopy se pojednou prudce stočily a zamířily směrem ke King's Pylandu. Holmes hvízdl a vydali jsme se po nich. Nespouštěl z nich oči, ale já jsem se náhodou podíval trochu do strany a ke svému překvapení jsem uviděl, že se tytéž stopy znova vracejí opačným směrem.
"Jedna nula pro vás, Watsone," řekl Holmes, když jsem ho na to upozornil, "ušetřil jste nám dlouhou procházku, která by nás oklikou přivedla zase jenom sem. Pojďme teď po těch vracejících se stopách."
Nemuseli jsme jít daleko. Stopy končily na asfaltové cestičce vedoucí k vratům capletonské stáje. Když jsme přišli blíž, vyběhl z nich čeledín.
"Nemáme rádi, když se nám tu potloukají nějací čumilové," řekl.
"Chci se vás zeptat jen na jednu věc," řekl Holmes s ukazováčkem a palcem výmluvně zastrčeným v kapsičce u vesty.
"Kdybych přišel navštívit vašeho pána Silase Browna zítra ráno v pět hodin, bylo by to na něho moc brzo?"
"Vážený pane, jestli někdo bude vzhůru, tak to bude on, poněvadž vstává ze všech nejdřív. Ale vlastně - tady ho máte, ať vám na tu otázku odpoví sám. Ne ne, pane, mohlo by mě to stát místo, kdyby viděl, že od vás beru peníze. Chcete-li mi něco dát, tak až později."
Sherlock Holmes právě schoval půlkorunu, kterou předtím vytáhl z kapsičky, když se před vraty objevil rozlícený starší muž, rozhánějící se jezdeckým bičíkem.
"Copak to je, Dawsone?" křikl. "Nemáš tu s kým co žvanit! Koukej si jít po své práci! A vy - co vy tu hrome chcete?"
"Jenom si s vámi deset minut pohovořit, vzácný pane," řekl Holmes svým nejlíbeznějším tónem.
"Nemám čas vybavovat se s kdejakým pobudou. Nestojíme tu o žádné cizí lidi. Koukejte se ztratit, nebo na vás poštvu psa."
Holmes se předklonil a pošeptal cosi trenérovi do ucha. Ten sebou prudce škubl a celý zčervenal.
"To je lež!" rozkřikl se. "Nestydatá lež!"
"Jak si přejete. Máme o tom debatovat tady před lidmi, nebo si raději pohovoříme ve vašem pokoji?"
"Prosím - přejete-li si, pojďte dál."
Holmes se usmál. "Nenechám vás tu opravdu čekat déle než pár minut, Watsone," řekl. "Nuže, pane Browne, jsem vám plně k dispozici."
Trvalo dvacet minut a růžová záře červánků mezitím zešedla, než se Holmes a trenér znova objevili. V životě jsem neviděl, aby se někdo za tak krátkou chvíli změnil tak nápadně jako Silas Brown. Tvář měl popelavou, na čele se mu leskly krůpěje potu a ruce se mu třásly tak, že se v nich jezdecký bičík zachvíval jak větev ve větru. Jeho naduté, velkopanské manýry byly ty tam. Ťapkal vedle mého přítele jako schlíplý psík po boku svého pána.
"Vaše příkazy splním. Spolehněte se," řekl.
"A bez jediné chyby," řekl Holmes a změřil si ho od hlavy k patě. Muž ucouvl, jako by v Holmesových očích vyčetl hrozbu.
"Ach ne, k žádné chybě nedojde. Bude tam. Mám tu změnu udělat předem, nebo ne?"

Holmes se na okamžik zamyslel a pak se dal do smíchu. "Ne, nic nedělejte," řekl. "To vám ještě napíšu. Nepokoušejte se ale o žádný podfuk, nebo -"
"Och, můžete mi věřit, můžete se na mne spolehnout!"
"Musíte o něj ten den pečovat, jako by byl váš vlastní."
"Spolehněte se."
"Doufám, že se ve vás nezklamu. Nu dobrá - zítra ode mne dostanete zprávu." Holmes se otočil na podpatku, přehlédl roztřesenou ruku, kterou mu Brown podával, a vydali jsme se zpátky do King's Pylandu.
"Málokdy jsem viděl dokonalejší ukázku nafoukance, zbabělce a poťouchlíka v jedné osobě, než je tenhleten pan Silas Brown," poznamenal Holmes, když jsme kráčeli bok po boku.
"Tak on tedy toho koně má?"
"Pokoušel se to zapírat, ale popsal jsem mu tak přesně, co všechno onoho dne ráno udělal, že je teď přesvědčen, že jsem ho musel pozorovat. Jistě jste si všiml, že ty stopy měly nezvykle hranatou špičku a že tvar jeho bot tomu přesně odpovídá. A pak je tu ovšem ještě ta okolnost, že žádný jeho podřízený by se něco podobného neodvážil provést. Popsal jsem mu, jak to bylo: podle svého zvyku vstal ráno první a povšiml si, že se po blatech toulá cizí kůň; šel k němu a s překvapením zjistil z bílé lysinky na koňském čele, podle níž favorita pojmenovali, že mu náhoda přivedla do rukou Stříbrného lysáčka, jediného soupeře, který byl s to porazit koně, na něhož vsadil peníze. Pak jsem mu vylíčil, jak z prvního popudu chtěl koně odvést zpátky do King's Pylandu, ale jak mu čert našeptal, že by mohl koně někde ukrýt aspoň do té doby, než bude po dostihu, a jak jej proto odvedl k sobě a schoval v Capletonu. Když jsem mu to pověděl se všemi podrobnostmi, přestal zapírat a myslel už jen na to, jak si zachránit vlastní kůži."
"Tu jeho stáj ale přece prohledali."
"Och, takový starý koňský handlíř jako on zná všelijaké triky."
"Nebojíte se ale nechat koně v jeho rukou, když má eminentní zájem na tom, aby mu nějak ublížil?"
"Milý příteli, ten ho bude střežit jak oko v hlavě. Ví moc dobře, že se může nadít slitování jedině tehdy, když ho přivede zdravého."
"Plukovník Ross ale na mě nedělal dojem člověka, který by byl ochoten mít s někým nějaké velké slitování."
"Na plukovníku Rossovi teď v celé té věci nezáleží. Postupuji podle vlastních metod a vykládám o nich ostatním jen tolik, kolik uznám za vhodné. To je výhoda soukromého detektiva. Nevím, zda jste si toho všiml, Watsone, ale plukovník se ke mně choval drobátko arogantně. A tak mám teď chuť pobavit se trochu na jeho účet. Nic mu o koni neříkejte."
"Jistěže. Bez vašeho svolení neřeknu ani slovo."
"Tohle ovšem je zcela podružná záležitost ve srovnání s otázkou, kdo zabil Johna Strakera."
"Na to se teď soustředíte?"
"Naopak, vrátíme se oba večerním vlakem do Londýna."
Slova mého přítele na mě zapůsobila jako úder blesku. Byli jsme v Devonshiru pouhých pár hodin, a už se chce vzdát pátrání, které tak brilantně zahájil - to bylo něco, co jsem nemohl pochopit. Nedokázal jsem však z něho vytáhnout jediné slovo, dokud jsme se nevrátili do trenérova domu. Plukovník a inspektor na nás čekali v pokoji.
"Můj přítel a já se vrátíme půlnočním rychlíkem do Londýna," řekl Holmes. "S potěšením jsme se trochu nadýchali toho vašeho báječného dartmoorského vzduchu."
Inspektor na nás vytřeštil oči a plukovník ironicky ohrnul rty.
"Vzdáváte se tedy naděje, že dopadnete vraha nebožtíka Strakera?" řekl.
Holmes pokrčil rameny. "Narazili jsme vskutku na neobyčejné potíže," řekl. "Přesto chovám pevnou naději, že váš kůň bude v úterý startovat, a postarejte se prosím o to, aby i váš jockey byl připraven. Mohl bych vás požádat o fotografii Johna Strakera?"
Inspektor vytáhl fotografii z obálky, kterou měl v kapse, a podal mu ji.
"Vy jako když znáte všechna má přání, ještě než je vyslovím, milý Gregory. Mohu vás prosit, abyste tu na okamžik počkal? Chtěl bych se na něco zeptat služebné."
"Musím přiznat, že mě náš londýnský poradce náramně zklamal," řekl plukovník Ross neomaleně, když můj přítel opustil místnost. "Zdá se mi, že nejsme o nic dál než ve chvíli, kdy přijel."
"Ujistil vás alespoň o tom, že kůň poběží," řekl jsem.
"Ano, to tedy mě ujistil," řekl plukovník a pokrčil rameny. "Raději bych ale přece jen měl koně."
Už jsem se chystal pronést něco na obranu svého přítele, když Holmes znova vešel do pokoje.
"Tak, pánové," řekl, "a teď jsem připraven odjet do Tavistocku."
Když jsme nastupovali do kočáru, jeden z podkoních nám přidržoval otevřená dvířka. Zdálo se, že Holmese pojednou něco napadlo, poněvadž se sklonil a popadl mladíka za rukáv.
"Máte tamhle na pastvě pár ovcí," řekl. "Kdo se o ně stará?"
"Já, pane."
"Nevšiml jste si v poslední době, že s nimi není něco v pořádku?"
"No - ničeho zvláštního, pane, akorát že tři začaly kulhat."
Viděl jsem, že to Holmese neobyčejně potěšilo, poněvadž se tlumeně zasmál a zamnul si ruce.
"Tohle je trefa, Watsone, tomu říkám trefa!" pravil a štípl mě do paže. "Dovolte, abych tu zvláštní epidemii mezi ovcemi doporučil vaší pozornosti, Gregory. Kočí, práskněte do koní!"
Výraz plukovníka Rosse stále ještě prozrazoval, že na něho schopností mého přítele neučinily valný dojem, ale z inspektorovy tváře mi bylo jasné, že v něm Holmes probudil živý zájem.
"Myslíte, že je to důležité?" zeptal se.

"Mimořádně důležité."
"Je tu ještě nějaká další okolnost, na kterou byste mě chtěl upozornit?"
"Na to, jak zvláštně se tehdy v noci choval pes."
"Pes přece tu noc neštěkal."
"To je na tom právě to zvláštní," poznamenal Sherlock Holmes.

O čtyři dny později jsme opět s Holmesem seděli ve vlaku, který nás vezl do Winchesteru na dostihy o Wessexský pohár. Plukovník Ross na nás podle úmluvy čekal před nádražím a v jeho kočáře jsme odjeli na dostihovou dráhu za městem. Tvář měl vážnou a choval se mimořádně zdrženlivě.
"Po koni ani vidu, ani slechu," řekl.
"Doufám, že byste ho poznal, kdybyste ho uviděl?" zeptal se Holmes.
To plukovníka velice dopálilo. "Pohybuji se v dostihovém světě dobrých dvacet let, ale na něco takového se mne ještě nikdy nikdo nezeptal," řekl. "Stříbrného lysáčka s bílou skvrnou na čele a strakatou levou přední nohou by poznalo každé dítě."
"Jak stojí sázky?"
"To je právě dost divné. Včera ještě byly patnáct ku jedné, ale poměr se pořád snižoval, takže dneska se dá sotva vsadit tři ku jedné."
"Hm!" řekl Holmes. "Někdo něco ví, to je jasné!"
Když kočár zastavil v ohradě poblíž hlavní tribuny, podíval jsem se na program a přečetl si seznam přihlášených koní. Stálo tam:

Wessexský pohár. 50 sovereignů za každých sto stop plus prémie 1000 sovereignů. Pro čtyřleté a pětileté. Druhá cena 300 Uber. Třetí cena 200 liber. Nová dostihová trať (jedna celá a pět osmin míle).
1. ČERNOCH. Majitel p. Heath Newton (červená čapka, skořicový kabát).
2. ROHOVNÍK. Majitel plukovník Wardlaw (růžová čapka, modročerný kabát).
3. DESBOROUGH. Majitel lord Blacktvater (žlutá čapka a rukávy).
4. STŘÍBRNÝ LYSÁČEK. Majitel plukovník Ross (černá čapka, červený kabát).
5. IRIS. Majitel vévoda z Balmoralu (žlutočerné pruhy).
6. PŘEKÁŽKÁŘ. Majitel lord Singleford (purpurová čapka, černé rukávy).

"Odvolali jsme náhradního koně a veškeré naděje skládáme ve vaše slovo," řekl plukovník. "Ale proboha - co má tohle znamenat? Stříbrný lysáček je favorit?"
"Pět ku čtyřem na Stříbrného lysáčka!" ozval se řev bookmakerů. "Pět ku čtyřem na Stříbrného lysáčka! Patnáct ku pěti na Desborougha! Pět ku čtyřem na všechny ostatní!"
"Už vyvěsili čísla," zvolal jsem. "Je jich tam všech šest."
"Všech šest! Pak můj kůň přece jen poběží," zvolal plukovník velice vzrušeně. "Nikde ho ale nevidím. Moje barvy se ještě neobjevily."
"Odbavili jich teprv pět. Teď se musí objevit on."
Sotva jsem to řekl, statný kaštanový kůň vyrazil z ohrady, kde se odbývalo vážení, a klusem se přehnal kolem nás. V sedle měl jockeye v dobře známých plukovníkových barvách - černé a červené.
"Tohle ale není můj kůň," zvolal majitel. "Vždyť nemá na těle jediný bílý chlup. Co jste to proboha provedl, pane Holmesi?"
"Jen klid, nejdřív se podíváme, jak poběží," řekl můj přítel s neochvějnou bohorovností a chvíli se pozorně díval mým polním dalekohledem. "Fantastické! Báječný start!" zvolal pojednou. "Tady je máte, právě vybíhají ze zatáčky!"
Z kočáru jsme měli nádherný výhled, když koně vběhli do cílové rovinky. Všech šest se drželo v tak těsném závěsu, že by je bylo možno přikrýt kobercem, ale v půli zbývající tratě se už žlutá barva capletonské stáje prodrala do čela. Než však doběhli k nám, byl Desboroughův únik zlikvidován a plukovníkův kůň v prudkém finiši projel cílem o dobrých šest délek před svým soupeřem, zatímco Iris vévody z Balmoralu obsadila až skromné třetí místo.
"Tak či onak - dostih jsem vyhrál," oddechl si plukovník a protřel si oči. "Přiznám se vám ale, že tomu všemu nerozumím ani za mák. Nezdá se vám, pane Holmesi, že si své tajemství ponecháváte pro sebe trochu příliš dlouho?"
"Jistěže, pane plukovníku. Dovíte se vše. Obejdeme teď dostihovou dráhu a společně se na koně podíváme. Tady je," pokračoval, když jsme přišli do ohrady s váhou, kam měli přístup jen majitelé koní a jejich přátelé. "Stačí, když koni umyjete hlavu a nohu čistým lihem, abyste zjistil, že je to pořád váš starý Stříbrný lysáček."
"Berete mi dech!"
"Nalezl jsem ho v rukou jistého pokoutního handlíře a dovolil jsem si ho poslat na trať v tom stavu, v jakém byl vrácen."
"Drahý pane, vykonal jste hotový zázrak. Zdá se, že kůň je v pořádku a ve výtečné formě. Nikdy v životě neběžel líp. Musím se vám tisíckrát omluvit, že jsem pochyboval o vašich schopnostech. Prokázal jste mi nesmírnou službu tím, že jste koně objevil. A prokázal byste mi ještě větší, kdybyste chytil vraha Johna Strakera."
"To už se také stalo," řekl Holmes klidně.
Plukovník a já jsme na něho užasle pohlédli. "Vy jste ho dopadl? Kde tedy je?"
"Tady."
"Tady! Kde?"
"V téhle chvíli je v mé společnosti."

Plukovník zrudl zlostí. "Uznávám, že jsem vám neobyčejně zavázán, pane Holmesi," řekl, "ale to, co jste tu právě prohlásil, musím pokládat buď za velice špatný vtip, nebo za urážku."
Sherlock Holmes se dal do smíchu. "Ujišťuji vás, že vás ze žádného zločinu nepodezírám, pane plukovníku," řekl, "ale skutečný vrah stojí hned za vámi!"
Obešel ho a položil ruku na lesklou šíji plnokrevníka.
"Kůň!" zvolali jsme s plukovníkem Rossem současně.
"Ano, kůň. A může pro něho být polehčující okolností, řeknu-li vám, že to udělal v sebeobraně a že John Straker byl člověk, který ani v nejmenším nebyl hoden vaší důvěry. Už se ale ozval zvonec, a poněvadž doufám, že při dalším dostihu vyhraji nějakou maličkost, odložím podrobnější vysvětlení na příhodnější dobu."
Když jsme ten večer ujížděli zpět do Londýna, seděli jsme v rohu salonního vozu sami a mám za to, že cesta připadala plukovníku Rossovi stejně krátká jako mně, neboť jsme naslouchali vyprávění našeho přítele o událostech, jež se odehrály v dartmoorské tréninkové stáji onoho osudného pondělního večera, a o tom, jak si počínal, aby jim přišel na kloub.
"Přiznám se," řekl, "že veškeré teorie, které jsem si vytvořil na základě zpráv z novin, byly naprosto pochybené. Přesto v nich byla jistá vodítka, bohužel však byla zavalena nánosem dalších podrobností, které zakrývaly jejich pravý význam. Odjel jsem do Devonshiru v přesvědčení, že pravým pachatelem je Fitzroy Simpson, třebaže mi bylo samozřejmě jasné, že důkazy proti němu rozhodně nejsou postačující.
Teprve v kočáře, právě když jsme přijeli k trenérově vilce, mě napadlo, jak nesmírně důležitou roli tu hraje to skopové s kari omáčkou. Vzpomenete si možná, že jsem byl roztržitý a zůstal jsem sedět, když vy už jste všichni vystoupili. Žasnul jsem v duchu nad tím, jak vůbec jsem mohl tak evidentní stopu přehlédnout."
"A já se přiznám," řekl plukovník, "že ani teď nechápu, v čem nám to může pomoct."
"Byl to první článek v řetězu mých úvah. Práškové opium totiž rozhodně není bez chuti. Pachuť sice není nepříjemná, ale zato výrazná. Kdyby bylo nasypáno do jakéhokoli běžného jídla, strávník by to nepochybně zjistil a pravděpodobně by už dál nejedl. Kari koření bylo tím pravým prostředkem, který mohl pachuť překrýt. Pod žádnou myslitelnou záminkou nemohl člověk zvenčí, Fitzroy Simpson, dosáhnout toho, aby se ten večer podávala v trenérově rodině kari omáčka, a muselo by jít o tuze podivnou shodu okolností, kdybychom předpokládali, že tam náhodou přišel s práškovým opiem v kapse právě toho večera, kdy se náhodou podávalo jídlo, v němž se jeho pachuť mohla ztratit. To je vyloučené. Proto bylo třeba Simpsona z celého případu eliminovat a zaměřit pozornost na Strakera a jeho ženu, jediné dva lidi, kteří mohli dát příkaz, aby k večeři bylo skopové s kari omáčkou. Opium do něho bylo přidáno teprve poté, kdy jídlo bylo pro mladíka ve stáji odděleno, neboť ostatní je jedli také, a žádné neblahé následky se u nich neprojevily. Kdo z nich se ale mohl přiblížit k jídlu tak, aby ho služebná nezpozorovala? Dřív než jsem si tuto otázku zodpověděl, pochopil jsem, jak je významné, že pes neštěkal, neboť jeden správný závěr vede neomylně k dalšímu. Epizoda se Simpsonem mě upozornila na to, že pes byl zavřený ve stáji, a přestože tam kdosi přišel a vyvedl odtamtud koně, neštěkal ani natolik, aby probudil oba mladíky spící v podkroví. Půlnoční návštěvník byl zřejmě někdo, koho pes dobře znal. V té chvíli jsem už byl přesvědčen, nebo skoro přesvědčen, že John Straker se uprostřed noci odebral do stáje a Stříbrného lysáčka odvedl. Co tím sledoval? Rozhodně nic počestného, poněvadž jinak by nemusel mladíka z vlastní stáje předem omámit drogou. Přesto však jsem byl na rozpacích, proč to vlastně udělal. Vyskytly se už případy, kdy trenéři vydělali velké peníze tím, že prostřednictvím agentů vsadili proti vlastním koním, a pak jim nějakým podvodem zabránili zvítězit. Někdy takový trenér podplatí jockeye. Jindy použije jistějších a jemnějších prostředků. O co šlo v našem případě? Doufal jsem, že obsah Strakerových kapes mi pomůže dospět k nějakému závěru.
A nemýlil jsem se. Jistě jste nezapomněli na ten zvláštní nůž, který se nalezl v ruce mrtvého, nůž, jaký by si jistě žádný normami smrtelník nevybral jako zbraň. Podle sdělení doktora Watsona to byl nůž, jakého chirurgové používají k těm nejjemnějším operacím. A té noci jej věru bylo třeba k operaci opravdu jemné. Vy přece, pane plukovníku Rossi, se svými bohatými zkušenostmi v dostihových záležitostech jistě víte, že šlachy na koňském stehně lze maličko nařiznout a že to lze provést podkožně, takže po zásahu nezůstane absolutně žádná stopa. Postižený kůň začne slabě kulhat, což se dá svést na přílišnou námahu při tréninku nebo na mírný revmatismus, ale nikdy ne na nějakou nečistou hru."
"Darebák! Padouch jeden!" zvolal plukovník.
"Tady také máme vysvětlení, proč John Straker chtěl odvést koně ven na blata. Tak ohnivé zvíře by jistě vzbudilo i ty nejtvrdší spáče, jakmile by ucítilo bodnutí nožem. Bylo nezbytně nutné provést to někde venku."
"Byl jsem dočista slepý!" zvolal plukovník. "Samozřejmě - proto také potřeboval svíčku a škrtl zápalkou."
"Nepochybně. Když jsem ale zkoumal, co měl s sebou, podařilo se mi naštěstí objevit nejen způsob provedení zločinu, ale i jeho motivy. Jako světaznalý muž jistě víte, pane plukovníku, že lidé nenosívají po kapsách cizí účty. Většina z nás má dost starostí s vlastními. Hned jsem z toho usoudil, že Straker vedl dvojí život a vydržoval druhou domácnost. Z povahy účtu vyplývalo, že jde v tomto případě o dámu, a to o dámu s náročným vkusem. Možná že jste ke svým zaměstnancům neobyčejně štědrý, ale přesto se dá stěží předpokládat, že mohou svým ženám dávat šít šaty za dvacet guinejí. Zeptal jsem se paní Strakerové na ty šaty tak, aby nemohla poznat, co otázkou sleduji, a zjistil jsem, že nikdy takové šaty neměla. Poznamenal jsem si proto adresu modistky a cítil jsem, že až ji navštívím se Strakerovou fotografií v ruce, budu mít jednou provždy toho záhadného Darbyshira z krku.
Od té chvíle mi bylo všecko jasné. Straker odvedl koně do té prohlubně v terénu, odkud nemohlo být světlo vidět. Simpson na svém útěku ztratil nákrčník a Straker jej sebral - napadlo ho možná, že by jím mohl koni spoutat nohy nebo něco podobného. Když byli v prohlubni, stoupl si za koně a rozsvítil světlo, ale kůň, vyděšený náhlou září a veden podivným instinktem, kterým zvířata poznají, že se chystá něco nekalého, prudce vyhodil nohou a podkova zasáhla Strakera přímo do čela. Už předtím, ačkoli pršelo, odložil Straker vzhledem k svému složitému úkolu kabát, a tak když padal, rozsekl mu nůž stehno. Vysvětluji to jasně?"

"Obdivuhodně!" zvolal plukovník. "Obdivuhodně! Jako kdybyste při tom byl."
"Přiznám se, že poslední ránu jsem vypálil dost naslepo. Napadlo mě, že tak prohnaný chlap jako Straker by se nepustil do složitého nařízntutí šlach bez předchozího cviku. Kde se v tom ale mohl pocvičit? Náhodou jsem se podíval na ovce, a tak jsem položil otázku, která k mému vlastnímu překvapení můj dohad potvrdila."
"Vysvětlil jste to naprosto jasné, pane Holmesi." "Když jsem se vrátil do Londýna, navštívil jsem modistku, která Strakera na fotografii hned poznala. Řekla mi, že je to její výtečný zákazník, jmenuje prý se Darbyshire a má prý velice rozmařilou ženu, která si neobyčejně potrpí na drahé šaty. Nepochybuji, že právě kvůli té ženě zabředl do dluhů až po uši, což ho přivedlo k tak hanebnému záměru."
"Vysvětlil jste všechno, kromě jediné věci," zvolal plukovník. "Kde byl kůň?"
"Ach, ten utekl a pečoval o něho jeden z vašich sousedů. V tomto ohledu bychom myslím měli udělit amnestii, nechci, aby ten člověk byl stíhán. Jestli se nemýlím, projíždíme právě Clapham Junctionem, takže budeme na nádraží Victoria ani ne za deset minut. Chcete-li si u nás v bytě vykouřit doutník, pane plukovníku, s radostí vám povím další detaily, které by vás mohly zajímat."

Žlutá tvář

Je přirozené, že při uveřejňováni těchto krátkých črt, založených na četných případech, v nichž jsem se stal důvěrníkem nevšedních schopností, svého přítele a někdy i aktérem nějakého podivného dramatu, zabývám se spíš jeho úspěchy než jeho nezdary. A není to ani tak v zájmu jeho dobré pověsti, neboť právě tehdy, když se octl s rozumem v koncích, byla jeho energie a všestrannost nejobdivuhodnější, ale proto, že když utrpěl nezdar on, neuspěl zpravidla ani nikdo jiný a problém byl navždy odložen s otevřeným koncem. Tu a tam se ovšem stalo, že pravda vyšla najevo i tehdy, když se můj přítel zmýlil. Mám zaznamenáno nějakých pět šest podobných případů: aféra s druhou krvavou skvrnou a ta, kterou se nyní chystám vyprávět, jsou z nich rozhodně nejzajímavější.
Sherlock Holmes nepatřil k lidem, kteří cvičí jen proto, aby cvičili. Málokterý muž byl schopen podat větší fyzické výkony než on a nepochybně byl jedním z nejlepších boxerů své váhové kategorie, jakého jsem kdy viděl; tělesné cvičení bez konkrétního cíle však pokládal za zbytečné mrhání energií a zřídkakdy pohnul kostrou, pokud tím nemohl posloužit nějakému účelu, spojenému s jeho profesí. Pak ale nevěděl, co je to únava a vyčerpání. Je pozoruhodné, že se za takových okolností dokázal udržet v kondici, ale zachovával obvykle tu nejpřísnější dietu a jeho životní styl byl téměř spartánský. Kromě toho, že bral příležitostně kokain, neměl jiné neřesti, a k této droze se uchyloval pouze na protest proti jednotvárnosti existence, když se případy vyskytovaly jednou za uherský měsíc a v novinách nestálo nic zajímavého.
Jednoho předjarního dne se rozlenošil natolik, že si se mnou vyšel na procházku do Hyde Parku, kde na jilmech právě začaly vyrážet první jemně zelené výhonky a kde se pichlavé hroty kaštanů měly co nevidět rozvinout do pěticípých listů. Dvě hodiny jsme se společně procházeli a většinu času jsme mlčeli, jak je přirozené u dvou mužů, kteří se důvěrně znají. Bylo skoro pět hodin, když jsme se opět vrátili do Baker Street.
"Promiňte, pane," řekl náš mladý sluha, když otevřel dveře, "ale byl tu nějaký pán, který se po vás sháněl."
Holmes se na mě vyčítavě podíval. "Tady máte ty vaše zatracené odpolední procházky!" řekl. "Už ten pán odešel?"
"Ano."
"Nepozval jsi ho dál?"
"Ano, pane; byl uvnitř."
"Jak dlouho tu čekal?"
"Půl hodiny. Byl to velice neklidný pán, pořád chodil sem tam a klepal nohou, celou tu dobu, co tu byl. Čekal jsem za dveřmi, takže jsem ho dobře slyšel. Nakonec vyšel do chodby a rozkřikl se: ‚Copak ten člověk jakživ nepřijde?' Přesně tak to řekl, pane. ‚Stačí, když ještě chvilenku počkáte,' povídám já na to. ‚Tak to radši počkám někde venku, poněvadž jsem už skoro udušený,' povídá on.
‚Vrátím se za malou chvíli,' a s těmi slovy se vyřítil odtud; ať jsem říkal co chtěl, nemohl jsem ho tu zdržet."
"No dobrá, udělals, cos mohl," řekl Holmes, když jsme vcházeli do našeho pokoje. "Tohle je opravdu k zlosti, Watsone. Hrozně by se mi hodil nějaký případ a podle netrpělivosti toho člověka se zdá, že mohlo jít o něco důležitého. Ajta! Tohle přece není vaše dýmka, co tu leží na stole! Tu tady zřejmě nechal on. Pěkná stará bryerka s dlouhým náustkem z materiálu, kterému trafikanti říkají jantar. Rád bych věděl, kolik je vlastně v Londýně náustků z pravého jantaru. Někteří lidé si myslí, že když je v něm muška, je jantar pravý. Je to celé obchodní odvětví, které se zabývá tím, že zadělává imitované mušky do imitovaného jantaru. Musel být pořádně rozčilený, když tu zapomněl dýmku, které si zřejmě neobyčejně cení."
"Jak můžete vědět, že si jí tolik cení?" zeptal jsem se.
"No, původní cenu dýmky bych odhadl tak na sedm šilinků šest pencí. Jenže už byla, jak vidíte, dvakrát v opravě: jednou opravovali dřevěný troubel a jednou jantar. Všimněte si, že obě opravy byly provedeny pomocí stříbrných kroužků, které musely být dražší než původně celá dýmka. Ten člověk si té dýmky musí nesmírně cenit, jestliže ji raději dává opravovat, než by si za stejné peníze koupil novou."
"Ještě něco?" zeptal jsem se, poněvadž Holmes otáčel dýmkou v ruce a hleděl na ni svým zvláštním, zamyšleným pohledem.
Zvedl ji a poklepal na ni dlouhým, štíhlým ukazovákem jako profesor, který svým žákům demonstruje nějakou kost.
"Dýmky bývají někdy mimořádně zajímavé," řekl. "Na ničem jiném se tak výrazně neprojeví osobnost majitele - leda snad ještě na hodinkách a na tkaničkách do bot. V tomto případě však příznaky nejsou ani příliš výrazné, ani příliš důležité. Majitel je podle všeho statný muž, levák, má znamenitý chrup, ve svých zvycích je dost nedbalý a není nucen

šetřit."
Můj přítel sypal tyto informace z rukávu velice lhostejně, ale viděl jsem, že po mně mrkl, aby se ubezpečil, zda jeho úvahy sleduji.
"Myslíte, že člověk musí být zámožný, když kouří dýmku za sedm šilinků?" zeptal jsem se.
"Tohle totiž je směs značky Grosvenor, unce za osm pencí," odpověděl Holmes, vyklepávaje trochu tabáku do dlaně.
"A poněvadž si může báječně zakouřit i za poloviční cenu, jde o člověka, který není nucen šetřit."
"A ty ostatní údaje?"
"Má ve zvyku zapalovat si dýmku od lamp a plynových hořáků. Všimněte si, že je po jedné straně celá opálená. To pochopitelně nemůže být od zápalky. Proč by někdo přikládal zápalku k dýmce takhle ze strany? Od lampy však dýmku nezapálíte, aby to hlavičku neožehlo. A je to na pravé straně dýmky. Z toho jsem usoudil, že ten člověk je levák. Přidržte vlastní dýmku u lampy a uvidíte, že docela přirozeně ji k plameni přiložíte levou stranou - poněvadž jste pravák. Jednou nebo dvakrát to možná uděláte opačně, ale rozhodně to nebudete dělat stále. Tahle dýmka ale tak byla držena vždy. A dál - náustek je prohryzaný. K tomu je třeba silného, energického chlapíka, který má dobrý chrup. Jestli se ale nemýlím, slyším ho už na schodech, takže budeme mít ke studiu zajímavější objekt než tuhle dýmku."
Za okamžik se otevřely dveře a do pokoje vstoupil vysoký mladý muž. Byl dobře, ale nenápadně oblečen, v tmavošedých šatech, a v ruce držel měkký hnědý širák s nízkým dýnkem a sklopenou střechou. Odhadl jsem ho tak na třicet let, ačkoli ve skutečnosti byl o několik roků starší.
"Promiňte prosím," řekl poněkud rozpačitě, "myslím, že jsem měl zaklepat. Ovšemže jsem měl zaklepat. Jsem ale trochu rozčilený, a tak mi to musíte odpustit." Přejel si rukou po čele, jako kdyby byl napůl omámený, a pak se spíš skácel než posadil do křesla.
"Vidím na vás, že jste několik nocí nespal," řekl Holmes nenucené a bodře, jak měl ve zvyku. "To člověka připraví o nervy víc než práce, a dokonce víc než zábava. Smím se zeptat, co pro vás mohu udělat?"
"Přišel jsem vás požádat o radu, pane Holmesi. Nevím, co počít, a mám dojem, že celý můj život je v troskách."
"Chcete si mě najmout jako soukromého detektiva?"
"Nejen to. Chci znát váš názor, poněvadž jste uvážlivý a světaznalý člověk. Chtěl bych vědět, co mám podniknout. Doufám proboha, že mi to budete s to říct."
Mluvil v krátkých, přerývaných a úsečných větách a zdálo se mi, že mu vůbec není do řeči a že jen krajní silou vůle v sobě přemáhá tuto nechuť.
"Jde o velice choulostivou věc," řekl. "Víte, člověk nerad vykládá o svých domácích záležitostech cizím lidem. Připadá mi to ohavné - vyprávět o chování své ženy dvěma mužům, které vidím v životě poprvé. Je to hrozné, ale musím to udělat. Jsem na pokraji zhroucení a musím se s vámi poradit."
"Milý pane Grante Munro -" začal Holmes.
Náš návštěvník vyskočil z křesla. "Jakže?" zvolal. "Vy víte, jak se jmenuji?"
"Chcete-li si zachovat inkognito," řekl Holmes s úsměvem, "neměl byste psát své jméno na podšívku klobouku, nebo byste jej aspoň neměl otáčet dnem vzhůru k lidem, s nimiž mluvíte. Chtěl jsem vám říct, že můj přítel a já jsme už v tomto pokoji vyslechli řadu podivných tajemství a že se nám často poštěstilo navrátit klid mnoha utrápeným duším. Věřím, že se nám to snad podaří i ve vašem případě. Mohu vás požádat - čas totiž může znamenat mnoho - abyste mě bez dalšího odkládání seznámil s fakty svého případu?"
Náš návštěvník si opět přejel rukou po čele, jako by mu to připadalo neobyčejně trapné a těžké. Z každého jeho gesta a výrazu jsem viděl, že je to zdrženlivý, introvertní člověk s nádechem hrdosti v povaze, který raději své rány skrývá, než by je vystavoval na odiv. Pojednou však prudce mávl zaťatou pěstí, jako by odhazoval veškerou rezervovanost, a začal vyprávět.
"Fakta vypadají takhle, pane Holmesi," řekl. "Jsem už tři roky ženatý. Celou tu dobu jsme se s ženou měli vzájemně rádi a žili jsme tak šťastně jako sotva který jiný manželský pár. Nikdy mezi námi nedošlo k žádným diferencím ani v myšlenkách, ani ve slovech, ani v činech. Teď ale - od minulého pondělka - mezi námi vyvstala jakási přehrada a já pojednou shledávám, že v jejím životě a v jejích myšlenkách je něco, o čem vím tak málo, jako by šlo o ženu, která se kolem mne náhodou mihne na ulici. Odcizujeme se jeden druhému a chtěl bych vědět proč.
Je tu však jedna věc, o které bych vás chtěl ujistit, než budu pokračovat, pane Holmesi: Effie mě miluje. V tom se rozhodně nemohu mýlit. Miluje mě z celého srdce a z celé duše a nikdy mě nemilovala víc. Vím to, cítím to. Nechce se mi to dokazovat. Muž snadno pozná, kdy ho žena miluje. Vstoupilo ale mezi nás jakési tajemství, a dokud se nevysvětlí, nemůžeme být stejní jako dřív."
"Povězte mi laskavě fakta, pane Munro," řekl Holmes poněkud netrpělivě.
"Povím vám o Effiině životě všechno, co vím. Byla už vdova, když jsem se s ní seznámil, ačkoli ještě mladá - bylo jí teprve pětadvacet let. Jmenovala se tehdy Hebronová. Zamlada odjela do Ameriky a žila v Atlantě, kde se provdala za zmíněného Hebrona, advokáta s výnosnou praxí. Měli jedno dítě, ale v kraji propukla epidemie žluté zimnice, a jak manžel, tak dítě na ni zemřeli. Viděl jsem jeho úmrtní list. Toto neštěstí jí Ameriku tak znechutilo, že se vrátila do Anglie a žila tu se svou neprovdanou tetou v Pinneru v Middlesexu. Mohu se ještě zmínit o tom, že jí manžel zanechal slušné jmění, měla kapitál asi čtyři tisíce pět set liber, který manžel investoval tak dobře, že jí vynášel průměrně sedm procent. Když jsem ji poznal, bydlela v Pinneru teprve šest měsíců; zamilovali jsme se do sebe a za pár týdnů jsme se dali oddat. Jsem obchodník s chmelem, a poněvadž mám roční příjem sedm set či osm set liber, připadali jsme si dost zámožní na to, abychom si za osmdesát liber ročně pronajali pěknou vilu v Norbury. Je to tam naprostý venkov, ačkoli je to poměrně blízko od Londýna. Kousek nad námi je hostinec a dva domy a přes pole naproti nám ještě jedna osamělá vilka. Jinak tam žádné domy už nejsou, teprve až v půli cesty k nádraží. Obchod mě v některých obdobích nutí jezdit do Londýna, ale v létě mám méně práce a tehdy jsme s manželkou v našem venkovském domově byli ti nejšťastnější lidé na světě.

Opakuji vám, že mezi námi nikdy nebyl jediný stín do té doby, než začala tahle proklatá záležitost.
A ještě jednu věc vám musím říct, dřív než budu pokračovat. Když jsme se vzali, dala žena celý svůj majetek přepsat na mne - do značné míry proti mé vůli, poněvadž mi bylo jasné, v jak trapné situaci bych se mohl octnout, kdyby se mi přestalo dařit v obchodě. Nicméně na tom trvala, a tak jsme to udělali. Jenomže asi před šesti týdny za mnou přišla.
‚Jacku,' řekla mi, ‚když jsi převzal moje peníze, říkal jsi, že kdybych někdy nějaké potřebovala, mám tě o ně požádat.'
‚Ovšem,' řekl jsem, ‚jsou to přece tvoje peníze.'
Víš,' řekla, ‚chtěla bych sto liber.'
Trochu mě to zarazilo, poněvadž jsem zprvu myslel, že si snad chce jen opatřit nějaké nové šaty nebo něco podobného.
‚Nač je proboha chceš?' zeptal jsem se.
‚Och,' řekla laškovně, jak to ona umí, ‚tvrdil jsi přece, že jsi jen mým bankéřem, a víš dobře, že bankéři se nikdy na nic nevyptávají.'
Jestli to myslíš vážně, samozřejmě že ti ty peníze dám,' řekl jsem.
‚Och ano, myslím to vážně.'
‚A nepovíš mi, nač je potřebuješ?'
‚Možná někdy jindy, ale teď ne, Jacku.'
A tak jsem se s tím tedy spokojil, ačkoli to bylo poprvé, co se mezi námi objevilo nějaké tajemství. Dal jsem jí šek a víc jsem na celou věc nemyslel. Možná že to nemá nic společného s tím, co se stalo později, ale pokládám za správné se vám o tom zmínit.
Jak jsem vám už před chvilkou řekl, nedaleko od našeho domu je ještě jedna vilka. Dělí nás od sebe jen pole, ale když chce člověk k té vilce zajít, musí jít nejdřív po silnici a pak odbočit na polní cestu. Hned za tou vilkou je pěkný borový lesík, kam jsem velice rád chodíval na procházky, poněvadž mezi stromy se člověk cítí vždycky dobře. Vilka byla osm měsíců prázdná, což byla škoda, poněvadž je to pěkné patrové stavení se starodávnou stříškou před vchodem, obrostlou zimolezem. Mnohokrát jsem se tam zastavil a vždycky jsem si pomyslel, jaký útulný domov by tam mohl být.
Minulé pondělí večer jsem si tím směrem vyšel na procházku. Po polní cestě kolem mne projel prázdný stěhovací vůz a na trávníku před vchodem do vilky jsem uviděl hromadu koberců a dalšího zařízení. Bylo jasné, že vilku si konečně někdo pronajal. Prošel jsem kolem, pak jsem zůstal stát a jako člověk, který nemá nic na práci, jsem se na vilku chvíli díval, poněvadž mě zajímalo, co je to za lidi, kteří budou bydlet v našem sousedství. A když jsem se tak rozhlížel, pojednou jsem si uvědomil, že mě z jednoho horního okna pozoruje jakási tvář.
Nevím, co na té tváři bylo nápadné, pane Holmesi, ale při tom pohledu mi přeběhl mráz po zádech. Stál už jsem trochu příliš daleko, takže jsem rysy nemohl rozeznat, ale v té tváři bylo něco nepřirozeného a nelidského. Takový dojem jsem aspoň měl, a rychle jsem vykročil k vilce, abych se na člověka, který mě pozoroval, podíval zblízka. Sotva jsem však udělal první krok, tvář pojednou zmizela - tak náhle, jako by ji kdosi strhl do tmavého pokoje. Stál jsem tam dobrých pět minut, o celé věci jsem přemýšlel a snažil jsem se analyzovat své dojmy. Nepovím vám, jestli to byla tvář muže nebo ženy. Nejvíc však na mě zapůsobila její barva. Byla sinale, mrtvolně žlutá a bylo v ní cosi strnulého a nehybného - cosi až otřesně nepřirozeného. Byl jsem tak rozrušen, že jsem se rozhodl podívat se na nové nájemníky vilky trochu důkladněji. Šel jsem ke dveřím a zaklepal na ně. Téměř okamžitě mi otevřela vysoká hubená žena s hrubou, odpudivou tváří.
‚Copak byste si přál?' zeptala se se severoanglickým přízvukem.
‚Jsem váš soused - tamhle odnaproti,' řekl jsem a kývl jsem hlavou směrem k našemu domu. ‚Vidím, že jste se zrovna nastěhovali, a tak mě napadlo, že kdybych vám mohl nějak pomoct -'
‚Až budem něco potřebovat, tak vám to řeknem,' odsekla žena a zabouchla mi dveře před nosem. To hulvátské odmítnutí mě dopálilo natolik, že jsem se otočil a šel jsem domů. Celý večer, ačkoli jsem se pokoušel myslet na jiné věci, vracel jsem se v duchu stále k tomu příšernému zjevu v okně a k neurvalosti té ženy. Rozhodl jsem se, že o tom přízraku nebudu manželce nic říkat, poněvadž je nervózní a přecitlivělá žena, a netoužil jsem se s ní podělit o nepříjemný dojem, který to udělalo na mne. Přesto však jsem jí před usnutím řekl, že do vilky se nastěhovali noví nájemníci. Odpověď jsem od ni na to nedostal.
Spávám obvykle, jako když mě do vody hodí. U nás v rodině se o tom dokonce vtipkovalo - že neexistuje nic, co by mě dokázalo v noci probudit. Přesto však jsem právě tu noc měl mnohem lehčí spánek než obvykle. Zda to bylo způsobeno mírným vzrušením, které ve mně vyvolalo to malé dobrodružství, nebo něčím jiným - to nevím. V polospánku jsem si byl nejasně vědom, že se v pokoji cosi děje - postupně mi došlo, že se má žena obléká, že si na sebe bere plášť a uvazuje si čepec. Už jsem otvíral rty, abych zamumlal pár rozespalých slov překvapení či protestu nad tím, že tak časně vstává, když jsem pojednou přimhouřenýma očima spatřil její tvář, ozářenou světlem svíčky. Užasl jsem tak, že jsem nebyl mocen slova. Měla ve tváři vyraz, jaký jsem u ní nikdy dřív neviděl - vůbec bych nevěřil, že se s něčím takovým u ní kdy shledám. Byla smrtelně bledá, rychle oddechovala, a když si zapínala plášť, kradí pokukovala po mé posteli, zda mě nevzbudila. Potom v domnění, že stále tvrdě spím, potichu vyklouzla z pokoje a za okamžik jsem uslyšel ostré skřípnutí, které mohlo pocházet jen od veřeji domovních dveří, posadil jsem se na posteli a zaťukal jsem kotníky o pelest, abych se ubezpečil, zda opravdu bdím. Pak jsem zpod polštáře vytáhl hodinky. Byly tři hodiny. Co proboha mohla má žena hledat na venkovské silnici ve tři hodiny v noci?
Seděl jsem tak asi dvacet minut, obracel jsem si to znova a znova v hlavě a snažil jsem se najít nějaké přijatelné vysvětlení. Čím víc však jsem o tom přemýšlel, tím mi to připadalo nepochopitelnější a nevysvětlitelnější. Pořád ještě jsem si s tím lámal hlavu, když jsem znova uslyšel, že se dveře zlehka zavřely, a podle kroků jsem poznal, že přichází po schodech nahoru.
‚Kde jsi probůh byla, Effie?' zeptal jsem se, když vešla.
Prudce sebou při těch slovech škubla a přidušeně vykřikla, a to trhnutí a ten výkřik mě znepokojily ještě víc než

všechno ostatní, neboť v nich bylo cosi nepopsatelně provinilého. Ala manželka byla vždy upřímná, otevřená žena, a zamrazilo mě, když jsem ji pojednou viděl, jak se vkrádá do svého pokoje po špičkách a není s to potlačit výkřik a bezděčné gesto, když ji osloví vlastní manžel.
‚Ty jsi vzhůru, Jacku?' zvolala a nervózně se zasmála. Jak je to možné - myslela jsem, že tě nedokáže probudit nic na světě.'
‚Kde jsi byla?' zeptal jsem se přísněji.
‚Nedivím se, že tě to překvapilo,' řekla a neušlo mi, že se jí třesou prsty, když si rozepínala plášť. Já si totiž taky nevzpomínám, že bych kdy v životě něco podobného udělala. Měla jsem najednou pocit, že se tu dusím a že si musím trochu vyjít na čerstvý vzduch. Byla bych snad omdlela, kdybych se nešla trochu projít. Stála jsem pár minut přede dveřmi a teď už se zas cítím docela dobře.'
Za celou dobu, co mi tu historku vyprávěla, ani jednou se na mě nepodívala a také hlas měla úplně jiný než obvykle. Bylo jasné, že mi vykládá něco, co není pravda. Neodpověděl jsem jí na to a s bolestí v srdci jsem se otočil ke zdi. Hlavou se mi honila spousta sžíravých pochyb a podezření. Co to má žena přede mnou skrývá? Kde byla během té podivné vycházky? Zdálo se mi, že nebudu mít klid, dokud se to nedovím, ale příčilo se mi vyptávat se jí znova, když mi už jednou zalhala. Zbytek noci jsem se zmítal a převaloval na posteli, vymýšlel jsem si nejrůznější teorie, jednu nepravděpodobnější než druhou.
Měl jsem ten den jet do Londýna, ale byl jsem tak rozrušen, že jsem nebyl schopen soustředit se na obchodní záležitosti. Připadalo mi, že manželka je stejně rozčilená jako já, a z jejích letmých, tázavých pohledů, které po mně vrhala, mi bylo jasné, že ví, že jejímu tvrzení nevěřím, a že je s rozumem v koncích a neví, co počít. Při snídani jsme spolu vyměnili sotva pár slov a hned poté jsem se vydal na procházku, abych na svěžím ranním vzduchu znova celou věc uvážil.
Zašel jsem až ke Crystal Palace, asi hodinu jsem se toulal po okolí a v jednu jsem se vrátil do Norbury. Náhodou jsem šel zrovna kolem oné vilky, a tak jsem zůstal na okamžik stát, abych se podíval do oken, zda v některém znova nezahlédnu tu podivnou tvář, která na mě předchozího dne civěla. Jak jsem tam stál, dveře se pojednou otevřely a - představte si mé překvapení, pane Holmesi - z vilky vyšla má žena!
Když jsem ji uviděl, oněměl jsem úžasem, ale moje pocity nebyly ničím ve srovnání s těmi, které se zračily v její tváři, jakmile se naše oči setkaly. Na okamžik se zdálo, že by něj raději couvla zpátky do domu, ale pak si uvědomila, že by jakékoli skrývání nebylo k ničemu, a přistoupila ke mně s tváří bílou jak stěna a vyděšenýma očima, které usvědčovaly ze lži úsměv na jejích rtech.
‚Och, Jacku!' řekla. ‚Zašla jsem se sem podívat, zda bych nemohla být našim novým sousedům nějak užitečná. Proč se na mě tak díváš, Jacku? Snad se na mě nezlobíš?' ‚Teď tedy vím, kam jsi šla dnes v noci,' řekl jsem. Jak to myslíš?' zvolala.
‚Byla jsi tady. Vím to s jistotou. Co je to za lidi, že je chodíš navštěvovat v takovou hodinu?'
‚Nikdy dřív jsem tu nebyla.'
Jak mi můžeš vykládat něco, o čem víš sama, že to není pravda?' zvolal jsem. ‚Vždyť ti přeskakuje hlas, když to říkáš. Měl jsem před tebou někdy já nějaké tajemství? Půjdu teď rovnou do vilky a zjistím si, co za tím vlastně vězí.'
Ne, to ne, Jacku, proboha!' vyjekla v neovladatelném vzrušení. Když jsem pak přistoupil ke dveřím, chytila mě za rukáv a křečovitě mě tahala zpátky.
‚Prosím tě, nedělej to, Jacku,' volala. ‚Přísahám, že ti jednoho dne všechno povím, ale jestli do té vilky půjdeš teď, nemůže to skončit jinak než neštěstím.' Když jsem se ji pak pokusil setřást, pověsila se na mě a začala šílené prosit.
‚Věř mi, Jacku!' volala. ‚Věř mi ještě tentokrát. Nikdy nebudeš mít důvod toho litovat. Víš přece, že bych před tebou neměla žádné tajemství, kdyby to nebylo pro tvé dobro. Tady je ale v sázce celý náš život. Půjdeš-li se mnou domů, bude všechno v pořádku. Jestli si ale vynutíš vstup do vilky násilím, je mezi námi konec.'
Znělo to tak úpěnlivě a obracela se ke mně s takovým zoufalstvím, že jsem přede dveřmi nerozhodně zůstal stát.
‚Uvěřím ti pod jednou jedinou podmínkou,' řekl jsem posléze. ‚A ta zní, že s celou tou záhadou od téhle chvíle skoncujeme. Své tajemství si můžeš ponechat pro sebe, ale musíš mi slíbit, že se nebudou opakovat žádné noční návštěvy a že už nebudeš dělat nic, o čem bych nevěděl. Jsem ochoten zapomenout na všechno, co se stalo, jestliže mi slíbíš, že se to už v budoucnu nebude opakovat.'
‚Věděla jsem, že mi uvěříš,' zvolala a zhluboka si oddechla. ‚Udělám všechno tak, jak si přeješ. Pojď pryč, pojď proboha pryč, vraťme se domů!' Stále mě držela za rukáv a táhla mě pryč od vilky. Ohlédl jsem se, když jsme odcházeli, a znova jsem uviděl tu žlutou, strnulou tvář, která nás pozorovala z horního okna. Co mohlo spojovat toho tvora s mou ženou? Co mohla mít s mou ženou společného ta hrubá, sprostá ženská, kterou jsem viděl včera? Byla to podivná hádanka a dobře jsem věděl, že nedojdu klidu, dokud ji nerozluštím.
Další dva dny jsem pak zůstal doma a měl jsem dojem, že má žena poctivě dodržuje úmluvu, neboť - pokud vím - nevytáhla paty z domu. Třetího dne mi však jasně dokázala, že ji ani slavnostní slib nedokázal vymanit z onoho tajemného vlivu, který ji odváděl od manžela a jejích povinností.
Odjel jsem toho dne do Londýna, ale vrátil jsem se už vlakem ve 2.40 namísto vlakem ve 3.36, jímž se vracívám obvykle. Jakmile jsem vešel do domu, služebná vyběhla do haly s vyděšenou tváří.
‚Kde je paní?' zeptal jsem se.
‚Myslím, že šla na procházku,' odpověděla. Okamžitě ve mně vzniklo podezření. Vyběhl jsem do patra, abych se ujistil, že manželka není v domě. Náhodou jsem při tom vykoukl z hořejšího okna a uviděl jsem služku, s kterou jsem právě domluvil, jak běží přes pole směrem k protější vilce. V té chvíli mi ovšem bylo naprosto jasné, co to všechno znamená. Má žena tam odešla a požádala služku, aby ji zavolala, kdybych se snad vracel. Hněv mnou lomcoval, když jsem seběhl dolů po schodech a vyrazil k vilce, rozhodnut skoncovat s celou tou záležitostí jednou provždy. Spatřil jsem ženu a

službu, jak spěchají polní cestou, ale nezastavil jsem se, abych si s nimi promluvil. Ve vilce bylo ukryto tajemství, které vrhalo stín na můj život. Zařekl jsem se, že to tajemství odhalím stůj co stůj. Když jsem došel k vilce, ani jsem nezaklepal, ale zmáčkl jsem kliku a vpadl jsem do chodby. V přízemí všude panovalo ticho a klid. V kuchyni na kamnech bublala voda v konvici a v koši ležela stočená velká černá kočka, ale nikde nebylo ani památky po ženě, s kterou jsem onehdy mluvil. Vběhl jsem i do vedlejší místnosti, ale ta byla rovněž prázdná. Pak jsem vyběhl do poschodí, ale všechno marné, nahoře byly jen další dva opuštěné pokoje. V celém domě nikdo nebyl. Nábytek a obrazy na stěnách prozrazovaly nejtuctovější a nejvulgárnější vkus - s výjimkou pokoje, za jehož oknem jsem předtím viděl tu podivnou tvář. Ten byl zařízen přepychově a elegantně a veškeré moje podezření vzplálo zběsilým, hořkým plamenem, když jsem uviděl, že na krbové římse stojí velká fotografie mé ženy, kterou si dala na mou žádost zhotovit teprve před třemi měsíci. Zůstal jsem tam dost dlouho, abych se ubezpečil, že dům je naprosto prázdný. Pak jsem odešel, ale v srdci jsem cítil takovou tíhu jako nikdy předtím. Když jsem se vrátil domů, má žena vyšla do haly, ale byl jsem příliš uražený a rozzlobený, než abych s ní mluvil. Prošel jsem kolem ni a odebral jsem se do své pracovny. Přišla tam ale za mnou dřív, než jsem stačil zavřít dveře.

‚Mrzí mě, že jsem porušila slib, Jacku,' řekla, ‚kdybys ale znal všechny okolnosti, jistě bys mi odpustil.'

‚Tak mi tedy všechno pověz,' řekl jsem.

‚To nemohu, Jacku, nemohu!' zvolala.

‚Dokud mi neřekneš, kdo v té vilce bydlí a komu jsi dala tu fotografii, nemůže být o nějaké důvěře mezi námi ani řeči,' pravil jsem, odstrčil jsem ji a odešel jsem z domu. To bylo včera, pane Holmesi, a od té doby jsem ji neviděl, ani jsem se o té podivné záležitosti nic víc nedověděl. Poprvé mezi nás padl stín a to mnou tak otřáslo, že opravdu nevím, co bych měl dělat. Dnes ráno mě pojednou napadlo, že vy jste člověk, který by mi mohl poradit, a tak jsem se za vámi neprodleně vydal. Svěřuji se bezvýhradně do vašich rukou. Jestliže některý bod mého vyprávění nebyl dostatečně jasný, prosím - ptejte se mne. Především mi ale co nejdřív povězte, co mám dělat, poněvadž tohle neštěstí nedokážu dlouho snášet."

Holmes i já jsme s krajním zájmem vyslechli celý ten neobyčejný příběh, který nám náš návštěvník vyprávěl přerývaně a s pohnutím, jako člověk nacházející se pod vlivem mimořádných emocí. Můj přítel seděl chvíli tiše, s bradou opřenou o ruku, ponořen do svých myšlenek.

"Povězte mi," řekl konečně, "mohl byste odpřisáhnout, že ta tvář, kterou jste viděl v okně, byla vůbec lidská?"

"V obou případech jsem ji viděl z jisté vzdálenosti, takže s určitostí to říct nemohu."

"Přesto se ale zdá, že ve vás vyvolala velice nepříjemný dojem."

"Připadalo mi, že má jakousi nepřirozenou barvu a podivně strnulé rysy. Když jsem se přiblížil, bleskurychle zmizela."

‚Jak je to dlouho, co vás žena požádala o těch sto liber?"

"Skoro dva měsíce."

"Viděl jste někdy fotografii jejího prvního manžela?"

"Ne. Krátce po jeho smrti vypukl v Atlantě velký požár a všechny písemnosti a doklady při něm shořely."

"Přesto ale měla jeho úmrtní list. Říkáte, že jste jej viděl?"

"Ano, po požáru si dala vystavit duplikát."

"Setkal jste se někdy s někým, kdo ji znal v Americe?"

"Ne."

"Mluvila někdy o tom, že by se chtěla znova do Ameriky zajet podívat?"

"Ne."

"Nedostává odtamtud nějaké dopisy?"

"Pokud vím, tak ne."

"Děkuji vám. Rád bych teď celou tu záležitost trochu uvážil. Jestliže už je vila nadobro opuštěná, budeme mít jisté potíže. Jestliže ale - a to se mi zdá pravděpodobnější - byli nájemníci včera varováni před vaším příchodem a opustili ji těsně předtím, než jste tam vpadl, měli by už být zase zpátky a celou věc bychom měli snadno vysvětlit. Dovolte, abych vám poradil: vraťte se teď do Norbury a znova se na okna té vilky důkladně podívejte. Bude-li se vám zdát, že je obydlená, nesnažte se do ní vniknout násilím, ale pošlete mému příteli a mně telegram. Jakmile ho dostaneme, budeme do hodiny u vás a přijdeme pak celá záležitosti brzo na kloub."

"Co když je ale vila pořád prázdná?"

"V tom případě za vámi přijedu ráno a o všem si pohovoříme. Zatím sbohem a hlavně se kvůli ničemu netrapte, dokud nevíte, že k tomu máte opravdu důvod.

Obávám se, že jde o dost šerednou záležitost, Watsone," řekl můj přítel, když se vrátil od dveří, k nimž pana Granta Munroa doprovodil. "Co vy o tom soudíte?"

"No, nezní to moc pěkně," odpověděl jsem. "Ano. Za tím je vyděračství - musel bych se moc mýlit, jestli ne."

"A kdo je ten vyděrač?"

"Podle všeho osoba, která bydlí v jediném přepychově zařízeném pokoji v té vilce a má nad krbem její fotografii. Na mou duši, Watsone, na té sinalé tváři v okně je něco velice přitažlivého a za nic na světě si tenhle případ nenechám ujít."

"Máte už nějakou teorii?"

"Ano, aspoň provizorní. Byl bych ale moc překvapen, kdyby se ukázalo, že nebyla správná. Ve vilce je první manžel té ženy."

"Proč myslíte?"

"Jak si jinak můžeme vysvětlit tu strašlivou úzkost, aby do vilky nevstoupil její druhý muž? Soudím, že fakta vypadají nějak takhle: ta žena byla v Americe vdaná. U jejího manžela se projevily nějaké odporné vlastnosti, nebo se, dejme

tomu, nakazil nějakou ošklivou chorobou, která měla za následek invaliditu, možná i imbecilitu. Žena od něho posléze utekla, vrátila se do Anglie, změnila si jméno a začala nový život - aspoň si to myslela. Je už vdaná tři roky a věří, že jí nehrozí žádné nebezpečí - ukázala totiž manželovi úmrtní list nějakého muže, jehož jméno si přisvojila - když tu pojednou její nové bydliště objeví její první manžel nebo třeba nějaká ničeho se neštítící ženská, která se k invalidovi přitřela. Pošlou manželce dopis a pohrozí jí, že přijedou a odhalí její minulost. Vyžádá si proto sto liber a doufá, že se jimi vykoupí. Ti lidé však přijedou navzdory tomu, a když se jí manžel náhodou zmíní o tom, že v nedaleké vilce jsou noví nájemníci, nějakým způsobem se doví, že to jsou její pronásledovatelé. Počká, až manžel usne, rozběhne se k nim a pokouší se je přemluvit, aby ji nechali na pokoji. Když se ji to nepodaří, jde tam znova druhý den dopoledne, a její manžel na ni narazí, jak nám tu pověděl, pravé ve chvíli, kdy se z vilky vynoří. Slíbí mu, že tam víckrát nepůjde, ale o dva dny později je její naděje, že by se těch strašlivých sousedů mohla zbavit, nad její síly, a tak učiní další pokus a vezme s sebou i svou fotografii, kterou si od ní pravděpodobně vyžádali. Uprostřed rozmluvy přiběhne do vily služebná a oznámí, že manžel se vrátil domů. V té chvíli žena, která ví, že se muž vydá rovnou do vilky, ve spěchu vyžene obyvatele zadním vchodem, pravděpodobně do toho borového lesíka, o němž jsme slyšeli, že je tam poblíž. A tak se stane, že manžel najde vilu opuštěnou. Velice by mě ale překvapilo, kdyby byla liduprázdná ještě dnes večer, až tam půjde na výzvědy. Co soudíte o mé teorii?"
"Je to všechno jen dohad."
"Přinejmenším se ale shoduje se všemi fakty. Objeví-li se nějaká nová fakta, která by s mou teorií byla v rozporu, bude dost času všechno znova uvážit. Momentálně nemůžeme nic dělat, dokud nedostaneme čerstvou zprávu od našeho přítele z Norbury."
Nemuseli jsme však čekat příliš dlouho. Telegram přišel právě ve chvíli, kdy jsme dopíjeli čaj. "Vila je dosud obydlena," stálo v něm. "Tvář v okně jsem viděl znova. Budu čekat u vlaku v sedm hodin a do vašeho příjezdu nic nepodniknu."
A opravdu nás očekával na peróně, když jsme vystoupili, a ve světle nádražních luceren jsme viděli, že je velice bledý a chvěje se rozčilením.
"Pořád tam ještě jsou, pane Holmesi," řekl a chytil mého přítele za rukáv. "Když jsem šel sem, viděl jsem, že se ve vile svítí. Rozetneme tu záhadu hned a jednou provždy."
"Jaký tedy máte plán?" zeptal se Holmes, když jsme kráčeli po tmavé silnici, vroubené stromy.
"Hodlám tam vniknout třeba násilím a zjistit si, kdo vlastně ve vile je. Od vás chci, abyste mi oba dělali svědky."
"Jste k tomu pevně rozhodnut, přestože vás manželka varovala, že pro vás bude lepší, když se záhadu nepokusíte rozluštit?"
"Ano, jsem pevně rozhodnut."
"No, myslím, že jednáte správně. Jakákoli pravda je lepší než ty neurčité pochyby. Uděláme nejlíp, když tam půjdeme rovnou. Z hlediska zákona k tomu sice nemáme to nejmenší oprávnění, ale myslím si, že to stojí i za případné důsledky."
Večer byl neobyčejně temný a začalo poprchávat, když jsme odbočili z hlavní silnice na úzkou cestu, hluboce rozježděnou a po obou stranách lemovanou živými ploty. Grant Munro však nedočkavě pospíchal před námi a my jsme klopýtali za ním, jak jen to šlo.
"Tamhleto je světlo z mého domu," zamumlal a ukázal na slabou záři, rozlévající se mezi stromy, "a tady je vila, do které jdeme."
Při těchto slovech jsme prošli ohybem cesty a kousek opodál jsme uviděli stavení. Pruh žlutého světla, dopadajícího na tmavé prostranství před domem, svědčil o tom, že dveře nejsou docela zavřené, a také jedno okno v poschodí jasně zářilo. Když jsme se tam podívali, uviděli jsme, že se za záclonou pohybuje jakási nejasná skvrna.
"To je ta kreatura," zvolal Grant Munro, "sami vidíte, že tam někdo je. Pojďte teď prosím za mnou a brzo se dovíme všechno."
Došli jsme ke dveřím, ale pojednou se ze stínu vynořila nějaká žena a zůstala stát ve zlatém pruhu světla vrhaného lampou. Do tváře jsem jí neviděl, protože ta byla ve tmě, ale ruce měla prosebně rozepjaté.
"Ne, proboha ne, Jacku!" volala. "Tušila jsem to, že dnes večer přijdeš. Rozmysli si to, miláčku! Věř mi ještě jednou a nikdy toho nebudeš litovat."
"Věřil jsem ti už moc dlouho, Effie!" zvolal Grant Munro přísně. "Pusť mě! Musím dovnitř. Moji přátelé a já jsme se rozhodli, že tu věc vyřídíme jednou provždy." Odstrčil ji stranou a my jsme šli v jeho patách. Když otevřel dveře dokořán, vrhla se před něho nějaká stařena a pokusila se ho zarazit, ale smýkl s ní zpátky a v příštím okamžiku jsme už všichni byli na schodech. Grant Munro vpadl do osvětlené místnosti v podkroví a my jsme tam vešli hned za ním.
Byl to útulný, pěkně zařízený pokoj, dvě svíčky planuly na stole a další dvě na krbové římse. V koutě, skloněna nad stolem, seděla bytost, která vypadala jako nějaké malé děvčátko. Když jsme vešli, měla odvrácenou tvář, ale viděli jsme, že má na sobě rudé šaty a na rukou natažené dlouhé bílé rukavice. Sotva však po nás vrhla pohled, vykřikl jsem překvapením a hrůzou. Tvář, kterou k nám otočila, měla prapodivně sinalý odstín a její rysy postrádaly jakéhokoli výrazu. V příštím okamžiku se záhada vysvětlila. Holmes se smíchem sáhl dítěti za ucho, škraboška spadla z tváře a před námi se objevila malinká černošská holčička, černá jak uhel, ale s bílými zoubky,

které vesele vycenila do našich užaslých tváří. Nakazila mě svou veselostí tak, že jsem se hlučně rozesmál, ale Grant Munro zůstal stát jako vyjevený s rukou přitisknutou na hrdlo.
"Kristepane!" zvolal. "Co má tohle znamenat?"
"Hned ti to povím," zvolala jeho žena, která vešla do pokoje s hrdou, odhodlanou tváří. "Donutil jsi mě proti mé vůli, abych ti to pověděla, a teď se s tím musíme oba nějak vyrovnat. Můj manžel v Atlantě zemřel. Moje dítě však zůstalo naživu."
"Tvoje dítě!"

Vytáhla velký stříbrný medailon, který měla v záňadří. "Nikdy jsi jej neviděl otevřený."
"Nenapadlo mě, že je otvírací."
Stiskla pérko a víčko odskočilo. Uvnitř byla podobizna muže, mimořádně hezkého a inteligentního, jehož tvář však nesla neklamné znaky afrického původu.
"Je to John Hebron z Atlanty," řekla manželka, "a byl to ten nejušlechtilejší člověk na světě. Distancovala jsem se od lidí své rasy, abych se za něho mohla provdat, ale dokud žil, nikdy jsem toho ani na okamžik nelitovala. Naším neštěstím bylo, že jediné dítě, které jsme spolu měli, se vyvedlo po něm a nikoli po mně. To se v podobných případech stává často, a malá Lucy je dokonce mnohem černější než její otec. Ať je však černá nebo bílá, je to má sladká holčička a mamінčin mazlíček." Děvčátko při těch slovech přiběhlo k matce a zabořilo jí tvář do sukně.
"Nechala jsem ji v Americe jen proto," pokračovala manželka, "že měla chatrné zdraví a změna podnebí by jí byla mohla ublížit. Svěřila jsem ji do péče jedné spolehlivé Skotky, která u nás kdysi sloužila. Ani ve snu, ani na okamžik mě nikdy nenapadlo, že bych se snad svého dítěte zřekla. Když jsem se však náhodou setkala s tebou, Jacku, a když jsem se do tebe zamilovala, obávala jsem se ti o svém dítěti povědět. Bůh mi odpusť, ale měla jsem strach, že tě ztratím, a nenašla jsem odvahu ti to říct. Musela jsem volit mezi tebou a jí a ve své slabosti jsem se odvrátila od své malé holčičky. Tři roky jsem před tebou tajila, že je na světě, ale dostávala jsem zprávy od chůvy a věděla jsem, že se jí vede dobře. Nakonec však jsem neodolala touze dítě znova spatřit. Bránila jsem se tomu, ale marně. Ačkoli jsem věděla, jak je to nebezpečné, rozhodla jsem se přivézt dítě do Anglie, i kdyby to mělo být jen na pár týdnů. Poslala jsem chůvě sto liber a informovala jsem ji o téhle vilce a možnosti pronajmutí, takže se tu mohla objevit jako naše sousedka, aniž by na mě padlo podezření, že se s ní nějak znám. Šla jsem ve svých bezpečnostních opatřeních dokonce tak daleko, že jsem ji nařídila, aby dítě přes den držela doma a zakrývala mu tvářičku a ruce, aby ani ti, kdo ji snad zahlédnou v okně, nemohli roznášet nějaké klepy o tom, že v našem sousedství žije černé dítě. Možná že bych byla udělala líp, kdybych nebyla tak opatrná, ale byla jsem napůl šílená hrůzou, že by ses mohl dovědět pravdu.
Tys byl první, kdo mi řekl, že do vilky se nastěhovali nájemníci. Měla jsem počkat do rána, ale nemohla jsem rozrušením usnout, a tak jsem nakonec vyklouzla ven, poněvadž jsem věděla, jak těžké je tě probudit. Tys mě ale viděl odcházet a v tom byl počátek všech dalších malérů. Příští den jsi měl na vůli, zda chceš mé tajemství odhalit, ale byl jsi tak ušlechtilý, že ses této příležitosti vzdal. O tři dny později však chůva s dítětem uprchly zadními dveřmi opravdu na poslední chvíli, v okamžiku, kdy už jsi vpadl dovnitř hlavním vchodem. A teď tedy dnes večer konečně víš všechno a já se tě ptám, co bude s námi, s mým dítětem a se mnou?" Sepnula ruce a čekala na odpověď.
Trvalo dobré dvě minuty, než Grant Munro promluvil, ale jeho odpověď pak byla taková, že na ni dodnes rád vzpomínám. Zvedl děvčátko, políbil je a pak, stále drže dítě na ruce, podal druhou ruku své ženě a zamířil s ní ke dveřím.
"O tom všem si můžeme pohodlně pohovořit doma," pravil. "Nejsem žádný velký dobrák, Efiie, ale snad jsem přece jen lepší, než sis o mně myslela."
Holmes a já jsme šli polní cestou za nimi, ale na jejím konci mě můj přítel zatahal za rukáv. "Myslím, že budeme v Londýně užitečnější než tady v Norbury," řekl.
Nezmínil se už o případu ani slovem, až teprve pozdě v noci, když s rozsvícenou svíčkou odcházel do ložnice.
"Watsone," řekl, "až budete mít někdy dojem, že poněkud přeceňuji své schopnosti nebo že na některý případ vynakládám menší úsilí, než si zaslouží, zašeptejte mi laskavě do ouška ‚Norbury'! Budu vám neskonale vděčný."

Makléřův úředník

Krátce poté, co jsem se oženil, zakoupil jsem si lékařskou koncesi v londýnské čtvrti Paddington. Starý doktor Farquhar, po němž jsem ji převzal, býval kdysi vyhlášeným praktickým lékařem, ale pokročilý věk a choroba, jíž trpěl - cosi jako záchvaty tance svatého Víta - připravily ho o většinu pacientů. Lidé celkem přirozeně vycházejí ze zásady, že ten, kdo chce léčit jiné, měl by být zdravý sám, a dívají se spatra na lékařské schopnosti člověka, který svými medikamenty nedokáže vykurýrovat sám sebe. A tak jak sil mého předchůdce ubývalo, zužoval se i okruh jeho pacientů, a když jsem po něm praxi přebíral, nevynášela už ročně někdejších dvanáct set liber, ale něco málo přes tři sta. Důvěřoval jsem však svému mládí a energii a byl jsem přesvědčen, že ji za pár let povznesu k věhlasu a prosperitě jejích počátků.
Po převzetí ordinace měl jsem první tři měsíce práce nad hlavu a svého přítele Sherlocka Holmese jsem vídal jen málokdy, neboť jsem byl příliš zaneprázdněn, než abych mohl občas zaskočit do Baker Street na návštěvu, a on sám jen zřídka někam chodíval, pokud ho tam nepřivedla jeho profese. Překvapilo mě proto, když jsem jednoho červnového rána - byl jsem už po snídani a seděl jsem a pročítal British Medical Journal - uslyšel zařinčení zvonku a vzápětí silný, poněkud rezavý hlas mého starého přítele.
"Ach milý Watsone," řekl, když vešel do místnosti, "to jsem rád, že vás zas jednou vidím. Doufám, že se paní Watsonová už dostatečně zotavila ze všech těch rozčilujících lapálií, spojených s naším dobrodružstvím v případě Podpisu čtyř?"
"Děkuji za optání, daří se nám oběma dobře," řekl jsem a srdečně jsem si s ním potřásl rukou.
"A doufám také," pokračoval, sedaje si do houpacího křesla, "že starosti s lékařskou praxí ve vás dočista neumrtvily zájem, který jste míval o naše drobné dedukční problémy."
"Naopak," odpověděl jsem, "právě včera večer jsem listoval ve svých starých poznámkách a hodnotil jsem některé výsledky, jichž jsme dosáhli."
"Doufám, že svou sbírku nepokládáte za uzavřenou?"
"Ani nápad! Nic bych si nepřál víc než pár dalších podobných zážitků."
"Například dnes?"

"Proč ne, třeba hned dnes."
"A jel byste až do Birminghamu?"
"Přejete-li si to - ovšem."
"A co vaše praxe?"
"Zaskakuji i za souseda, když někam odjede, a na oplátku je kdykoli ochoten převzít ordinaci za mne."
"Ha! Nic lepšího si nelze přát!" řekl Holmes, zvrátil se na opěradlo houpacího křesla a pátravě se na mě díval zpod přimhouřených víček. "Vidím, že jste nedávno trochu marodil. Tahle letní nachlazení bývají vždycky dost nepříjemná."
"Minulý týden jsem ošklivě nastydl a musel jsem zůstat tři dny doma. Měl jsem ale dojem, že už jsem z toho dočista venku."
"Také že jste. Vypadáte náramně zdravě."
"Jak jste to tedy mohl poznat?"
"Milý příteli, znáte přece moje metody."
"Vydedukoval jste to?"
"Ovšem."
"A z čeho?"
"Z vašich střevíců."
Podíval jsem se na nové lakýrky, které jsem měl na nohou. "Jak proboha -?" zvolal jsem, ale Holmes mou otázku zodpověděl dřív, než jsem ji stačil vyslovit.
"Ty střevíce jsou nové," řekl. "Nenosíte je déle než pár týdnů. Podrážky, které mi v této chvíli právě předvádíte, jsou maličko ožehnuté. V prvním okamžiku jsem myslel, že jste si je někde promočil a pak trochu spálil při sušení. U nártu je ale malá kulatá nálepka s nějakou čmáranicí od prodavače. Ta by se byla ve vlhku určitě odlepila. Takže jste musel sedět s nohama nataženýma ke krbu, což se dá u člověka těšícího se dobrému zdraví stěží předpokládat - dokonce i v tak rozpršeném červnu, jaký letos máme."
Jako všechny Holmesovy úvahy zdála se i tato naprosto jednoduchá, jakmile věc jednou vysvětlil. Vyčetl mi tu myšlenku z výrazu tváře a v jeho úsměvu byl jakýsi stín trpkosti.
"Obávám se, že jsem sám proti sobě, když něco takového vysvětluji," řekl. "Výsledky bez příčin jsou mnohem působivější. Tak co - jste ochoten rozjet se do Birminghamu?"
"Samozřejmě. O jaký případ jde?"
"To se všechno dovíte ve vlaku. Můj klient čeká venku v drožce. Můžeme vyrazit hned?"
"Moment." Napsal jsem pár řádek pro svého souseda, vyběhl jsem do patra, abych o svém odjezdu uvědomil manželku, a dohonil jsem Holmese na prahu.
"Váš soused je doktor?" řekl a kývl hlavou na mosazný štítek na dveřích.
"Ano. Zakoupil si ordinaci stejně jako já."
"Zavedenou?"
"Stejnou jako já. Oba předchozí doktoři tu byli od té doby, co ty domy stojí."
"Váš předchůdce ale měl víc pacientů než jeho."
"Myslím, že ano. Jak jste to poznal?"
"Podle schodů, milý brachu. Ty vaše jsou vyšlapané aspoň o tři palce víc než jeho. Ale tenhle pán v drožce je můj klient, pan Hall Pycroft. Dovolte, abych vás s nim seznámil. A vy práskněte do koní, kočí, poněvadž máme nejvyšší čas, chceme-li stihnout vlak."
Muž, který seděl naproti mně, byl urostlý mladý chlapík se svěží pletí, upřímnou, nezáludnou tváří a úzkým, tuhým, plavým knírkem. Na hlavě měl náramně lesklý cylindr a na sobě elegantně střízlivé černé šaty, které ho společensky dokonale zařazovaly mezi uhlazené šviháky ze City, vrstvu, jíž se říkává cockneys, ale z níž se rekrutují naše úderné dobrovolnické pluky a z níž pochází většina skvělých atletů a sportovců narozených na britských ostrovech. Z jeho kulaté, ruměné tváře vyzařovala přirozená veselost a bodrost, ale zdálo se mi, že koutky úst má stažené jakousi úzkostí, která působila trochu komicky. Teprve ve chvíli, kdy jsme všichni seděli ve vagóně první třídy a měli jsme hodný kus cesty do Birminghamu za sebou, dověděl jsem se, jaké nesnáze ho přivedly k Sherlocku Holmesovi.
"Máme před sebou sedmdesát minut nerušené jízdy," poznamenal Holmes. "Chtěl bych, pane Pycrofte, abyste mému příteli pověděl o svém mimořádně zajímavém zážitku přesně tak, jak jste o něm vyprávěl mně. Připojíte-li ovšem nějaké další podrobnosti, nebude to na škodu. Bude prospěšné i pro mne, jestliže si celý sled událostí vyslechnu ještě jednou. Jde o případ, Watsone, za kterým může být něco závažného, nebo možná také vůbec nic, ale v němž jsou přinejmenším přítomny ony neobvyklé a outré momenty, které dokážete ocenit stejně dobře jako já. Teď už vás ale nebudu přerušovat, pane Pycrofte."
Náš mladý společník na mě pohlédl a v očích se mu zablesklo.
"Na té historii je nejhorší to," řekl, "že v ní vystupuji v roli největšího hlupáka pod sluncem. Pravda, všechno to ještě může dobře dopadnout, a také jsem asi nemohl dělat nic jiného; jestli ale přijdu bez náhrady o dobré místo, budu mít pocit, že jsem se zachoval jako nějaký hloupý Honza. Nejsem zrovna moc dobrý vypravěč, pane doktore, ale stalo se mi asi tohle:
Byl jsem zaměstnán u firmy Coxon & Woodhouse v Drapers' Gardens, ale počátkem jara, jak se jistě pamatujete, se firma dostala do nesnází s tou venezuelskou půjčkou, a udělala úplný bankrot. Byl jsem u nich pět let a starý Coxon mi dal opravdu skvělé doporučení, když přišli na buben; jenomže všechny úředníky propustili - celkem nás bylo sedmadvacet. Hledal jsem místo, kde se dalo, ale ve stejné situaci byla spousta jiných mládenců, a tak jsem dlouhou dobu nemohl absolutně o nic zavadit. U Coxonových jsem dostával tři libry týdně, a tak jsem měl asi sedmdesát liber úspor, ale ty se brzo rozkutálely a nezbylo mi z nich nic. Nakonec jsem byl úplně na dně a měl jsem sotva na známky,

abych mohl odpovídat na inzeráty, a na obálky, na které bych ty známky nalepil. Roztrhal jsem podrážky při obcházení nejrůznějších kanceláří, ale místo jsem nesehnal, ať jsem se snažil sebevíc.
Nakonec jsem se dověděl o volném místě u firmy Mawson & Williams v Lombard Street, která obchoduje s akciemi. Hádám, že vy to asi v Eastern Central moc neznáte, ale mohu vám říct, že je to jeden z nejbohatších podniků v Londýně. Na inzerát se mělo odpovídat výhradně písemně. Poslal jsem jim své doporučení a žádost, ale nedělal jsem si nejmenší naděje, že bych snad to místo mohl dostat. Odpověď jsem však obdržel obratem a stálo v ní, že dostavím-li se příští pondělí, mohu se hned ujmout svých nových povinností, samozřejmě za předpokladu, že udělám i osobně dobrý dojem. Nikde se nedovíte, jak se tyhle věci vlastně vyřizují. Někteří lidé říkají, že ředitel prostě sáhne do hromady žádostí a vytáhne první, kterou nahmátne. Tak či onak, tentokrát padl šťastný los na mne a v životě už asi nebudu mít větší radost než ten den. Týdenní plat měl být o libru vyšší a povinnosti stejné jako u Coxonových.
Teď se však dostávám k tomu, co je na celé té záležitosti podivné. Bydlel jsem v podnájmu na Hampstead way, adresu jsem měl Potter's Terrace číslo 17. Večer toho dne, co jsem dostal tu slibnou odpověď, jsem seděl doma a pokuřoval jsem, když pojednou přišla má bytná a přinesla mi tištěnou navštívenku, na níž stálo: Arthur Pinner, finanční zprostředkovatel. Nikdy jsem to jméno neslyšel a neměl jsem tušení, co ode mne ten člověk může chtít, ale samozřejmě jsem bytné řekl, aby ho uvedla. Do pokoje vešel muž střední postavy, tmavovlasý, s černýma očima, černými vousy a nosem - no, trošku jako skoba. Choval se velice rázně a hovořil úsečně jako člověk, který zná cenu svého času.
‚Pan Hall Pycroft, nemýlím-li se?' řekl.
‚Prosím, to jsem já,' odpověděl jsem a přistrčil jsem mu židli.
‚Naposled jste byl zaměstnán u firmy Coxon & Woodhouse, že?'
‚Ano prosím.'
‚A teď vás přijali u Mawsonových?'
‚Přesně tak.'
‚Dobrá,' řekl. ‚Oč jde: slyšel jsem několik mimořádně pochvalných zmínek o vašich finančnických schopnostech. Pamatujete se na Parkera, který byl u Coxonových ředitelem? Ten si vás nemohl vynachválit.'
To se ví, že jsem to rád slyšel. Vždycky jsem se v kanceláři velice otáčel a snažil, ale nikdy se mi ani nesnilo, že by se o mně mohlo v City takhle mluvit.
‚Máte dobrou paměť?' řekl ten člověk.
‚No, docela to ujde,' odpověděl jsem skromně.
‚Sledoval jste pohyb trhu i v době, kdy jste byl bez místa?' zeptal se.
‚Ano, čelí jsem Burzovní zprávy každé ráno.'
Je vidět, že máte opravdu snahu!' zvolal. ‚Takhle to můžete někam dotáhnout! Nebude vám vadit, když si vás trochu vyzkouším? Moment! Tak třeba: jak jsou na tom s akciemi Ayrshires?'
‚Sto pět až sto pět a čtvrt.'
‚A New Zealand Consolidated?'
‚Sto čtyři.'
‚A British Broken Hills?
‚Sedm až sedm šest.'
‚Výborně!' zvolal a zvedl ruce. ‚To přesně odpovídá všemu, co jsem o vás slyšel. Přítelíčku, vy jste příliš dobrý na to, abyste dělal úředníka u Mawsonových!'
Takový náhlý projev citu mě dost překvapil, to si jistě umíte představit. ‚Ale kde,' řekl jsem, ‚jiní lidé o mně nemají tak vysoké mínění jako vy, pane Pinnere. Stálo mě to zatracenou námahu, než jsem tohle místo dostal, a jsem hrozně rád, že je mám.'
‚Pchá! Člověče, vy byste měl mít vyšší ambice! Vždyť nebudete pracovat ani ve svém fochu! Řeknu vám teď, jak by to vypadalo u mne. Nemohu vám nabídnout tolik, kolik byste si podle svých schopností zasluhoval, ale ve srovnání s tím, co vám hodlají platit u Mawsonových, je to nebe a dudy. Abych nezapomněl! Kdy máte u Mawsonových nastoupit?'
‚V pondělí.'
‚Chachá! Jen tak ze sportu bych se vsadil, že u nich nenastoupíte vůbec.'
‚Že u nich nenastoupím?'
‚Ne prosím! Ten den už totiž budete obchodním ředitelem Franco-Midland Hardware Company s r.o., která má sto čtyřiatřicet filiálek ve městech a vesnicích po celé Francii, nemluvě ani o filiálkách v Bruselu a v San Remu. Jde o železářské zboží.'
To mi vyrazilo dech. ‚Nikdy jsem o té společnosti neslyšel,' řekl jsem.
‚Na tom není nic divného. Celý podnik je veden bez velkého hluku, poněvadž veškerý kapitál byl upsán soukromě, a jde o podnik příliš dobrý na to, abychom do něj nechali nakukovat veřejnost. Zakladatelem je můj bratr Harry Pinner a hned po rozdělení podílů se stane předsedou správní rady. Ví, že se v těchhle kruzích vyznám, a tak mě požádal, abych mu vyhledal nějakého schopného člověka, který by nechtěl zrovna horentní plat - prostě mladého, průbojného muže, který je ochoten přiložit ruku k dílu. Pro začátek vám ale můžeme nabídnout jen žebráckých pět set liber -'
‚Pět set liber ročně!' zvolal jsem.
‚To je jen pro začátek, ale budete mít jedno procento provize z každého obchodu, který vaši agenti uzavřou, a spolehněte na mé slovo, že to vám udělá víc než celý plat.'
Jenže já o železářském zboží nic nevím.'
‚Nesmysl, přítelíčku, hlavně že se vyznáte v počtech.'
Zatočila se mi hlava a měl jsem co dělat, abych nevyskočil ze židle. Pojednou mě ale zamrazilo a ozvaly se ve mně pochyby.

‚Budu k vám upřímný,' řekl jsem. ‚Mawson mi sice nabízí jen dvě stě, ale u Mawsona mám jistotu. Víte, já toho doopravdy o té vaší společnosti vím tak málo, že -'
‚Á - vy jste pane mazaný!' zvolal v jakémsi návalu nadšení. ‚Vy jste ten pravý člověk pro nás! Nedáte se jen tak hned přemluvit a máte docela pravdu. Tak podívejte - tady je stolibrová bankovka, a jestli myslíte, že se dohodneme, můžete si ji rovnou strčit do kapsy jako zálohu na budoucí plat.'
‚To je od vás opravdu pěkné,' řekl jsem. ‚A kdy se mám ujmout svých nových povinností?'
‚Zítra v jednu hodinu musíte být v Birminghamu,' řekl. ‚Tady v kapse mám dopis, který odevzdáte mému bratrovi. Najdete ho v Corporation Street číslo 126B, kde jsou prozatímní kanceláře společnosti. Vaše přijetí musí samozřejmě ještě potvrdit on, ale mezi námi - všechno bude v pořádku.'
‚Opravdu nevím, jak bych vám vyjádřil svou vděčnost, pane Pinnere,' řekl jsem.
‚Není třeba, přítelíčku. Dostal jste jen to, co si plně zasluhujete. Musím s vámi jen ještě vyřídit nějaké maličkosti - pouhé formality. Tamhle vedle sebe máte kousek papíru. Laskavě mi na něj napište: »Souhlasím s tím, že budu pracovat jako obchodní ředitel u Franco-Midland Hardware Company s r. o. za minimální roční plat 500 liber sterlingů.«'
Vyhověl jsem mu a on strčil papír do kapsy. Ještě jedna maličkost,' řekl. Jak to hodláte zařídit s Mawsonovými?'
Ze vší té radosti jsem dočista zapomněl, že mám nastoupit u Mawsonových.
‚Napíšu jim, že už na to místo nereflektuji,' řekl jsem.
‚To právě ne, to je přesně to, co nechci. Pohádal jsem se kvůli vám s Mawsonovým ředitelem. Šel jsem se ho na vás přeptat a on se do mne hrozně pustil - obvinil mě, že vám lichotím, abych vás přetáhl od jejich firmy, a z podobných věcí. Nakonec mi opravdu došla trpělivost. »Když chcete schopného člověka, musíte mu taky dobře zaplatit,' řekl jsem. »Spokojí se raději s nižším platem u nás než s vysokým od vás,« řekl. »Vsadím se s vámi o pět liber,« řekl jsem mu, »že až dostane mou nabídku, nikdy už tu o něm víc neuslyšíte. « »Platí!« řekl mi. »Vytáhli jsme ho ze stoky, ten od nás jen tak snadno neodejde. « Přesně tak mi to řekl.'
‚To je nějaký pěkný lotr!' zvolal jsem. , Vždyť já ho v životě ani neviděl! Proč bych na něho měl brát nějaké ohledy? Ani mě nenapadne, abych mu něco psal, když si to nepřejete.'
‚Dobrá. Berte to jako slib!' řekl a vstal ze židle. Jsem opravdu rád, že jsem bratrovi našel tak schopného člověka, jako jste vy. Tady je vaše záloha, těch sto liber, a tady je ten dopis. Poznamenejte si adresu: Corporation Street 126B, a nezapomeňte, že se u něho máte hlásit zítra v jednu hodinu. Dobrou noc a přeji vám mnoho štěstí, protože si je zasloužíte.'
To je asi všechno, co se mezi námi odehrálo, a reprodukuji to tak věrně, jak mi to utkvělo v paměti. Umíte si jistě představit, pane doktore, jakou jsem měl radost, že mě potkalo tak nečekané štěstí. Půl noci jsem probděl a gratuloval si k němu a na druhý den jsem odjel do Birminghamu vlakem, který mi zaručoval, že tam budu dost brzo, abych se mohl na schůzku dostavit včas. Věci jsem si odnesl do jednoho hotelu v New Street a vydal jsem se na udanou adresu.
Přišel jsem tam o čtvrt hodiny dřív, ale myslel jsem si, že na tom snad nezáleží. Číslo 126B je průjezd mezi dvěma velkými obchody a vede k točitému kamennému schodišti, z něhož je vchod do mnoha pater, kde jsou místnosti pronajímané jako kanceláře různým firmám a podnikatelům. Dole v domě visela na zdi tabule se jmény nájemníků, ale žádná Franco-Midland Hardware Company s r.o. na ní uvedena nebyla. Chvíli jsem tam stál a byla ve mně malá dušička; napadlo mě, jestli to všechno nebyl jen nějaký rafinovaný podvod; vtom ale ke mně přistoupil jakýsi muž a oslovil mě. Nápadně připomínal člověka, s kterým jsem mluvil večer předtím, měl stejnou postavu i hlas, ale byl hladce oholen a měl světlejší vlasy.
‚Vy jste Hall Pycroft?' zeptal se.
‚Ano, to jsem já,' řekl jsem.
‚Ach tak! Čekám na vás, ale přišel jste trochu dřív, než jste měl. Dostal jsem dnes ráno od bratra dopis, v němž pěje neobyčejnou chválu na vaše schopnosti.'
‚Právě jsem hledal kanceláře, když jste přišel.'
‚Nemáme tu ještě tabulku, poněvadž jsme si tyhle prozatímní místnosti pronajali teprve minulý týden. Pojďte se mnou nahoru a tam si o tom všem pohovoříme.'
Šel jsem za ním po vysokém schodišti až do podkroví a tam, přímo pod střechou, bylo pár zaprášených, prázdných pokojů, bez koberců a bez záclon, do kterých mě uvedl. Představoval jsem si velikou kancelář s lesklými stoly a řadami úředníků, na jaké jsem byl zvyklý, a řeknu vám, že jsem dost zkoprněle zíral na malý stolek a dvě dřevené židle, které s účetní knihou a košem na papír tvořily celé příslušenství pokoje.
‚Tím se nedejte odstrašit, pane Pycrofte,' řekl můj nový známý, když viděl mou protáhlou tvář. ‚Řím také nebyl postaven za den. Máme k dispozici spoustu peněz, ale pokud jde o kanceláře, nechceme zatím nikoho moc ohromovat. Posaďte se prosím a dejte mi ten dopis.'
Dal jsem mu jej a on si jej velice pozorně přečetl.
‚Zdá se, že jste na mého bratra Arthura udělal náramný dojem,' řekl, ‚a vím dobře, jak přísně lidi posuzuje. My dva máme většinou dost rozdílné názory - ale tentokrát uposlechnu jeho rady. Jste přijat s definitivní platností.'
Jaké budu mít povinnosti?' zeptal jsem se.
‚Později budete ředitelem pařížského velkoobchodního skladu, odkud se bude anglické železné nádobí rozvážet našim zástupcům do sto čtyřiatřiceti filiálek ve Francii. Koupě se uskuteční do týdne. Zatím zůstanete v Birminghamu a budete mi tu pomáhat.'
Jak?'
Místo odpovědi vytáhl ze zásuvky velkou červenou knihu. ‚Tohle je pařížský adresář,' řekl, ‚a za jmény jsou uvedena i povolání. Byl bych rád, kdybyste si jej vzal a vypsal z něho všechny obchodníky se železářským zbožím i s adresami. Prokážete mi tím cennou službu.'

Jistě tam ale budou speciální seznamy - podle obchodů a zaměstnání, ne?'
‚Na ty není spolehnutí. Francouzský systém je jiný než náš. Pusťte se do toho a v pondělí ve dvanáct hodin mi to sem přineste. Zatím na shledanou, pane Pycrofte; budete-li i nadále projevovat takovou horlivost a inteligenci jako dosud, uvidíte, že se u naší společností budete mít báječně.'
Vrátil jsem se do hotelu s velkou knihou v podpaží a s velice rozpornými pocity. Na jedné straně jsem byl definitivně přijat a sto liber jsem měl v kapse. Na druhé straně však vzhled těch kanceláří, chybějící tabulka s označením firmy a další okolnosti, které obchodníka musí zarazit, nevzbudily ve mně právě příznivý dojem, pokud jde o postavení mých zaměstnavatelů. Nicméně, ať už to znamenalo cokoli, peníze jsem měl v kapse, a tak jsem zasedl ke svému úkolu. Pracoval jsem usilovně celou neděli, ale přesto jsem se v pondělí dostal teprve k písmenu H. Zašel jsem za svým zaměstnavatelem, nalezl jsem jej opět v té nezařízené kanceláři a dostal jsem od něho příkaz pokračovat v práci do středy a pak přijít znova. Ve středu jsem stále ještě nebyl hotov, a tak jsem se s tím pachtil až do pátku - to jest do včerejška. Pak jsem seznam panu Harrymu Pinnerovi odnesl.
‚ Vřelé díky,' řekl. ‚Obávám se, že jsem svízelnost toho úkolu podcenil. Ten seznam mi ale velice podstatně pomůže.'
‚No, chvíli to trvalo,' řekl jsem.
‚A teď,' řekl mi, ‚bych od vás chtěl, abyste pořídil seznam obchodů s nábytkem, poněvadž ty všechny také prodávají kuchyňské nádobí.'
‚Prosím.'
‚A můžete se tu zítra večer o sedmé stavit, jen abyste mi řekl, jak jste s tím daleko. A nesmíte to s tou prací přehánět. Po té námaze vám večer neuškodí pár hodin strávených v Dayově kabaretu.' Zasmál se při těch slovech a já jsem si s hrůzou všiml, že má na druhém zubu vlevo velice špatně udělanou zlatou plombu."
Sherlock Holmes si potěšené zamnul ruce a já jsem na našeho klienta pohlédl s údivem.
"Možná že vás to překvapuje, pane doktore, ale je to tak," řekl mi. "Když jsem mluvil s tím druhým chlapíkem v Londýně, usmál se ve chvíli, kdy jsem říkal, že už k Mawsonovým vůbec nepůjdu, a já jsem náhodou postřehl, že má zub zaplombovaný naprosto stejně. Vité, v obou případech upoutalo moje oči to lesklé zlato. Když jsem si uvědomil, že má stejný i hlas a postavu a že na něm je jiné pouze to, co se dá změnit břitvou či parukou, nepochyboval jsem už, že je to týž člověk. Dá se pochopitelně předpokládat, že si dva bratři budou podobní, ale ne zas do té míry, že budou mít oba stejně špatně zaplombovaný tentýž zub. Pak mě vypoklonkoval, a když jsem se octl na ulici, stěží jsem věděl, zda sním či bdím. Vrátil jsem se do hotelu, strčil jsem hlavu do umyvadla se studenou vodou a pokoušel jsem se o tom uvažovat. Proč mě vylákal z Londýna do Birminghamu? Proč sem přijel ještě přede mnou a proč posílal dopis sám sobě? Bylo toho na mě všeho dohromady trochu moc a nedávalo mi to žádný smysl. Pak mě ale pojednou napadlo, že to, co je záhadou pro mě, bude možná zcela jasné panu Holmesovi. Stihl jsem ještě noční vlak do Londýna, ráno jsem ho navštívil a teď vás oba vezu s sebou zpátky do Birminghamu."
Když nám makléřův úředník dovyprávěl své překvapující zážitky, rozhostilo se na okamžik ticho. Potom Sherlock Holmes upřel oči na mě, zvrátil se na polštářované opěradlo a zatvářil se potěšené, ale zároveň kriticky, jako znalec, který právě ochutnal první doušek vína z posledního vinobraní.
"Povedené, Watsone, není-liž pravda?" řekl mi. "Má to pár aspektů, z kterých mám opravdu radost. Jistě mi dáte za pravdu v tom, že rozhovor s panem Arthurem Harrym Pinnerem v prozatímních kancelářích Franco-Midland Hardware Company s r.o. bude pro nás pro oba velice zajímavý."
"Jak se ale u něho můžeme vůbec objevit?" zeptal jsem se.
"Docela jednoduše," řekl vesele Hall Pycroft. "Jste moji přátelé, kteří hledají místo, a co může být přirozenějšího, než že vás oba přivedu k předsedovi správní rady?"
"Přesně tak! Samozřejmě!" řekl Holmes. "Rád bych se na toho gentlemana podíval a zjistil si, zda se mi náhodou nepodaří nakouknout mu do karet. Jaké kvality máte, milý příteli, že jsou pro něho vaše služby tak cenné? Nebo je snad možné, že -" Začal si okusovat nehty a tupě zírat z okna, a než jsme dorazili do New Street, nedostali jsme už z něho málem ani slovo.
Téhož dne v sedm hodin večer jsme všichni tři kráčeli po Corporation Street ke kancelářím společnosti.
"Bylo by zbytečné, abychom se tam dostavili dřív," řekl náš klient. "Chodí tam zřejmě jen tehdy, když se má se mnou sejít, poněvadž v kancelářích před stanovenou hodinou nikdy nikdo není."
"To mluví samo za sebe," poznamenal Holmes.
"Proboha, vždyť jsem vám to říkal!" zvolal náhle úředník. "Podívejte, kráčí tamhle před námi."
Ukázal na pomenšího, světlovlasého, dobře oblečeného muže, který si čile vykračoval po druhé straně ulice. Zpozorovali jsme ho právě ve chvíli, kdy se ohlédl po chlapci, vyvolávajícím poslední vydání večerníku; přeběhl mezi drožkami a omnibusy na druhou stranu ulice a koupil si od něho výtisk. S novinami v ruce pak zmizel v jakémsi průjezdu.
"Jde tam!" zvolal Hall Pycroft. "V tom průjezdu jsou kanceláře společnosti. Pojďte za mnou, zařídím to všechno náramně hladce."
Následovali jsme ho a vyšli jsme do pátého poschodí, kde jsme se octli před pootevřenými dveřmi, na které náš klient zaťukal. Hlas zevnitř nás vyzval, abychom šli dál, a vstoupili jsme do holé, nezařízené místnosti, přesně takové, jak nám ji Hall Pycroft popsal. U jediného stolku seděl muž, kterého jsme viděli na ulici, před sebou měl rozložený večerník, a když k nám zvedl oči, měl jsem pocit, že jsem nikdy neviděl tvář, na níž by byly takové stopy zármutku a ještě čehosi horšího, než je zármutek - hrůzy, jakou ve svém životě pozná jen málo lidí. Čelo se mu lesklo potem, tváře měl mrtvolně, nepřirozeně bílé jak rybí břicho a oči divoce vytřeštěné. Zíral na svého úředníka, jako by ho nemohl poznat, a z ohromení zračícího se na Pycroftově tváři jsem usoudil, že tak jako dnes jeho zaměstnavatel rozhodně zpravidla nevypadá.

"Vy jste nějaký nemocný, pane Pinnere," zvolal náš průvodce.
"Ano, necítím se dobře," odpověděl muž. Bylo na něm vidět, že vynakládá značné úsilí, aby se ovládl, a než vůbec promluvil, olízl si suché rty. "Kdo jsou ti pánové, které jste s sebou přivedl?"

"Jeden je pan Harris z Bermondsey a druhý pan Price odtud z Birminghamu," řekl úředník pohotově. "Jsou to moji přátelé, oba velice zkušení, ale jsou už nějaký čas bez místa, a tak doufali, zda byste snad pro ně nenalezl nějakou příležitost u společnosti a nemohl je zaměstnat."
"Hm, to by snad šlo! To by snad šlo!" zvolal Pinner se sinalým úsměvem. "Jistěže pro vás budeme moci něco udělat. V čem se speciálně vyznáte, pane Harrisi?"
"Já jsem účetní," řekl Holmes.
"Ovšem, někoho takového budeme potřebovat. A vy, pane Price?"
"Úředník," řekl jsem.
"Pevné doufám, že společnost bude moci použít vašich služeb. Dám vám vědět, jakmile se nějak rozhodneme. Teď vás ale musím požádat, abyste odešli. Nechte mě proboha o samotě!"
Poslední slova z něho vyhrkla, jako by úsilí, které vynakládal na to, aby se ovládl, bylo pojednou nad jeho síly.
Vyměnili jsme si s Holmesem letmé pohledy a Hall Pycroft přistoupil o krok ke stolu.
"Zapomněl jste asi, že jste mě sem pozval, abyste mi dal další pokyny," řekl.
"Jistěže, pane Pycrofte, jistěže," odpověděl muž klidnějším tónem. "Můžete tu okamžik počkat a nevidím důvod, proč by tu vaši přátelé nemohli počkat s vámi. Za tři minuty jsem vám plně k službám - mohu-li tak dlouho nadužívat vaší trpělivosti." Vstal, zatvářil se náramně zdvořile, uklonil se nám a vyšel dveřmi na druhém konci místnosti. Dveře za sebou zavřel.
"Co teď?" zašeptal Holmes. "Chce nám fouknout?"
"To nemůže," odpověděl Pycroft.
"Proč ne?"
"Ty dveře vedou do další místnosti."
"A odtamtud není žádný východ?"
"Ne."
"Ta místnost je zařízená?"
"Včera byla prázdná."
"Tak co tam probůh může dělat? V celé téhle věci je něco, čemu nerozumím. Jestli byl někdy někdo málem nepříčetný hrůzou, tak to byl právě teď tenhle Pinner. Co ho tak mohlo vyděsit?"
"Podezírá nás, že jsme detektivové," nabídl jsem vysvětlení.
"To bude ono," řekl Pycroft.
Holmes zavrtěl hlavou. "Ba ne, on totiž nezbledl. Byl už bledý, když jsme sem přišli," řekl. "Je ale docela možné, že -"
Jeho slova přerušily hlučné údery, ozývající se kdesi za dveřmi do vedlejší místnosti.
"Proč hrome klepe na vlastní dveře?" zvolal úředník.
Klep-klep-klep se ozvalo znova a hlasitěji. Všichni jsme s napětím civěli na zavřené dveře. Mrkl jsem na Holmese a viděl jsem, že mu ztuhla tvář a v krajním rozčilení se předklonil. Pak se pojednou ozval kloktavý, bublavý zvuk a prudké bušení do dřeva. Holmes zběsile přeběhl místnost a vzal za dveře. Byly zamčeny zevnitř. Následovali jsme jeho příkladu a vrhli jsme se na ně celou svou vahou. Nejdřív povolila jedna veřej, pak druhá a dveře se s praskotem vyvrátily. Vřítili jsme se přes ně do vedlejší místnosti.
Byla prázdná.
Hned v příštím okamžiku jsme si však uvědomili svůj omyl. V jednom rohu, v tom, který byl nejblíž místnosti, z níž jsme přišli, byly další dveře. Holmes k nim skočil a otevřel je. Na podlaze ležel kabát a vesta a na háku za dveřmi, na vlastních šlích zadrhnutých kolem krku visel předseda správní rady Franco-Midland Hardware Company. Kolena měl zvednutá, hlava svírala děsivý úhel s tělem a hluk, který nás před okamžikem vyrušil z rozhovoru, byl způsoben tím, jak patami kopal do dveří. Ihned jsem ho chytil kolem pasu a zvedl ho, zatímco Holmes a Pycroft uvolnili elastické šle, které se už hluboko zaryly do sinalých záhybů kůže. Potom jsme ho odnesli do vedlejší místnosti, kde zůstal ležet s popelavou tváří, těžce supě fialovými rty při každém vdechnutí i vydechnutí - úděsná troska toho, čím byl ještě před pěti minutami.
"Jak to s ním vypadá, Watsone?" zeptal se Holmes.
Sklonil jsem se nad ním a prohlédl jsem ho. Puls měl téměř nehmatný a nepravidelný, ale dech se mu pomalu prodlužoval a při nepatrném zachvění očních víček se pod nimi objevil úzký proužek bělma.
"Měl už duši na jazyku," řekl jsem, "ale dostane se z toho, otevřte jen tady to okno a podejte mi karafu s vodou."
Rozepnul jsem mu límec, postříkal jsem mu tvář studenou vodou a zvedal a spouštěl jsem mu paže, dokud se přirozeně, zhluboka nenadechl.
"Teď už je to jen otázka času," řekl jsem, když jsem se od něho odvrátil.
Holmes stál u stolu s rukama zabořenýma do kapes kalhot a bradou přitisknutou na prsa.
"Domnívám se, že bychom teď měli zavolat policii," řekl, "ale přiznám se, že bych jim rád předložil rozřešený případ, až přijdou."
"Pro mne je to naprostá záhada," zvolal Pycroft a poškrábal se na hlavě. "Co chtěl získat tím, že mě vylákal až sem a pak-"
"Pchá! To vše je docela jasné," řekl Holmes netrpělivě. "Jde jen o tenhle poslední náhlý čin."
"Chcete říct, že vše ostatní je vám jasné?"
"Zdá se to zcela srozumitelné. Co vy na to, Watsone?"

Pokrčil jsem rameny.
"Musím přiznat, že jsem s rozumem v koncích," řekl jsem.
"Ale kde - uvážíte-li nejdřív dobře všechny okolnosti, mohou vést jen k jedinému závěru."
"A co jste z nich usoudil vy?"
"Celá tahle záležitost se točí kolem dvou bodů. Předně jim šlo o to, aby Pycroft napsal prohlášení, že vstupuje do služeb té absurdní společnosti. Cožpak nevidíte, jak mnoho to napovídá?"
"Je mi líto, ale nechápu vůbec nic."
"Uvažujte: proč to od něho potřebovali? Z obchodních důvodů rozhodně ne, poněvadž takovéhle dohody se zpravidla uzavírají ústně, a neexistoval pražádný obchodní důvod, kvůli němuž by měli dělat výjimku. Což nechápete, mladý příteli, že jim náramně šlo o to, aby si opatřili ukázku vašeho rukopisu, a jiným způsobem ji získat nemohli?"
"Ale proč?"
"Přesně tak. Proč? Jestliže tohle zodpovíme, dostaneme se s naším malým problémem poněkud kupředu. Proč? To může mít jen jediný přiměřený důvod. Někdo se chtěl naučit imitovat vaše písmo a k tomu si nejdřív musel opatřit ukázku. A jestliže teď přejdeme k druhému bodu, zjistíme, že jeden vrhá světlo na druhý. Tím druhým bodem je Pinnerova žádost, abyste se nevzdával svého místa a ponechal ředitele toho významného podniku v pevně víře, že jistý pan Hall Pycroft, kterého nikdy neviděl, hodlá v pondělí ráno nastoupit u něho v kanceláři."
"Panebože!" zvolal náš klient. "Jak jsem mohl být tak slepý, že jsem tohle neprokoukl!"
"Teď je vám tedy jasné, nač potřebovali váš rukopis. Dejme tomu, že by u Mawsonových nastoupil někdo, kdo by měl úplně jiné písmo, než je to, jímž jste napsal žádost o uvolněné místo - v tom případě by samozřejmě celý podvod praskl. Zatím se však ten darebák naučil vaše písmo napodobovat, a jeho pozice proto byla bezpečná, poněvadž předpokládám, že nikdo z kanceláře vás nikdy neviděl."
"Živá duše ne," zakvílel Hall Pycroft.
"No tak vidíte. Bylo ovšem nezbytně nutné zabránit vám, abyste si to snad přece jen ještě nerozmyslel, a také zamezit možnost, že byste se sešel s někým, kdo by vám mohl říct, že váš dvojník u Mawsonových v kanceláři pracuje. Proto vám dali tu docela slušnou zálohu na plat a odlákali vás sem do Birminghamu, kde vás dostatečně zaměstnali, abyste se nemohl rozjel do Londýna, poněvadž tam byste jim mohl případně celou tu jejich hru překazit. To je všechno docela jednoduché."
"Proč se ale ten člověk vydával za svého vlastního bratra?"
"To je také zcela jasné. Celý ten podnik zesnovali zřejmě jen dva lidé. Ten druhý vystupuje pod vaším jménem v kanceláři. Tenhle sehrál roli vašeho najímatele, ale pak zjistil, že pro vás nemůže najít žádného zaměstnavatele, aniž by do celého tajemství zasvětil ještě třetí osobu. A k tomu měl rozhodně pramalou chuť. Změnil proto svůj zevnějšek, jak jen to šlo, a věřil, že podobnost, která vám nemůže uniknout, bude pokládána za podobu dvou bratří. Nebýt šťastné náhody s tou zlatou plombou, nic by bylo pravděpodobně nevzbudilo vaše podezření."
Hall Pycroft potřásl nad hlavou zaťatými pěstmi. "Panebože!" zvolal. "Zatímco ze mne si takhle dělal blázna, co asi natropil ten druhý Hall Pycroft u Mawsonových? Co bychom měli podniknout, pane Holmesi? Řekněte mi, co mám dělat!"
"Musíme k Mawsonovým zatelegrafovat."
"V sobotu zavírají ve dvanáct."
"Na tom nezáleží; bude tam možná nějaký vrátný nebo hlídač -"
"Máte pravdu, drží si stálého strážného, poněvadž tam mívají cenné papíry. Vzpomínám si, že jsem to zaslechl, když se o tom jednou mluvilo v City."
"Výborně. Pošleme mu telegram a dovíme se, jestli je všechno v pořádku a zda u nich pracuje úředník vašeho jména. To je jasné. Není mi ale jasné, proč jeden z těch darebáků, sotvaže nás uviděl, ihned opustil místnost a oběsil se."
"Noviny!" zaskřehotal hlas za námi. Neúspěšný sebevrah se posadil. Byl bledý jak duch, ale do očí se mu už vracel záblesk zdravého rozumu a rukama si nervózně třel široký červený pruh kolem krku.
"Noviny! Ovšem!" vyjekl Holmes v návalu vzrušeni. "Jsem to přece idiot! Připisoval jsem takový význam naší návštěvě, že mě ty noviny ani na okamžik nenapadly. Samozřejmě - celá záhada musí být v nich." Rozložil noviny na stole a ze rtů se mu vydral vítězoslavný výkřik.
"Podívejte se na tohle, Watsone!" zvolal. "Jsou to londýnské noviny, ranní vydání Evening Standardu. A tady je to, co hledáme. Přečtěte si titulky: ‚Zločin v City. Vražda u firmy Mawson & Williams. Pokus o obrovskou loupež. Pachatel dopaden.' Tady to máte, Watsone, a poněvadž všichni hoříme touhou si to poslechnout, přečtěte nám to laskavě nahlas."
Už z toho, kde byla zpráva v novinách umístěna, bylo jasné, že jde o významnou londýnskou událost. Stálo tam:
"Dnes odpoledne došlo v City k drzému pokusu o loupež, který vyvrcholil smrtí jednoho člověka a dopadením zločince. Už delší čas byly v známém bankovním domě Mawson & Williams deponovány cenné papíry, jejichž úhrnná hodnota značně převyšovala sumu jednoho miliónu liber sterlingů. Ředitel firmy si byl natolik vědom odpovědnosti, která na něm vzhledem k této enormní částce spočívá, že použil sejfů nejnovější konstrukce a v budově byl dnem i nocí přítomen ozbrojený hlídač. Jak vyšlo najevo, minulý týden firma přijala do svých služeb nového úředníka Halla Pycrofta. Touto osobou, jak se ukázalo, nebyl však nikdo jiný než známý padělatel a zloděj Beddington, který společně se svým bratrem byl teprve nedávno propuštěn na svobodu po pětiletém pobytu v káznici. Způsobem, který dosud není jasný, podařilo se mu pod falešným jménem získat v kanceláři toto postavení, jehož využil k tomu, aby si opatřil otisky různých zámků a zevrubně se obeznámil s umístěním trezoru a sejfů.
U Mawsonových je zvykem, že v sobotu úředníci odcházejí v poledne. Seržant Tuson z policie v City byl proto poněkud překvapen, když spatřil gentlemana s cestovní brašnou, kráčejícího dolů po schodech v jednu hodinu dvacet

minut. Vzbudilo to v něm podezření, muže sledoval a s pomocí strážníka Pollocka se mu podařilo podezřelého, který kladl zoufalý odpor, zatknout. Bylo hned jasné, že jde o troufalou a obrovskou loupež. V brašně byly nalezeny akcie Americké železniční společnosti v hodnotě téměř sto tisíc liber, kromě velkého množství prozatímně přidělených akcií báňských a jiných společností. Při prohlídce budovy byla nalezena mrtvola nešťastného hlídače, který byl zabit a vecpán do největšího sejfu, kde by tělo nebylo objeveno dřív než v pondělí ráno, nebýt pohotového zásahu seržanta Tusona. Hlídačova lebka byla roztříštěna úderem pohrabáče, zasazeným zezadu. Beddington si nepochybně získal přístup do budovy předstíráním, že tam něco zapomněl. Když zavraždil hlídače, rychle vyloupil velký sejf a dal se s kořistí na útěk. Jeho bratr, který obvykle pracuje společně s ním, se na tomto podniku nepodílel, alespoň podle doposud ověřených skutečností, ačkoli policie energicky podniká všechny kroky, aby zjistila, kde se zdržuje."
"Nu, v tomhle ohledu můžeme policii ušetřit trochu námahy," řekl Holmes a pohlédl na poničenou postavu, skrčenou u okna. "Lidská povaha je prapodivná směs vlastností, Watsone. Tady to vidíte: i darebák a vrah si může získat takovou oddanost, že se jeho bratr pokusí o sebevraždu, když se doví, že sourozeneček neujde šibenici. Pokud jde o nás, nemáme na vybranou, co teď podnikneme. Doktor a já ho tu pohlídáme, a vy, pane Pycrofte, buďte tak laskav a dojděte pro policii."

Gloria Scottová

"Mám tu pár lejster," řekl můj přítel Sherlock Holmes jednoho zimního večera, když jsme seděli každý z jedné strany u krbu, "o kterých si vážně myslím, že stojí za to, abyste se do nich podíval, Watsone. Jsou to dokumenty o mimořádném případu lodi Gloria Scottová a tohle je ta zpráva, která naplnila smírčího soudce Trevora takovou hrůzou, že umřel, když si ji přečetl."
Vytáhl ze zásuvky malé, odřené válcovité pouzdro, rozvázal tkaničku a podal mi krátký dopis naškrábaný na půlarchu špinavě šedého papíru.
"Je zvěřiny dost, po honu přijde všem Londýňanům," stálo tam. "Fořt Hudson už zařídil všechno. Poslal vzkaz, řekl: ty teďka zachraň odbyt. Nejvíc se škodí bažantům, útěkem ochudí revír."
Když jsem tu záhadnou zprávu přečetl a zvedl oči, viděl jsem, že se Holmes pochichtává udivenému výrazu mé tváře.
"Vypadáte poněkud vyjeveně," řekl.
"Nechápu, jak tahle zpráva mohla v někom vyvolat hrůzu. Mně připadá spíš groteskní."
"Pochopitelně. Nicméně zůstává faktem, že člověka, který si ji přečetl - a byl to statný, zdravím kypící starý pán - srazila k zemi tak, jako by dostal do hlavy rukojetí pistole."
"Dráždíte mou zvědavost," řekl jsem. "Proč jste ale před okamžikem povídal, že existují nějaké obzvlášť pádné důvody, kvůli nimž bych měl tenhle případ prostudovat?"
"Poněvadž to byl vůbec první případ, kterým jsem se zabýval."
Často jsem se ze svého přítele pokoušel vytáhnout, co v něm poprvé vzbudilo zájem o kriminalistická pátrání, ale nikdy jsem ho dosud nezastihl ve sdílné náladě. Teď se však předklonil v křesle a rozložil si dokumenty na kolenou. Pak si zapálil dýmku, chvíli mlčky pokuřoval a probíral se v nich.
"Nikdy jste ode mne neslyšel o Victoru Trevorovi?" zeptal se. "Byl to jediný přítel, kterého jsem měl v těch dvou letech, kdy jsem byl na universitě. Nikdy jsem nebyl moc družný mládenec, Watsone, vždycky jsem raději dřepěl ve svém pokoji a zdokonaloval metody svých myšlenkových pochodů, takže jsem se s lidmi z mého ročníku nikdy příliš nestýkal. S výjimkou šermování a boxu nebavil mě moc ani tělocvik a vůbec moje studijní zájmy byly dočista jiné než zájmy mých spolužáků. Proto také mezi námi nebyly žádné styčné body. Trevor byl jediný, s kým jsem se tam seznámil, a to ještě jen díky náhodnému incidentu: jeho bullteriér se mi totiž jednou ráno, když jsem šel do kaple, zakousl do kotníku.
Byl to prozaický způsob navázání přátelství, ale byl korunován výsledkem. Deset dní jsem musel zůstat v posteli a Trevor za mnou chodíval přeptat se, jak se mi daří. Zpočátku jsme spolu vždycky jen chvilku poklábosili, ale zakrátko se jeho návštěvy začaly prodlužovat, a než skončil semestr, byli z nás už dobří přátelé. Byl to srdečný, živý chlapík, duchaplný a energický, v mnoha ohledech můj pravý protiklad; zjistili jsme však, že některé zájmy máme společné, a přátelské pouto se ještě utužilo, když jsem se dověděl, že je stejně bez přátel jako já. Nakonec mě pozval do domu svého otce v Donnithorpu, což je v Norfolku, a o hlavních prázdninách jsem tam strávil celý měsíc.
Starý pan Trevor byl zřejmě dost bohatý a vážený muž - smírčí soudce a statkář. Donnithorpe je malá víska, kousek na sever od Langmere, v broadském kraji. Dům byl starodávný a rozlehlý, postavený z cihel a dubových trámů, a vedla k němu krásná lipová alej. Na močálech se daly báječně střílet divoké kachny, byl tam skvělý rybolov a měli malou, ale vybranou knihovnu, kterou odkoupili, jak jsem vyrozuměl, od dřívějšího majitele. Také tam měli docela slušnou kuchařku, a tak, vcelku vzato, jedině velice zhýčkaný člověk by tam nedokázal strávit příjemný měsíc.
Starý pan Trevor byl vdovec a můj přítel byl jeho jediný syn. Doslechl jsem se, že měli ještě dceru, ale ta prý zemřela na záškrt, když byla na návštěvě v Birminghamu. Otec mě neobyčejně zajímal. Nebyl to člověk příliš vzdělaný, ale vyznačoval se jakousi zemitou silou - jak fyzickou, tak duševní. Knihy snad skoro nečetl, ale kdysi hodně cestoval, viděl pěkný lán světa a pamatoval si všechno, čemu se naučil. Byl to podsaditý, hřmotný člověk s šedivou hřívou, ošlehanou hnědou tváří a modrýma očima, jejichž pohled byl tak pronikavý, že vyvolával dojem jakési prchlivé divokosti. U svých krajanů však měl pověst šlechetného lidumila a mírnost jeho soudních výroků byla příslovečná.
Jednou večer, krátce po mém příjezdu, seděli jsme po večeři u sklenky portského a mladý Trevor začal vyprávět o mých pozorovacích a usuzovacích zvyklostech, z nichž jsem si už tehdy vytvořil ucelený systém, ačkoli jsem ještě netušil, jakou roli budou hrát v mém životě. Starý pán se zřejmě domníval, že jeho syn přehání, když mu vylíčil pár mých triviálních parádních kousků, s nimiž jsem měl úspěch.

‚Poslužte si, pane Holmesi,' řekl a v dobré náladě se zasmál, ‚já jsem výborný objekt, jestli ze mne dokážete lečo vydedukovat.'
‚Obávám se, že toho moc nebude,' odpověděl jsem.
‚Soudil bych leda, že jste v posledních dvanácti měsících žil ve strachu, že vás někdo přepadne.'
Smích se mu vytratil ze rtů a pohlédl na mě velice překvapeně.
‚Hm - to máte tedy pravdu,' řekl. ‚Víš přece, Victore,' otočil se k svému synovi, ‚jak jsme rozehnali tu pytláckou bandu, ti chlapi přísahali, že na nás přijdou s nožem - a sira Edwarda Hobyho opravdu přepadli. Měl jsem se od té doby stále na pozoru; opravdu ale nechápu, jak je možné, že to víte.'
‚Máte velice pěknou hůl,' odpověděl jsem. ‚Z nápisu na ní jsem se dověděl, že ji nemáte déle než rok. Dal jste si ale tu práci, že jste hlavici vyvrtal a do otvoru nalil roztavené olovo, čímž jste ji proměnil v opravdu strašnou zbraň. Usoudil jsem, že byste takové opatření nepodnikal, kdybyste se nemusel obávat nějakého nebezpečí.'
‚Na víc jste nepřišel?' zeptal se s úsměvem.
‚V mládí jste hodně boxoval.'
‚Správně, opět správně. Jak jste to poznal? Mám snad trochu křivý nos?'
‚To ne,' řekl jsem. ‚Prozradily mi to vaše uši. Jsou neobyčejně ploché a jakoby ztluštělé, což je pro boxery charakteristické.'
Ještě něco?'
‚Podle mozolů bych řekl, že jste se v životě dost nakopal krumpáčem.'
‚Všechno jmění jsem získal na nalezištích zlata.'
‚Byl jste na Novém Zélandu.'
‚Opět správně.'
‚Navštívil jste Japonsko.'
‚Ovšem.'
‚Byl jste ve velice důvěrném vztahu k někomu, kdo měl iniciály J. A., a později jste se usilovně snažil na toho člověka nadobro zapomenout.'
Pan Trevor pomalu vstal a upřel na mě své velké modré oči s podivným, vytřeštěným výrazem. Potom omdlel a skácel se jak špalek - tváří mezi ořechové skořápky ležící na ubruse.
Můžete si představit, Watsone, jak to mnou i jeho synem otřáslo. Mdloba naštěstí netrvala dlouho, a když jsme mu rozepnuli límec a postříkali tvář vodou z misky na oplachování prstů, zalapal párkrát po dechu a posadil se.
‚Ach, chlapci!' řekl a přinutil se k úsměvu. ‚Doufám, že jsem vás nevyděsil. Vypadám jako kdovíjaký silák, ale mám trochu slabé srdce a nepotřebuji moc k tomu, abych se sesypal. Nevím, jak jste to dokázal, pane Holmesi, ale mám dojem, že všichni detektivové, ať skuteční nebo románoví, jsou proti vám hotoví břídilové. Vy jste se pro tohle povolání narodil, pane, věřte slovům člověka, který už na světě něco viděl.'
A toto doporučení, spolu s přehnaným oceněním mých schopností, které mu předeslal, bylo, věřte tomu nebo ne, Watsone, první pobídkou, která mě přivedla k nápadu, že by se mým povoláním mohlo stát to, co jsem do té doby pokládal za pouhého koníčka. V té chvíli však mi náhlá nevolnost mého hostitele působila tolik starostí, že jsem nebyl s to myslet na něco jiného.
‚Doufám, že jsem neřekl nic, co by vás ranilo?' zeptal jsem se.
‚Nu - dotkl jste se choulostivého místa, to jistě. Smím se vás zeptat, jak to víte a co všechno vlastně víte?' Hovořil teď napůl žertem, ale z očí mu stále ještě zcela nevymizel výraz hrůzy.
‚Není nic jednoduššího,' řekl jsem. ‚Když jste před chvílí obnažil paži, jak jste do člunu vytahoval tu rybu, všiml jsem si, že máte v ohybu lokte vytetovaná písmena J. A. Jsou dosud čitelná, ale z toho, jak jsou rozmazaná, a ze zbarvení okolní kůže mi bylo naprosto jasné, že jste se jich pokoušel zbavit. A z toho plyne, že vám ty iniciály kdysi byly velice blízké, ale později jste se na ně snažil zapomenout.'
‚Vy ale máte oči!' zvolal a s ulehčením si oddechl. Je to přesně tak, jak říkáte. Nebudeme ale o tom mluvit. Přízraky našich bývalých lásek jsou ze všech přízraků nejhorší. Pojďme raději do kulečníkového sálu a vykuřme si v klidu doutník.'
Od toho dne byl v chování pana Trevora vůči mně při vší srdečnosti i stín jistého podezření. Povšiml si toho dokonce i jeho syn. ‚Dal jste starému pánovi co proto,' řekl mi, ‚ten už si teď nikdy nebude jistý, co o něm víte a co ne.' Nehodlal to dávat najevo, o tom jsem přesvědčen, ale vzal si to do hlavy tak, že to bylo patrné na všem, co dělal. Nakonec jsem si byl jist, že v něm tyto rozpaky vyvolává moje přítomnost, a rozhodl jsem se svou návštěvu ukončit.
Právě den před mým odjezdem však došlo k události, která byla velice významná, jak se později ukázalo.
Seděli jsme všichni tři v zahradních křeslech na trávníku, vyhřívali jsme se na sluníčku a obdivovali jsme nádhernou vyhlídku přes Broads, když přišla služka a řekla nám, že u brány je nějaký člověk, který si přeje mluvit s panem Trevorem.
Jak se jmenuje?' zeptal se můj hostitel.
‚To mi nechtěl říct.'
‚A co tedy chce?'
‚Říká, že ho znáte a že s vámi chce jenom na okamžik mluvit.'
‚Přiveďte ho sem!' Za chvilku se objevil malý, scvrklý človíček, celý přihrbený a s šouravou chůzí. Na sobě měl rozepjatou kazajku se skvrnou od dehtu na rukávě, červenočernou kostkovanou košili, cajkové kalhoty a velice sešlapaná těžká bagančata. Měl hubenou, hnědou, prohnanou tvář a neustále se usmíval, přičemž ukazoval nepravidelnou řadu zažloutlých zubů. Pokrčené ruce měl pořád napůl sevřené, jak to mívají ve zvyku staří námořníci. Když se k nám pomalu loudal po trávníku, uslyšel jsem, že pan Trevor pojednou škytl, vyskočil z křesla a vběhl do

domu. Za okamžik se vrátil, a když šel kolem mě, ucítil jsem z něho pronikavý pach brandy.
‚Tak co, milý pane,' řekl, ‚copak byste rád?'
Námořník stál a hleděl na něho přimhouřenýma očima. Na pootevřených rtech měl pořád ten úsměv.
‚Vy mě neznáte?' zeptal se.
‚Ale - proboha - že vy jste Hudson?' zvolal pan Trevor překvapeným tónem.
‚Tak je to. Hudson,' řekl námořník. ‚To víte, je už to třicet let, ba víc, co jsem vás viděl naposledy. A vy tu jste ve vlastním domě, kdežto já pořád lovím nasolené maso ze sudu.'
‚Ale, ale - hned uvidíte, že jsem nezapomněl na staré časy,' zvolal pan Trevor, přistoupil k námořníkovi a potichu mu něco řekl. Jděte do kuchyně,' pokračoval pak nahlas, ‚ať vám tam dají něco k jídlu a k pití. Spolehněte se, že vám nějaké zaměstnání seženu.'
‚Děkuju pěkně,' řekl námořník a dotkl se vlasů nad čelem. ‚Zrovna jsem si odsloužil dva roky na osmiuzlovém nákladním parníku, jsem bez peněz a chci si odpočinout.
Napadlo mě, že si odpočinu buď u Beddoese, nebo u vás.'
‚Ach!' zvolal pan Trevor. ‚Vy víte, kde je Beddoes?'
‚Samozřejmě že vím, kde jsou všichni moji staří přátelé,' řekl námořník se zlověstným úsměvem a odšoural se do kuchyně za služkou. Pan Trevor nám zamumlal cosi o tom, že s tím člověkem sloužil na jedné lodi, když se vracel na zlatá naleziště, a pak nás nechal na trávníku a vešel do domu. O hodinu později, když jsme přišli do domu i my, našli jsme ho namol opilého v jídelně na pohovce. Celá ta příhoda na mě udělala velice ošklivý dojem, a vůbec jsem nelitoval, že příštího dne z Donnithorpu odjedu, poněvadž jsem cítil, že má přítomnost by v mém příteli jenom vyvolávala další rozpaky.
To vše se přihodilo v prvním měsíci letních prázdnin. Vrátil jsem se do svého londýnského bytu a sedm neděl jsem se zabýval nějakými pokusy z organické chemie. Jednoho dne však, když podzim už značně pokročil a prázdniny se chýlily ke konci, dostal jsem od svého přítele telegram, v němž mě zapřísahal, abych se vrátil do Donnithorpu, poněvadž prý nutně potřebuje mou radu a pomoc. Pochopitelně jsem všeho nechal a znova jsem se vydal na sever. Čekal na mě s loveckým vozíkem na nádraží a na první pohled mi bylo jasné, že uplynulé dva měsíce pro něho byly těžkou zkouškou. Zhubl, vypadal ustaraně a jeho hlučné, veselé chování, jímž se vyznačoval, bylo to tam.
‚Starý pán umírá.' To bylo první, co jsem od něho uslyšel.
‚Není možná!' zvolal jsem. ‚Co se mu stalo?'
‚Mrtvice. Nervový šok. Jeho život visí na vlásku už čtyřiadvacet hodin. Pochybuji, že ho zastihneme naživu.'
Můžete si myslet, jak jsem byl tou neočekávanou novinou zdrcen, Watsone.
‚A jakou to mělo příčinu?' řekl jsem.
‚O to právě jde. Nasedněte si a cestou si o tom pohovoříme. Pamatujete na toho člověka, co k nám přišel večer před vaším odjezdem?'
‚Moc dobře.'
‚A víte, koho jsme si to ten den pustili do domu?'
‚Nemám tušení.'
‚Byl to sám ďábel, Holmesi!' zvolal.
Užasle jsem na něho pohlédl.
‚Ano, byl to sám ďábel. Od té doby jsme neměli jedinou klidnou chvíli - ani jedinou. Starý pán už od toho večera nezvedl hlavu, jako by z něho cosi vyrazilo život a zlomilo mu srdce. A za to za všechno může ten proklatý Hudson.'
Jak to, že nad nim měl takovou moc?'
‚Za to bych právě dal nevím co, kdybych to věděl! Starý pán byl přece takový hodný, laskavý a šlechetný člověk! Jak mohl upadnout do spárů takového darebáka? Jsem ale moc rád, že jste přijel, Holmesi. Mám velkou důvěru ve váš úsudek a ve vaši chytrost a vím, že mi nikdo neporadí líp než vy.'
Jeli jsme po rovné, bílé venkovské silnici a dlouhý pás broadského kraje se před námi třpytil v červené záři zapadajícího slunce. Z háje po levé straně jsem už viděl vysoké komíny a vlajkovou žerď, označující panské sídlo.
‚Otec toho člověka zaměstnal jako zahradníka,' řekl mi přítel, ‚a pak, poněvadž on s tím nebyl spokojen, povýšil ho dokonce na sluhu. Měl jsem dojem, že celý dům je mu vydán na nemilost či milost, procházel se po něm sem tam a dělal si, co se mu zlíbilo. Služky si stěžovaly na jeho opilecké manýry a sprosté řeči. Tatínek jim všem zvýšil platy, aby je za ty mrzutosti odškodnil. Ten chlap si klidně vzal člun a otcovu nejlepší pušku a jen tak pro zábavu si vyrazil na lov. A to všechno s tak opovržlivým, poťouchlým a drzým výrazem, že bych ho byl nejmíň dvacetkrát srazil k zemi, kdyby to byl člověk v mém věku. Jak vám říkám, Holmesi, musel jsem se celý ten čas hrozně přemáhat a ptám se teď sám sebe, zda bych byl neudělal líp, kdybych se tolik nekrotil.
Pokračovalo to všechno od deseti k pěti a ta bestie, Hudson, byl pořád dotěrnější, až nakonec, když jednou v mé přítomnosti nějak drze otci odpověděl, popadl jsem ho za rameno a vyhodil z pokoje. Odtáhl se sinalou tváří a z očí mu čišelo víc jedu, než by byl dokázal vyjádřit slovy. Nevím, co se po tomto výstupu odehrálo mezi ním a chudákem otcem, ale tatínek za mnou příštího dne přišel a zeptal se mne, zda bych se nechtěl Hudsonovi omluvit. Nemusím vám snad říkat, že jsem odmítl, a zeptal jsem se otce, jak může připustit, aby se takový ničema tak bezostyšně choval vůči němu i všem ostatním lidem v domě.
‚Ach, milý chlapče,' řekl, ‚to se ti pěkně povídá, když nemáš tušení, v jaké jsem situaci. Dovíš se to ale, Victore. Postarám se, aby ses to dověděl, ať se stane cokoli. Neuvěříš přece, že tvůj ubohý starý otec provedl něco špatného, viď, hochu?' Byl tehdy velice dojatý a na celý den se zavřel ve své pracovně. Oknem jsem zahlédl, že tam cosi usilovně píše.
Ten večer se pak stalo něco, co jsem zprvu pokládal za velikou úlevu. Hudson nám totiž řekl, že nás hodlá opustit.

Přišel do jídelny, kde jsme po večeři seděli, a oznámil nám své rozhodnutí zastřeným hlasem podnapilého člověka.
‚Mám už Norfolku po krk,' řekl, ‚rozjedu se teď do Hampshiru za panem Beddoesem. Hádám, že bude mít stejnou radost jako vy, až mě uvidí.'
‚Doufám, že nás neopouštíte ve zlém, Hudsone?' řekl můj otec s takovou ponížeností, že se mi v žilách pěnila krev.
‚Mladej se mi ještě neomluvil,' řekl nabručeně a hodil po mně okem.
‚Uznáš přece, Victore, že ses k našemu vzácnému příteli zachoval dost hrubě?' řekl tatínek a otočil se ke mně.
‚Naopak, myslím, že jsme s ním oba měli mimořádnou trpělivost,' odpověděl jsem.
‚Tak vy takhle? Vy takhle?' zavrčel námořník. ‚No dobrá, mládenečku. Však se ještě uvidí!' Vypotácel se z místnosti a za půl hodiny opustil náš dům. Otec však od té doby byl ve stavu jakési politováníhodné nervozity. Noc co noc jsem ho pak slyšel, jak přechází po pokoji, a právě v době, kdy se zdálo, že znova začíná nabývat ztracené sebedůvěry, přišla ta poslední rána.'
‚Co to bylo?' zeptal jsem se dychtivě.
‚Něco zcela neočekávaného. Včera večer dostal otec dopis, orazítkovaný ve Fordingbridgi. Přečetl si jej, chytil se oběma rukama za hlavu a začal běhat kolem dokola po pokoji, jako by se pomátl na rozumu. Když jsem ho konečně dovlekl na pohovku, měl zkřivený koutek úst a spadlé oční víčko, takže jsem poznal, že ho ranila mrtvice. Zavolali jsme hned doktora Fordhama a otce jsme uložili do postele; ochrnutí se však ještě rozšířilo, nebyly na něm patrné sebemenší známky vracejícího se vědomí a obávám se, že ho sotva zastihneme naživu.'
‚Vy mě děsíte, Trevore!' zvolal jsem. ‚Co mohlo proboha v tom dopise být, že to na něho tak strašně zapůsobilo?'
‚Nic. To je právě to, co si neumím vysvětlit. Ta zpráva byla absurdní a banální. Ach můj bože, moje obavy se splnily!'
Při jeho slovech jsme právě zahnuli na příjezdovou cestu a v blednoucím světle jsme uviděli, že ve všech oknech domu jsou stažené záclony. Když jsme přiběhli ke dveřím, tvář mého přítele se zkřivila zármutkem. Ze dveří se vynořil nějaký muž v černém.
‚Kdy se to stalo, pane doktore?' zeptal se Trevor.
‚Skoro hned po vašem odjezdu.'
‚Nabyl ještě vědomí?'
‚Na okamžik - těsně před smrtí.'
‚Vzkázal mi něco?'
Jen to, že listiny jsou v zadní zásuvce japonského sekretáře.'
Můj přítel se odebral s lékařem nahoru k nebožtíkovu loži, zatímco já zůstal v pracovně a znova a znova jsem o celé věci přemýšlel; měl jsem ale tak ponuré pocity jako snad nikdy předtím. Jaká byla Trevorova minulost: boxer, cestovatel, zlatokop - a jak to, že ho ten námořník s tváří plnou jedu měl v hrsti? Proč omdlel při pouhé zmínce o napůl odstraněných iniciálách vytetovaných na paži a proč umřel hrůzou, když dostal dopis z Fordingbridge? Pak jsem si vzpomněl, že Fordingbridge je v Hampshiru a že ten pan Beddoes, k němuž námořník odjel na návštěvu a pravděpodobně ho i vydíral, má údajně také bydlet v Hampshiru. Dopis tedy mohl být buď od námořníka Hudsona a mohlo v něm stát, že vyzradil nějaké tajemné provinění, které podle všeho existuje, anebo jej mohl poslat Beddoes a varovat v něm starého kumpána, že nebezpečí vyzrazení bezprostředně hrozí. Až sem mi to připadalo poměrně jasné. Jak ale potom ten dopis mohl být absurdní a banální - což byla slova, jimiž jej syn charakterizoval? Nejspíš mu špatně rozuměl. V tom případě ale musel být napsán jedním z oněch důmyslných tajných kódů, které zdánlivě znamenají jednu věc, zatímco jejich pravý význam je ve skutečnosti zcela jiný. Na ten dopis se musím podívat. Je-li v něm nějaký skrytý význam, jistě se mi jej podaří odhalit. Hodinu jsem seděl v přítmí pracovny a uvažoval o tom, dokud nepřišla plačící služka s lampou. Hned za ní přišel i můj přítel Trevor, bledý, ale vyrovnaný, a nesl všechna ta lejstra, která mi teď leží na kolenou. Sedl si naproti mně, přitáhl lampu na okraj stolu a podal mi krátký dopis, naškrábaný, jak vidíte, na kousku šedého papíru. »Je zvěřiny dost, po honu přijde všem Londýňanům,« stálo tam. »Fořt Hudson už zařídil všechno. Poslal vzkaz, řekl: ty teďka zachraň odbyt. Nejvíc se škodí bažantům, útěkem ochudí revír.«
Nezapírám, že když jsem si ten dopis přečetl poprvé, zatvářil jsem se asi stejně vyjeveně jako před chvílí vy. Potom jsem jej ale velice pozorně přečetl znova. Zřejmě tomu bylo tak, jak jsem myslel - v té podivné kombinaci slov musel být ukryt nějaký jiný význam. Nebo snad měla slova jako »odbyt« či »bažantům« nějaký předem domluvený smysl? Takový význam ovšem může být libovolný a žádnou logickou úvahou se nedá zjistit. Tomu se mi ale nějak nechtělo věřit; okolnost, že se v dopise vyskytovalo jméno »Hudson«, nasvědčovala tomu, že jsem podstatu poselství odhadl správně - že dopis psal spíš Beddoes než námořník. Zkoušel jsem číst zprávu odzadu, ale hned slovní spojení »Revír ochudí útěkem bažantům« nebylo příliš povzbuzující. Potom jsem se pokoušel číst každé druhé slovo, ale formulace jako »Je dost honu všem« nebo »Zvěřiny« po přijde Londýňanům« neslibovaly objasnění záhady. Potom jsem ale pojednou, zcela náhle, měl klíč k hádance v rukou a uviděl jsem, že každé třetí slovo, začneme-li počítat od prvního, dává dohromady zprávu, která vskutku mohla přivést starého pana Trevora k zoufalství.
Bylo to krátké a strohé varování a hned jsem je svému příteli přečetl.
»Je po všem. Hudson všechno řekl. Zachraň se útěkem.«
Victor Trevor zabořil tvář do roztřesených dlaní. ‚Určitě je to tak,' řekl. ‚A je to horší než smrt, poněvadž tohle znamená navíc i hanbu. Co v tom ale má znamenat ten »fořt« a ti »bažanti«?'
‚Pro smysl zprávy samé ta slova nemají význam; mohla by však mít značný význam pro nás, kdybychom nebyli s to zjistit totožnost odesílatele jiným způsobem. Podívejte se, jak začal psát: »Je..... po..... všem« a tak dále.
Potom musel, aby dodržel předem stanovený kód, doplnit do každé mezery dvě slova. Použil samozřejmě prvních slov, která ho napadla, a jestliže je mezi nimi tolik slov vztahu jících se k honitbě, můžete si být skoro jistý, že odesílatel je buď vášnivý nimrod, nebo že aspoň prodává zvěřinu. Víte něco o tom Beddoesovi?'
‚Když jste mi to teď připomněl,' řekl mladý Trevor, ‚vzpomínám si, že od něho nebožtík otec každý podzim dostával

pozvání na hon do jeho revíru.'
‚Pak ale ten dopis nepochybně psal on,' řekl jsem. ‚Zbývá nám pouze vypátrat, co to bylo za tajemství, které námořník Hudson znal a které se vznášelo nad hlavami obou vážených a bohatých mužů jako Damoklův meč.'
‚Běda, Holmesi, obávám se, že jde o nějaký potupný zločin,' zvolal můj přítel. ‚Před vámi ale nehodlám mít žádné tajnosti. Tady je to prohlášení, které otec napsal, když poznal, že mu od Hudsona hrozí bezprostřední nebezpečí. Našel jsem je v japonském sekretáři, jak to řekl doktorovi. Vezměte si je a přečtěte mi je - já nemám ani sílu, ani odvahu, abych to udělal sám.'
A tohle tedy jsou ty listiny, které mi tehdy podal, Watsone, a přečtu vám je tak, jak jsem je onoho večera ve staré pracovně přečetl jemu. Vpředu, jak vidíte, je nápis: »Některé podrobnosti o plavbě lodi Gloria Scottová, která vyplula z Falmouthu 8. října 1855 a klesla ke dnu na 15°29' severní šířky a 25°14' západní délky dne 6. listopadu. « Je to napsáno ve formě dopisu a račte si to poslechnout:
»Milovaný synu! Nyní, kdy blížící se hanba počíná zatemňovat poslední léta mého života, mohu s veškerou pravdou a poctivostí napsat, že mé srdce nerozdírá ani strach před zákonem, ani obava ze ztráty postavení v hrabství, ani můj neodvratný pád před očima všech, kdož mě znali; trápí mě však pomyšlení, že se za mne budeš stydět Ty - Ty, který mě máš rád a který jsi měl jen zřídka, alespoň doufám, důvod k tomu, aby sis mne nevážil. Dopadne-li však úder, který se stále vznáší nad mou hlavou, přál bych si, aby sis toto přečetl, a dověděl se tak přímo ode mne, do jaké míry jsem se provinil. Na druhé straně však, skončí-li všechno dobře (nechť mi k tomu pomůže všemohoucí bůh!), potom, jestliže tento list nějakou náhodou unikne zničení a dostane se Ti do rukou, zapřísahám Tě při všem, co je Ti svaté, při památce Tvé drahé matky i při naší vzájemné lásce, abys jej hodil do ohně a nikdy víc už na něj nemyslel.
Jestliže tedy Tvůj zrak bude dál číst tyto řádky, vím, že v té době už budu odhalen a odvlečen ze svého domu, nebo, což je pravděpodobnější vzhledem k tomu, že mám nemocné srdce, bude můj jazyk pečetí smrti už navždy odsouzen k mlčení. Tak či onak, bude už zbytečné cokoli tajit, a proto každé slovo, které tu píši, je holá pravda. Na to přísahám při milosrdenství božím.
Nejmenuji se Trevor, drahý hochu. V mládí jsem se jmenoval James Armitage, a jistě si dokážeš představit, jaký to pro mne byl šok, když se na mne před několika týdny Tvůj přítel ze studií obrátil se slovy, z nichž se dalo usoudit, že odhalil mé tajemství. Jako Armitage jsem byl zaměstnán v jedné londýnské bance a jako Armitage jsem byl usvědčen z přestoupení zákonů své vlasti a odsouzen k deportaci. Nesuď mě příliš tvrdě, chlapče. Musel jsem splatit takzvaný čestný dluh a použil jsem k tomu peněz, které nebyly moje, neboť jsem s jistotou doufal, že je dokážu nahradit, dřív než budou pohřešeny. Pronásledovala mě však strašlivá smůla. Peníze, na které jsem spoléhal, jsem nedostal a předčasná revize účtů odhalila schodek. Případ mohl být posuzován celkem shovívavě, jenomže před třiceti lety byly zákony uplatňovány přísněji než dnes a právě v den mých třiadvacátých narozenin mě jako zločince - s dalšími sedmatřiceti trestanci - zakovali do řetězů v podpalubí lodi Gloria Scottová, která měla vyplout do Austrálie.
Bylo to v roce 1855, kdy vrcholila Krymská válka, a starých trestaneckých lodí bylo z valné části používáno pro transporty do Černého moře. Vláda proto byla donucena používat k deportaci trestanců menších a méně vhodných plavidel. Gloria Scottová dřív dovážela z Číny čaj, ale byla to zastaralá loď s těžkou přídí a širokým ráhnovím a rychlé nové klipery ji vyřadily z konkurence. Měla tonáž 500 tun, a kromě osmatřiceti kriminálníků měla na palubě šestadvacet mužů posádky, osmnáct vojáků, kapitána, tři důstojníky, lékaře, kněze a čtyři vězeňské dozorce. Když jsme vypluli z Falmouthu, bylo na ní téměř sto duší.
Stěny mezi vězeňskými celami nebyly ze silného dubového dřeva, jak tomu na trestaneckých lodích zpravidla bývá, ale jen tenké a křehké. Vedle mne, směrem k lodní zádi, byl člověk, kterého jsem si zvlášť povšiml už ve chvíli, kdy nás vedli po přístavní hrázi. Byl to mladík s čistou tváří, bez vousů, s tenkým dlouhým nosem a čelistmi jako louskáček na ořechy. Chodil s hlavou okázale vztyčenou, měl zvláštní, floutkovský způsob chůze a každý si ho musel povšimnout, poněvadž byl mimořádně vysoký. Mám dojem, že nikdo z nás mu vlastně nesahal ani po ramena, a jsem si jist, že měřil nejméně šest a půl stopy. Bylo to podivné - vidět mezi tolika smutnými a ztrhanými tvářemi jednu tvář plnou energie a rozhodnosti. Pohled na ni byl jako oheň ve sněhové bouři. Měl jsem proto radost, když jsem zjistil, že je mým sousedem, a zaradoval jsem se ještě víc, když jsem za hluboké noci zaslechl, že mi kdosi šeptá skoro do ucha. Shledal jsem, že se mu podařilo vyříznout otvor v prkně, které nás od sebe dělilo.
‚Hej, kamaráde!' řekl mi. Jakpak se jmenuješ a zač tu jsi?'
Odpověděl jsem a na oplátku jsem se ho zeptal, s kým mám tu čest.
Já jsem Jack Prendergast,' řekl, ‚a přísahám ti, že mi budeš blahořečit, než se my dva spolu rozejdeme!'
Vzpomněl jsem si, že jsem o jeho případu slyšel, poněvadž krátce před mým zatčením vyvolal v celé zemi obrovský rozruch. Prendergast pocházel z dobré rodiny a byl to neobyčejně schopný mladík; přitom však měl nenapravitelné zločinecké sklony a velice důmyslným podvodným systémem se mu podařilo vylákat fantastické částky peněz od předních londýnských obchodníků.
‚Vzpomínáš si na můj případ?' řekl hrdě.
‚Moc dobře.'
‚Takže si možná taky vzpomínáš, že v něm bylo i něco divného, ne?'
‚Co to bylo?'
‚Měl už jsem skoro čtvrt miliónu, ne?'
‚Ano, to se říkalo.'
‚Ale nedostali z toho zpátky nic, co?'
‚Ne.'
‚No a kde myslíš, že ty prachy jsou?' zeptal se.
‚Nemám tušení,' řekl jsem.

‚Mám je mezi ukazováčkem a palcem, jak se říká,' zvolal. ‚Přísahám ti, že mám víc liber než ty vlasů na hlavě. A když má člověk prachy, kamaráde, a ví co s nimi a jak jich použít, pak může všechno! No a snad si nemyslíš, že člověk, který může všechno, hodlá prošoupávat kalhoty dřepěním ve smrdutém, krysami a šváby zamořeném podpalubí tohohle špinavého starého pekáče, dobrého tak leda někam na čínské pobřeží? Kdepak, vážený, takový člověk se o sebe dokáže postarat a dokáže se postarat i o své kamarády. Na to se můžeš spolehnout! Koukej se ho držet a můžeš políbit bibli na to, že tě odtud dostane.'
Takhle byl zvyklý mluvit a nejdřív jsem to nebral moc vážně, ale za nějaký čas, když si mě oťukal a zavázal si mě těmi nejslavnostnějšími přísahami, prozradil mi, že se chystá vzpoura vězňů, jejímž cílem je zmocnit se lodi. Dvanáct trestanců to zosnovalo ještě dřív, než se octli na palubě: Prendergast byl vůdcem spiknutí a jeho peníze hnací silou.
‚Měl jsem komplice,' řekl, ‚skvělého a naprosto spolehlivého chlapa. Ten má ty mergle, no fakt, a kde myslíš, že v tomhle momentě je? Budeš se divit, ale tady na lodi - je to ten kněz - ten kněz, co pluje s námi - to koukáš, co? Přišel na palubu v černé sutaně, papíry měl v pořádku a u sebe dost pěněz na to, aby si mohl tuhle starou rakev koupit od kýlu až po horní palubu. Posádka je tělem i duši jeho. Mohl si je koupit en gros a se slevou a udělal to ještě dřív, než podepsali smlouvu s lodí. Má podplacené dva z dozorců a druhého důstojníka Mercera a mohl by si koupit i kapitána, kdyby mu ten chlap stál za to.'
‚A co tedy uděláme?' zeptal jsem se.
‚Co myslíš?' řekl. ‚Pár těm vojákům obarvíme kabáty ještě víc do červena, než je mají od krejčího.'
Jsou ale přece ozbrojeni,' řekl jsem.
‚To budeme my taky, chlapče. Pro každého z nás je tu pár pistolí, a jestli neodneseme celou tuhle loď i s posádkou na zádech, máme nejvýš načase, aby nás poslali mezi rozmazlené slečinky do penzionátu. Promluv dnes v noci se svým kámošem zleva a zjisti, jestli se mu dá věřit.'
Udělal jsem to a shledal jsem, že můj druhý soused je mladík, který je skoro ve stejné situaci jako já; byl odsouzen pro padělatelství. Jmenoval se Evans, ale později si jméno změnil podobně jako já a dnes je to bohatý a úspěšný člověk žijící v jižní Anglii. Byl hned ochotný přidat se ke spiknutí, poněvadž to byla jediná možnost, jak jsme se mohli zachránit, a než jsme propluli Biskajským zálivem, zbývali na lodi už jen dva trestanci, kteří nebylí do tajemství zasvěceni. Jeden z nich byl slabomyslný, a nemohli jsme mu důvěřovat, a druhý měl žloutenku, a nemohl nám být ničím prospěšný.
Hned od počátku nám nestálo v cestě nic, co by nám mohlo zabránit, abychom se zmocnili lodi. Posádka byla hotová sbírka darebáků, speciálně vybraných pro tento úkol. Falešný kněz chodíval do našich cel, aby nám poskytl duchovní útěchu, a nosil s sebou černou tašku, v níž měl údajně náboženské traktáty, a chodíval tak často, že třetího dne měl každý z nás ukryty v nohách postele dvě pistole, pilník, libru střelného prachu a dvacet kusů sekaného olova. Dva z dozorců byli Prendergastovi agenti a druhý důstojník byl jeho pravá ruka. Proti sobě jsme měli pouze kapitána, dva důstojníky a dva dozorce, poručíka Martina a jeho osmnáct vojáků a lodního lékaře. Třebaže bylo všechno zabezpečeno, rozhodli jsme se všemožně dbát opatrnosti a zaútočit náhle a v noci. Došlo však k tomu dřív, než jsme očekávali, a stalo se to takhle:
Jednou večer, asi tři neděle po odplutí, přišel do podpalubí doktor prohlédnout jednoho trestance, který byl nemocen, a když náhodou položil ruku na spodek kavalce, nahmatal tam pistoli. Kdyby byl mlčel, nemuselo z toho nic být; byl to však nervózní mužíček, který vykřikl překvapením a tak zbledl, že trestanec okamžitě věděl, kolik uhodilo, a vrhl se na něho. Nacpal doktorovi do úst roubík, dřív než mohl vyvolat poplach, a připoutal ho provazy k posteli. Dveře vedoucí na palubu nechal doktor odemčené a vyřítili jsme se jimi ven. Zastřelili jsme obě hlídky a po nich i desátníka, který se přiběhl podívat, co se děje. Další dva vojáci stáli u dveří soukromé kabiny a pravděpodobně neměli nabité muškety, protože po nás vůbec nevypálili, a zastřelili jsme je ve chvíli, kdy se pokoušeli nasadit bajonety. Pak jsme se rozběhli ke kapitánské kajutě, ale ve chvíli, kdy jsme rozrazili dveře, ozval se zevnitř výstřel a kapitána jsme našli s hlavou na mapě Atlantského oceánu, kterou měl připíchnutou na stole, zatímco vedle něho stál kněz a v ruce držel pistoli, z níž se kouřilo. Obou důstojníků se chopila posádka a zdálo se, že celá věc je odbyta. Soukromá kabina byla hned vedle kapitánské kajuty; nahrnuli jsme se tam, praštili jsme sebou na pohovky a mluvili jsme jeden přes druhého, neboť jsme byli jako šílení při pocitu, že jsme opět na svobodě. Kolem dokola byly skříně a falešný páter Wilson jednu vypáčil a vylovil z ní tucet lahví hnědého sherry. Urazili jsme hrdla lahví, nalili mok do pohárů a právě jsme je vyprazdňovali, když náhle, bez jakéhokoli varování, nám zahřměly do uší muškety a salón se tak naplnil dýmem, že nebylo vidět přes stůl. Když se kouř rozplynul, vypadalo to tam jak na jatkách. Wilson a osm dalších se svíjeli na podlaze a z té krve a hnědého sherry na stole je mi špatně ještě dnes, když si na to vzpomenu. Ten pohled nás tak vyděsil, že bychom se byli myslím bez dalšího odporu vzdali, nebýt Prendergasta. Zařval jak tur, vrhl se ke dveřím a v patách za ním všichni, kteří zůstali naživu. Vyběhli jsme ven a tam na horní zadní palubě stál poručík a deset jeho vojáků. Otáčivá žebra světlíku ve stropě salónu byla maličko pootevřena a jimi na nás vypálili tu salvu. Vrhli jsme se na ně dřív, než dokázali znova nabít; postavili se nám sice na odpor jako praví muži, ale my měli přesilu, a v pěti minutách bylo po všem.
Panebože! Byla ještě někdy někde taková jatka jako na té lodi? Prendergast běsnil jak ďábel, zvedal vojáky jak děti a házel je přes palubu, živé či mrtvé. Byl mezi nimi i jeden strašlivě zraněný seržant, který přesto vydržel plavat překvapivě dlouho, dokud mu někdo z milosti neprostřelil hlavu. Když bylo po boji, nezůstal z našich nepřátel naživu nikdo než dozorci, důstojníci a lékař.
A právě kvůli nim došlo k velké hádce. Mnozí z nás byli rádi, že jsme znova získali svobodu, ale přesto si nepřáli mít na svědomí vraždu. Jedna věc je srazit vojáky, kteří drží v rukou muškety, a něco jiného je přihlížet chladnokrevnému zabíjení lidí. Osm z nás, pět trestanců a tři námořníci, prohlásilo, že o ničem podobném nechceme ani slyšet. Prendergasta a jeho přívržence však nebylo možno přemluvit. Tvrdil, že naše jediná šance na záchranu spočívá v tom, že odvedeme čistou práci a nenecháme naživu jediný jazyk, který by byl někdy v budoucnu s to svědčit proti nám.

Moc nechybělo a byl by nás stihl osud ostatních zajatců; nakonec však Prendergast řekl, že si můžeme vzít jeden člun a odplout, kam chceme. Dychtivě jsme se té nabídky chopili, poněvadž nám už z toho krvelačného řádění bylo nanic a viděli jsme, že se tam budou dít ještě horší věci, než to všechno skončí. Dostali jsme každý jeden námořnický oblek, sud s vodou a dva menší soudky, jeden s nasoleným masem a druhý se suchary, a kompas. Prendergast za námi hodil mapu, řekl nám, abychom se vydávali za námořníky z lodi, která ztroskotala na 15° severní šířky a 25° západní délky, pak přeřízl lano a nechal nás odplout.
A nyní přicházím k nejpřekvapivější části celého příběhu, milý synu. Námořníci sice během vzpoury stáhli přední plachtu, ale teď, když jsme od nich odpluli, znova ji rozkasali, a jelikož od severovýchodu vál mírný vítr, loď se od nás začala pomalu vzdalovat. Náš člun se zvedal a klesal na dlouhých, nezčeřených vlnách a já s Evansem, poněvadž jsme byli z celé té party nejvzdělanější, seděli jsme nad papíry a pokoušeli jsme se zjistit naši polohu a naplánovat, ke kterému pobřeží máme vyplout. Byl to zapeklitý problém, neboť Kapverdské ostrovy byly od nás asi pět set mil na sever, kdežto africké pobřeží asi sedm set mil na východ. Když se vítr stočil přímo na sever, usoudili jsme, že bude nejlepší zamířit k Sieře Leone, a také jsme příď člunu tím směrem obrátili. Z lodi už bylo v té chvíli vidět sotva stěžně po našem pravoboku. Jak jsme se na ni dívali, spatřili jsme pojednou, že se z ní vyvalil hustý oblak černého dýmu, který utkvěl na obzoru jako nějaký děsivý strom. O pár vteřin později dolehl k našim uším hromový výbuch, a když se kouř rozptýlil, nebylo po Glorii Scottové ani památky. Okamžitě jsme člun otočili a ze všech sil jsme veslovali k místu, kde se nad vodou dosud vznášel slabý kouř, označující dějiště katastrofy.
Trvalo nám to dobrou hodinu, než jsme tam dopluli, a zprvu jsme se obávali, že jsme dorazili příliš pozdě, než abychom mohli někoho zachránit. Na vlnách se vznášel roztříštěný člun, spousta beden a úlomků plachtových vzpěr, což všechno ukazovalo, kde se loď potopila, ale nikde nebyla jediná známka života a už jsme chtěli v zoufalství otočit, když jsme pojednou uslyšeli volání o pomoc a v dálce jsme uviděli nějaké trosky, na nichž bezvládně ležel nějaký člověk. Když jsme ho vytáhli do člunu, zjistili jsme, že je to mladý námořník jménem Hudson; byl ale tak popálený a vyčerpaný, že nám nemohl poskytnout žádnou informaci o tom, co se stalo, dřív než druhý den ráno.
Z jeho vyprávění pak vysvitlo, že když jsme odpluli, Prendergast a jeho banda přistoupili k likvidaci zbývajících pěti zajatců: oba dozorci byli zastřeleni a hozeni přes palubu a stejný osud stihl i třetího důstojníka. Prendergast pak slezl do podpalubí a vlastnoručně podřízl krk nešťastnému doktorovi. Naživu zůstal už jen první důstojník, rázný a energický muž. Když viděl, že se k němu trestanec blíží s krvavým nožem v ruce, odkopl z nohou okovy, které se mu nějak podařilo povolit, rozběhl se do podpalubí a zmizel někde v lodní zádi.
Dvanáct trestanců, kteří se ho tam s pistolemi vydali hledat, nalezli ho, jak sedí s krabičkou zápalek v ruce vedle otevřeného sudu střelného prachu - jednoho ze sta sudů, které loď vezla. Zapřísahal se, že vyhodí celou loď do povětří, jestliže se ho někdo pokusí jakkoli ohrožovat. V příštím okamžiku došlo k explozi, o níž se Hudson domníval, že ji spíš zavinila špatně mířená kulka jednoho z trestanců než důstojníkova zápalka. Ať však byla příčina jakákoli, znamenalo to konec lodi Gloria Scottová i sebranky, která se jí zmocnila.
Drahý hochu! Tak se - ve stručném podání - odehrála celá ta strašlivá historie, ve které jsem i já měl svou roli. Příštího dne nás vzala na palubu briga Hotspur plující do Austrálie, jejíž kapitán nám celkem ochotně uvěřil, že jsme jediní trosečníci, kteří přežili zkázu osobní lodi. Transportní loď Gloria Scottová zanesla admiralita mezi lodi, které zmizely na moři, a nikdo se nikdy nedověděl ani slovo o jejím skutečném osudu. Po báječné plavbě přistála briga Hotspur v Sydney; Evans a já jsme si tam změnili jména a vydali jsme se na naleziště zlata, kde mezi cháskou přivandrovalců nejrůznějších národností nebylo těžké utajit naši dřívější totožnost.
To ostatní už snad ani nemusím líčit. Štěstí nám přálo, toulali jsme se po světě a do Anglie jsme se vrátili jako bohatí lidé z kolonií a koupili jsme si venkovská sídla. Víc než dvacet let jsme oba vedli klidný a pracovitý život a doufali jsme, že naše minulost je navždy pohřbena. Představ si proto moje pocity, když jsem v námořníkovi, který k nám přišel, na první pohled poznal muže, jehož jsme vylovili z trosek lodi a vytáhli do člunu! Nějak se mu podařilo nás vystopovat a rozhodl se, že bude žít z našeho strachu. Nyní pochopíš, proč jsem se s ním snažil vyjít po dobrém, a do jisté míry se mnou budeš sdílet i obavy, které mé naplňují teď, kdy od nás odešel k druhé oběti s výhrůžkou na rtech.«
Pod tím je připsáno rukou tak roztřesenou, že je to stěží k přečtení: »Beddoes mi píše šifrovaný dopis, že Hudson všechno řekl. Dobrý bože, buď milostiv našim duším!«
Tohle tedy je příběh, který jsem oné noci četl mladému Trevorovi, a domnívám se, Watsone, že za tehdejších okolností byl dost dramatický. Tomu dobrému chlapci to zlomilo srdce, odešel pěstovat čaj na plantáže do Terai, a slyšel jsem, že se mu tam vede docela dobře. Pokud jde o námořníka a o Beddoese, ode dne, kdy byl napsán ten varovný dopis, nebylo už ani o jednom z nich víc slyšet. Oba zmizeli nadobro a navždy, jako by se do země propadli. Na policii žádné udání nebylo podáno, z čehož plyne, že Beddoes zřejmě pokládal hrozbu za skutek. Hudson byl spatřen, jak se tam potlouká po okolí, a policie usoudila, že si vyřídil účty s Beddoesem a uprchl. Já osobně si myslím, že pravý opak je pravdou. Zdá se mi nejpravděpodobnější, že Beddoes, dohnán k zoufalství a přesvědčený, že už je prozrazen, pomstil se Hudsonovi a uprchl do ciziny se všemi penězi, které měl po ruce. Taková jsou fakta případu, milý doktore, a jestliže se vám budou hodit do sbírky, ze srdce rád vám je dávám k dispozici."

Musgraveský rituál

V povaze mého přítele Sherlocka Holmese mě často zarážela jedna zvláštní vlastnost: ačkoli metody jeho myšlení byly naprosto exaktní a vrcholně systematické, a přestože si potrpěl na jistou střízlivou eleganci v oblékání, ve svých osobních návycích byl nicméně jedním z největších nepořádníků, jací kdy dohánělí svého spolubydlícího k šílenství. Ani já se v tomto ohledu nenechávám příliš svazovat konvencemi. Drsná a odříkavá práce v Afganistanu jenom přispěla k rozvinutí bohémských sklonů, které mám od přírody, a naučila mě dbát na pořádek méně, než se na lékaře

sluší. Přece jen však znám jistou míru, a když vidím člověka, který si ukládá doutníky do uhláku, tabák do špičky perské trepky a nevyřízenou korespondenci přibodává zavíracím nožem doprostřed dřevěné římsy nad krbem, začínám si připadat jako fanatik pořádkumilovnosti. Vždycky jsem se například domníval, že cvičení ve střelbě z pistole je kratochvíle, která by se měla provozovat výhradně pod širým nebem, a když si Holmes v záchvatu jednoho ze svých zvláštních rozmarů sedl s revolverem a stovkou nábojů do křesla a jal se zdobit protější zeď vlasteneckými iniciálami V. R., vytvářenými z přesně umístěných zásahů, nemohl jsem se zbavit pocitu, že jak atmosféra, tak vzhled našeho pokoje tímto počínáním příliš nezíská.
Náš byt byl stále plný chemikálií a všelijakých kriminalistických relikvií, které se jaksi vždy dokázaly zatoulat na ta nejnepravděpodobnější místa a objevovaly se v misce s máslem nebo někdy i na místech ještě méně žádoucích. Mým největším soužením však byly jeho písemnosti. Měl hrůzu před zničením jakýchkoli dokumentů, obzvlášť takových, které nějak souvisely s jeho vyřešenými případy, ale přesto se jen jednou, nanejvýš dvakrát do roka dokázal vybičovat k tomu, aby je roztřídil a uspořádal, neboť - jak jsem se o tom v těchto nesouvislých vzpomínkách už kdesi zmínil - návaly vášnivé energie, v nichž vykonal pozoruhodné činy, jež proslavily jeho jméno, vzápětí vždy vystřídala letargická reakce, při níž se nečinně povaloval po bytě s houslemi a knihami, doslova líný na krok - nanejvýš snad že přešel od pohovky ke stolu. A tak se jeho papíry měsíc po měsíci střádaly a hromadily, až byly všechny kouty pokoje zavaleny haldami lejster, která za nic na světě nesměla být spálena a která nesměl zlikvidovat nikdo jiný než jejich majitel.
Když jsme jednoho zimního večera seděli u krbu, odvážil jsem se mu navrhnout - vzhledem k tomu, že byl právě hotov s nalepováním výstřižků do památníku - že by mohl využít příštích dvou hodin k tomu, aby náš pokoj učinil poněkud obyvatelnějším. Oprávněnost mého požadavku nemohl popřít, a tak se s poněkud kajícnou tváří odebral do ložnice, odkud se ale vzápětí vrátil: vlekl za sebou velký plechový kufr, který postavil doprostřed pokoje, sedl si k němu na stoličku a odklopil víko. Viděl jsem, že je už z třetiny naplněn štosy lejster, svázaných červenou stužkou do jednotlivých balíčků.
"Tady je hezkých pár případů, Watsone," řekl a čtverácky se po mně podíval. "Myslím, že kdybyste věděl o všem, co v tomhle kufru mám, požádal byste mě spíš, abych z něho něco vyndal, než abych do něho něco přidal."
"Tak to jsou záznamy o počátcích vaší detektivní práce?" zeptal jsem se. "Často jsem si přál, abych o těch případech něco věděl."
"Ano, milý chlapče, tohle všechno jsem vykonal předtím, než přišel můj životopisec a začal mě oslavovat." Jemně, skoro mazlivě vyndával jednu složku po druhé. "Nejsou to jen samé úspěchy, Watsone, ale je tu mezi jiným i pár docela pěkných problémů. Mám tady například dokumenty o vrazích z Tarletonu, o případu Vamberryho, toho obchodníka s vínem, o dobrodružství staré Rusky a unikátním případu s aluminiovou berlou, právě tak jako podrobnou zprávu o Ricolettim s koňskou nohou a jeho bestiální ženě. A tady - á, ano! - tohle je opravdu něco velice recherché."
Ponořil paži až na dno kufru a vytáhl malou dřevěnou skřínku s odšupovacím víčkem, v jakých bývají dětské hračky. Vylovil z ní kus pomačkaného papíru, starodávný mosazný klíč, kolík, na němž bylo namotáno klubko motouzu, a tři staré a rezavé kovové kotoučky.
"Nu? Co si o těch krámech myslíte, milý chlapče?" zeptal se s úsměvem, když viděl, jak jsem se zatvářil.
"Že je to prapodivná sbírka."
"Vskutku prapodivná - ale historie, která se k ní víže, se vám bude zdát ještě prapodivnější."
"Ta veteš má nějakou historii?"
"Víc - sama je historií."
"Jak to myslíte?"
Sherlock Holmes bral jeden předmět po druhém a kladl je na okraj stolu. Pak si znova sedl do křesla a prohlížel si je se zábleskem uspokojení v očích.
"Tohle je všechno, co mi zbylo na památku po té epizodě s Musgraveským rituálem."
Už několikrát se přede mnou o tom případu zmínil, ačkoli nikdy se mi z něho nepodařilo vytáhnout žádné podrobnosti.
"Byl bych moc rád," řekl jsem, "kdybyste mi o tom mohl něco povědět."
"A to mám ten nepořádek nechat, tak jak je?" zvolal pokrytecky. "Zdá se, že vaše pořádkumilovnost má přece jen své meze, Watsone. Budu však mít radost, připojíte-li ten případ ke svým análům, poněvadž obsahuje některé momenty, které z něho činí unikát v archívech anglické - a myslím nejen anglické - kriminalistiky. Sbírka mých skromných úspěchů by rozhodně nebyla úplná, kdyby v ní chyběla zpráva o této opravdu výjimečné záležitosti.
Pamatujete se možná, že případ lodi Gloria Scottová a můj rozhovor s oním nešťastníkem, o jehož osudu jsem vám už vyprávěl, mě poprvé upozornil na profesi, která se později stala mým celoživotním údělem. Znáte mě dnes, kdy už je moje jméno proslulé široko daleko a kdy jsem obecně pokládán jak veřejností, tak oficiální policií za poslední odvolací instanci v pochybných případech. Dokonce i v době našeho seznámení, to jest v době případu, který jste zvěčnil pod názvem Studie v šarlatové, měl už jsem značnou, i když nepříliš lukrativní klientelu. Stěží si proto můžete představit, jak bylo zpočátku obtížné ji nalézt a jak dlouho mi trvalo, než jsem prorazil.
Když jsem přijel do Londýna, bydlel jsem v Montague Street, hned za rohem u Britského muzea, a tam jsem čekal a vyplňoval nadbytek svého volného času studiem všech vědeckých disciplín, které byly natolik obtížné, že mě nenudily. Tu a tam se mi naskytl nějaký případ, převážně mi jej nahrál některý bývalý kolega ze studií, neboť v posledních letech, která jsem strávil na universitě, se o mně i o mých metodách hodně mluvilo. Třetí z nich byl případ Musgraveského rituálu a právě zájmu, který tento jedinečný řetěz událostí vzbudil, a značným hodnotám, jež tehdy byly v sázce, vděčím za první kroky na cestě k postavení, které dnes mám.
Reginald Musgrave studoval na téže universitě jako já, a dokonce jsem se s ním i trochu znal. Mezi studenty se netěšil přílišné oblibě, ačkoli se mi vždy zdálo, že to, co u něho bylo pokládáno za nadutost, byla ve skutečnosti jen snaha

zakrýt mimořádnou, vrozenou ostýchavost. Byl to mladík neobyčejně aristokratického zevnějšku, štíhlý, s orlím nosem a velikýma očima, se zdrženlivým, ale přesto zdvořilým vystupováním. A skutečně byl potomkem jedné z nejstarších rodin našeho království, ačkoli pocházel z mladší rodové větve, která se od severních Musgraveů oddělila někdy v šestnáctém století a usadila se v západním Sussexu, kde panské sídlo Hurlstone je pravděpodobně nejstarší obývanou budovou v celém kraji. Zdálo se, že na tom mladíkovi ulpělo cosi z jeho rodiště, a nikdy jsem se nedokázal podívat na jeho bledou, ostře řezanou tvář či na sklon jeho hlavy, aniž by se mi v duchu nevybavila představa šerých, klenutých průchodů, sloupkovím rozčleněných oken a všeho ostatního úctyhodného haraburdí feudálního panství. Párkrát jsme se spolu dali do řeči a vzpomínám si, že nejednou projevil živý zájem o mé pozorovací a usuzovací metody.
Potom jsem ho čtyři roky neviděl, až jednoho dne ráno přišel do mého bytu v Montague Street. Maličko se změnil, byl oblečen jako nějaký mladý módepán - vždycky byl tak trochu dandy - ale choval se stejně klidně a uhlazeně jako kdykoli dřív.
Jak se vám celý ten čas vedlo, Musgrave?' zeptal jsem se ho, když jsme si srdečně potřásli rukama.
‚O smrti mého nebohého otce jste pravděpodobně slyšel,' řekl. ‚Odnesli jsme ho na hřbitov před dvěma lety. Od té doby samozřejmě musím spravovat hurlstonské panství, a poněvadž jsem zároveň poslancem za náš okres, mám věru práce až nad hlavu. O vás jsem se však, Holmesi, dověděl, že jste začal v praxi uplatňovat schopnosti, jimiž jste nás kdysi udivoval.'
‚Ano,' řekl jsem, ‚vydělávám si na živobytí svým důvtipem.'
‚To rád slyším, poněvadž dnes naléhavě potřebuji vaši radu. U nás v Hurlstonu došlo k jistým velice podivným událostem a policie není s to je jakkoli objasnit. Jde skutečně o zcela mimořádnou a nevysvětlitelnou věc.'
Umíte si představit, jak dychtivě jsem mu naslouchal, Watsone, poněvadž opravdová šance, po která jsem celé ty dlouhé měsíce strávené v nečinnosti pásl, zjevila se mi pojednou na dosah ruky. V hloubi srdce jsem věřil, že uspěji i tam, kde ostatní zklamali, a teď jsem měl příležitost vyzkoušet sám sebe.
‚Povězte mi prosím podrobnosti,' zvolal jsem.
Reginald Musgrave usedl naproti mně a zapálil si cigaretu, kterou jsem mu nabídl.
‚Především musíte vědět,' řekl, ‚že ačkoli jsem svobodný mládenec, musím v Hurlstonu zaměstnávat početný štáb služebnictva, poněvadž je to rozsáhlá stará budova a vyžaduje spoustu péče. Kromě toho mám velkou bažantnici a v době honů se u mne scházívá lovecká společnost, což všechno vyžaduje dostatek domácího personálu. Celkem zaměstnávám osm služek, kuchaře, komorníka, dva sluhy a chlapce pro všechno. O zahradu a stáje ovšem pečuje zvláštní štáb lidí.
Z tohoto domácího personálu je v našich službách nejdéle komorník Brunton. Když jej můj otec kdysi přijal do svých služeb, byl to mladý učitel bez místa, ale velice energický a charakterní člověk, takže vbrzku začal být v domě nepostradatelný. Je to urostlý a hezký muž s krásně klenutým čelem, a přestože u nás slouží

nějakých dvacet let, nemůže mu dnes být moc přes čtyřicet. Vezmeme-li v úvahu jeho osobní kvality a mimořádné nadání - ovládá totiž několik jazyků a hraje skoro na všechny hudební nástroje - je až s podivem, že mohl být tak dlouho spokojen s místem, které u nás zastával. Mám však za to, že si potrpí na pohodlí, a nemá dost podnikavosti k nějaké radikální změně. Na našeho hurlstonského komorníka si vzpomíná každý, kdo nás kdy navštívil.
Tento vzor dokonalosti však má přece jen jednu chybu. Je totiž tak trochu donchuán a jistě si umíte představit, že pro člověka jako on není dvakrát obtížné hrát v našem klidném venkovském kraji roli prvního milovníka.
Dokud byl ženatý, bylo všechno v pořádku, ale od té doby, co ovdověl, měli jsme kvůli němu v jednom kuse nějaké mrzutosti. Před několika měsíci jsme doufali, že se snad znova usadí, poněvadž se zasnoubil s Rachel Howellsovou, naší druhou služebnou, ale pak ji zas pustil k vodě a začal mít pletky s Janet Tregellisovou, dcerou našeho revírního. Rachel, která je moc hodné děvče, ale má vznětlivou waleskou povahu, odstonala to prudkým zánětem mozkových blan a chodí teď po domě - nebo vlastně do včerejška chodila - jako černooký stín někdejší krasavice. To bylo první drama, které jsme v Hurlstonu zažili, ale dočista jsme na ně zapomněli při druhém dramatu, jemuž předcházelo hanebné chování a propuštění komorníka Bruntona.
Povím vám, jak k tomu došlo. Jak už jsem řekl, je to inteligentní člověk a právě ta přílišná inteligence ho zničila, neboť v něm zřejmě vzbudila nepotlačitelnou zvědavost na věci, po kterých mu ani v nejmenším nic nebylo. Neměl jsem tušení, kam až ho tato nemilá vlastnost dohnala; teprve čirá náhoda mi otevřela oči.
Říkal jsem už, že dům je neobyčejně rozlehlý. Minulý týden jsem jednou večer - bylo to ve čtvrtek večer, abych byl přesný - nemohl usnout, poněvadž jsem po večeři z pošetilosti vypil šálek silné café noir. Zápasil jsem s nespavostí do dvou hodin do rána, ale když mi bylo jasné, že je to zcela beznadějný boj, vstal jsem a zažehl svíci s úmyslem pokračovat v četbě rozečteného románu. Knihu jsem však předtím nechal v kulečníkovém sále, a tak jsem si oblékl župan a vydal se pro ni.
Abych se dostal do kulečníkového sálu, musel jsem sejít o poschodí níž a pak projít kolem ústí chodby, vedoucí ke knihovně a síni se zbraněmi. Umíte si jistě představit mé překvapení, když jsem do této chodby nahlédl a uviděl záblesk světla, vycházejícího z otevřených dveří knihovny. Sám jsem totiž zhasínal lampu a zavíral dveře, než jsem šel spát.
Nejdřív mě přirozeně napadlo, že to jsou lupiči. Chodby Hurlstonu jsou bohatě ozdobeny starými trofejními zbraněmi. Strhl jsem ze zdi starodávnou bitevní sekeru, nechal jsem svíčku za sebou, po špičkách jsem se proplížil chodbou a nakoukl do otevřených dveří.
V knihovně byl komorník Brunton. Seděl zcela oblečený v lenošce, na kolenou měl nějaký kus papíru, který vypadal jako mapa, a čelo měl opřené o dlaň, jako by o něčem hluboce přemýšlel. Stál jsem tam němý úžasem a pozoroval jsem ho ze tmy. Oharek svíčky na okraji stolu vrhal slabé světlo, které stačilo právě tak na to, abych viděl, že je oblečený.
Když jsem na něho hleděl, vstal pojednou z křesla, přistoupil k postrannímu sekretáři, odemkl jej a jednu zásuvku

vytáhl. Vzal z ní jakýsi papír, vrátil se do křesla, rozprostřel papír na okraji stolu vedle svíčky a začal jej důkladně a podrobně studovat. Mé pohoršení nad tímto bezostyšným prohlížením našich rodinných dokumentů mě přemohlo natolik, že jsem udělal krok kupředu; Brunton vzhlédl a uviděl mě stát ve dveřích. Vyskočil, tvář mu zesinala strachem a papír, připomínající mapu, který původně studoval, strčil do náprsní kapsy.
»Tak takhle,« řekl jsem, »takhle tedy splácíte důvěru, kterou jsme ve vás vkládali! Jste propuštěn - zítra ráno opustíte dům.«
Uklonil se s výrazem naprosto zničeného člověka a beze slova proklouzl kolem mne. Oharek svíčky zůstal stát na stole a v jeho světle jsem se podíval, co je to za papír, který Brunton vzal ze sekretáře. Překvapilo mě, že to není vůbec nic důležitého, byla to jenom kopie otázek a odpovědí jednoho zvláštního starého obyčeje zvaného Musgraveský rituál. Je to jakýsi ceremoniál zachovávaný v naší rodině, jemuž se po staletí musel každý Musgrave podrobit, když dosáhl plnoletosti - tedy věc ryze soukromé povahy, která by nanejvýš snad ještě mohla zajímat archeologa, podobně jako naše erbovní štíty nebo heraldická znamení, ale která nemá naprosto žádnou praktickou cenu.'
‚K té listině bychom se měli vrátit až později,' řekl jsem.
‚Pokládáte-li to za opravdu nutné,' odpověděl s jistým zaváháním. ‚Abych ale pokračoval ve svém vyprávění: sekretář jsem znova zamkl klíčem, který tam Brunton zanechal, a obrátil jsem se k odchodu, když jsem s překvapením zjistil, že komorník se vrátil a stojí přede mnou.
»Pane Musgrave,« zvolal hlasem, který přeskakoval rozčilením, takovou hanbu nemohu přežít. Byl jsem vždy hrdý na své postavení a ta potupa mě zabije. Má krev padne na vaši hlavu - věřte, že to myslím doopravdy - jestli mě doženete k zoufalství. Nemůžete-li mě po tom, co se stalo, dál zaměstnávat, dejte mi probůh aspoň měsíční výpověď, jako bych odcházel z vlastního rozhodnutí. To nějak přenesu přes srdce, pane Musgrave, ale ne být vyhozen před všemi těmi lidmi, které tak dobře znám.«
»Nezasluhujete si přílišnou shovívavost, Bruntone,« odpověděl jsem. »Zachoval jste se velice hanebně. Poněvadž jste však sloužil u naší rodiny dlouho, nechci vám dělat veřejnou ostudu. Měsíc ale je moc dlouhá doba. Koukejte do týdne zmizet a odchod si odůvodněte jak chcete.«
»Do týdne?« zvolal zoufalým hlasem. »Čtrnáct dní - dejte mi proboha aspoň čtrnáct dní!«
»Týden,« opakoval jsem, »a to si můžete gratulovat, že s vámi jednám tak shovívavě.«
Odpotácel se s hlavou skloněnou na prsa jako zničený člověk a já jsem zhasl světlo a vrátil se do svého pokoje.
Další dva dny vykonával Brunton své povinnosti velice pilně a horlivě. Ani narážkou jsem se nezmínil o tom, co se stalo, a s jistou zvědavostí jsem čekal, jak svůj vyhazov zamaskuje. Třetí den ráno si však po snídani nepřišel jako obvykle pro instrukce, které jsem mu vždy na celý den dával. Když jsem odcházel z jídelny, potkal jsem náhodou Rachel Howellsovou, tu služebnou. Jak už jsem vám řekl, teprve nedávno se zotavila z nemoci a byla tak zoufale bledá a přepadlá, že jsem ji pokáral za to, že už zase pracuje.
»Měla byste být v posteli,« řekl jsem. »Ke svým povinnostem se vrátíte, až se trochu seberete.«
Podívala se na mě s tak zvláštním výrazem, že jsem začal mít podezření, zda se snad nepomátla na rozumu.
»Už je mi docela dobře, pane Musgrave,« řekla mi.
»Uvidíme, co řekne doktor,« odpověděl jsem jí, »Teď nechte vší práce a jděte dolů říct Bruntonovi, že s ním chci mluvit.«
»Komorník odešel,« řekla.
»Jak to - odešel? Kam odešel?«
»Odešel. Nikdo ho neviděl. Ve svém pokoji není. Ó ano, odešel - odešel!« Zvrátila se na zeď a začala se vřeštivě smát, zatímco já, zděšen tím náhlým záchvatem hysterie, rozběhl jsem se ke zvonku, abych přivolal pomoc. Dívku odnesli do jejího pokoje - stále ještě ječela a sténala - a já začal pátrat po Bruntonovi. O tom, že zmizel, nemohlo být pochyb. V jeho posteli tu noc nikdo nespal a nikdo ho nespatřil od chvíle, kdy předchozího večera odešel do svého pokoje; přesto však jsem si neuměl představit, jak mohl z domu odejít, neboť jak okna, tak dveře byly ráno zavřené. Jeho šaty, hodinky, a dokonce i peníze byly v jeho pokoji - ale černý oblek, který obvykle nosil, jsme nenašli. Zmizely i jeho domácí střevíce, kdežto boty tam zůstaly. Kam tedy mohl komorník Brunton v noci odejít a co se s ním mohlo stát? Prohledali jsme samozřejmě celý dům od sklepa až po podkroví, ale nenašli jsme po něm jedinou stopu. Jak už jsem říkal, náš starý dům je hotový labyrint, zvlášť původní křídlo, které je nyní prakticky neobydleno, ale přesto jsme proslídili každý pokoj a komoru, aniž jsme po zmizelém našli sebemenší památku. Připadalo mi neuvěřitelné, že by odešel a nechal v domě veškerý majetek - ale kde tedy mohl být? Zavolal jsem místní policii, ale bezúspěšně. Tu noc předtím pršelo, a tak jsme prozkoumali trávník a cestičky kolem celého domu, ale marně. Tak se věci měly, když náhle nová událost zcela odvedla naši pozornost od původní záhady.
Dva dny bylo Rachel Howellsové tak zle - chvílemi blouznila, chvílemi zas propadala hysterii - že jsme najali ošetřovatelku, aby u ní v noci bděla. Třetí noc po Bruntonově zmizení si ošetřovatelka, které se zdálo, že pacientka klidně spí, zdřímla v lenošce, ale když se časně ráno probudila, našla postel prázdnou, okno otevřeně a po nemocné nikde ani stopy. Okamžitě mě vyburcovali a s dvěma sluhy jsem hned začal pátrat po pohřešovaném děvčeti. Nebylo těžké určit směr, kterým se vydala, neboť jsme začali pod jejím oknem a mohli jsme snadno sledovat její stopy přes trávník až na hráz jezera, kde se ztratily na štěrkové cestě, vedoucí ze statku. Jezero je tam osm stop hluboké a umíte si jistě představit naše pocity, když jsme viděli, že stopa nešťastné pomatené dívky končí na jeho hrázi.
Pochopitelně jsme měli sítě a bidla a pokusili jsme se najít aspoň tělo té nešťastnice, ale přes veškeré úsilí se nám to nepodařilo. Zato jsme však z jezera vylovili něco opravdu neočekávaného. Byl to plátěný pytel, v němž byla spousta kusů starého, zrezavělého a bezbarvého kovu a mnoho tmavých oblázků nebo snad kousků skla. Tento podivný nález byl vše, co jsme z jezera vylovili, a přestože jsme včera podnikali všemožné pátrání a hledání, nedověděli jsme se o osudu Rachel Howellsové ani Richarda Bruntona nic. Místní policie je s rozumem v koncích, a tak přicházím k vám jako

ke své poslední naději.'
Umíte si představit, Watsone, s jakou dychtivosti jsem naslouchal tomuto mimořádnému sledu událostí. Pokoušel jsem se je nějak dát dohromady a najít nějakou společnou nit, na niž by je bylo možno všechny navléci.
Komorník zmizel. Služebná zmizela. Služebná komorníka milovala, ale později měla důvod ho nenávidět. Měla v sobě waleskou krev, byla prudká a vášnivá. Hned po jeho zmizení byla strašlivě rozčilená. Hodila do jezera pytel s jakýmsi prapodivným obsahem. To všechno byly faktory, které bylo třeba vzít v úvahu, ačkoli žádný z nich nevedl přímo k jádru věci. Kde je počáteční článek tohoto řetězu událostí? Tam je i konec této zašmodrchané nitě.
‚Musím se podívat na ten papír, Musgrave,' řekl jsem, ‚který stál vašemu komorníkovi za to, aby jej zkoumal, i když tím riskoval, že přijde o místo.'
‚Ten náš rituál je trochu absurdní,' odpověděl, ‚ale přinejmenším jej omlouvá aspoň jistá půvabná starobylost. Mám kopii těch otázek a odpovědí tady, jestli se na ně chcete zběžně podívat.'
Podal mi právě ten papír, který tu teď mám, Watsone, a zde tedy je ten podivný katechismus, jemuž se musel každý Musgrave naučit, než se stal plnoletým. Přečtu vám otázky a odpovědi, jak tu stojí:
‚Čí to bylo?'
‚Toho, kdo odešel.'
‚Čí to bude?'
‚Toho, kdo přijde.'
‚Který byl měsíc?'
‚Po prvním šestý.'
‚Kde stálo slunce?'
‚Nad dubem.'
‚Kdeže stín ležel?'
‚Pod jilmem.'
‚Jakpak byl měřen?'
‚Na sever deset a deset, na východ pět a pět, na jih dva a dva, na západ jeden a jeden a tam pak pod.'
‚Co za to dáme?'
‚Všechno, co máme.'
‚Proč to dát máme?'
‚Z důvěry samé.'
‚Originál není datován, ale pravopis ukazuje na polovinu sedmnáctého století,' poznamenal Musgrave. ‚Přesto se ale obávám, že vám to při řešení téhle záhady moc nepomůže.'
‚Přinejmenším nám to přináší další záhadu,' řekl jsem, ‚která je dokonce zajímavější než ta první. A může se stát, že rozluštění jedné nám dopomůže i k rozluštění druhé. Nesmíte se na mne zlobit, Musgrave, když vám řeknu, že toho vašeho komorníka pokládám za náramně chytrého člověka, který měl víc bystrozrakosti než deset generací jeho pánů.'
‚Obávám se, že vám moc nerozumím,' řekl Musgrave. ‚Mně se zdá, že ten papír nemá žádnou praktickou cenu.'
‚Mně zas připadá až příliš praktická a soudím, že Brunton na to měl týž názor. Té noci, kdy jste ho přistihl, neviděl nepochybně tu listinu poprvé.'
‚To je docela dobře možné. Nesnažili jsme se ji nijak skrývat.'
‚Řekl bych, že si při té poslední příležitosti už prostě jenom chtěl osvěžit paměť. Z vaší řeči jsem vyrozuměl, že měl nějakou mapu či nákres, který s rukopisem porovnával a který strčil do kapsy, když jste se tam objevil, že ano?'
‚To je pravda. Co ho ale mohlo zajímat na našem starém rodinném obyčeji a co vlastně celá tahle motanice znamená?'
‚Myslím, že pro nás nebude příliš obtížné to vysvětlit,' řekl jsem. ‚S vaším dovolením se vydáme prvním vlakem do Sussexu a podrobněji celou věc prozkoumáme na místě.'
Téhož dne odpoledne jsme už oba byli v Hurlstonu. Možná že jste viděl obrázky nebo četl popis té proslulé staré budovy, takže své vyprávění zkrátím a řeknu jen tolik, že je postavena do tvaru písmene L, přičemž delší rameno je moderní část, kdežto kratší představuje staré jádro budovy, k němuž bylo to druhé později přistavováno. Nad nízkým, těžkým překladem dveří uprostřed té staré části je do kamene vytesáno datum 1607, ale znalci se shodují na tom, že trámy a kamenné zdi jsou ve skutečnosti ještě mnohem starší. Mimořádně silné zdi a malá okénka této části budovy vedly v minulém století rodinu k tomu, že dala přistavit nové křídlo, a starého je dnes užíváno jen jako skladiště a sklepa, pokud je ho užíváno vůbec. Dům je obklopen nádherným parkem s rozkošným starým stromořadím a jezero, o němž se můj klient zmínil, je hned u příjezdové cesty, asi dvě stě kroků od budovy.
V té době jsem už byl přesvědčen, Watsone, o tom, že tam nejde o tři oddělené záhady, ale pouze o jedinou, a že jestli dokážu správně přečíst Musgraveský rituál, budu mít v ruce vodítko, které mě může přivést k pravdě jak o komorníku Bruntonovi, tak o služebné Howellsové. K tomu jsem pak také zaměřil veškerou svou energii. Proč se komorník snažil to staré zaříkadlo tak všemožně prozkoumat? Zřejmě proto, že v něm nalezl něco, co uniklo všem těm generacím venkovské šlechty, a že čekal, že mu to přinese nějaký osobní prospěch. Co to ale tedy bylo a jak to ovlivnilo jeho osud?
Když jsem rituál četl, bylo mi naprosto jasné, že ty míry se musí vztahovat k nějakému místu, o němž se zmiňuje i ostatní text dokumentu, a že kdyby se nám podařilo toto místo najít, byli bychom na nejlepší cestě k odhalení tajemství, které staří Musgraveové pokládali za nutné tak podivným způsobem zašifrovat. Pro začátek jsme měli dvě vodítka, z nichž bylo možno vyjít - dub a jilm. Pokud jde o dub, nebyl to žádný problém. Přímo před domem, po levé straně cesty stál hotový patriarcha mezi duby, jeden z nejkrásnějších stromů, jaké jsem kdy viděl.
‚Stál tu už v době, kdy byl ten váš rituál sepsán?' zeptal jsem se, když jsme kolem něho jeli.
‚Ten už tu podle všeho stál za vpádu Normanů,' odpověděl mi. ‚Obvod kmene má třiadvacet stop.'

Tím jsem si zabezpečil první pevný bod.
‚Máte tu nějaké staré jilmy?' zeptal jsem se.
Jeden hodně starý stával tamhle, ale před deseti lety ho rozštípl blesk, a tak jsme vykopali i pařez.'
‚Pamatujete se přesně, kde stál?'
‚Samozřejmě.'
‚Žádné jiné jilmy tu nemáte?'
‚Staré ne, ale máme tu spoustu buků.'
‚Rád bych se podíval, kde ten jilm stál.'
Přijeli jsme v loveckém kočárku na místo a můj klient mě ještě dřív, než jsme vešli do domu, zavedl k prohlubni v trávníku, kde jilm stával. Bylo to skoro na půli cesty mezi domem a dubem. Zdálo se, že mé pátrání postupuje docela dobře.
‚Dneska už se asi nedá zjistit, jak vysoký ten jilm byl, co?' zeptal jsem se.
‚To vám mohu hned říct. Byl vysoký čtyřiašedesát stop.'
Jak to, že to víte?' zeptal jsem se překvapeně.
‚Když mě můj starý učitel zasvěcoval do trigonometrie, vždycky mi dával za úkol změřit všechny možné výškové body. Už jako kluk jsem si vypočítal výšku všech stromů, a budov na celém panství.'
To byla zcela nečekaná šťastná okolnost. Získával jsem potřebné údaje mnohem rychleji, než jsem vůbec mohl doufat.
‚Povězte mi,' zeptal jsem se, ‚vyptával se vás na to někdy i váš komorník?'
Reginald Musgrave se na mě ohromeně podíval. ‚Teď mi to připomínáte,' odpověděl. ‚Brunton se mne na výšku toho stromu ptal před několika měsíci a tvrdil, že kvůli tomu měl nějakou menší rozepři se štolbou.'
To byla vítaná zpráva, Watsone, neboť mi dosvědčovala, že jsem na správné cestě. Podíval jsem se na slunce. Stálo nízko na nebi, a odhadl jsem, že ani ne za hodinu utkví přímo nad horními větvemi starého dubu. Jedna podmínka uvedená v rituálu pak bude splněna. A stínem jilmu je zřejmě míněná nejzazší hranice stínu, jinak by byl za ukazatel zvolen kmen. Musel jsem proto zjistit, kam až by dopadl stín jilmu ve chvíli,kdy slunce bude těsně nad dubem."
"To bylo jistě těžké, Holmesi, když tam ten jilm už nestál."
"No - věděl jsem tolik, že když to dokázal zjistit Brunton, dokážu to já také. Kromě toho to tak těžké nebylo. Šel jsem s Musgravem do jeho pracovny a uřízl jsem si tenhleten kolík, k němu jsem přivázal tenhle dlouhý provaz a po každém yardu jsem na něm udělal uzel. Potom jsem si vzal dvojdílný rybářský prut, který měřil rovných šest stop, a vrátil jsem se se svým klientem na místo, kde stával jilm. Slunce se právě dotklo vrcholku dubu. Zapíchl jsem prut do země, vyznačil jsem si směr stínu a změřil jsem ho. Byl dlouhý devět stop.
Teď už ovšem byl výpočet snadný. Jestliže prut vysoký šest stop vrhá stín šest stop dlouhý, pak strom vysoký čtyřiašedesát stop musel vrhat stín dlouhý šestadevadesát stop, a směr se přirozeně musel v obou případech shodovat. Odměřil jsem vzdálenost, která mě přivedla až skoro ke zdi domu, a zabodl jsem do toho místa kolík. Umíte si jistě představit, jak jsem zajásal, Watsone, když jsem asi dva palce od kolíku uviděl v půdě trychtýřovitou prohlubeň. Bylo mi jasné, že je to značka, kterou si při svém měření udělal Brunton, a že jdu stále v jeho stopách.
Od tohoto výchozího bodu jsem vykročil, když jsem si nejdřív podle kapesního kompasu určil světové strany. Dvakrát deset kroků mě vedlo podél zdi domu a tam jsem si opět místo označil kolíkem. Potom jsem pečlivě udělal pět kroků k východu a dva k jihu. Přivedlo mě to přímo na práh starých dveří. Dva kroky k západu nyní znamenaly, že musím udělat dva kroky do chodby, vykládané kamennými dlaždicemi, a to bylo místo, které rituál označoval.
Nikdy v životě jsem nepocítil tak mrazivé zklamání, Watsone. V první chvíli se mi zdálo, že v mých výpočtech někde musela být kardinální chyba. Zapadající slunce svítilo zplna na podlahu chodby a viděl jsem, že staré, vyšlapané šedé kameny, jimiž byla vydlážděna, jsou pevně spojeny maltou a zcela jistě jimi nebylo mnoho let hnuto. Tady Brunton určitě nepracoval. Oťukal jsem dlažbu, ale zněla všude stejně a nikde nebylo ani památky po nějaké trhlině či štěrbině.
Naštěstí však Musgrave, který začal oceňovat smysl mého počínání a který byl v té chvíli stejně rozčilen jako já, vytáhl rukopis rituálu, aby si mé výpočty ověřil.
‚A tam pak pod,' zvolal: ‚Zapomněl jste na to »a tam pak pod«.'
Původně jsem myslel, že to znamená, že máme kopat, ale teď jsem si pojednou uvědomil, že jsem se mýlil. ‚Tam dole je tedy sklep, ne?' zvolal jsem.
‚Ano - a tak starý jako dům. Dolů se jde tudy, těmihle dveřmi.'
Sestoupili jsme dolů po točitých kamenných schodech, můj společník škrtl zápalkou a rozsvítil velkou lucernu, která stála v rohu na sudu. V okamžiku bylo jasné, že jsme konečně na pravém místě a že jsme v poslední době toto sklepení nenavštívili jen my.
Skladovali tu dřevo, ale polena, která byla zřejmě naskládána na podlaze, navršil někdo kolem stěn, aby uprostřed zůstalo volné místo. Spočívala tam velká a těžká kamenná deska s rezavým železným kruhem uprostřed, k němuž byla přivázána silná kostkovaná šála, jakou nosívají ovčáci.
‚Panebože!' zvolal můj klient, ‚tohle je Bruntonova šála! Viděl jsem ji na něm, přísahám vám na to. Co tady ten darebák dělal?'
Navrhl jsem, aby zavolali dva místní policisty, a teprve pak jsem popadl šálu a pokusil jsem se kámen nadzvednout. Podařilo se mi s ním jen maličko pohnout a jenom s pomocí jednoho z policistů jsem jej nakonec odsunul stranou. Pod ním zela temná díra a všichni jsme do ní nakoukli, zatímco Musgrave poklekl vedle nás a spustil dolů lucernu.
Pod námi byla malá komora, asi sedm stop hluboká a čtyři stopy široká. V jednom koutě stála důkladná, mosazí okovaná dřevěná truhla, víko bylo odklopené a ze zámku trčel tenhle zvláštní, starodávný klíč. Na vnější straně byla truhla pokryta hustou vrstvou prachu a dřevo bylo skrznaskrz prožrané vlhkostí a červotočem, takže uvnitř bujely celé chuchvalce plísňových hub. Na dně bylo rozházeno několik kotoučků kovu - zřejmě staré mince - takové, jaké tu mám,

ale jinak v ní nebylo nic.
V té chvíli jsme však nemysleli na starou truhlu, neboť naše oči upoutalo cosi, co se choulilo vedle ní. Byla to černě oděná postava, skrčená na kolenou, s čelem opřeným o okraj truhly a z obou stran ji objímající. Tělo bylo v takové poloze, že všechna krev se mu při smrti nahrnula do tváře, a nikdo by nepoznal ty zkřivené, játrově hnědé rysy; když jsme však mrtvolu vytáhli nahoru, výška, oblek a vlasy stačily k tomu, aby mého klienta přesvědčily, že je to vskutku jeho pohřešovaný komorník. Byl mrtev už několik dní, ale na těle neměl jediné zranění nebo modřinu, takže jsme nemohli zjistit příčinu jeho hrůzného konce. Když bylo tělo vyneseno ze sklepení, octli jsme se tváří v tvář problému, který byl skoro stejně na pováženou jako ten, od něhož jsme vyšli.
Přiznám se vám, Watsone, že jsem byl dosavadním pátráním zklamán. Počítal jsem s tím, že jakmile najdu místo uvedené v rituálu, rozřeším celou záhadu; to se mi teď sice povedlo, ale pořád jsem nevěděl, co to vlastně rodina tak pracně a složitě skrývala. Pravda, objasnil jsem Bruntonův osud, ale zbývalo vypátrat, jak vlastně ho tento osud postihl a jakou roli v celé záležitosti hrála zmizelá žena. Sedl jsem si v rohu na soudek a všechno jsem znova důkladně promyslel.
Víte dobře, jakých metod v podobných případech používám, Watsone: snažím se vžít se do situace dotyčného člověka a odhadnout nejdřív stupeň jeho inteligence. Pak si představuji, jak bych se asi za stejných okolností zachoval já. V tomto případě byla celá věc zjednodušena tím, že Brunton byl mimořádně inteligentní člověk, takže nebylo nutné brát opravu na vyrovnání osobních kvalit, jak tomu říkají astronomové. Věděl, že bylo ukryto něco cenného. Určil přesně i místo. Zjistil, že kámen nad skrýší je příliš těžký a jeden člověk s ním nepohne. Co by udělal dál? Nikoho, kdo nebyl z domu, nemohl požádat o pomoc - i kdyby snad měl někoho, komu důvěřoval - poněvadž to by musel otvírat vrata a riziko prozrazení by bylo příliš vysoké. Lepší tedy bylo získat si za pomocníka někoho z domu. Koho o to ale mohl požádat? To děvče ho před časem milovalo. Muž si málokdy dokáže uvědomit, že by mohl lásku ženy ztratit definitivně, i když se k ní předtím zachoval jakkoli špatně. Několika drobnými pozornostmi se pokusí se slečnou Howellsovou usmířit a pak z ní udělá svou společnici. Vydají se spolu v noci do sklepa a spojenými silami se jim podaří nadzvednout kámen. Až sem jsem si dokázal jejich počínání představit, jako bych je viděl před sebou.
Ale i pro dva lidi, navíc když jedním z nich byla žena, muselo být velice těžké ten kámen zvednout. Statný sussexský policista a já jsme s ním měli co dělat. Jak si tedy ti dva pomohou? Nejspíš tak, jak bych to udělal i já. Vstal jsem a důkladně jsem si prohlédl všechna ta různá polena rozházená po podlaze. Skoro okamžitě jsem objevil to, co jsem předpokládal. Jedno z nich, asi tři stopy dlouhé, mělo na jednom konci hluboký vrub, zatímco některá jiná byla po stranách zploštělá, jako by je zmáčkla nějaká značná váha. Zřejmě jak kámen nadzvedávali, podkládali jej poleny, a nakonec, když byl otvor dost velký, aby jím mohli prolézt, zapřeli kámen polenem postaveným na výšku. Právě do něho se na spodním konci vytlačil ten vrub, poněvadž na něm spočívala celá váha kamene a tlačila je na okraj druhé kamenné desky. Potud jsem stále mohl všechno bezpečně sledovat.
Jak jsem však teď měl pokračovat, abych dokázal zrekonstruovat to půlnoční drama? Bylo jasné, že do té podzemní díry mohl vlézt jen jeden z nich, a to Brunton. Dívka musela čekat nahoře. Brunton potom odemkl truhlu, pravděpodobně vybral obsah - poněvadž my jsme tam nic nenašli - a pak - co se stalo pak?
Jaký doutnající oheň pomsty se pojednou rozhořel plamenem v duši té vášnivé keltské ženy, když viděla, že muž, který jí ublížil - a ublížil jí možná víc, než tušíme - octl se v její moci? Byla to náhoda, že poleno vyklouzlo a kámen uvěznil Bruntona ve skrýši, která se měla stát jeho hrobkou? Nebo se provinila jen tím, že o jeho osudu mlčela? Nebo snad o podpěru nějak prudce zavadila, vyrazila ji a způsobila tak, že kámen zapadl na své místo? Ať už se to stalo jakkoli, zdálo se mi, že vidím tu ženskou postavu, svírající nalezený poklad, jak zběsile prchá nahoru po točitých schodech a v uších jí možná znějí přidušené výkřiky ze sklepení a bušení šílených rukou na kámen, který zardousil život jejího nevěrného milence.
To bylo to tajemství její pobledlé tváře, pocuchaných nervů a výbuchů hysterického smíchu druhý den ráno. Co ale bylo v té truhle? Jak s tím naložila? Byl to zajisté ten starý kov a oblázky, které můj klient vylovil z jezera. Hodila je tam při první příležitosti, aby odstranila poslední stopu svého zločinu.
Dvacet minut jsem seděl bez hnutí a přemýšlel o všech těch věcech. Musgrave tam celou tu dobu tiše stál s velice bledou tváří; lucerna se mu kymácela v ruce a hleděl do sklepem.
‚Tohle jsou mince z doby krále Karla I.,' a zvedl těch pár, které v truhle zbyly. ‚Tak vidíte, že jsme dobu sepsání rituálu určili přesně.'
‚Možná že po Karlu I. najdeme ještě něco jiného,' zvolal jsem, neboť mě pojednou napadlo pravděpodobné vysvětlení prvních dvou otázek rituálu. ‚Dovolte, abych si prohlédl obsah toho pytle, který jste vylovili z jezera.'
Šli jsme nahoru do jeho pracovny a on přede mne to haraburdí vysypal. Jakmile jsem se na ně podíval, hned jsem pochopil, proč mu věnoval tak malou pozornost. Kov byl totiž skoro úplně černý a kameny zašlé a bez lesku. Otřel jsem jeden z nich o rukáv a okamžitě zajiskřil v tmavé prohlubni mé dlaně. Kovové části měly tvar dvojitého prstenu, který však byl celý zkřivený a promáčknutý, takže nebyl k poznání.
‚Nesmíte zapomínat,' řekl jsem, ‚že královská strana v Anglii vzkvétala i po králově smrti a že když nakonec prchali, zakopali spoustu svého nejcennějšího majetku do země s úmyslem vrátit se pro něj v klidnějších časech.'
‚Můj předek, sir Ralph Musgrave, byl přední šlechtic a byl pravou rukou Karla II. při jeho putování,' řekl můj přítel.
‚Nu ovšem!' odpověděl jsem. ‚To nám totiž právě nabízí poslední článek, který až dosud v celém řetězu chyběl. Musím vám gratulovat k tomu, že jste se stal vlastníkem - i když za poněkud tragických okolností - památky, která má velkou hodnotu sama o sobě, ale ještě větší význam má jako historická kuriozita.'
‚Co to tedy je?' zalapal užasle po dechu.
‚Nic menšího než stará koruna anglických králů.'
‚Koruna?'
‚Ovšem. Uvědomte si, co praví rituál. Jak to tam stojí? »Čí to bylo?« »Toho, kdo odešel« To bylo po popravě krále

Karla. A dál: »Čí to bude?« »Toho, kdo přijde.« To byl Karel II., jehož příchod už byl předvídán. Není myslím pochyb o tom, že tento otlučený a beztvarý diadém kdysi vroubil skráně Stuartovců.'
Jak se ale dostal do jezera?'
‚Ach, to je otázka, jejíž zodpovězení si vyžádá delšího času.' A poté jsem před ním rozvinul celý ten dlouhý řetěz dohadů a důkazů, který jsem si vykonstruoval. Do pracovny se vkradl soumrak a na nebi už jasně svítil měsíc, než jsem byl se svým vyprávěním u konce.
Jak je ale možné, že Karel po svém návratu korunu nedostal?' zeptal se Musgrave, ukládaje historickou památku zpátky do plátěného pytle.
‚Zde se zřejmě dotýkáte jediného bodu, který podle všeho nebudeme nikdy s to uspokojivě vysvětlit. Pravděpodobně Musgrave, který byl strážcem tajemství, mezitím zemřel a nějakým nedopatřením zanechal svým potomkům toto vodítko, aniž jim vysvětlil jeho význam. Od té doby až podnes je předával otec synovi a nakonec se ho zmocnil člověk, který jeho tajemství rozluštil a přišel při tom dobrodružství o život.'
A to je příběh Musgraveského rituálu, Watsone. Korunu mají dodnes v Hurlstonu - ačkoli s tím měli nějaké právní opletačky a museli zaplatit značný obnos, než získali povolení, že si ji mohou ponechat. Jsem si jist, že když se odvoláte na mne, s radostí vám ji ukážou. O té ženě však už nikdo víc neslyšel a je pravděpodobné, že opustila Anglii a uchýlila se i se vzpomínkou na svůj zločin někam za moře."

Reigateské panstvo

Trvalo to nějaký čas, než se můj přítel Sherlock Holmes zotavil z vyčerpání, které se dostavilo po nesmírném vypětí sil z jara roku 1887. Celá otázka Nizozemsko-Sumaterské společnosti a kolosálních plánů barona Maupertuise je dosud v živé paměti veřejnosti a souvisí tak úzce s vysokou politikou a financemi, že není vhodným námětem pro tuto sbírku črt. Nepřímo však vedla k ojedinělému a složitému problému, který mému příteli poskytl příležitost demonstrovat hodnotu jisté nové zbraně, jíž vedle mnoha jiných použil ve svém celoživotním boji proti zločinu.
Nahlédnutím do svých poznámek zjišťuji, že to bylo 14. dubna, kdy jsem dostal z Lyonu telegram, který mi oznamoval, že Holmes leží nemocen v hotelu Dulong. Během čtyřiadvaceti hodin jsem byl u jeho lůžka a s úlevou jsem shledal, že jeho zdravotní stav není nikterak na pováženou. Ani jeho železná konstituce však neodolala námaze nesnadného vyšetřování, které trvalo víc než dva měsíce; v té době pracoval nejméně patnáct hodin denně a nejednou, jak mě ujistil, mu okolnosti případu nedovolily, aby si za celých pět dní aspoň na chvilku zdříml. Triumfální výsledek jeho úsilí nemohl odvrátit reakci, která se po tak strašném vypětí sil zákonitě dostavila, a v době, kdy jeho jméno se rozléhalo po celé Evropě a kdy jeho pokoj byl doslova po kotníky zasypán blahopřejnými telegramy, nalezl jsem ho propadlého nejčernější depresi. Dokonce ani vědomí, že měl úspěch tam, kde policie tří zemí selhala, a že ve všech bodech vyzrál na nejprohnanějšího evropského podvodníka, nemohlo zabránit jeho nervovému zhroucení.
O tři dny později už jsme opět byli spolu v Baker Street, ale bylo jasné, že by mému příteli nejvíc prospěla změna prostředí, a pomyšlení na jarní týden strávený na venkově neobyčejně lákalo i mě. Můj starý přítel plukovník Hayter, kterého jsem kdysi v Afganistanu ošetřoval, měl pronajatý dům poblíž Reigate v Surreyi a často mě zval, abych k němu přijel na návštěvu. Při poslední příležitosti dokonce poznamenal, že kdyby můj přítel chtěl přijet se mnou, s radostí by uvítal i jeho. Bylo třeba trochu diplomacie, ale když Holmes uslyšel, že hostitel je starý mládenec a že tam bude mít naprostou volnost, přistoupil na můj plán, a za týden po návratu z Lyonu jsme už byli pod plukovníkovou střechou.
Hayter byl dobrosrdečný starý voják, který poznal pěkný kus světa, a brzo zjistil - jak jsem ostatně očekával - že mají s Holmesem mnoho společného.
Ten večer, kdy jsme přijeli, seděli jsme po večeři v plukovníkově síni se zbraněmi; Holmes se natáhl na pohovku, kdežto já s Hayterem jsme si prohlíželi jeho malou sbírku střelných zbraní.
"Mimochodem," pravil pojednou, "vezmu si jednu tu pistoli s sebou nahoru pro případ, že bychom tu měli nějaký poplach."
"Poplach?" řekl jsem.
"Ano, nedávno nás tu pěkně vyděsili. K starému Actonovi - to je jeden z našich zdejších magnátů - se minulé pondělí někdo vloupal. Velkou škodu mu sice nezpůsobili, ale pachatelé jsou dosud na svobodě."
"A mají už aspoň nějakou stopu?" zeptal se Holmes a střehl okem po plukovníkovi.
"Zatím ne. Celá ta záležitost ale nestojí ani za řeč, je to jen takový náš malý venkovský zločin, který vám musí připadat jako nicotná lapálie, pane Holmesi, zvlášť teď, po té velké mezinárodní aféře."
Holmes odbyl kompliment mávnutím ruky, ačkoli jeho úsměv prozradil, že jím byl potěšen.
"Stalo se to za nějakých zajímavých okolností?"
"Ani bych neřekl. Zloději přehrabali knihovnu, ale kořist se zdaleka nerovnala jejich námaze. Celá místnost ovšem byla nohama vzhůru, zásuvky vytahané a ve skříních všechno zpřevraceno, ale nakonec odnesli jen svazek Popeova překladu Homéra, dva postříbřené svícny, těžítko na dopisy ze slonoviny, malý barometr v pouzdru z dubového dřeva a klubko provázku."
"To je tedy prapodivný výběr!" zvolal jsem.
"Och, ti darebáci nejspíš brali všechno, co jim přišlo pod ruku."
Holmes si na pohovce odkašlal.
"S tím by si snad měla umět místní policie poradit," řekl. "Je totiž zcela jasné, že -"
V té chvíli jsem výstražně zvedl prst.
"Jste tu proto, abyste si odpočinul, vážený a milý příteli. Jen se proboha nepouštějte do nového problému, když máte ještě nervy na cucky."

Holmes pokrčil rameny, pohlédl na plukovníka s výrazem komické rezignace a hovor se vzápětí stočil na nějaké méně ožehavé téma.
Osud však chtěl tomu, aby veškerá má lékařská péče vyzněla naplano, neboť hned druhý den ráno se nám celý problém vrátil s takovou naléhavostí, že jej nebylo možno ignorovat, a naše návštěva na venkově vzala takový obrat, jaký nikdo z nás nemohl předvídat. Seděli jsme u snídaně, když se do místnosti vřítil plukovníkův komorník, jako by dočista zapomněl na pravidla slušného chování.
"Už jste slyšel tu novinu, pane?" zalapal po dechu. "U Cunninghamů, pane."
"Vloupání?" zvolal plukovník s šálkem kávy v ruce.
"Vražda!"
Plukovník hvízdl. "No proboha!" zvolal. "A koho zabili? Soudce, nebo jeho syna?"
"Ani jednoho, ani druhého. Kočího Williama prosím. Střelili ho do srdce, takže už ani nepromluvil."
"A kdo ho vlastně zastřelil?"
"Ten lupič prosím. Zmizel ale jak blesk a nezůstalo po něm ani památky. Zrovna se pokoušel vloupat se do spíže, když ho William přistihl a přišel chudák o život při ochraně pánova majetku."
"Kdy se to stalo?"
"Dneska v noci, pane, asi kolem dvanácté."
"Och, tak to tam zajdeme," řekl plukovník a klidně se znova pustil do snídaně. "Zatracená věc," dodal, když komorník odešel. "Starý Cunningham patří totiž k předním zdejším šlechticům a je to velice slušný člověk. Jistě ho to zdrtí, poněvadž ten kočí u něho sloužil

dlouhá léta a byl to dobrý sluha. Mají to zřejmě na svědomí stejní darebáci, kteří se vloupali k Actonovým."
"Ti, co ukradli tu prapodivnou sbírku věcí?" řekl Holmes zamyšleně.
"Jistěže."
"Hm! Ukáže se možná, že to byla ta nejprostší věc na světě, ale přece jen je to na první pohled trochu divné, nezdá se vám? Dalo by se čekat, že tlupa lupičů, která řádí na venkově, bude střídat místa svého působení a nevybere v několika dnech dvě hnízda v jednom okrese. Když jste včera večer mluvil o tom, že si s sebou vezmete nahoru zbraň, prolétla mi hlavou myšlenka, že tohle je pravděpodobně ta poslední obec v Anglii, na kterou by zloděj nebo zloději mohli upřít svou pozornost; což jenom svědčí o tom, že se stále ještě musím moc učit."
"Hádám, že jde o nějakého znalce místních poměrů," řekl plukovník. "V tom případě je samozřejmé, že se vydal právě k Actonovým a Cunninghamovým, poněvadž to jsou dvě největší panská sídla v celém okolí."
"A také nejbohatší?"
"Jistě, měla by být; jenomže ti dva se už několik let soudí a mám dojem, že je ten proces přivedl málem na mizinu. Starý Acton uplatňuje jakýsi nárok na polovinu Cunninghamova majetku a advokáti si na tom samozřejmě pořádně smlsli a brali oběma rukama,"
"Jestli je to nějaký místní darebák, nemělo by být těžké ho dopadnout," řekl Holmes a zívl. "Buďte bez obav, Watsone, nehodlám se do toho míchat."
"Inspektor Forrester, pane," řekl komorník, který v té chvíli otevřel dveře.
Do místnosti vešel elegantní mladý policista. Vypadal velice bystře. "Dobré jitro, pane plukovníku," řekl. "Doufám, že jsem vás příliš nepřepadl, ale doslechli jsme se, že je u vás na návštěvě pan Holmes z Baker Street."
Plukovník ukázal rukou na mého přítele a inspektor se uklonil.
"Mysleli jsme, zda byste se snad nechtěl podívat na místo činu, pane Holmesi."
"Osud se proti vám spikl, Watsone," řekl Holmes a dal se do smíchu. "Právě jsme o té věci mluvili, když jste přišel, inspektore. Snad byste nám mohl povědět pár podrobností." A když se Holmes pohodlně opřel v křesle a zaujal známou polohu, bylo mi jasné, že jsem přišel o pacienta.
"V případě vloupání k Actonovým nemáme vůbec žádnou stopu. Pokud jde o to vloupání v noci na dnešek, je tu spousta věcí, po kterých se dá jít, a v obou případech jde nepochybně o stejnou tlupu. Toho člověka viděli."
"Ach!"
"Ano, pane. Jenže když vypálil ránu, která chudáka Williama Kirwana zabila, neuvěřitelně rychle utekl. Starý pan Cunningham ho viděl z okna ložnice a Alec Cunningham ho zahlédl ze zadní chodby. Poplach propukl ve čtvrt na dvanáct. Cunningham šel právě spát a pan Alec měl na sobě župan a kouřil dýmku. Oba slyšeli, jak kočí William volá o pomoc, a pan Alec seběhl dolů, aby se podíval, co se děje. Zadní dveře byly otevřené, a když se octl pod schody, spatřil, že venku spolu zápasí dva muži. Jeden z nich vystřelil, druhý padl k zemi, a vrah se dal na útěk přes zahradu a prodral se živým plotem. Pan Cunningham vykoukl z okna ložnice a uviděl toho člověka právě ve chvíli, kdy doběhl na cestu, ale vzápětí ho ztratil z dohledu. Pan Alec zůstal stát, aby se podíval, zda nemůže umírajícímu nějak pomoct, a mezitím padouch hladce uprchl. Kromě skutečnosti, že to byl muž střední postavy a měl na sobě nějaké tmavé šaty, nemáme o jeho osobě žádné údaje. Zahájili jsme však energické pátrání, a jestli je v tomto kraji cizinec, dopadneme ho co nevidět."
"Co tam vlastně ten William v té chvíli dělal? Řekl něco, než zemřel?"
"Ani slovo. Bydlel se svou matkou v domku u vrat, a poněvadž to byl velice spolehlivý člověk, soudíme, že se vydal do domu s úmyslem přesvědčit se, zda je tam všechno v pořádku. Od toho vloupání k Actonovým jsme se tu samozřejmě všichni měli na pozoru. Lupič nejspíš zrovna otevřel dveře - zámek byl vylomen - když ho William překvapil."
"Řekl William před odchodem z domku něco své matce?"
"Je to stařičká a hluchá paní a nemohli jsme se od ní nic dovědět. Ten strašný otřes ji skoro připravil o rozum, ale slyšel

jsem, že se nikdy nevyznačovala zvláštní bystrostí. Je tu však jiná závažná okolnost. Podívejte se na tohle!"
Vytáhl ze zápisníku jakýsi útržek papíru a položil si jej na koleno.
"Tohle jsme našli - měl to mrtvý mezi palcem a ukazováčkem. Zdá se, že je to utrženo z většího listu. Všimněte si, že toho nešťastníka stihla smrt právě v hodinu, která je na tom útržku uvedená. Je jasné, že buď jeho vrah uškubl zbytek papíru jemu, nebo naopak, že kočí utrhl tenhle růžek z listu, který držel vrah. Zní to skoro tak, jako by šlo o nějakou schůzku."
Holmes vzal do ruky útržek papíru, jehož faksimile tu reprodukuji.
"Předpokládáme-li, že šlo o schůzku," pokračoval inspektor, "musíme bohužel připustit teorii, že William Kirwan, ačkoli měl pověst poctivého člověka, byl možná se zlodějem spolčen. Mohl se tam s ním sejít, mohl mu pomoct vypáčit dveře a pak se spolu možná pohádali."
"To písmo je neobyčejně zajímavé," řekl Holmes, který útržek papíru velice soustředěně zkoumal. "Tady půjde o něco mnohem závažnějšího, než jsem si myslel." Opřel si hlavu o ruce, zatímco inspektor se usmál - zřejmě tomu, jak jeho případ zapůsobil na slavného londýnského odborníka.
"Vaše poslední poznámka," řekl Holmes po chvíli, "že lupič a sluha mohli být mezi sebou domluveni a že tím dopisem jeden druhému oznamoval schůzku, je opravdu nápaditá a rozhodně to není předpoklad, který by se dal vyloučit. Tohle písmo však otvírá -" Znova zabořil hlavu do dlaní a setrval několik minut v hlubokém zamyšlení.
Když zvedl obličej, překvapilo mě, že má tváře tak růžové a oči tak jasné jako předtím, než byl nemocen. Vyskočil tak energicky jako kdykoli dřív.
"Víte co?" řekl. "Rád bych se na pár podrobností toho případu podíval v klidu. Je v něm něco, co mě krajně fascinuje. Jestliže dovolíte, pane plukovníku, opustím svého přítele Watsona i vás a zajdu si s inspektorem ověřit pravdivost několika drobností, které mě napadly. Za půl hodiny budu zpátky."
Trvalo to však půl druhé hodiny a pak se inspektor vrátil sám.
"Pan Holmes se prochází sem tam venku před domem," řekl. "Chce, abychom do toho domu šli všichni čtyři."
"Ke Cunninghamovým?"
"Ano, prosím."
"A proč?"
Inspektor pokrčil rameny. "To vám nepovím. Mezi námi řečeno mám dojem, že se pan Holmes dosud plně nezotavil ze své nemoci. Chová se velice podivně a je hrozně rozčilen."
"Tím se myslím nemusíte znepokojovat," řekl jsem. "Většinou jsem zjistil, že to jeho šílenství je metoda."
"Leckdo by možná spíš řekl, že ta jeho metoda je šílenství," zabručel inspektor. "Už ale přímo hoří touhou vyrazit, pane plukovníku, takže bychom měli hned jít, jste-li připraven."
Našli jsme Holmese, jak přechází sem tam s hlavou svěšenou na prsa a rukama v kapsách kalhot.
"Ta záležitost je stále zajímavější," řekl. "Byl to znamenitý nápad, ten váš výlet na venkov, Watsone. Prožil jsem věru rozkošné jitro."
"Jestli se nemýlím, navštívil jste místo zločinu?" otázal se plukovník.
"Ano, podnikli jsme s inspektorem docela slušnou průzkumnou akci."
"A úspěšnou?"
"Nu, viděli jsme pár náramně zajímavých věci. Po cestě vám povím, co to všechno bylo. Především jsme viděli mrtvolu toho nešťastníka. Opravdu byl zastřelen z revolveru, jak nám hlásili."
"Vy jste o tom snad pochyboval?"
"Och, nikdy neškodí všechno si ověřit. Ta naše prohlídka nebyla nadarmo. Pak jsme si pohovořili s panem Cunninghamem a jeho synem, kteří nám přesně ukázali místo, kde se prchající vrah prodral tím živým plotem. To bylo velice zajímavé."
"Přirozeně."
"Pak jsme se zašli podívat na matku toho nešťastníka. Nic jsme se ale od ní nedověděli, poněvadž je už opravdu velice stará a jako pára nad hrncem."
"A k jakému výsledku vás tedy vaše pátrání přivedlo?"
"K přesvědčení, že jde o velice výjimečný zločin. Možná že naše nynější návštěva poněkud přispěje k jeho objasnění. Myslím, že se oba shodneme na tom, inspektore, že ten útržek papíru v ruce mrtvého, na němž, jak se zdá, je vlastně de facto uvedena hodina jeho smrti, je mimořádně důležitý."
"Mohl by nám poskytnout vodítko, pane Holmesi."
"Už nám je poskytl. Ať tu zprávu psal kdokoli, docílil toho, že William Kirwan v té pozdní hodině vstal z postele. Kde je ale zbylá část toho papíru?"
"Rozhlížel jsem se po něm velice pozorně, jestli neleží někde na zemi, a doufal jsem, že ho najdu," řekl inspektor.
"Ten neznámý ho vytrhl mrtvému z ruky. Proč mu tak záleželo na tom, aby se jej zmocnil? Protože ho usvědčoval. A co s ním tak asi mohl udělat? Nejspíš ho strčil do kapsy a vůbec si ani nevšiml, že odtržený růžek zůstal mrtvému v ruce. Kdyby se nám podařilo zbytek toho papíru dostat, nepochybně bychom měli největší část cesty k rozluštění záhady za sebou."
"Jistě - jenže jak můžeme sáhnout zločinci do kapsy, dokud ho nedopadneme?"
"Máte pravdu - to jistě stálo za zamyšlení. Pak je tu ale ještě jeden fakt zcela jasný. Ta zpráva byla určena Williamovi. Člověk, který ji psal, ji určitě nepřinesl, ten totiž by mu to samozřejmě mohl říct ústně. Kdo ale pak tu zprávu přinesl? Nebo snad přišla poštou?"
"Po tom už jsem pátral," řekl inspektor. "William dostal včera odpolední poštou dopis. Obálku zničil."
"Výborně!" zvolal Holmes a poklepal inspektora po zádech. "Tak vy už jste mluvil s listonošem. S vámi je radost

pracovat. Nu - už jsme tu, tady je ten domek u vrat, a jestliže půjdete s námi, pane plukovníku, ukážu vám dějiště zločinu."
Prošli jsme kolem pěkného domku, v němž zavražděný bydlel, a po příjezdové cestě, vroubené duby, jsme kráčeli k nádhernému starému panskému sídlu, postavenému ve stylu z dob královny Anny. Nad hlavním vchodem bylo vytesáno datum bitvy u Malplaquetu. Holmes a inspektor nás vedli kolem domu, až jsme přišli k postrannímu vchodu, oddělenému pruhem zahrady od živého plotu, táhnoucího se podél silnice. U dveří do kuchyně stál strážník.
"Otevřte prosím dveře," řekl Holmes. "Tak na těchto schodech stál mladý pan Cunningham a viděl, jak spolu oba muži zápasí na místě, kde právě teď stojíme my. Starý pan Cunningham byl tamhle v tom okně - druhém vlevo - a viděl, jak pachatel prchá přímo doleva kolem toho keře. Totéž viděl i syn. Pokud jde o ten keř, jsou si tím oba jisti. Potom pan Alec vyběhl ven a poklekl u raněného. Jak vidíte, půda je tu velice tvrdá a není tu ani památky po ničem, čím bychom se mohli dát vést."
Když nám to vykládal, vynořili se za rohem domu dva muži a po zahradní cestičce přišli k nám. Jeden byl už dost starý a měl energickou tvář s hlubokými vráskami a těžkýma očima; ten druhý byl rázný mladík, jehož jasná, usměvavá tvář a šviháckýoblek byly v příkrém kontrastu se záležitostí, která nás sem přivedla.
"Pořád to ještě zkoumáte?" řekl Holmesovi. "Myslel jsem, že vy Londýňané si umíte se vším poradit jedna dvě. Nezdá se, že byste postupovali nějak zvlášť rychle."
"Ach, musíte nám dopřát trochu času," řekl Holmes bodrým tónem.
"Budete ho potřebovat," řekl mladý Alec Cunningham. "Pokud vím, vůbec žádnou stopu zatím nemáme."
"Jen jednu," odpověděl inspektor. "Máme za to, že kdybychom dokázali najít - Ale proboha! Pane Holmesi, copak se vám stalo?"
Tvář mého ubohého přítele pojednou zhyzdil děsivý výraz. Oči se mu obrátily v sloup, rysy mu zkřivila jakási agónie a s potlačovaným sténáním padl tváří k zemi. Náhlý a prudký záchvat nás vylekal. Odnesli jsme ho do kuchyně, kde zůstal bezvládně ležet na zádech ve velkém křesle a několik minut těžce oddechoval. Posléze se však zahanbeně omluvil za svou slabost a náhle vstal.
"Doktor Watson vám může potvrdit, že jsem se teprve nedávno zotavil po těžké nemoci," vysvětloval. "A k těmhle náhlým nervovým záchvatům bývám dost náchylný."
"Mám zavolat kočár, aby vás odvezl domů?" zeptal se starý Cunningham.
"No, když už jsem tady, rád bych si zjistil ještě jednu maličkost. Můžeme si ji snadno ověřit."
"Co to je?"
"Totiž - zdá se mi docela dobře možné, že ten nešťastník William nepřišel předtím, než lupič vnikl do domu, ale až potom. Vy zřejmě máte stoprocentně za to, že se lupič do domu vůbec nedostal, přestože dveře byly vypáčeny."
"Podle mne to je nasnadě," řekl pan Cunningham vážně. "Vždyť můj syn Alec ještě nebyl v posteli a jistě by slyšel, kdyby někdo chodil po domě."
"Kde seděl?"
"Seděl jsem u sebe v šatně a pokuřoval."
"Které okno to je?"
"Poslední vlevo, vedle okna mého otce."
"Oba jste jistě měli rozsvícené lampy, ne?"
"Ovšem."
"Je tu pár velice zvláštních okolností," řekl Holmes s úsměvem. "Nezdá se vám podivné, že lupič - a to lupič, který už má jistou předchozí zkušenost - by se chladnokrevně vloupal do domu v době, kdy mu z rozsvícených oken muselo být jasné, že dva členové rodiny jsou ještě vzhůru?"
"Musel to být pěkně otrlý holomek."
"To se ví, kdyby ten případ nebyl právě tak divný, neobtěžovali bychom vás s prosbou, abyste nám ho pomohl objasnit," řekl pan Alec. "Ale ta vaše hypotéza, že se lupič vloupal do domu dřív, než ho William přistihl, mi připadá krajně absurdní. To bychom přece museli najít všechno zpřeházené a musely by chybět věci, které ukradl!"
"To záleží na tom, co to bylo za věci," řekl Holmes. "Nesmíte zapomínat, že máme co dělat s lupičem, který je zřejmě velice prapodivný ptáček a který, jak se zdá, pracuje svou vlastní metodou. Jen si například vemte ten zvláštní výběr věcí, které ukradl u Actonových - co to vlastně, bylo? - klubko provázku, těžítko na dopisy a sám nevím, jaké tretky a hlouposti ještě!"
"Nu, plně jsme se svěřili do vašich rukou, pane Holmesi," řekl starý Cunningham. "Spolehněte se, že uděláme všechno, co nám vy nebo pan inspektor navrhnete."
"Především bych byl rád," řekl Holmes, "kdybyste vypsali odměnu - ze své vlastní iniciativy, poněvadž úřadům by nějaký čas trvalo, než by se dohodly na výši částky, a s těmihle věcmi je třeba si co nejvíc pospíšit. Dovolil jsem si už zkoncipovat text, budete-li jej ovšem ochotni podepsat. Myslím, že padesát liber zcela postačí."
"Dal bych rád třeba pět set," řekl smírčí soudce a chopil se tužky a papíru, které mu Holmes podával. "Poslyšte - to ale není zcela přesné," dodal, když zběžně přelétl očima text.
"Psal jsem to ve spěchu."
"Podívejte, vy tu začínáte: ‚Asi ve tři čtvrti na jednu v noci na úterý byl učiněn pokus' - a tak dále. Ve skutečnosti to bylo ve tři čtvrti na dvanáct."
Ta chyba mě zamrzela, poněvadž jsem věděl, jak trpce Holmes nese každé podobné nedopatření. Na přesnost, pokud jde o fakta, si zvlášť potrpěl, ale ta nedávná nemoc ho podle všeho pořádně sebrala, a tato nemilá maličkost jen znova jasně svědčila o tom, že ani zdaleka ještě není ve své kůži. Zřejmě ho to na okamžik přivedlo do rozpaků, zatímco inspektor povytáhl obočí a Alec Cunningham se dal do smíchu. Starý gentleman však chybu opravil a papír Holmesovi

vrátil.
"Dejte to vytisknout co nejdřív," řekl. "Myslím, že je to od vás výborný nápad."
Holmes pečlivě uložil papír zpátky do zápisníku.
"A teď," řekl, "by bylo opravdu dobře, kdybychom mohli společně projít celý dům a ubezpečit se, zda ten poněkud výstřední lupič přece jen něco neodnesl."
Než jsme vešli do domu, Holmes nejprve prozkoumal vypáčené dveře. Bylo zřejmé, že mezi dveře a zárubeň někdo vrazil dláto nebo silný nůž a zámek vylomil. V místě, kde bylo páčidla použito, zůstaly po něm ve dřevě stopy.
"Závory tu nemáte, co?" zeptal se Holmes.
"Vždycky jsme se zatím bez nich obešli."
"Psa také nemáte?"
"Máme, ale ten je uvázaný na řetěze na druhé straně domu."
"Kdy chodí služebnictvo spát?"
"Kolem desáté."
"Znamená to, že William býval zpravidla v tuto hodinu už také v posteli?"
"Ano."
"Pak je ale zvláštní, že právě tu noc byl vzhůru. No - teď bych byl velice rád, kdybyste nás laskavě provedl po domě, pane Cunninghame."
Chodba s kamennými dlaždicemi, ze které se šlo do kuchyní, dovedla nás po dřevěném schodišti rovnou do prvního poschodí. Končilo na odpočívadle, naproti dalšímu, mnohem honosnějšímu schodišti, které vedlo nahoru z přední haly. Z tohoto odpočívadla se šlo do salónu a mnoha dalších ložnic, počítaje v to i ložnice pana Cunninghama a jeho syna. Holmes kráčel pomalu a se zájmem si prohlížel architekturu domu. Z jeho výrazu jsem vyčetl, že jde po nějaké konkrétní stopě, ale přesto jsem si ani v nejmenším nedokázal představit, jakým směrem ho jeho závěry vedou.
"Vážený pane," řekl pan Cunningham s jistou netrpělivostí, "tohle mi připadá opravdu zcela zbytečné. Na konci schodiště je můj pokoj a hned za ním pokoj mého syna. Posuďte sám, zda bylo možné, aby se zloděj dostal až sem nahoru, a nevyrušil nás."
"Tak se mi zdá, že až to tu proslídíte, budete muset vyrazit po nějaké slibnější stopě," řekl syn s poněkud zlomyslným úsměvem.
"Přesto vás musím poprosit, abyste mi ještě chvilku vycházeli vstříc. Chtěl bych se například podívat, jak daleko před dům je z oken obou ložnic vidět. Tohle je, jestli se nemýlím, pokoj vašeho syna," - Holmes otevřel dveře - "a tohle je, předpokládám, šatna, kde seděl a kouřil, když propukl poplach. Kam vede odtud okno?" Prošel ložnicí, otevřel dveře a rozhlédl se po vedlejším pokoji.
"Teď jste doufám spokojen?" řekl pan Cunningham dotčeně.
"Děkuji; viděl jsem myslím všechno, co jsem chtěl."
"Pak tedy, je-li to skutečně nutné, můžeme jít do mého pokoje."
"Jestli vás to moc neobtěžuje."
Smírčí soudce pokrčil rameny a zavedl nás do svého pokoje, velice jednoduše zařízeného a sloužícího zřejmě nejrůznějším účelům. Když jsme procházeli místností směrem k oknu, Holmes zůstal pozadu, takže jsme se on a já octli až na konci skupiny. U nohou postele stál malý hranatý stolek a na něm mísa s pomeranči a karafa s vodou. Když jsme šli kolem něho, Holmes se k mému nevýslovnému úžasu pojednou přede mnou předklonil a úmyslně stolek převrhl. Sklo se roztříštilo na tisíc kusů a ovoce se rozkutálelo po všech koutech.
"Teď jste tomu dal, Watsone," řekl ledovým hlasem. "Jen se podívejte, jak ten koberec vypadá."
Poněkud zmateně jsem se sehnul a začal jsem pomeranče sbírat, neboť mi došlo, že si můj přítel z nějakého důvodu přeje, abych vzal vinu na sebe. Ostatní mi pomáhali a postavili stolek na nohy.
"Hej -" zvolal inspektor, "kampak se poděl?"
Holmes zmizel.
"Počkejte tu okamžik," řekl mladý Alec Cunningham. "Podle mne to ten chlap nemá v hlavě v pořádku. Pojďte se mnou, otče, podíváme se, kam se ztratil!"
Vyběhli z pokoje a inspektora, plukovníka a mě tam nechali. Zírali jsme jeden na druhého.
"Na mou věru, skoro bych s panem Alekem souhlasil," řekl policista. "Možná že je to následek té nemoci, ale zdá se mi, že -"
Jeho slova byla pojednou přerušena výkřikem: "Pomoc! Pomoc! Vražda!" Zamrazilo mě, poněvadž jsem poznal hlas svého přítele. Zběsile jsem se vyřítil z místnosti na odpočívadlo. Výkřiky, které se proměnily v sípavé, nesrozumitelné chroptění, ozývaly se z pokoje, který jsme navštívili nejdřív. Vrazil jsem dovnitř a proběhl jsem pokojem do šatny. Oba Cunninghamové se skláněli nad povaleným tělem Sherlocka Holmese, mladší ho oběma rukama škrtil, zatímco starší, jak se zdálo, snažil se mu zkroutit zápěstí jedné ruky. V okamžiku jsme se na ně všichni tři vrhli a odtrhli je od něho. Holmes vrávoravě povstal, velice bledý a zřejmě na pokraji svých sil.
"Zatkněte ty muže, inspektore!" zalapal po dechu.
"Z čeho je mám obvinit?"
"Z toho, že zavraždili svého kočího Williama Kirwana!"
Inspektor se kolem sebe rozhlédl celý tumpachový. "No ale to snad, pane Holmesi," řekl konečně, "snad si doopravdy nemyslíte -"
"Hrome, chlape - podívejte se jim do obličeje!" křikl Holmes úsečně.
Nikdy, opravdu nikdy jsem na lidských tvářích neviděl jasnější přiznání viny. Starší vypadal jako strnulý a omámený a ve vrásčité tváři měl umíněný, zachmuřený výraz. Syn však naopak odhodil všechno to rozverné bezstarostné chování,

jimž se vyznačoval. Z tmavých očí mu svítila zuřivost nebezpečného divokého zvířete a zeškareďovala rysy jeho hezké tváře. Inspektor neřekl nic, ale přistoupil ke dveřím a zahvízdal na píšťalku. Za okamžik se objevili dva strážníci.
"Nemám na vybranou, pane Cunninghame," řekl. "Věřím, že se ukáže, že jde o nějaký absurdní omyl, ale musíte pochopit - Ale, copak to je? Pusťte to!" Udeřil prudce rukou a o kamennou podlahu třeskl revolver, jehož kohoutek mladší Cunningham právě natahoval.
"Vemte to k sobě," řekl Holmes a rychle zbraň přišlápl. "U soudu to budete potřebovat. My ale jsme vlastně hledali tohle." Zvedl kus pomačkaného papíru.
"To je zbytek toho dopisu?" zvolal inspektor.
"Uhodl jste."
"A kde byl?"
"Tam, kde jsem s jistotou věděl, že být musí. Hned vám to celé vysvětlím. Mám za to, pane plukovníku, že vy a doktor Watson byste se teď mohli vrátit; přijdu za vámi nejpozději za hodinu. Inspektor a já si musíme trochu pohovořit se zatčenými, ale u oběda se zcela jistě shledáme."
Sherlock Holmes dodržel slovo a kolem jedné hodiny už byl opět s námi v plukovníkově kuřáckém salónku. Provázel ho starší malý gentleman, kterého mi představil jako pana Actona, jehož dům byl dějištěm prvního vloupání.
"Chtěl jsem, aby byl pan Acton přítomen, až vám tu historii budu objasňovat," řekl Holmes, "poněvadž je přirozené, že ho detaily budou mimořádně zajímat. Obávám se, milý pane plukovníku, že asi trpce litujete okamžiku, kdy jste poskytl pohostinství takovému bouřlivákovi, jako jsem já."
"Naopak," odpověděl plukovník srdečně, "pokládám si za velké vyznamenání, že mám možnost studovat vaše pracovní metody. Přiznávám, že zcela překonaly veškeré moje očekávání a že si vůbec neumím vysvětlit, jak jste toho výsledku dosáhl. Do této chvíle jsem nenalezl sebemenší náznak nějaké stopy."
"Já zas mám strach, že vás mé vysvětlení zklame, ale mám ve zvyku nikdy své metody netajit, ať už před svým přítelem Watsonem či kýmkoli jiným, kdo o ně projeví inteligentní zájem. Ten útok, který na mě podnikli v šatně, mnou ale přece jen dost otřásl, a tak bych si snad nejspíš měl dát doušek té vaší brandy, pane plukovníku. V poslední době byly mé síly vystaveny těžkým zkouškám."
"Doufám, že jste další nervový záchvat už neměl."
Sherlock Holmes se od srdce zasmál. "K tomu se dostaneme, až na to přijde řada," řekl. "Vysvětlím vám celý případ pěkně po pořádku, aby vynikly nejrůznější aspekty, které mě při mém rozhodování vedly. Prosím, abyste mě přerušili, kdyby vám snad některý závěr nebyl naprosto jasný.
V detektivním umění je nejdůležitější schopnost rozpoznat z množství faktů ta, která jsou náhodná, a ta, která jsou podstatná. Jinak člověk svou energii a pozornost nutně tříští, zatímco je nutné, aby je soustřeďoval. V tomto případě jsem hned od začátku ani v nejmenším nepochyboval, že klíč k celé věci je třeba hledat v útržku papíru, který měl mrtvý v ruce.
Než k tomu ale přistoupím, chtěl bych vás upozornit na fakt, že kdyby tvrzení Aleka Cunninghama bylo pravdivé a kdyby útočník uprchl hned poté, co zastřelil Williama Kirwana, nemohl to být on, kdo vytrhl papír mrtvému z ruky. Jestliže to však nebyl on, pak to musel být Alec Cunningham sám, poněvadž v době, kdy starý pán přišel po schodech dolů, bylo už na místě činu několik sluhů. Tento bod je zcela jednoduchý, ale inspektor jej přehlédl, poněvadž vyšel z předpokladu, že ti venkovští magnáti nemají s celou věcí nic společného. Já se však ze zásady nikdy nenechám ovlivnit žádnými předsudky a poslušně sleduji fakta, ať mě vedou kamkoli; proto jsem hned v prvním stadiu vyšetřování zjistil, že se dívám poněkud s nedůvěrou na roli, kterou v případu hrál pan Alec Cunningham.
Potom jsem neobyčejně pečlivě prozkoumal útržek papíru, který nám přinesl pan inspektor. Bylo mi hned jasné, že je to část vskutku pozoruhodného dokumentu. Tady je. Nepozorujete na něm něco velice nápadného?"
"Písmo vypadá hrozně nevyrovnaně," řekl plukovník.
"Milý pane," zvolal Holmes, "nemůže být nejmenších pochyb o tom, že ten dopis psaly dvě osoby - střídavě, každá jedno slovo. Všimnete-li si silného písmene ‚t' ve slově ‚tři' a porovnáte-li je se slabým ‚t' ve slovech ‚čtvrtě' a ‚dvanáct', okamžitě si této skutečnosti všimnete. Docela stručná analýza těchto tří slov vás s maximální jistotou opravňuje prohlásit, že jedna slova jsou psaná silnějším písmem, kdežto druhá slabším."
"Panebože, vždyť je to naprosto jasné!" zvolal plukovník. "Proč ale proboha tímhle způsobem psali dopis dva lidé?"
"Zřejmě šlo o nějakou lumpárnu a jeden z nich, který tomu druhému nedůvěřoval, se rozhodl, že ať se stane cokoli, musejí do toho být oba namočeni rovným dílem. Ale dál - z těch dvou lidí byl duší celého podniku ten, který napsal slova ‚tři' a ‚na'."
"Jak jste na to přišel?"
"Dá se to vydedukovat už z charakteru písma, jestliže porovnáme jedno s druhým. Máme ale k tomuto předpokladu i pádnější důvody. Jestliže ten útržek pozorně prozkoumáte, dojdete k závěru, že člověk se silnějším písmem napsal všechna svá slova nejdřív a nechal mezi nimi prázdná místa, aby je ten druhý doplnil. Ty mezery nejsou všude dostatečně velké a jasně vidíte, že ten druhý člověk měl co dělat, aby natlačil slovo ‚čtvrtě' mezi ‚tři' a ‚na', což dokazuje, že tato slova už byla na papíře napsaná. Muž, který všechna svá slova napsal první, je nepochybně strůjcem celého podniku."
"Fantastická úvaha!" zvolal pan Acton.
"Jenže velice povrchní," řekl Holmes. "Teď však přicházíme k bodu, který je opravdu důležitý. Není vám možná známo, že v určování věku pisatele podle jeho písma dosáhli znalci pozoruhodné přesnosti. V běžných případech se dá celkem spolehlivě stanovit, v kterém desetiletí života se pisatel právě nachází. V běžných případech říkám proto, poněvadž nemoc nebo fyzická slabost vyvolávají v písmu podobné změny jako stáří, i když je pisatel třeba mladík. V našem případě, když se podíváme na energický, pevný rukopis jednoho a pak na značně nakloněné písmo toho druhého, které

si však přesto zachovává čitelnost, ačkoli ‚t' začínají ztrácet příčné čárky, můžeme říct, že jeden z pisatelů byl mladík, kdežto druhý už byl v pokročilém věku, ačkoli ještě ne zcela senilní."
"Fantastické!" zvolal znova pan Acton.
"Je ta však i další okolnost, která je jemnější a ještě zajímavější. Obojí písmo má totiž cosi společného. Oba pisatelé jsou pokrevní příbuzní. Nejlíp patrné je to z těchto řeckých ‚e', ale nacházím tu i další drobnější znaky, které tomu nasvědčují právě tak dobře. Nemám nejmenších pochyb o tom, že v těch dvou ukázkách písma lze vysledovat rodinnou manýru. Uvádím tu ovšem zatím jen hlavní výsledky svého zkoumání dopisu. Vydedukoval jsem z něho třiadvacet dalších detailních znaků, které by však asi víc zajímaly odborníky než vás. Všechny ostatně jen potvrzovaly mé přesvědčeni, že ten dopis napsali oba Curminghamové - otec a syn.
Když jsem dospěl až sem, mým dalším krokem byla ovšem snaha seznámit se s detaily zločinu a zjistit, nakolik nám mohou být prospěšné. Vydal jsem se s panem inspektorem do domu a prohlédl jsem si všechno, co se tam dalo vidět. Rána na těle mrtvého - a to jsem dokázal určit s naprostou jistotou - pocházela z revolveru a vystřeleno bylo ze vzdálenosti skoro čtyř metrů. Šaty nebyly vůbec nikde zčernalé od střelného prachu. Alec Cunningham proto zřejmě lhal, když uvedl, že v okamžiku, kdy vyšla rána, oba muži spolu zápasili. A navíc otec i syn shodně označili místo, kudy pachatel údajně uprchl na silnici. Náhoda však chtěla - to se tak někdy stává - že právě v tom místě je dost široký příkop, který má vlhké dno. Poněvadž v příkopě nebyl ani náznak po otisku nějaké podrážky, věděl jsem s absolutní jistotou, že mi oba Cunninghamové nejen znova lhali, ale i to, že na scéně nikdy žádný neznámý člověk nefiguroval.
Teď jsem ovšem musel uvažovat o motivu tohoto ojedinělého zločinu. Aby se mi to podařilo, musel jsem ze všeho nejdřív nalézt příčinu prvního vloupání, k němuž došlo u pana Actona. Z toho, co nám vyprávěl plukovník, jsem vyrozuměl, že mezi vámi, pane Actone, a Cunninghamovými byla jakási soudní pře. Samozřejmě hned mě napadlo, že se vám vloupali do knihovny s úmyslem zmocnit se nějakého dokumentu, který by mohl být u soudu důležitý."
"Přesně tak," řekl pan Acton, "o jejich úmyslech nemůže být pochyb. Mám zcela nepopiratelný nárok na polovinu jejich nynějšího majetku, a kdyby se jim bylo podařilo najít jen jednu jedinou listinu - kterou jsem měl naštěstí uloženou v trezoru u advokáta - rozhodně by byli dokázali proces vyhrát."
"Tak jsme doma!" řekl Holmes a usmál se. "Šlo o nebezpečný, bezohledný pokus, který se mohl nejspíš zrodit v hlavě toho mladého Aleka. Když ale nic nenašli, pokusili se odvrátit podezření a předstírat, že šlo o obyčejné vloupání - proto také sebrali bez výběru všechno, co jim náhodou padlo do ruky. To vše je dostatečně jasné, ale stále ještě zůstávala spousta záhad. Především jsem se chtěl dostat k chybějící části dopisu. Byl jsem si jist, že ji Alec vyškubl mrtvému z ruky, a skoro jist, že ji strčil do kapsy županu. Kam jinam ji mohl dát? Otázka však zněla, jestli tam ještě je. Stálo za námahu to zjistit, a z toho důvodu jsme se všichni vydali do domu.
Oba Cunninghamové, jak se samozřejmě pamatujete, se k nám připojili přede dveřmi do kuchyně. Ze všeho nejdůležitější ovšem bylo nepřipomenout jim existenci dopisu, poněvadž jinak ho přirozeně mohli ihned zničit. Pan inspektor už jim málem prozradil, jakou důležitost mu přičítáme, když vtom jsem se díky mimořádně šťastné náhodě zhroutil v jakémsi záchvatu, což konverzaci okamžitě přerušilo."
"Proboha!" zvolal plukovník a dal se do smíchu. "Chcete říct, že jsme plýtvali soucitem nadarmo a že jste ten záchvat jen předstíral?"
"Z lékařského hlediska to bylo zahráno obdivuhodně," zvolal jsem a s údivem jsem se podíval na svého přítele. Věru - vždy znova a znova mě dokázal zahanbit nějakou čerstvou ukázkou své prohnanosti.
"Často se hodí, když člověk něco takového umí," řekl. "Jakmile jsem se vzpamatoval, přiměl jsem malým úskokem, jemuž nelze doufám upřít jistou vynalézavost, starého Cunninghama k tomu, aby napsal slovo dvanáct, takže jsem je mohl porovnat se slovem dvanáct na našem útržku."
"Jak jsem jen mohl být takový hlupák!" zvolal jsem.
"Všiml jsem si, jaký shovívavý soucit ve vás můj poklesek vyvolal," řekl Holmes se smíchem. "Mrzelo mě, že vám musím způsobit takovou bolest - vaše pocity účasti mi byly jasné. Potom jsme šli společně do poschodí, a když jsme vstoupili do pokoje, uviděl jsem, že hned za dveřmi visí župan. Tím, že jsem převrhl stolek, podařilo se mi aspoň na okamžik odlákat jejich pozornost, proklouznout do místnosti zpátky a prohledat kapsy. Sotva však jsem se zmocnil dopisu, který, jak jsem očekával, opravdu v jedné kapse byl, oba Cunninghamové se na mne vrhli a jsem přesvědčen, že by mě byli na místě zavraždili, nebýt vaší rychlé a přátelské pomoci. Po pravdě řečeno, cítím prsty toho mladíka na krku ještě teď a jeho otec se mi snažil zkroutit zápěstí, abych musel pustit dopis z ruky. Bylo jim jasné, že musím o celé věci vědět všechno, a ten náhlý přechod od pocitu naprostého bezpečí k absolutnímu zoufalství jim velel nezastavit se před ničím.
Později jsem si se starým Cunninghamem trochu pohovořil o motivu zločinu. Byl celkem poddajný, kdežto syn, to je hotový ďábel, ten byl odhodlán prostřelit hlavu sobě nebo komukoli jinému, kdyby se byl znova dostal k revolveru. Když starý Cunningham viděl, že proti němu mám neotřesitelné důkazy, sesypal se a přiznal se ke všemu. Ukázalo se, že William oba své pány tajně sledoval tu noc, kdy se vloupali k panu Actonovi, a když je měl v hrsti, začal je vydírat hrozbami, že je udá. Mladý Alec však byl příliš nebezpečný člověk na to, aby si s nim někdo mohl takhle zahrávat. Bylo to od něho opravdu neobyčejně důvtipné - využít rozruchu kolem vloupáni, které vyděsilo celé okolí, k tomu, aby se pohodlně zbavil člověka, jehož se bál. Williama vylákali ven a zastřelili, a kdyby mu byli sebrali celý ten dopis a věnovali trochu víc pozornosti detailům svých výpovědí, je docela dobře možné, že by na ně bylo vůbec nepadlo podezření.
"A co ten dopis?" zeptal jsem se.
Sherlock Holmes před nás položil papír, který tu reprodukuji.
"Opravdu - přesně něco takového jsem čekal," řekl Holmes. "Nevíme ovšem zatím ještě, jaké vztahy byly mezi Alekem Cunninghamem, Williamem Kirwanem a Annií Morrisonovou. Text dopisu jenom dokazuje, že past byla políčena velice

šikovně. Jsem si jist, že s gustem oceníte neklamné známky dědičnosti, které se projevují v těch ‚p' a v kličkách těch ‚k'. To, že ve starcově rukopise chybí tečky nad ‚i', je také velice charakteristické. Tak se mi zdá, Watsone, že náš klidný odpočinek na venkově byl věru korunován zdárným výsledkem a že se zcela jistě zítra vrátím do Baker Street neobyčejně osvěžen."

Mrzák

Jedné letní noci, několik měsíců po svatbě, seděl jsem doma u krbu, kouřil poslední dýmku a klimbal nad románem, neboť jsem měl za sebou den plný vyčerpávající práce. Má žena už odešla nahoru do ložnice a cvaknutí zámku domovních dveří, které jsem před okamžikem zaslechl z haly, mi ohlásilo, že služebnictvo už také odešlo. Vstal jsem z křesla a vyklepával jsem popel z dýmky, když jsem pojednou uslyšel zařinčet zvonek.
Pohlédl jsem na hodinky. Bylo tři čtvrtě na dvanáct. Host to být nemohl - takhle pozdě se na návštěvu nechodí. Zřejmě nějaký pacient a možná i vyhlídka, že celou noc nezamhouřím oko. S rozmrzelou tváří jsem vyšel do haly a otevřel dveře. S překvapením jsem uviděl, že na prahu stojí Sherlock Holmes.
"Och, Watsone," řekl mi, "doufal jsem, že snad není ještě tak pozdě, abych vás už nezastihl vzhůru."
"Račte dál, milý příteli."
"Tváříte se překvapeně a není divu! A také vidím, že jste odpočíval! Hm! Pořád ještě kouříte směs Arcadia jako za mládeneckých časů. Poznám to neomylně podle toho sypkého popele, který máte na kabátě. A není těžké uhodnout ani to, že jste býval zvyklý nosit uniformu, Watsone; nikdy vás nebudou pokládat za stoprocentního civila, dokud si budete zastrkávat kapesník do rukávu. Mohl byste mě tu nechat přes noc?"
"S radostí."
"Říkal jste, že tu máte mládenecký pokoj, a jak vidím, žádného gentlemana tu momentálně na návštěvě nemáte. Váš věšák na klobouky to dokazuje."
"Budu rád, když tu zůstanete."
"Děkuju. Zaberu vám tedy ten prázdný kolík na věšáku. Vidím, že jste tu měl nějakého řemeslníka. To nikdy nevěští nic dobrého. Doufám, že to nebyl vodovod?"
"Ne, plyn."
"Ach tak! Zůstaly tu po něm otisky dvou cvočků na linoleu právě v místě, kam dopadá světlo. Ne, děkuju, povečeřel jsem něco na nádraží Waterloo, ale s potěšením si s vámi vykouřím dýmku."
Podal jsem mu pytlík na tabák, Holmes se posadil naproti mně a nějaký čas mlčky kouřil. Dobře jsem věděl, že ho v tuto hodinu ke mně nemohlo přivést nic než nějaká opravdu vážná záležitost, a tak jsem trpělivě čekal, až o tom začne sám.
"Vidím, že máte právě teď ve svém povolání spoustu práce," řekl a velice pronikavě se na mě podíval.
"Ano, dneska jsem měl perný den," odpověděl jsem. "Možná že vám to bude připadat hrozně přihlouplé," dodal jsem, "ale opravdu nevím, z čeho jste to mohl vydedukovat."
Holmes se blaženě uchichtl.
"Mám tu výhodu, že znám vaše zvyky, milý Watsone," řekl. "Když je vaše obchůzka pacientů jen krátká, chodíte pěšky, ale když jich máte hodně, jezdíte drožkou. Jak jsem si všiml, máte na nohou sice ochozené, ale rozhodně ne zablácené boty, a tak je mi jasné, že máte momentálně hodně práce, a musíte si brát drožku."
"Výborně!" zvolal jsem.
"Nic jednoduššího," řekl. "Tohle je jeden z těch případů, při nichž může dedukující docílit efektu, který nezasvěcenému připadá pozoruhodný, poněvadž mu ušla nějaká maličkost, na níž je dedukce založena. Totéž se dá říct, milý příteli, o efektnosti některých těch vašich drobných črt, které jsou de facto lacině bombastické, neboť těží z toho, že si určité faktory problému ponecháváte sám pro sebe a čtenáři je nikdy nesdělíte. Teď jsem však v situaci zmíněných čtenářů já, poněvadž mám v ruce některé nitky jednoho z nejpodivnějších případů, jaké kdy mátly lidský mozek, a přesto mi ještě chybí jedna či dvě, které jsou nezbytné k tomu, aby má teorie byla úplná. Já si je však opatřím, Watsone, já si je opatřím!" Oči mu zasvítily a na jeho propadlých tvářích se objevil lehký ruměnec. Závoj, skrývající jeho dychtivou a vznětlivou povahu, se na okamžik nadzvedl, ale trvalo to opravdu jen okamžik. Když jsem se na něho znova podíval, měl už opět na tváři onu masku indiánské nehybnosti, kvůli níž ho tolik lidí pokládalo spíš za nějaký stroj než za člověka.
"Problém má některé zajímavé aspekty," řekl. "Dokonce se zdá, že mimořádně zajímavé. Už jsem se tou záležitostí tak trochu zabýval a mám dojem, že řešení je na dosah ruky. Kdybyste mě chtěl při tomto posledním kroku provázet, prokázal byste mi tím velkou službu."
"Bude mě jenom těšit."
"Můžete se mnou zítra jet do Aldershotu?"
"Jackson mě v ordinaci jistě milerád zastoupí."
"Výborně. Chtěl bych odjet z nádraží Waterloo vlakem v 11.10."
"To budu mít dost času, abych všechno zařídil."
"A teď, jestli nejste příliš ospalý, povím vám aspoň v hlavních rysech, co se vlastně stalo a co ještě zbývá udělat."
"Byl jsem ospalý, než jste přišel. Teď jsem se ale dočista probral."
"Povím vám celou tu historii co nejstručněji, ale zároveň nechci vynechat nic podstatného. Nedivil bych se, kdybyste byl o tom případu už někde něco četl. Jde o tu domnělou vraždu plukovníka Barclayho z pluku Royal Mallows v Aldershotu. Vyšetřuju to totiž."
"Nic o tom nevím."
"Zatím to nevzbudilo příliš velký rozruch, snad jen v místě činu. Fakta jsou stará teprve dva dny. Ve stručnosti to

vypadá takhle:
Royal Mallows jsou, jak víte, jeden z nejslavnějších irských pluků v britské armádě. Vykonal pravé divy statečnosti jak na Krymu, tak za indického povstání, a od té doby se vyznamenal všude, kde byl nasazen. Až do pondělka do večera mu velel James Barclay, udatný starý válečník, který začal jako prostý vojín, za svou statečnost v době indického povstání byl povýšen na důstojníka a později to dotáhl až na velitele pluku, v němž kdysi nosil mušketu.
Plukovník Barclay se oženil v době, kdy byl ještě seržantem, a jeho žena, která se za svobodna jmenovala Nancy Devoyová, je dcera někdejšího šikovatele téhož útvaru. Z toho důvodu, jak si umíte představit, došlo tam k menším sociálním třenicím, když se mladý pár (poněvadž byli opravdu ještě mladí) octl v novém prostředí. Zdá se však, že se rychle přizpůsobili, a paní Barclayová, jak jsem slyšel, byla mezi dámami u pluku oblíbena stejně jako její manžel mezi kamarády důstojníky. Ještě snad mohu dodat, že to byla neobyčejně krásná žena a že ještě dnes, kdy od jejich svatby uplynulo víc než třicet let, je neobyčejně půvabná.
Zdá se, že rodinný život plukovníka Barclayho byl příkladně šťastný. Major Murphy, od něhož jsem se dověděl většinu faktů, mě ujišťuje, že nikdy neslyšel o tom, že by mezi manžely došlo k nějaké neshodě. Vcelku však si myslí, že Barclay měl svou ženu raději než ona jeho. Cítil prý se celý nesvůj, když se od ní musel vzdálit byť jen na jediný den. Jeho žena, ačkoli ho také měla ráda a byla mu věrná, nestavěla prý svou oddanost tolik na odiv. Přesto ale byli u pluku pokládáni za vzorný manželský pár ve středních letech. V jejich vzájemných vztazích nebylo absolutně nic, co by mohlo komukoli signalizovat tragédii, k níž mělo dojít.
Zdá se, že plukovník Barclay měl některé nezvyklé povahové rysy. Obvykle vystupoval jako energický a živoiální starý voják, ale vyskytly se i příležitostí, při nichž projevil značnou míru krutosti a pomstychtivosti. Tuto stránku své povahy však, pokud je známo, nikdy nedal pocítit své ženě. Další fakt, kterého si všiml jak major Murphy, tak tři z pěti dalších důstojníků, s nimiž jsem mluvil, byl jakýsi zvláštní druh deprese, do níž občas upadal. Major to vyjádřil tak, že prý mu někdy úsměv zmizel ze rtů, jako by jej setřela nějaká neviditelná ruka, a to právě ve chvíli, kdy se podílel na všeobecném veselí a vtipkování v důstojnické jídelně. Když ho taková nálada posedla, upadal prý na celá dny do bezvýchodné zasmušilosti. Tato vlastnost, zároveň s jistými náznaky pověrčivosti, patřila k jediným nezvyklým rysům jeho charakteru, jichž si jeho kamarádi důstojníci povšimli. Pověrčivost se projevovala především v tom, že nerad zůstával o samotě, zvláště po setmění. Tento dětinský rys v povaze člověka, který byl jinak chlap každým coulem, často zavdával podnět ke komentářům a dohadům.
První prapor pluku Royal Mallows (což je bývalý sto sedmnáctý) je už několik let posádkou v Aldershotu. Ženatí důstojníci bydlí mimo kasárna a plukovník celý ten čas bydlel ve vile, která se jmenuje Lachine a je asi půl míle vzdálena od Severní ubikace. Dům stojí na vlastních pozemcích, ale jeho západní strana není vzdálena od hlavní silnice víc než třicet kroků. Zaměstnávají v něm jen kočího a dvě služebné. Tito tři lidé spolu s plukovníkem a jeho ženou byli jedinými obyvateli vily Lachine, neboť Barclayovi neměli děti a hosté se u nich zřídka zdrželi delší čas.
A teď o těch událostech, k nimž došlo ve vile Lachine mezi devátou a desátou hodinou v pondělí večer.
Paní Barclayová je prý římská katolička a velice se stará o rozkvět Svatojiřské jednoty, která vznikla při kapli ve Watt Street, a organizuje rozdílení obnošeného šatstva chudým věřícím. Ten večer v osm hodin se konala schůze jednoty a paní Barclayová si pospíšila s večeří, aby se jí mohla zúčastnit. Když odcházela z domu, slyšel kočí, že prohodila pár běžných slov se svým manželem a ujistila ho, že se velice brzo vrátí. Pak se zastavila pro slečnu Morrisonovou, mladou dámu, která bydlí ve vedlejší vile, a společně odešly na schůzi. Schůze trvala čtyřicet minut a ve čtvrt na deset se paní Barclayová vrátila domů, když se předtím rozloučila se slečnou Morrisonovou před vrátky jejího domu.
Ve vile Lachine je místnost, které se užívalo jako dopoledního přijímacího pokoje. Okna z ní vedou na silnici a velkými skleněnými dveřmi se vychází přímo na trávník. Ten je široký třicet kroků a od silnice jej odděluje pouze nízká zídka, na níž je železný plot. Do této místnosti paní Barclayová zašla po svém návratu. Záclony nebyly zatažené, poněvadž večer se místnosti užívalo jen zřídka, ale paní Barclayová si sama rozsvítila lampu a pak zazvonila na služebnou Jane Stewartovou, kterou požádala, aby jí přinesla šálek čaje, což bylo v naprostém rozporu s jejími zvyklostmi. Plukovník seděl v jídelně, ale když slyšel, že se žena vrátila, odešel za ní do přijímacího pokoje. Kočí ho viděl projít chodbou a vejít dovnitř. Pak už ho nikdo nespatřil živého.
Za deset minut přišla služebná s čajem, ale když se přiblížila ke dveřím, překvapilo ji, že slyší hlasy svého pána a své paní v roztrpčené hádce. Zaklepala na dveře, ale nikdo jí neodpověděl, a když zmáčkla kliku, zjistila, že dveře jsou zamčeny zevnitř. Je pochopitelné, že to běžela říct kuchařce. Obě ženy se pak v doprovodu kočího vrátily nahoru do haly a naslouchaly hádce, která stále ještě pokračovala. Všichni tři se shodli na tom, že bylo slyšet jen dva hlasy - Barclayho a jeho ženy. Barclayho repliky prý byly tlumené a přerývané, takže jim posluchači nerozuměli. Paní ale naopak mluvila velice trpce, a když zvýšila hlas, slyšeli jasně všechno, co říká. ‚Ty zbabělce!' opakovala znova a znova. ‚Co už se teď dá dělat? Vrať mi svobodu. Nechci už s tebou mít společný ani ten vzduch, co dýchám! Ty zbabělce zbabělý!' Tak zněly útržky toho, co říkala, a její slova ukončil náhlý, děsivý výkřik mužského hlasu, následovaný hlučným pádem a pronikavým zaječením ženy. Kočí byl přesvědčen, že tam došlo k nějaké tragédii, a proto se vrhl na dveře a snažil se je vylomit, zatímco zevnitř se znova a znova ozývalo ječení. Nepodařilo se mu však dostat se dovnitř a služebné byly příliš ochromeny hrůzou, než aby mu dokázaly pomoct. Pak ho však osvítil náhlý nápad, proběhl halou a utíkal na trávník, kam vedou ty zasklené dveře. Jedno křídlo dveří bylo otevřeno, což prý bývalo v této letní době zcela obvyklé, a kočí se bez nesnází dostal do místnosti. Paní mezitím přestala ječet a v bezvědomí ležela na pohovce, zatímco nešťastný plukovník s nohama přehozenýma přes postranní opěradlo křesla a s hlavou na podlaze hned vedle krbové mřížky spočíval v kaluži vlastní krve a byl mrtev. Když se kočí přesvědčil, že pro svého pána už nemůže nic udělat, pokusil se samozřejmě nejdřív odemknout dveře. Při tom však narazil na neočekávanou a neobyčejnou překážku. Klíč totiž zevnitř ve dveřích nebyl a nikde v pokoji se jej nepodařilo najít. Vyběhl proto ven skleněnými dveřmi, sehnal policistu a lékaře a s nimi se vrátil. Paní Barclayová, na kterou přirozeně padalo nejsilnější podezření, byla stále ještě v

bezvědomí odnesena do svého pokoje. Plukovníkovu mrtvolu pak položili na pohovku a bedlivě prohledali celé dějiště tragédie.
Zranění, které nešťastný voják utrpěl, byla rána s nepravidelnými okraji, zasazená zřejmě do temene hlavy prudkým úderem nějaké tupé zbraně. Nebylo těžké uhodhnout, o jakou zbraň šlo. Nedaleko mrtvoly ležela na podlaze zvláštní hůl z vyřezávaného tvrdého dřeva s kostěnou rukojetí. Plukovník vlastnil sbírku nejrůznějších zbraní, které si přivezl z mnoha zemí, kde bojoval, a policie se domnívá, že i tato hůl byla jednou z trofejí. Služebnictvo sice popírá, že by ji bylo někdy vidělo, ale v domě je tolik kuriózních předmětů, že hůl bylo možno snadno přehlédnout. Nic jiného či důležitého policie v místnosti nezjistila, kromě toho nevysvětlitelného faktu, že ani u paní Barclayové, ani u oběti, ani nikde jinde v pokoji se nenašel pohřešovaný klíč. Dveře musel nakonec otevřít zámečník z Aldershotu.
Tak se věci měly, Watsone, když jsem se v úterý ráno na žádost majora Murphyho do Aldershotu rozjel, abych pomohl policii při práci. Uznáte, doufám, že problém byl už tehdy dostatečně zajímavý, ale má pozorování mě brzo přesvědčila, že je ve skutečnosti mnohem mimořádnější, než se mohlo na první pohled zdát.
Než jsem si prohlédl pokoj, podrobil jsem křížovému výslechu služebnictvo, ale nedověděl jsem se nic než fakta, která jsem vám již uvedl. Na jedinou novou zajímavou podrobnost si vzpomněla služebná Jane Stewartová. Jak jsem vám před okamžikem říkal, když uslyšela hádku, odběhla a vzápětí se vrátila s ostatním služebnictvem. Tvrdí, že v té první chvíli, kdy byla za dveřmi sama, zněly hlasy plukovníka a jeho paní tak tlumeně, že skoro nic neslyšela, a to, že se hádají, prý usoudila spíš podle jejich tónu než podle slov. Když jsem však na ni dále naléhal, vzpomněla si, že zaslechla jméno David, které prý paní vyslovila dvakrát. Tento bod je krajně důležitý, neboť nás přivádí k důvodu náhlé hádky. Plukovník, jak už jsem říkal, se jmenoval James.
V celém případu však byla ještě jedna zvláštnost, která hluboce zapůsobila jak na služebnictvo, tak na policii. Plukovník měl totiž děsivě zkřivenou tvář. Podle toho, co mi vyprávěli, tkvěl na ní nejstrašnější výraz zděšení a hrůzy, jaký si jen lze na lidské tváři představit. Při pohledu na tu tvář prý dokonce několik lidí omdlelo, tak příšerně prý působila. Bylo zcela jasné, že plukovník svůj osud předvídal, a to v něm vyvolalo krajní hrůzu. Tato domněnka se velice dobře shodovala s teorií policie - že totiž plukovník viděl svou ženu, která se na něho vrhla s úmyslem ho zabít. Ani fakt, že rána byla zasazena do temene hlavy, nepředstavoval žádnou vážnou námitku, neboť se mohl otočit, aby se ráně vyhnul. Od paní Barclayové se nebylo možno nic dovědět, neboť dostala akutní záchvat mozkové horečky a přechodně se pomátla.
Od policie jsem se dověděl, že slečna Morrisonová, která, jak si vzpomenete, byla ten večer s paní Barclayovou na schůzi, popírá, že by věděla o čemkoli, co by eventuálně mohlo vyvolat špatnou náladu, v níž se její přítelkyně vrátila. Když jsem shromáždil tato fakta, Watsone, vykouřil jsem nad nimi několik dýmek a pokusil jsem se oddělit opravdu závažná od pouze nahodilých. Bylo mi jasné, že nejvýraznějším a nejnápadnějším bodem tohoto případu je to zvláštní zmizení klíče od dveří. Ani nejpečlivější prohlídka jej nedokázala v pokoji objevit. Musel jej tedy někdo z pokoje odnést. Ani plukovník, ani plukovníkova žena jej však odnést nemohli. O tom jsem nepochyboval. Do pokoje proto musela vejít třetí osoba. A ta se mohla dostat dovnitř pouze skleněnými dveřmi. Zdálo se mi, že důkladné prozkoumání pokoje a trávníku by mělo odhalit nějaké stopy tohoto záhadného návštěvníka. Znáte moje metody, Watsone. Není jediné, které bych byl při tomto pátráni nepoužil. Výsledek byl takový, že jsem stopy skutečně objevil, jenomže vypadaly zcela jinak, než jsem očekával. V pokoji byl skutečně nějaký muž, který přišel přes trávník od silnice. Podařilo se mi získat pět zcela zřetelných otisků jeho nohou - jeden přímo na silnici, v místě, kde přelezl nízkou zídku, dva na trávníku a další dva, ty však nebyly tak výrazné, na špinavých prknech u zasklených dveří, jimiž vešel. Přes trávník zřejmě utíkal, neboť otisky špiček nohou byly hlubší než otisky pat. Ten muž mě ale nepřekvapil. Překvapil mě jeho společník."
"Společník?"
Holmes vytáhl z kapsy velký arch hedvábného papíru a pečlivě jej rozložil na koleně. "Co vám tohle říká?" zeptal se.
Papír byl pokryt stopami nějakého malého zvířete. Zvíře mělo pět zřetelných prstů, náznak dlouhých drápů a celá stopa byla velká asi jako dezertní lžička. "To je pes," řekl jsem.
"Slyšel jste už někdy o psu, který se dokázal vyšplhat po zácloně? Našel jsem neklamné stopy, že tenhle tvor to udělal."
"Tak to byla opice, ne?"
"Opičí stopa to však není."
"Co to tedy je?"
"Ani pes, ani kočka, ani opice - žádný tvor, kterého bychom znali. Pokoušel jsem se o rekonstrukci podle rozměrů. Tady jsou čtyři stopy na místě, kde zvíře stálo nehybně. Vidíte, že vzdálenost od přední nohy k zadní je nejméně patnáct palců. Přidejte k tomu délku krku a hlavy a vyjde vám zvíře dlouhé alespoň dvě stopy - ba pravděpodobně delší, jestliže má ocas. Povšimněte si ale dalšího měření. Zde se zvíře pohybovalo, a známe tedy i délku jeho kroků. Ta však rozhodně není větší než tři palce. Z čehož plyne, jak je vám jasné, že muselo mít dlouhé tělo a velice krátké nohy. Nebylo bohužel natolik ohleduplné, aby tam po sobě zanechalo i srst. Zhruba však musí vypadat tak, jak jsem uvedl; navíc dokáže vylézt po zácloně a je masožravé."
"Z čeho jste to vydedukoval?"
"Z toho, že po zácloně vylezlo. V okně visela klec s kanárem a zdá se, že zvíře se chtělo ptáka zmocnit."
"Co to tedy mohlo být za zvíře?"
"Ach, kdybych je uměl pojmenovat, měli bychom k rozluštění problému mnohem blíž. Vcelku se zdá, že to bylo nějaké zvíře příbuzné lasici nebo hranostaji - ale rozhodně větší, než tato zvířata běžně bývají."
"Co však mohlo mít společného se zločinem?"
"To je také stále ještě záhadné. Musíte ale uznat, že jsme se toho přece jen dověděli dost. Víme, že ten člověk stál na silnici a pozoroval hádku mezi manžely Barclayovými - záclony nebyly zatažené a pokoj byl osvětlen. Víme také, že

přeběhl trávník, vešel do pokoje provázen tím podivným zvířetem a že buď plukovníka udeřil, nebo - což je právě tak dobře možné - že plukovníka pouhý pohled na něho tak vyděsil, že se skácel a rozrazil si hlavu o roh krbové mřížky. Nakonec jsme ještě zjistili tu zvláštní skutečnost, že vetřelec s sebou na odchodu odnesl klíč."
"Připadá mi, že po tom, co jste objevil, je ta záležitost ještě záhadnější než dřív," řekl jsem.
"Máte pravdu. Ta odhalení nepochybně dokazují, že případ je mnohem komplikovanější, než se zprvu zdálo. Celé jsem si to promyslel a dospěl jsem k závěru, že musím k případu přistoupit z jiného hlediska. Připravuji vás ale o spánek, Watsone, ačkoli jsem vám mohl tohle všechno právě tak dobře povědět až zítra cestou do Aldershotu."
"Děkuji pěkně, ale pověděl jste mi toho tolik, že teď už nemůžete přestat."
"Je zcela jisté, že když paní Barclayová odcházela v půl osmé z domu, bylo mezi ní a jejím manželem všechno v nejlepším pořádku. Jak už jsem myslím říkal, nikdy nedávala svou lásku k manželovi příliš najevo, ale kočí slyšel, že s plukovníkem rozmlouvala naprosto přátelským tónem. Stejně jisté však je, že hned po návratu šla do pokoje, v němž bylo nejméně pravděpodobné, že tam manžela zastihne, že si objednala čaj, což ženy dělávají, když jsou něčím rozrušené, a že konečně, když za ní plukovník přišel, zahrnula ho prudkými výčitkami. Z toho je jasné, že mezi půl osmou a devátou hodinou se muselo stát něco, co naprosto změnilo její city vůči němu. Během té půldruhé hodiny však s ní stále byla slečna Morrisonová. A proto je jisté, že navzdory veškerému zapírání musí slečna Morrisonová o celé věci něco vědět.
Zprvu jsem se domníval, že snad mezi tou mladou ženou a starým vojákem byly nějaké vztahy či pletky, k nimž se slečna Morrisonová onoho večera paní Barclayové přiznala. To by mohlo vysvětlit ten rozhněvaný návrat manželky i zapírání slečny Morrisonové, že se něco stalo. Neodporovalo by to ani příliš většině těch zaslechnutých slov. V rozporu s tím však bylo, že tam padlo jméno David, jakož i plukovníkova obecně známá láska k manželce, nemluvě už o tragickém vpádu toho dalšího muže, který ovšem naprosto nemusel souviset s tím, co se mezi nimi do té chvíle odehrálo. Nebylo snadné se v tom zorientovat, ale vcelku se mi zdálo rozumné zavrhnout nápad, že snad něco bylo mezi plukovníkem a slečnou Morrisonovou; stále víc jsem však byl přesvědčen, že ta mladá dáma nutně musí vědět, co v paní Barclayové vyvolalo takový výbuch nenávisti vůči manželovi. Postupoval jsem proto tou nejjednodušší cestou a navštívil jsem slečnu Morrisonovou, abych jí vysvětlil, že podle mého nezvratného přesvědčení musí znát jistá fakta. Navíc jsem jí řekl, že její přítelkyně, paní Barclayová, může být po svém uzdravení obžalována z vraždy, jestliže se celá záležitost nějak nevysvětlí.
Slečna Morrisonová je drobná, éterická dívenka s ustrašenýma očima a plavými vlasy, ale shledal jsem, že jí nechybí bystrost, ani zdravý rozum. Když jsem jí tohle řekl, chvíli seděla a přemýšlela, ale pak se ke mně otočila v návalu náhlé rozhodnosti a učinila zajímavou výpověď, kterou vám povím zkráceně, abych vás příliš neunavoval. ‚Slíbila jsem přítelkyni, že o té věci nikomu nic neřeknu, a slib je slib,' prohlásila. ‚Jestliže jí ale opravdu mohu pomoci, když jí hrozí tak vážné obvinění a ona chudinka má ústa zamčená nemocí, domnívám se, že mě to zprošťuje povinnosti mlčet. Povím vám přesně, co se v pondělí večer stalo.
Vracely jsme se ze schůze jednoty ve Watt Street asi ve tři čtvrtě na devět. Cestou jsme musely projít přes Hudson Street, což je velice tichá ulice. Je tam po levé straně jen jedna lucerna, a když jsme se k ní přiblížily, uviděla jsem, že proti nám jde nějaký člověk. Měl nápadně shrbená záda a přes rameno nesl jakousi bedničku. Vypadal jako nějaký mrzák, neboť měl hlavu svěšenou hluboko k zemi a kráčel s pokrčenými koleny. Když jsme přecházely kolem něho, zvedl hlavu, aby se na nás v kruhu světla vrhaného lucernou podíval. Sotvaže tak učinil, zůstal stát a zvolal příšerným hlasem: »Proboha, to je přece Nancy!« Paní Barclayová smrtelně zbledla a byla by se snad skácela, kdyby ji to odpudivé stvoření nezachytilo. Chtěla jsem zavolat policii, ale k mému překvapení začala s tím člověkem mluvit docela laskavě.
»Myslela jsem, že jsi už třicet let mrtev, Henry,« řekla rozechvělým hlasem.
»To jsem,« odpověděl a bylo strašné slyšet ten tón, kterým to řekl. Měl velice tmavou, hrůznou tvář a oči mu svítily tak, že se mi o nich zdává. Vlasy a kníry měl prošedivělé a tvář celou krabatou a vrásčitou jak scvrklé jablko.
»Jděte pár kroků napřed, zlatíčko, « řekla mi paní Barclayová. »Ráda bych si s tím člověkem chvilku pohovořila. Nemusíte se ničeho obávat.« Snažila se mluvit energicky, ale pořád byla tak smrtelně bledá a sotva dokázala těch několik slov vypravit z chvějících se rtů.
Udělala jsem, oč mě požádala, a oni spolu pár minut mluvili. Potom mě o kousek dál v ulici dohonila; oči se jí leskly a já viděla, jak ten zmrzačený ubožák hrozí zaťatými pěstmi, jako by se pominul vzteky. Neřekla mi jediné slovo, dokud jsme nedošly ke dveřím; tam mě chytila za ruku a prosila mě, abych o tom, co se stalo, nikomu neříkala. »Je to jeden můj starý známý, kterého potkalo hrozné neštěstí,« řekla mi. Když jsem jí slíbila, že nic nepovím, políbila mě, a od té doby už jsem ji neviděla. Řekla jsem vám teď celou pravdu, a jestliže jsem ji zatajila před policií, pak jen proto, že jsem si neuvědomovala nebezpečí, v němž se má drahá přítelkyně octla. Teď vím, že jí může být jen ku prospěchu, jestliže se to všechno dovíte.'
Tohle mi tedy pověděla, Watsone, a pro mne, jak si umíte představit, to bylo jako světlo v temné noci. Všechno, co předtím nemělo žádnou souvislost, posunulo se pojednou na pravé místo a začal jsem mlhavě tušit celý sled událostí. Věděl jsem, že teď musím najít toho člověka, který na paní Barclayovou zapůsobil tak otřesným dojmem. Jestliže byl dosud v Aldershotu, nemohlo to být tak těžké. Civilního obyvatelstva tam není tak mnoho a mrzák neujde lidské pozornosti. Strávil jsem proto celý den pátráním a večer - dnes večer, Watsone - jsem ho nalezl. Jmenuje se Henry Wood a bydlí v podnájmu v téže ulici, kde ho obě dámy potkaly. Nastěhoval se tam teprve před pěti dny. Vydával jsem se za registračního úředníka a moc zajímavě jsem si popovídal s jeho bytnou. Ten člověk je povoláním kouzelník a kejklíř; vpodvečer obchází hospody a v každé uspořádá menší představení. V té bedničce s sebou nosí jakési zvíře, z něhož má bytná zřejmě pořádně nahnáno, poněvadž prý nikdy podobné zvíře neviděla. Podle toho, co mi bytná řekla, používá jej při některých svých výstupech. Tolik mi ta žena byla s to povědět, a navíc mi řekla, že je div, že ten člověk

vůbec žije, když je celý tak hrozně zkřivený, a že občas mluví nějakým podivným jazykem, a poslední dvě noci prý slyšela, že ve svém pokoji naříkal a plakal. Pokud jde o činži, tu prý jí zaplatil přesně, ale mezi penězi, které si k ní dal do úschovy, je prý mince, která vypadá jako falešný florin. Ukázala mi ji, Watsone, a byla to indická rupie.
A teď tedy, milý příteli, víte přesně, jak se věci mají a proč vás potřebuji. Je zcela jasné, že poté, co se s ním obě dámy rozešly, ten člověk je zpovzdálí sledoval a v okně viděl hádku, k níž došlo mezi plukovníkem a jeho ženou. Vnikl do místnosti a pustil zvíře, které nesl v bedničce. To všechno víme naprosto jistě. Je to však zároveň jediný člověk na světě, který nám může přesně povědět, co se vlastně v pokoji stalo."
"A vy se ho na to chcete zeptat?"
"Samozřejmě - ale v přítomnosti svědka."
"A tím svědkem mám být já?"
"Budete-li tak laskav. Bude-li chtít celou věc vysvětlit, je to v pořádku. Jestliže však odmítne, nemáme jinou možnost než ho dát zatknout."
"Jak ale víte, že tam ještě bude, až do Aldershotu přijedeme?"
"Ubezpečuji vás, že jsem udělal jistá opatření. Jednoho svého mládence z Baker Street jsem tam nechal na stráži a ten se na něho přilepí jako klíště a bude ho sledovat, ať se hne kam se hne. V Hudson Street ho zítra najdeme, na to se spolehněte, Watsone; jestli vás ale ještě teď budu zdržovat od spánku, pak jsem sám zločinec."
Bylo poledne, když jsme dorazili na místo tragédie, a Holmes mě hned vedl do Hudson Street. Ačkoli uměl velice dobře skrývat své city, jasně jsem viděl, že jen s námahou potlačuje vzrušení, zatímco já jsem se chvěl onou částečně rozvernou, částečně intelektuální radostí, kterou jsem pravidelně zakoušel, kdykoli jsem se zúčastnil jeho pátrání.
"Tohle je ta ulice," řekl mi, když jsme zahnuli do krátké průjezdní uličky, vroubené prostými patrovými domky z cihel. - "Á! Tady je Simpson - jde mi podat hlášení."
"Je doma, všechno je v pořádku, pane Holmesi," zvolal malý uličník, když k nám přiběhl.
"Dobře, Simpsone!" řekl Holmes a pohladil ho po hlavě. "Jen pojďte, Watsone. To je ten dům." Poslal dovnitř vizitku s oznámením, že přichází v naléhavé záležitosti, a za chvilku jsme už stáli tváří v tvář člověku, kterého jsme přišli navštívit. Ačkoli počasí bylo docela teplé, skláněl se nad ohněm a v malém pokojíku bylo jako v peci. Muž seděl na židli celý shrbený a schoulený a působil dojmem nepopsatelně zdeformovaného mrzáka, ale když k nám otočil zahnědlou a strhanou tvář, bylo jasné, že to kdysi musel být mimořádně krásný člověk. Podíval se na nás mrzutýma, zažloutlýma očima a pak, aniž povstal nebo cokoli řekl, ukázal nám na dvě židle.
"Jste pan Henry Wood, který se nedávno vrátil z Indie, že?" řekl Holmes přívětivě. "Přišel jsem kvůli jedné maličkosti - kvůli té smrti plukovníka Barclayho."
"A co já o tom mám vědět?"
"To bych právě rád zjistil. Je vám snad známo, že pokud se celá věc nevysvětlí, bude paní Barclayová, která je vaše stará přítelkyně, se vší pravděpodobností obviněna z vraždy?"
Muž sebou prudce škubl.
"Nevím, co jste zač," zvolal, "ani jak jste se dověděl to, co víte, ale můžete mi odpřisáhnout, že to, co říkáte, je pravda?"
"Ovšem, čekají pouze, až se jí vrátí vědomí, aby ji mohli zatknout."
"Proboha! A vy jste od policie?"
"Ne."
"Tak proč se o to staráte?"
"Každý by se měl starat o to, aby spravedlnosti bylo učiněno zadost."
"Můžete mi věřit, že je nevinná."
"Pak ale jste vinen vy, ne?"
"Ne, já vinen nejsem."
"Kdo tedy zabil plukovníka Barclayho?"
"Zabila ho prozřetelnost, nikdo jiný. Pamatujte si ale, že kdybych mu byl rozbil hlavu, jak jsem po tom vždycky toužil, dostal by z mých rukou jen to, co zasluhoval. Kdyby ho bylo nesrazilo k zemi jeho nečisté svědomí, pak docela dobře mohla jeho krev padnout na mou hlavu. Chcete, abych vám tu historii vyprávěl? Prosím, nevím, proč bych vám ji neměl povědět, poněvadž v ní není nic, zač bych se musel stydět.
Stalo se to takhle. Dneska, jak vidíte, mám hřbet jak velbloud a všechna žebra nakřivo, ale bývaly časy, kdy desátník Henry Wood byl nejšvarnější muž u 117. pěšího pluku. Naše posádka byla tehdy v Indii v místě, které se jmenuje Bhurtee. Nebožtík Barclay byl tenkrát seržantem u stejné roty jako já, a kráskou pluku - och, tou nejkrásnější dívkou na celém světě - byla Nancy Devoyová, dcera šikovatele. Dva muži do ní byli zamilovaní, ale ona měla ráda jen jednoho; zasmějete se asi při pohledu na toho chudáka schouleného u ohně, když vám řeknu, že měla pro můj pěkný zevnějšek ráda mne.
Bohužel, přestože jsem si její srdce získal já, její otec si umínil, že si musí vzít Barclayho. Já byl lehkomyslný, potřeštěný mládenec, kdežto on měl vzdělání a co nevidět měl být povýšen na důstojníka. Děvče však mi bylo věrné a zdálo se, že nakonec snad přece jen bude moje, když tu propuklo Sepojské povstání a v celé zemi se rozpoutalo hotové peklo. Obklíčili nás v Bhurtee - náš pluk, půl dělostřelecké baterie, rotu sikhů a spoustu civilistů a žen. Kolem nás bylo deset tisíc povstalců a byli rozběsnění jak smečka teriérů pobíhajících kolem klece s krysou. Druhý týden nám došla voda a vznikl problém, zda se dokážeme spojit s pochodovou kolonou generála Neilla, která se k nám probíjela. Byla to však naše jediná možnost záchrany, neboť jsme nemohli doufat, že se všemi těmi ženami a dětmi prorazíme z obklíčení. Přihlásil jsem se proto dobrovolně, že projdu nepřátelskými pozicemi a upozorním generála Neilla na nebezpečí, které nám hrozí. Má nabídka byla přijata a podrobnosti jsem dohovořil se seržantem Barclaym, o němž se soudilo, že zná okolí líp než kdo jiný, a který mi ukázal trasu, kudy nejspíš proniknu povstaleckými liniemi. Téže noci jsem v deset

hodin vyrazil na cestu. Šlo o záchranu tisíce životů, ale když jsem té noci přeskočil zeď, myslel jsem jen na jeden jediný. Má cesta vedla vyschlým řečištěm, které, jak jsme doufali, by mě mohlo skrýt před zraky nepřátelských hlídek, ale když jsem se plížil jedním zákrutem, vpadl jsem přímo do rukou šesti povstalců přikrčených ve tmě a čekajících na mě. V okamžiku mě omráčili úderem a spoutali na rukou i na nohou. Nejhorší úder však zasáhl mé srdce a nikoli mou hlavu, poněvadž když jsem přišel k sobě a vyslechl jsem z jejich řeči tolik, kolik jsem mohl rozumět, bylo mi jasné, že mě můj kamarád, muž, který mi ukázal cestu, po níž jsem se dal, zradil prostřednictvím svého domorodého sluhy a vydal mě do rukou mých nepřátel.
Nu, není třeba, abych se těmito věcmi příliš zdržoval. Víte teď aspoň, čeho byl James Barclay schopen. Generál Neill den nato prolomil obklíčení kolem Bhurtee, ale ustupující povstalci mě odvlekli s sebou a trvalo mnoho let, než jsem znova spatřil bílou tvář. Mučili mě a pokusil jsem se o útěk, ale dopadli mě a mučili znova. Sami vidíte, jakého mrzáka ze mne udělali. Část povstalců prchla do Nepálu a vzala mě s sebou; později jsem se dostal až za Dardžiling. Tamější horalové vzbouřence povraždili a já se stal jejich otrokem do té doby, než se mi podařilo uprchnout, ale místo abych šel na jih, musel jsem se vydat k severu a dostal jsem se mezi Afgánce. Potloukal jsem se těmi končinami mnoho let a nakonec jsem se vrátil do Paňdžábu, kde jsem žil převážně mezi domorodci a vydělával si na živobytí předváděním kouzelnických triků, které jsem se naučil. Co bych z toho byl měl, kdybych se vrátil do Anglie jako znetvořený mrzák, nebo kdybych se chtěl hlásit ke svým někdejším kamarádům? Ani touha po pomstě mě k tomu nedokázala přinutit. Bylo mi milejší, když si Nancy a moji staří přátelé mysleli, že Henry Wood zemřel s rovnými zády, než aby ho viděli, jak hopká o holi jako nějaký šimpanz. Nikdy nepochybovali o tom, že jsem mrtev, a já jsem si ani nic jiného nepřál. Doslechl jsem se, že Barclay se oženil s Nancy a udělal u pluku rychlou kariéru, ale ani to mě nepřimělo, abych promluvil.
Jak ale člověk stárne, začíná toužit po domově. Celá léta jsem snil o svěže zelených polích a hájích Anglie. Nakonec jsem se rozhodl, že je před smrtí musím ještě spatřit. Našetřil jsem si dost peněz na cestu a přijel jsem sem mezi vojáky, neboť znám jejich zvyky, vím, jak je pobavit, a mohu si tu vydělat na živobytí."
"Vaše vyprávění je neobyčejně zajímavé," řekl Sherlock Holmes. "Slyšel už jsem o vašem setkání s paní Barclayovou a o tom, že jste se navzájem poznali. Je mi jasné, že jste ji pak sledoval k domovu a oknem jste přihlížel hádce mezi ni a jejím manželem; zřejmě mu vmetla do tváře, jak hanebně a zločinně se k vám kdysi zachoval. Nedokázal jste ovládnout své city, přeběhl jste trávník a vpadl jste mezi ně."
"To je pravda, pane, a on - když mě spatřil - podíval se tak, že jsem podobný pohled ještě u nikoho nikdy neviděl - a skácel se k zemi a narazil hlavou na mřížku u krbu. Byl však mrtev dřív, než se skácel. Vyčetl jsem z jeho tváře smrt tak jasně, jako čtu nad ohněm tenhle nápis. Stačilo, že se na mě podíval, a bylo to, jako by kulka prostřelila to zrádné srdce."
"A pak?"
"Pak Nancy omdlela a já jí vzal z ruky klíč od dveří, neboť jsem chtěl odemknout a přivolat pomoc. V tom okamžiku mě ale napadlo, že bude lepší nechat všechno, jak je, a odejít, neboť by na mě mohlo padnout šeredné podezření, a kdyby mě dopadli, rozhodně by vyšlo najevo i moje tajemství. Ve spěchu jsem strčil klíč do kapsy a odhodil hůl, poněvadž jsem honil Teddyho, který vylezl nahoru po zácloně. Když jsem ho dostal zpátky do bedničky, z které mi utekl, vytratil jsem se co nejrychleji."
"Kdo to je - ten Teddy?" zeptal se Holmes.
Muž se sklonil a vytáhl víko z jakési klece stojící v koutě. V okamžiku z ní vyklouzlo krásné rudohnědé zvířátko, štíhlé a mrštné, s nohama jako hranostaj, s dlouhým tenkým čenichem a tak rozkošnýma červenýma očima, jaké jsem ještě u žádného zvířete neviděl.
"To je mongoose!" zvolal jsem.
"Ano, říká se mu tak - nebo také ichneumon," pravil muž. "Já mu říkám hadožrout - nevěřili byste, jak rychle Teddy chytá kobry. Mám tu jednu bez jedovatých zubů a Teddy ji každý večer v hospodě chytá, aby se lidé bavili. Ještě jste chtěl něco vědět, pane?"
"No, možná že se na vás ještě obrátíme, kdyby se paní Barclayová dostala do opravdu vážných nesnází."
"Ovšem, v tom případě jsem vám k službám."
"Jestliže k tomu ale nedojde, nevidím důvod, proč skandalizovat mrtvého, i když se k vám zachoval tak hanebně. Přinejmenším se vám dostalo zadostiučinění v tom, že ho celých třicet let kvůli té podlosti hryzlo svědomí. Ach - vidím, že tamhle po druhé straně ulice jde zrovna major Murphy. Sbohem, pane Woode; rád bych se dověděl, zda se od včerejška nepřihodilo něco nového."
Majora Murphyho jsme dohonili právě v okamžiku, než zahnul za roh.
"Ach, pan Hohnes," řekl, "doufám, že už jste slyšel, že všechen ten poprask byl zbytečný?"
"Jakto?"
"Vyšetřování je skončeno. Lékařský nález jednoznačně prokázal, že příčinou smrti byla mrtvice. Tak to vidíte, nakonec to byl docela jednoduchý případ."
"Věru, zcela banální," řekl Holmes s úsměvem. "Pojďte, Watsone, myslím, že už nás v Aldershotu nebudou potřebovat."
"Je tu ale ještě jedna věc," řekl jsem, když jsme kráčeli k nádraží. "Jestliže se manžel jmenoval James a Wood se jmenuje Henry, jak to, že se tam mluvilo o nějakém Davidovi?"
"To jediné slovo, milý Watsone, mi mělo celou tu historii vysvětlit, kdybych byl tak ideální detektiv, za jakého mě s oblibou vydáváte ve svých črtách. Toho jména bylo zřejmě použito jako výčitky."
"Výčitky?"
"Ovšem. David, jak víte, měl také na svědomí tu a tam nějaký ten hříšek a při jedné příležitosti se zachoval podobně

jako seržant James Barclay. Vzpomínáte si na ten příběh o Uriášovi a Betsabé? Obávám se, že má znalost bible už není nejlepší, ale v první nebo druhé knize Samuelově tuhle historii najdete."

Domácí pacient

Když přehlížím tu řádku poněkud nesouvislých vzpomínek, v nichž jsem se pokusil ilustrovat některé intelektuální zvláštnosti svého přítele Sherlocka Holmese, zaráží mě, jak obtížné bylo vybrat příklady, které ve všech ohledech vyhovovaly mému záměru. V případech, kde Holmes předvedl jistou tour de force analytického uvažování a demonstroval hodnotu svých speciálních pátracích metod, byla totiž fakta sama často tak nicotná a všední, že jsem se necítil oprávněn předložit je veřejnosti. Jindy se naopak stávalo, že se podjal nějakého pátrání, při němž narazil na fakta mimořádně pozoruhodná a dramatická, ale podíl, jímž přispěl k vysvětlení jejich příčin, nebyl tak významný, jak bych si byl já, jakožto jeho životopisec, přál. Drobný případ, který jsem zpracoval pod názvem Studie v šarlatové, a pozdější, související se zkázou lodi Gloria Scottová, mohou dobře posloužit za ukázky této Scylly a Charybdy, které jejich kronikáři neustále hrozí. Je možné, že v záležitosti, o níž se chystám psát nyní, není role mého přítele dostatečně zdůrazněna; celkový spád událostí je však natolik pozoruhodný, že se nedokážu přinutit k tomu, abych ji z tohoto seriálu nadobro vypustil.
Byl ponurý, deštivý říjnový den. Záclony jsme měli napůl zatažené a Holmes se choulil na pohovce a znova a znova pročítal dopis, který mu došel ranní poštou. Pokud jde o mne, v době, kdy jsem sloužil v Indii, naučil jsem se lépe snášet horko než zimu a přetopený pokoj, v němž teploměr ukazoval dvaatřicet stupňů, nepůsobil mi pražádné obtíže. V novinách nebylo nic zajímavého. Parlament přerušil zasedání. Kdekdo byl mimo Londýn a mně se zastesklo po lesních pasekách New Forestu a po oblázkových plážích v Southsea. Splasklé bankovní konto mě donutilo odložit dovolenou a mého přítele venkov či moře nelákaly ani v nejmenším. Nejraději se povaloval uprostřed pěti miliónů lidí, rozhazoval své sítě, prohlížel, co v nich uvízlo, a citlivě reagoval na každé sebemenší podezření či zmínku o nějakém nevyřešeném zločinu. Láska k přírodě mezi jeho početné vlohy nepatřila a Londýn opouštěl pouze tehdy, když momentálně odvrátil pozornost od městského zlosyna a vyrazil po stopách nějakého jeho provinciálního kolegy na venkov.
Viděl jsem, že Holmes je příliš zahloubán a není mu právě dvakrát do řeči. Odložil jsem proto nudné noviny, zabořil jsem se do křesla a oddal jsem se melancholickým úvahám. Hlas mého přítele mě pojednou vyrušil ze zamyšlení.
"Máte pravdu, Watsone," řekl. "To je opravdu velice absurdní způsob, jak si vyřizovat spory."
"Naprosto absurdní!" zvolal jsem, ale pak jsem si náhle uvědomil, že vlastně zareagoval na moje nejskrytější myšlenky. Narovnal jsem se v křesle a vytřeštil jsem na něho oči v naprostém údivu.
"Co zas je tohle, Holmesi?" zvolal jsem. "To už tedy přesahuje všechny meze mé fantazie."
Srdečně se zasmál mým rozpakům.
"Jistě si vzpomínáte," řekl, "že jsem vám nedávno četl pasáž z jedné Poeovy povídky, v níž jakýsi důvtipný muž sleduje nevyřčené myšlenky svého přítele, a vy jste to tehdy pokládal za pouhou tour de force autora. Když jsem poznamenal, že vlastně dělám v jednom kuse totéž, vyjádřil jste svou nedůvěru."
"To jsem neřekl!"
"Možná že jste to neřekl nahlas, milý Watsone, ale vaše obočí mi to neklamně prozradilo. A když jsem teď viděl, jak jste odložil noviny a oddal se meditacím, potěšila mě příležitost sledovat vaše myšlenkové pochody a případně se do nich vmísit, abych vám dokázal, že jsem s vašimi úvahami neztratil kontakt."
Já jsem však stále ještě nebyl spokojen. "V příkladu, který jste mi četl," řekl jsem, "dospěl ten důvtipný muž ke svým závěrům na základě činů pozorované osoby. Jestli se dobře pamatuji, zakopl o hromadu kamení, podíval se na hvězdy a tak dále. Já jsem ale klidně seděl v křesle - jaké vodítko jsem vám tedy mohl poskytnout?"
"Podceňujete sám sebe. Rysy tváře byly člověku dány k tomu, aby jimi vyjadřoval své pocity, a vaše tvář je vaším věrným služebníkem."
"Chcete říct, že jste mé myšlenkové pochody vyčetl z rysů mé tváře?"
"Ano, z vašich rysů a hlavně z očí. Nedokážete si náhodou vybavit, čím vaše úvahy začaly?"
"Ne, to už nedokážu."
"Pak vám to povím. Když jste odložil noviny, což byl pohyb, jímž jste upoutal mou pozornost, seděl jste asi půl minuty s naprosto bezmyšlenkovitým pohledem. Pak se vaše oči zafixovaly na čerstvě zarámovaný obraz generála Gordona a ze změny vaší tváře jsem usoudil, že jste začal přemýšlet. Příliš daleko jste se však nedostal. Obrátil jste oči k nezarámovanému obrazu Henryho Warda Beechera, který stojí nahoře na vašich knihách. Pak jste pohlédl na zeď a samozřejmě bylo jasné, nač myslíte. Pomyslel jste si, že kdyby byl portrét zarámovaný, zakryl by právě to prázdné místo na stěně a byl by vhodným protějškem Gordonovy podobizny."
"Sledoval jste mě obdivuhodně!" zvolal jsem.
"Až sem jsem se stěží mohl zmýlit. Pak jste se ale v myšlenkách vrátil k Beecherovi a upřeně jste se na portrét zadíval, jako byste chtěl z rysů vyčíst jeho povahu. Pak jste přestal mhouřit oči, ale hleděl jste na portrét dál a vypadal jste zamyšleně. Zřejmě jste se v duchu rozpomínal na události Beecherovy kariéry. Dobře jsem si uvědomil, že přitom nemůžete nepomyslet na poslání, jehož se podjal na podporu Severu v době občanské války, neboť si vzpomínám na vaše vášnivé rozhořčení nad tím, jak byl přijat těmi nejnepokojnějšími vrstvami našeho národa. Tehdy vás to tak popudilo, že jsem věděl, že nemůžete myslet na Beechera a nemyslet i na tohle. Když jsem za okamžik viděl, že jste od obrazu odvrátil oči, začal jsem tušit, že se v duchu obíráte válkou Severu proti Jihu, a když mi neušlo, že máte sevřené rty, že vám planou oči a zaťal jste pěsti, byl jsem přesvědčen, že opravdu myslíte na udatnost, kterou obě strany v tom zoufalém zápase prokázaly. Pak ale vaše tvář znovu zesmutněla a zavrtěl jste hlavou. V té chvíli jste se v myšlenkách pozastavil nad smutkem a hrůzou a zbytečně zmarněnými životy. Rukou jste se bezděčně dotkl vlastního starého

zranění a na rtech se vám zachvěl úsměv, který mi naznačil, že vám přišla na mysl směšná stránka takového způsobu urovnávání mezinárodních problémů. V tomto bodě jsem s vámi souhlasil, že je to absurdní, a měl jsem radost z toho, že veškeré moje dedukce byly správné."
"Absolutně!" řekl jsem. "Ale teď, když jste to vysvětlil, musím přiznat, že jsem tím udiven stejně jako předtím."
"Bylo to velice banální, milý Watsone, ujišťuji vás o tom. Nebyl bych tím vůbec obtěžoval vaši pozornost, nebýt toho, že jste onehdy projevil jistou nedůvěru. Vidím však, že večer s sebou přinesl lehký větřík. Co byste řekl menší procházce po Londýně?"
Měl jsem už našeho malého obývacího pokoje po krk, a s radostí jsem přijal jeho pozváni. Tři hodiny jsme se společně procházeli a pozorovali věčně proměnlivý kaleidoskop života a jeho přílivy i odlivy ve Fleet Street a na Strandu. Holmesův charakteristický způsob konverzace, jeho bystrá všímavost k detailům a jemná schopnost vyvozovat z nich závěry - to všechno mě bavilo a poutalo zároveň.
Bylo už deset hodin, když jsme se znova vrátili do Baker Street. Před našimi dveřmi čekal krytý kočár.
"Hm! Nějaký doktor - praktický lékař, jak vidím," řekl Holmes. "Neprovozuje praxi ještě příliš dlouho, ale má už práce nad hlavu. Hádám, že k nám přijel na konzultaci. Štěstí, že jsme se vrátili!"
Byl jsem dostatečně obeznámen s Holmesovými metodami, abych dokázal sledovat jeho uvažování a abych poznal, že podklad k rychlé dedukci mu poskytla charakteristická souprava různých lékařských nástrojů v proutěném koši, který visel v kočáře a byl ozářen světlem lucerny. Světlo nahoře v okně nám potvrdilo, že pozdní návštěva skutečné platí nám. S jistou zvědavostí na to, co k nám mohlo v tuto hodinu přivést některého mého kolegu, kráčel jsem za Holmesem do naší svatyně.
Když jsme vstoupili, vstal z křesla u krbu bledý muž s úzkou tváří a narezlými licousy. Mohlo mu být nanejvýš tak třiatřicet nebo čtyřiatřicet let, ale jeho ztrhaný výraz a nezdravá barva pleti svědčily o životě, který podrýval jeho síly a oloupil jej o mládí. Choval se nervózně a plaše jako nějaký přecitlivělý gentleman a jeho útlá bílá ruka, která spočívala na krbové římse; když povstal, připomínala spíš ruku umělce než lékaře. Oblečen byl ve střízlivých tmavých šatech, měl na sobě šosatý černý kabát, tmavé kalhoty a nepříliš křiklavou vázanku.
"Dobrý večer, pane doktore," řekl Holmes bodře, "jsem rád, že na nás nečekáte déle než pouhých pár minut."
"Mluvili jste s mým kočím?"
"Ne, prozradila mi to tady ta svíčka na postranním stolku. Jen se prosím posaďte a povězte mi, čím vám mohu být k službám."
"Jmenuji se Percy Trevelyan a jsem lékař," řekl náš návštěvník, "a bydlím v Brook Street číslo 403."
"Nejste ten autor monografie o záhadných nervových poruchách?" zeptal jsem se.
Bledé tváře se mu zarděly potěšením, když uslyšel, že znám jeho dílo.
"Slýchám o své práci tak zřídka, že už jsem myslel, že dočista zapadla," řekl. "Moji nakladatelé mi posílají katastrofální vyúčtování z prodeje knihy. Vy jste asi sám lékař, ne?"
"Vojenský doktor ve výslužbě."
"Mým koníčkem byly odjakživa nervové choroby. Chtěl jsem se specializovat výlučně na ně, ale to víte, člověk musí vzít to první, co se mu nabídne. To všechno ale jenom tak mimochodem, pane Holmesi; dobře vím, jak je váš čas drahý. Oč jde: v mém domě v Brook Street došlo v poslední době k řadě velice zvláštních událostí a dnes večer to vyvrcholilo takovým způsobem, že jsem se rozhodl už déle to neodkládat a požádat vás o radu a o pomoc."
Sherlock Holmes se posadil a zapálil si dýmku. "Jste nám oběma srdečně vítán," řekl. "Povězte mi prosím podrobně o všech těch událostech, které vás tolik vzrušily."
"Některé okolnosti jsou tak triviální," řekl doktor Trevelyan, "že se až stydím se o nich zmiňovat. Ta záležitost je ale věru nevysvětlitelná a teď v ní došlo k tak komplikovanému obratu, že bych vám ji rád předestřel celou; sám prosím posuďte, co je podstatné a co nikoli.
Nejdřív vám musím povědět pár slov o svých studiích. Vystudoval jsem na Londýnské univerzitě a nebudete doufám pokládat za samochválu, když vám řeknu, že mě profesoři pokládali za velice nadějného studenta. Po promoci jsem se i nadále věnoval vědecké práci, neboť jsem dostal skromné místo v King's College Hospital a poštěstilo se mi vzbudit značný rozruch svými výzkumy v patologii katalepsie a nakonec jsem získal cenu a medaili Bruce Pinkertona právě za onu monografii o nervových poruchách, o níž se váš přítel před okamžikem zmínil. Nerad bych přeháněl, řeknu-li, že podle všeobecného názoru jsem měl před sebou skvělou kariéru.
Narazil jsem však na jednu velkou překážku - na nedostatek kapitálu. Sám dobře víte, že specialista s velkými ambicemi je nucen usadit se v některé z oněch dvanácti ulic ve čtvrti kolem Cavendish Square, což ovšem vyžaduje peníze na placení vysoké činže a obnáší i značné výdaje na zařízení ordinace. Kromě těchto předběžných výloh musí být připraven i na to, že bude několik let žít z vlastních prostředků, a přitom si musí držet reprezentační kočár a koně. To ovšem bylo zcela nad moje síly a mohl jsem jen doufat, že po deseti letech šetření budu snad mít tolik, abych se mohl ucházet o svůj podíl na štěstí. Pojednou se však přihodilo něco, co mi otevřelo nečekané vyhlídky.
Navštívil mě gentleman, který se jmenoval Blessington a kterého jsem vůbec neznal. Jednou ráno přišel za mnou do mého bytu a bez okolků přistoupil k věci.
‚Vy jste ten Percy Trevelyan, který tak výtečně studoval a vyhrál nedávno tu velkou cenu?' zeptal se.
Uklonil jsem se.
‚Odpovězte mi upřímně,' pokračoval, ‚poněvadž poznáte, že je to ve vašem vlastním zájmu. Jste dost chytrý na to, aby se z vás stal úspěšný muž. Jste ale i dost taktní?'
Musel jsem se usmát náhlosti té otázky.
‚Doufám, že ano,' řekl jsem.
‚A co takhle nějaké zlozvyky? Nepotrpíte si na alkohol?'

‚No dovolte!' zvolal jsem.
‚Výborně! To je v pořádku! Zeptat jsem se vás ale musel. Proč jste si tedy se všemi těmihle vlastnostmi neotevřel ordinaci?'
Pokrčil jsem rameny.
‚Ale - no tak!' řekl svým žoviálním způsobem. ‚To je přece stará písnička. Máte toho víc v hlavě než v kapse, že? Co byste tomu říkal, kdybych vám v Brook Street zařídil ordinaci?'
Užasle jsem se na něho podíval.
‚Och, dělám to kvůli sobě, ne kvůli vám,' zvolal. ‚Budu k vám naprosto upřímný, a bude-li to vyhovovat vám, bude to rozhodně vyhovovat i mně. Víte, chtěl bych investovat pár tisíc, a myslel jsem, že bych je vynaložil na vás.'
‚Proč ale?' vydechl jsem v údivu.
Je to spekulace jako každá jiná, a bezpečnější než většina jiných.'
3Co byste za to ode mne chtěl?'
5Hned vám to povím. Pronajmu dům, zařídím jej, budu platit služebnictvo a o všechno se budu starat. Vy si jen sednete v ordinaci do křesla. Budu vám dávat kapesné a hradit veškeré výlohy. Za to mi budete odvádět tři čtvrtiny výdělku a zbývající čtvrtinu si budete nechávat pro sebe.'
Tak zněla ta podivná nabídka, pane Holmesi, se kterou za mnou pan Blessington přišel. Nehodlám vás unavovat podrobným líčením dalšího dohadování a domlouvání. Skončilo to tím, že jsem se příští rok, v den Zvěstování Panny Marie, do domu nastěhoval a otevřel jsem si lékařskou praxi, vcelku za oněch podmínek, jaké mi nabídl. Ubytoval se tam se mnou jako můj domácí pacient. Trpěl srdeční vadou a měl za to, že potřebuje stálý lékařský dohled. Dva nejlepší pokoje v prvním patře si zařídil jako obývací pokoj a ložnici pro sebe. Byl to člověk zvláštních zvyků, stranil se společnosti a zřídka chodíval ven. Vedl dost nepravidelný život, ale v jednom ohledu byl přesnost sama. Každý večer ve stejnou hodinu přišel do ordinace, překontroloval účetní knihu, odpočítal mi pět šilinků a tři pence z každé guineje, kterou jsem vydělal, a zbytek si odnesl do trezoru ve svém pokoji.
Po pravdě vám mohu říct, že nikdy neměl příležitost, aby své spekulace litoval. Hned od počátku byla úspěšná. Několik zdařile vyléčených případů a reputace, kterou jsem si získal v nemocnici, postavily mě rychle do čela místní lékařské obce a během posledních dvou let se z něho mým přičiněním stal bohatý člověk.
Tolik jsem vám chtěl povědět, pane Holmesi, o své minulosti a svých vztazích k panu Blessingtonovi. Zbývá už jen, abych vám pověděl, co se stalo a co mě k vám dnes večer přivedlo.
Před několika týdny za mnou pan Blessington přišel a zdálo se, že je velice rozčilen. Rozpovídal se o nějaké loupeži, k níž prý, jak mi řekl, došlo ve West Endu, a na mě to působilo dojmem, že se rozčiluje docela zbytečně, když prohlásil, že si do čtyřiadvaceti hodin musíme opatřit pevnější závory na okna a na dveře. Asi týden byl ve stavu jakéhosi zvláštního neklidu, v jednom kuse vyhlížel z okna a přestal chodit i na obvyklé krátké procházky před večeří. Z jeho chování mi bylo jasné, že má před něčím nebo před někým smrtelnou hrůzu, ale když jsem se ho na to zeptal, osopil se na mě vždycky tak, že jsem byl nucen změnit téma rozhovoru. S postupem času se zdálo, že ho obavy opouštějí a znova se vrátil ke svým dřívějším zvykům; pak se ale přihodila další událost, která ho přivedla do politováníhodného stavu naprosté sklíčenosti, v němž se teď nachází.
Co se vlastně stalo: před dvěma dny jsem obdržel dopis, který vám tu přečtu. Nebyla na něm ani adresa odesilatele, ani datum.
Ruský Šlechtic, který dlí v současné době v Anglii, stojí v něm, by rád vyhledal lékařskou pomoc doktora Percyho Trevelyana. Několik let už trpí záchvaty katalepsie, v kterémžto oboru je doktor Trevelyan věhlasnou kapacitou. Dovolí si přijít na návštěvu zítra večer ve čtvrt na sedm, bude-li to panu doktoru Trevelyanovi vyhovovat a bude-li doma.
Dopis mě neobyčejně zajímal, neboť hlavní obtíž při studiu katalepsie spočívá v tom, že případů je poměrně málo, neboť jde o celkem vzácnou chorobu. Je proto pochopitelné, že jsem ve stanovenou hodinu čekal v ordinaci, když sluha pacienta uvedl.
Byl to starší člověk, štíhlý a ostýchavý, a nebylo na něm nic zvláštního - rozhodně neodpovídal naší běžné představě o ruském šlechtici. Víc mě však překvapil zevnějšek jeho průvodce. To byl vysoký, nápadně hezký mladík se snědou, hrdou tváří a pažemi a hrudníkem jako Herkules, Podpíral starce v podpaždí, když vstoupili, a pomohl mu do křesla s jemností a ohleduplností, které by se od muže jeho zevnějšku sotva kdo nadál.
‚Omluvte mě, že jdu i já, pane doktore,' řekl mi s trochu šišlavou anglickou výslovností. Je to můj otec a jeho zdravotní stav je pro mne tím nejdůležitějším na světě.'
Tato synovská starostlivost mě dojala. ‚Chcete být přítomen i při vyšetření? Prosím,' řekl jsem.
‚Za nic na světě,' zvolal s gestem hrůzy. ‚Nemáte představu, jak je to pro mne bolestné. Kdybych měl otce spatřit při jednom z těch strašných záchvatů, určitě bych to nepřežil. Má nervová soustava je neobyčejně citlivá. Když dovolíte, zůstanu v čekárně, až budete otce vyšetřovat.'
S tím jsem samozřejmě souhlasil a mladík odešel. Začal jsem s pacientem hovořit o jeho chorobě a dělal jsem si podrobné poznámky. Nebyl právě nejinteligentnější a jeho odpovědi byly často dost nejasné, což jsem přičítal jeho omezené znalosti angličtiny. Pojednou mi však, když jsem psal, přestal odpovídat na všechny dotazy. Otočil jsem se k němu a byl jsem otřesen, když jsem viděl, že sedí v křesle, jako by spolkl pravítko, a civí na mě s naprosto bledou a strnulou tváří. Znova dostal záchvat té záhadné choroby.
Nejdřív, jak už jsem řekl, se mne zmocnil pocit lítosti a hrůzy. Potom však, přiznávám se, pocítil jsem spíš jisté profesionální zadostiučinění. Zaznamenal jsem si pacientův puls a teplotu, ověřil jsem si ztuhlost svalstva a přezkoušel reflexy. Ani jeden ze symptomů nebyl nějak výrazně abnormální, což ostatně odpovídalo mým dřívějším zkušenostem. V takových případech jsem dosáhl dobrých výsledků s inhalováním amylnitrátu a pacient mi poskytoval další skvělou příležitost, abych vyzkoušel jeho účinky.

Lahvičku jsem měl v přízemí v laboratoři, a tak jsem nechal pacienta sedět v křesle a rozběhl jsem se pro ni dolů. Chvilku mi trvalo, než jsem ji našel - řekněme pět minut - a pak jsem se vrátil. Představte si můj údiv, když jsem našel ordinaci prázdnou - pacient byl pryč!
Hned jsem se samozřejmě rozběhl do čekárny. Syn ale byl také pryč. Dveře v hale byly zavřeně, ale odemčené. Můj sluha, který pacienty přijímá, je u mne teprve krátce a nevyniká zvláštní bystrostí ducha. Čekává v přízemí a do ordinace přiběhne, teprve když na něho zazvoním, aby vyprovodil pacienta ven. Neslyšel nic a celá věc byla naprosto záhadná. Pan Blessington se zanedlouho vrátil ze své krátké procházky, ale nezmínil jsem se mu o tom, poněvadž po pravdě řečeno, v poslední době jsem se s ním stýkal tak málo, jak jen bylo možné.
Nu, nemyslel jsem si, že toho Rusa a jeho syna ještě někdy uvidím, a tak si můžete představit, jak jsem byl překvapen, když dnes večer oba přišli do mé ordinace ve stejnou hodinu jako poprvé.
‚Musím se vám moc omluvit za svůj náhlý včerejší odchod, pane doktore,' řekl můj pacient.
‚Přiznám, že jsem tím byl velice překvapen,' řekl jsem.
‚Víte, to je tak,' poznamenal, ‚když se z takového záchvatu vzpamatuji, připadám si jako v mlze a nevzpomínám si na nic, co bylo předtím. Přišel jsem k sobě a zdálo se mi, že jsem v naprosto neznámé místnosti, nikde nikdo nebyl, a tak jsem se v jakési otupělosti vypotácel na ulici.'
‚A já,' řekl syn, ‚když jsem viděl, že otec přichází do čekárny, myslel jsem přirozené, že prohlídka je u konce. Teprve když jsme přišli domů, začal jsem si uvědomovat, co se vlastně stalo.'
‚To nic,' řekl jsem se smíchem, ‚nic se vlastně nestalo, jenom jste mě strašně vyděsil; račte prosím laskavě do ordinace a můžeme pokračovat ve vyšetření, které včera tak náhle skončilo.'
Asi půl hodiny jsem se starým pánem hovořil o symptomech jeho choroby, a pak, když jsem mu napsal recept, viděl jsem ho, jak odchází zavěšen do syna.
Už jsem se zmínil, že pan Blessington právě v této době chodívá na procházku. Zanedlouho se vrátil a šel nahoru. Za okamžik jsem slyšel, že běží znova dolů, a vzápětí vpadl do ordinace. Zdálo se, že se pomátl strachy.
‚Kdo byl v mém pokoji?' křičel.
‚Nikdo,' řekl jsem.
‚To je lež!' zaječel. ‚Pojďte se tam nahoru podívat.'
Prominul jsem mu tu hrubost, poněvadž jsem viděl, že je opravdu strachy celý bez sebe. Když jsem s ním přišel do jeho pokoje, ukázal mi na světlém koberci několik šlépějí.
‚Chcete mi snad vykládat, že tyhle šlápoty jsem tu udělal já?' křičel.
Byly opravdu mnohem větši než číslo jeho bot a zřejmě zcela čerstvé. Jak víte, dnes odpoledne silně pršelo a ti dva byli jediní pacienti, kteří u mne byli. Nemohlo to tedy být jinak, než že mladík v čekárně z nějakého neznámého důvodu, zatímco jsem byl zaměstnán jeho otcem, vešel do pokoje mého domácího pacienta. Na nic nebylo sáhnuto a nic nezmizelo; otisky bot však nezvratně potvrzovaly, že v pokoji někdo byl.
Zdálo se, že pana Blessingtona ta záležitost vzrušila víc, než bych byl pokládal za přiměřené, ale něco takového by samozřejmě vyvedlo z míry leckoho. Sedl si do křesla, dal se do pláče a stěží jsem z něho vymáčkl souvislé slovo. Navrhl mi, abych šel rovnou za vámi, a mně samotnému se to zdálo rozumné, poněvadž jde opravdu o dost mimořádnou událost, přestože se domnívám, že pan Blessington její význam neúměrně zveličuje. Kdybyste tam chtěl se mnou v kočáře zajet, dokázal byste ho přinejmenším uklidnit, ačkoli stěží doufám, že by se vám tu nezvyklou příhodu podařilo nějak vysvětlit."
Sherlock Holmes vyslechl toto dlouhé vyprávění s napětím, které neklamně svědčilo o tom, že ho hluboce zaujalo. Tvář měl nehybnou jako vždy, ale neobvykle mhouřil oči a z jeho dýmky se valil stále hustější kouř, jako by jím chtěl zdůraznit každou zajímavou epizodu doktorova vyprávění. Když nás návštěvník skončil, Holmes beze slova vyskočil, podal mi můj klobouk, zvedl ze stolu vlastní a vykročil za doktorem Trevelyanem ke dveřím. Za čtvrt hodiny jsme už vystoupili u doktorova sídla v Brook Street, před jedním z těch ponurých a fádních domů, v nichž ve West Endu bydlívají lékaři. Malý sluha nás pustil dovnitř a hned jsme se vydali nahoru po širokých schodech, pokrytých těžkým kobercem.
Cosi velice podivného nás však donutilo, abychom zůstali stát. Nad schodištěm pojednou zhaslo světlo a z temnoty se ozval skřehotavý, rozechvělý hlas.
"Mám pistoli," křičel ten hlas, "a přísahám, že budu střílet, přiblížíte-li se jen o krok blíž."
"Tohle už ale přestává všechno, pane Blessingtone," zvolal doktor Trevelyan.
"Ach, to jste vy, doktore?" řekl ten hlas s nesmírnou úlevou. "Jsou ale oba pánové opravdu ti, za něž se vydávají?"
Uvědomili jsme si, že si nás z temnoty někdo dlouho prohlíží.
"Nu dobrá, všechno je v pořádku," řekl konečně hlas. "Pojďte dál a promiňte, že jsem vás obtěžoval svými bezpečnostními opatřeními."
Při těch slovech znova zapálil plynové osvětlení na schodech a spatřili jsme před sebou velice zvláštního člověka, jehož zevnějšek, právě tak jako hlas, svědčily o řádně pocuchaných nervech. Byl velice tlustý, ale podle všeho býval kdysi ještě tlustší, neboť mu z tváří visely laloky volné kůže, jaké mívají ohaři. Měl nezdravou barvu a řídké, narezlé vlasy se mu zřejmě zježily rozčilením. V ruce svíral pistoli, ale když jsme se k němu blížili, strčil ji do kapsy.
"Dobrý večer, pane Holmesi," řekl, "jsem vám opravdu velice zavázán, že jste se obtěžoval mě navštívit. Nikdo ještě nepotřeboval vaší rady víc než já. Mám za to, že vám už doktor Trevelyan pověděl, jakým neodpustitelným způsobem vnikli do mého pokoje?"
"Ano, už o tom víme," řekl Holmes. "Kdo jsou ti dva muži, pane Blessingtone, a proč vás obtěžují?"
"Víte... víte," řekl domácí pacient nervózně, "to vám opravdu mohu těžko říct. Sotva můžete čekat, že na tohle ode mne uslyšíte odpověď, pane Holmesi."

"Chcete říct, že to nevíte?"
"Račte prosím dál. Buďte tak laskav a pojďte prosím dál."
Zavedl nás do své velké a přepychově zařízené ložnice.
"Vidíte?" řekl a ukázal na velkou černou truhlu stojící u nohou postele. "Nikdy jsem nebyl příliš bohatý, pane Holmesi - za celý život jsem investoval jen jedenkrát, jak vám může doktor Trevelyan potvrdit. Nevěřím ale bankéřům. Nikdy jsem nedokázal mít k žádnému bankéři důvěru, pane Holmesi. Mezi námi řečeno, to málo, co mám, je v téhle truhle, takže snad pochopíte, co to pro mne znamená, když mi vlezou do bytu neznámí lidé."
Holmes se na Blessingtona podíval svým tázavým pohledem a zavrtěl hlavou.
"Nečekejte ode mne radu, když se mne pokoušíte klamat," řekl.
"Já jsem vám ale řekl všechno."
Holmes se otočil na podpatku se znechuceným výrazem.
"Dobrou noc, pane doktore," řekl Trevelyanovi.
"A vy mi neporadíte?" zvolal Blessington zlomeným hlasem.
"Mohu vám dát jen jednu radu: abyste mluvil pravdu, milý pane."
Za chvilku jsme už byli na ulici a kráčeli jsme domů. Přešli jsme Oxford Street a byli jsme už v polovině Harley Street, než jsem od svého přítele uslyšel první slovo.
"Mrzí mě, že jsem vás vytáhl na takovou hloupou vycházku, Watsone," řekl konečně. "V podstatě je to ale skutečně zajímavý případ."
"Moc jsem si z toho nevybral," přiznal jsem se.
"No, je zcela jasné, že dva muži - možná že je jich víc, ale přinejmenším dva - se z nějakého důvodu chtějí dostat tomu Blessingtonovi na kobylku. Nepochybuji ani dost málo, že jak při první, tak při druhé návštěvě ten mladík vnikl do Blessingtonova pokoje, zatímco jeho společník vynalézavou lstí upoutal doktora, aby mu při tom nepřekážel."
"Ale co ta katalepsie?"
"Perfektní simulace, Watsone, ačkoli před naším specialistou bych si to netroufal ani naznačit. Tahle choroba se dá imitovat velice snadno. Už jsem si to sám zkusil."
"A dál?"
"Čirou náhodou nebyl Blessington ani jednou doma. Důvodem, proč si vybrali k návštěvě ordinace tak nezvyklou hodinu, byla zřejmě snaha pojistit se, aby v čekárně nenarazili na žádného jiného pacienta. Náhoda však chtěla, že tato hodina kolidovala s hodinou Blessingtonovy vycházky, což naznačuje, že nebyli příliš dobře obeznámeni s jeho denním rozvrhem. Kdyby jim ovšem šlo jenom o lup, pokusili by se přinejmenším ty peníze najít. Kromě toho poznám člověku na očích, jestli má strach o svou kůži. Je nepředstavitelné, že by si ten chlapík udělal dva tak mstivé nepřátele, na jaké ti dva podle všeho vypadají, aniž by si toho nebyl vědom. Z toho usuzuji, že ty lidi dobře zná, ale že má důvody k tomu, aby to tajil. Je ale docela dobře možné, že ho zítra najdeme ve sdílnější náladě."
"A není tu ještě další alternativa," navrhl jsem, "sice groteskní a nepravděpodobná, to připouštím, ale přece jen možná? Co když celá ta historie o Rusovi trpícím katalepsií a jeho synovi je pouhou smyšlenkou doktora Trevelyana, který z nějakých vlastních důvodů vnikl do Blessingtonových pokojů sám?"
Ve světle plynové lucerny jsem viděl, že se na Holmesově tváři při té mé brilantní argumentaci objevil pobavený úsměv.
"Milý příteli," řekl, "to bylo jedno z prvních řešení, které mě napadlo, ale brzy jsem byl nucen připustit, že doktorovo vyprávění je pravdivé. Ten mladík totiž zanechal stopy i na koberci na schodech, takže jsem si vlastně už ani nemusel prohlížet ty, které po něm zůstaly v pokoji. Když vám řeknu, že měl boty s useknutou špičkou, kdežto Blessington má špičaté, a že stopy byly o čtyři třetiny palce delší než Blessingtonovy, jistě uznáte, že to individuum nutně musí existovat. Teď se ale na to můžeme jít klidně vyspat, poněvadž bych

byl moc překvapen, kdybychom se zítra ráno nedověděli z Brook Street něco nového."
Předpověď Sherlocka Holmese se splnila brzo a velice dramatickým způsobem. Druhý den o půl osmé, v prvním světle kalného svítání, objevil se v županu u mé postele.
"Čeká na nás kočár, Watsone," řekl.
"Oč jde?"
"O tu aféru v Brook Street."
"Nějaké nové zprávy?"
"Tragické, leč nejasné," řekl a vytáhl záclonu. "Podívejte se na tohle - lístek z notesu, na kterém je naškrábáno tužkou Proboha, přijďte hned - P. T. Náš přítel doktor měl velice naspěch, když to psal. Vstávejte, milý příteli, tohle je věru naléhavé volání!"
Asi za čtvrt hodiny jsme byli znova v lékařově domě. Vyběhl nám v ústrety se zděšenou tváří.
"Hromská věc," volal a tiskl si ruce ke spánkům.
"Co se stalo?"
"Blessington spáchal sebevraždu!"
Holmes hvízdl.
"Je to tak - v noci se oběsil!"
Vešli jsme dovnitř a doktor nás vedl do místnosti, která zřejmě byla jeho čekárnou.
"Věřte mi, stěží vím, co dělám," zvolal. "Policie už je nahoře. Šeredně mě to sebralo."
"Kdy jste na to přišel?"
"Každé ráno si dával nosit do pokoje šálek čaje. Když tam služka dnes kolem sedmé přišla, visel ten nešťastník

uprostřed pokoje. Přehodil provaz přes hák, na němž byl zavěšen těžký lustr, a skočil z té truhly, kterou vám včera ukazoval."
Holmes zůstal na okamžik stát v hlubokém zamyšlení.
"S vaším dovolením," řekl posléze, "bych šel rád nahoru a všechno si to tam obhlédl." Vydali jsme se po schodech oba a doktor nás následoval.
Byl to děsivý pohled, který se nám naskytl, když jsme vstoupili do ložnice. Zmínil jsem se již o dojmu jisté ochablosti, kterým Blessington působil. Když se teď houpal na háku, byl tento dojem ještě silnější a výraznější; málem se už ani nepodobal člověku. Krk měl natažený jak oškubané kuře a v kontrastu s ním se jeho tělo zdálo ještě tučnější a nepřirozenější. Byl oblečen jen v dlouhé noční košili, zpod níž mu čouhaly jen napuchlé kotníky a nevzhledné nohy. Vedle něho stál fešácký policejní inspektor a dělal si poznámky do zápisníku.
"Ach, pan Holmes," řekl, když můj přítel vstoupil. "Jsem rád, že vás vidím."
"Dobré jitro, pane Lannere," odpověděl Holmes. "Doufám, že mě nebudete pokládat za nevítaného vetřelce. Slyšel jste už o událostech, které vedly k tomuhle konci?"
"Ano, něco jsem už o tom slyšel."
"Udělal jste si už nějaký názor?"
"Zatím to na mě dělá dojem, že se ten člověk pominul strachy. Na posteli je vidět, že v ní spal. Otisk těla je dost hluboký. Víte, kolem páté hodiny ranní bývají sebevraždy nejčastější. Odhaduji, že se oběsil někdy v té době. A řekl bych, že si to předem důkladně promyslel."
"Podle ztuhlosti svalstva bych soudil, že je mrtev asi tak tři hodiny," řekl jsem.
"Všimli jste si v pokoji něčeho zvláštního?" zeptal se Holmes.
"Našli jsme šroubovák a na stojánku s umyvadlem pár šroubů. Také se zdá, že během noci hodně kouřil. Tady jsou nedopalky čtyř doutníků, které jsem nalezl v krbu."
"Hm!" řekl Holmes. "Našli jste i jeho špičku na doutníky?"
"Ne, tu jsem nikde neviděl."
"A pouzdro na doutníky?"
"Ano, to měl v kapse kabátu."
Holmes pouzdro otevřel a čichl si k jedinému doutníku, který v něm byl.
"Tohle je ale havana, kdežto ostatní jsou ty speciální doutníky, které dovážejí Holanďané ze svých východoindických kolonií. Jsou obvykle baleny do slámy a při své délce jsou tenčí než všechny ostatní značky." Zvedl ty čtyři nedopalky a prohlédl si je pod lupou.
"Tyhle dva byly kouřeny ze špičky a ty druhé dva ne," řekl. "Dva byly okrojeny nepříliš ostrým nožem, kdežto konec dalších dvou kuřák ukousl, a byl to člověk s báječně zachovalým chrupem. Tohle není sebevražda, pane Lannere. Tohle je promyšlená a chladnokrevná vražda."
"To není možné!" zvolal inspektor.
"A proč?"
"Proč by někdo vraždil tak nešikovným způsobem - oběšením?"
"To právě musíme vypátrat."
"Jak se sem ti lidé dostali?"
"Hlavním vchodem."
"Ten byl ráno na závoru. Zevnitř."
"Pak někdo závoru zastrčil až po jejich odchodu."
"Jak to můžete vědět?"
"Viděl jsem jejich stopy. Omluvte mě na okamžik - snad vám o tom budu moct podat ještě nějaké další informace."
Přistoupil ke dveřím, otáčel klíčem v zámku a svým metodickým způsobem jej zkoumal. Potom klíč, který byl zasunut zevnitř, vytáhl a prozkoumal jej také, načež postupně prohlédl postel, koberec, křesla, římsu nad krbem, mrtvolu i provaz, než konečně prohlásil, že je spokojen. S mou a inspektorovou pomocí pak mrtvého nešťastníka odřízl a pietně ho přikryl prostěradlem.
"Kde se tu vzal ten provaz?" zeptal se.
"Ten byl uříznut odtud," řekl doktor Trevelyan a vytáhl zpod postele velké klubko. "Míval chorobný strach z požáru a stále měl někde po ruce lano, aby se mohl zachránit oknem v případě, že by začalo hořet schodiště."
"A to jim vlastně ušetřilo námahu," řekl Holmes zamyšleně. "Ano, konkrétní fakta jsou zcela jasná a moc bych se divil, kdybych vám během odpoledne nedokázal vysvětlit i jejich příčiny. Vezmu si s sebou tady tu Blessingtonovu fotografii, kterou vidím na krbové římse, neboť mi může být při pátrání užitečná."
"Vždyť jste nám ale nic neřekl," zvolal doktor.
"Pokud jde o sled událostí, nemůže tu být žádná pochybnost," řekl Holmes. "Byli tu tři účastníci: stařec, mladík a někdo třetí; k určení jeho totožnosti mi zatím chybí klíč. Ti první dva, to snad ani nemusím říkat, jsou tíž, kteří se vydávali za ruského šlechtice a jeho syna, takže nám nechybí jejich úplný popis. Dovnitř je pustil nějaký společník, kterého v domě měli. Přijmete-li ode mne malou radu, pane inspektore, myslím, že byste měl zatknout toho sluhu, který, jak jsem vyrozuměl, vstoupil do vašich služeb teprve nedávno, že, pane doktore?"
"Nemůžeme toho spratka nikde najít," řekl doktor Trevelyan, "služebná a kuchař ho právě marně hledali."
Holmes pokrčil rameny.
"V tomhle dramatu sehrál významnou roli," řekl. "Ti tři přišli po schodech nahoru - šli po špičkách - stařec kráčel první, pak šel mladík a ten neznámý se držel v pozadí -"
"Proboha, Holmesi!" zvolal jsem s obdivem.

"Och, to nebylo těžké, pořadí stop je totiž mimo pochybnost. Měl jsem k dobru, že jsem viděl, jak to tu vypadalo včera večer. Muži zamířili k pokoji pana Blessingtona, jehož dveře našli zamčené. S pomocí drátu se jim však podařilo otočit klíčem. Podívejte, i bez lupy je vidět škrábanec na vroubku klíče - tam, kde tím drátem přitlačili.
Když vešli do místnosti, ze všeho nejdřív ucpali Blessingtonovi ústa. Možná že spal, nebo byl tak ochromen hrůzou, že nemohl ani vykřiknout. Zdi jsou tlusté a nic by nebylo slyšet ani tehdy, kdyby snad měl čas zakřičet.
Mám za to, že když si ho zajistili, uspořádali jakousi malou poradu. Nebo možná něco jako soudní řízeni. Nějaký čas jim to asi trvalo, proto jsme tu našli ty nedopalky doutníků. Stařec seděl v tomhle proutěném křesle: to on kouřil doutníky ze špičky. Mladší muž seděl tamhle; oklepával popel o prádelník. Třetí muž přecházel sem tam. Blessington myslím seděl vzpřímeně na posteli, ale tím si nejsem tak docela jist.
No - a skončilo to tím, že Blessingtona popadli a oběsili. Celá věc byla tak dobře připravena předem, že si podle mého názoru s sebou přinesli nějaký svěrák nebo kladku, které chtěli použít jako šibenice. Ten šroubovák a tady ty šrouby jim měly zřejmě posloužit k upevnění. Když ale uviděli hák, přirozeně si tu námahu ušetřili. Jakmile byli s prací hotovi, hned dům opustili a dveře za nimi zavřel na závoru ten jejich společník."
Všichni jsme s hlubokým zájmem vyslechli toto zběžné vylíčení nočních událostí, které Holmes vydedukoval ze stop tak nenápadných a nepatrných, že i když nás na ně upozorňoval, stěží jsme ho dokázali v jeho úvahách sledovat. Inspektor hned rychle odešel, aby začal pátrat po zmizelém sluhovi, zatímco Holmes a já jsme se vrátili do Baker Street na snídani.
"Vrátím se asi ve tři," řekl, když jsme dojedli. "Mám tu v té době schůzku s inspektorem a s doktorem a doufám, že do té doby vysvětlím beze zbytku všechny drobné nejasnosti, které v případě dosud zůstávají."
Naši návštěvníci přijeli ve stanovenou hodinu, ale museli počkat do tři čtvrtě na čtyři, kdy přišel i můj přítel. Jakmile však vešel, bylo mi z výrazu jeho tváře jasné, že dobře pochodil.
"Máte nějaké novinky, pane inspektore?"
"Dopadli jsme toho chlapce."
"Výborně, já jsem zas dopadl ty chlapy."
"Vážně jste je dopadl?" zvolali jsme všichni tři.
"Přinejmenším jsem zjistil jejich totožnost. Takzvaný pan Blessington byl myslím na policii vyhlášená firma a právě tak i ti jeho mordýři. Jmenují se Biddle, Hayward a Moffat."
"To je ta banda, co vyloupila worthingdonskou banku!" zvolal inspektor.
"Správně," řekl Holmes.
"Blessington se tedy ve skutečnosti jmenoval Sutton?"
"Nu ovšem," řekl Holmes.
"Tím je to všechno naprosto jasné," řekl inspektor.
Trevelyan a já jsme se však na sebe nechápavě podívali.
"Určitě si vzpomenete na tu velkou loupež ve worthingdonské bance," řekl Holmes. "Zúčastnilo se jí pět mužů, tihle čtyři a ještě pátý, který se jmenoval Cartwright. Hlídač Tobin byl zavražděn a lupiči uprchli se sedmi tisíci liber. Stalo se to v roce 1875. Všech pět bylo zatčeno, ale usvědčující důkazy proti nim chyběly. Z toho Blessingtona, nebo vlastně Suttona, který byl z celé bandy nejhorší, se stal udavač. Na základě jeho výpovědi Cartwrighta oběsili a ostatní tři dostali po patnácti letech. Když se nedávno dostali na svobodu - o pár let dřív, než jim trest vypršel - rozhodli se, jak jistě pochopíte, že zrádce vyslídí a smrt svého kamaráda pomstí. Dvakrát se k němu pokusili dostat, ale neuspěli; potřetí konečně - jak vidíte - dosáhli svého. Zbývá ještě něco, co bych snad měl vysvětlit, pane doktore?"
"Myslím, že jste to všechno objasnil skvěle," řekl doktor. "Ten den, kdy byl tak rozčilený, se nejspíš dočetl v novinách, že ti chlapi byli propuštěni."
"Přesně tak. Řeči o loupeži byly pouhá kamufláž."
"Proč vám to ale nechtěl říct?"
"Milý pane - Blessington moc dobře znal pomstychtivost svých bývalých kumpánů a snažil se přede všemi utajit svou pravou totožnost co nejdéle. Jeho tajemství bylo zahanbující a nedokázal se přimět k tomu, aby je na sebe prozradil. Přestože však byl takový padouch, přece jen žil pod ochranou britského zákona a nepochybuji, pane inspektore, že i když tato ochrana selhala, meč spravedlnosti na viníky dopadne."
Takové tedy byly mimořádné události kolem domácího pacienta a lékaře z Brook Street. Od té noci však policie žádného z těch tří vrahů neviděla a Scotland Yard se domnívá, že byli mezi pasažéry nešťastného parníku Norah Creina, který před několika lety ztroskotal a se všemi, kdo byli na palubě, se potopil u portugalského pobřeží, několik námořních mil severně od Oporta. Trestní řízení proti sluhovi bylo zastaveno pro nedostatek důkazů a úplné vylíčení takzvané Záhady v Brook Street se dosud nikde v tisku neobjevilo.

Řecký tlumočník

Během naší dlouhé a důvěrné známosti se přede mnou Sherlock Holmes nikdy nezmínil o svých příbuzných a jen zřídka o svém dřívějším životě. Tato zdrženlivost z jeho strany jen zesilovala dojem jisté nelidskosti, jímž na mě působil; někdy jsem se dokonce přistihl, že ho pokládám za izolovaný fenomén, za mozek bez srdce, který si to, co mu chybí na lidském cítění, vynahradil nadprůměrnou inteligencí. Odpor k ženám a nechuť k uzavírání nových přátelství byly typickými vlastnostmi jeho citově nezaložené povahy; nicméně naprosté mlčení o vlastní rodině ho charakterizovalo stejně dobře. Už jsem pomalu začínal věřit, že snad je sirotek a žádné žijící příbuzné nemá, avšak jednoho dne mi k mému velkému překvapení začal vyprávět o svém bratrovi.
Bylo to za letního večera, když jsme dopili čaj, a konverzace, která těkavě a křečovitě přeskakovala od golfových klubů

k příčinám změny ve sklonu ekliptiky, nakonec zabrousila na problém atavismu a dědičných schopností. Začali jsme diskutovat o tom, jak dalece za nějakou výjimečnou schopnost jedinec vděčí svým předkům a jak dalece ji lze rozvinout výchovou v mládí.
"Ve vašem případě," řekl jsem, "se mi podle všeho, co jste mi vyprávěl, zdá jasné, že za své pozorovací schopnosti a výjimečnou způsobilost k dedukci vděčíte vlastnímu systematickému tréninku."
"Do jisté míry," odpověděl zamyšleně. "Moji předkové byli venkovští šlechtici a mám za to, že většinou vedli život, jaký se u této společenské vrstvy pokládá za běžný a přirozený. Nicméně mám tyhle sklony v krvi a zdědil jsem je nejspíš po babičce, která byla sestrou francouzského malíře Verneta. Kumštýřská nátura se často projevuje v těch nejroztodivnějších formách."
"Jak ale víte, že je to zděděná vlastnost?"
"Poněvadž můj bratr Mycroft je jí obdařen v ještě větší míře než já."
To tedy pro mne byla opravdu novinka. Existuje-li v Anglii ještě jeden člověk s tak výjimečnými schopnostmi, jak je možné, že o něm policie ani veřejnost dosud nic neslyšely? Položil jsem Holmesovi tuto otázku a naznačil jsem, že ho snad jen přehnaná skromnost vede k tvrzení, že jeho bratr je schopnější než on.
"Milý Watsone," řekl, "nemohu souhlasit s těmi, kdo řadí skromnost mezi ctnosti. Logicky uvažující člověk by měl všechny věci vidět přesně takové, jaké jsou, a podceňování vlastních schopností je právě takovou úchylkou od pravdy jako jejich zveličování. Když proto říkám, že Mycroft má lepší pozorovací schopnosti než já, neměl byste pochybovat o tom, že vám říkám holou a doslovnou pravdu."
"Je mladší než vy?"
"O sedm let starší."
"Jak je to možné, že ho nikdo nezná?"
"Och, ve svém vlastním okruhu je znám velice dobře."
"Kde to je?"
"V Diogenově klubu například."
O takové instituci jsem nikdy nic neslyšel a z mé tváře to asi bylo zcela jasné, neboť Sherlock Holmes vytáhl hodinky.
"Diogenův klub je ten nejpodivnější klub v Londýně a Mycroft patří k jeho nejpodivnějším členům. Chodí tam každý den od tři čtvrti na pět a odchází za pět minut tři čtvrti na osm. Teď je šest, a chcete-li se vydat na menší procházku tím krásným večerem, s velkou radostí vás s těmi dvěma zvláštnostmi seznámím."
O pět minut později jsme už byli na ulici a kráčeli jsme směrem k Regent Circusu.
"Divil jste se," řekl můj přítel, "proč Mycroft nevyužívá svých schopností k detektivní práci. Není toho schopen,"
"Myslel jsem ale, že jste říkal -!"
"Řekl jsem, že je lepší pozorovatel než já a že umí lépe dedukovat. Kdyby detektivní umění začínalo a končilo uvažováním v křesle, byl by můj bratr největším kriminalistou všech dob. On ale nemá ani ctižádost, ani energii. Nehodlá se namáhat, aby si svá řešení ověřil, a je mu milejší, když se o něm lidé domnívají, že se mýlí, než by se obtěžoval dokazovat, že má pravdu. Mnohokrát jsem se na něho obrátil s nějakým problémem a dostalo se mi od něho vysvětlení, které se později ukázalo jako správné. Přesto však byl naprosto neschopen vyřešit některé praktické detaily, jimž se člověk nevyhne, než může být případ předložen soudci nebo porotě."
"Nezabývá se tím tedy profesionálně, co?"
"Kdepak. To, co je pro mne zdrojem obživy, je pro něho pouhým koníčkem diletanta. Má neobyčejný talent na čísla a dělá revizora knih na nějakém ministerstvu. Mycroft bydlí v Pall Mallu a každé ráno chodí za roh na Whitehall a každý večer se vrací. Žádnou jinou fyzickou námahu nevynakládá, jak je rok dlouhý, a neuvidíte ho nikde jinde než v Diogenově klubu, který je hned naproti jeho bytu."
"Jméno toho klubu mi nic neříká."
"Vůbec se nedivím. Víte, v Londýně jsou spousty mužů, kteří ať už z plachosti nebo z misantropie netouží po společnosti svých bližních. Přesto však holdují pohodlným křeslům a čerstvým časopisům. Pro pohodlí těchto lidí byl zřízen Diogenův klub, který sdružuje ty nejnespolečenštější a nejsamotářštější muže z celého Londýna. Žádný člen si nesmí nikoho ze svých kolegů ani všimnout. S výjimkou hostinského pokoje se tam nikde nesmí za žádných okolností vůbec promluvit, a trojí překročení tohoto pravidla, je-li ohlášeno výboru, stačí k tomu, aby byl takový mluvka vyloučen. Můj bratr byl jedním ze zakladatelů klubu a já sám pokládám tamější atmosféru za neobyčejně uklidňující."
Za řeči jsme došli na Pall Mall a procházeli jsme jím směrem od paláce St. Jamese. Kousek od Carltonu se Sherlock Holmes zastavil před jedněmi dveřmi, dal mi znamení, abych zmlkl, a vedl mě do haly. Skleněnou stěnou jsem nahlédl do velké a přepychově zařízené místnosti, kde seděla spousta mužů čtoucích noviny, každý ve svém vlastním malém boxu. Holmes mě uvedl do menší síně s okny na Pall Mall, pak mě na okamžik opustil a vrátil se v doprovodu člověka, o němž mi bylo na první pohled jasné, že to nemůže být nikdo jiný než jeho bratr.
Mycroft Holmes byl mnohem větší a silnější než Sherlock. Byl velice korpulentní, ale jeho tvář si přes svou sádelnatost uchovala cosi z ostrého výrazu, který byl tak příznačný pro jeho bratra. V jeho očích, zbarvených do mimořádně světle šedého odstínu, byl neustále onen nepřítomný, introspektivní výraz, který jsem u Sherlocka pozoroval jen tehdy, když se při nějakém uvažování maximálně soustředil.
"Těší mě, že vás poznávám, pane doktore," řekl a podal mi širokou plochou ruku, připomínající tulení ploutev. "Od té doby, co jste se stal Sherlockovým kronikářem, slyším o něm všude. Mimochodem, Sherlocku, čekal jsem, že se objevíš minulý týden a přijdeš se poradit o tom případě v Manor House. Myslel jsem si, že to pro tebe bude trochu tvrdý oříšek."
"Ne, to jsem rozřešil," řekl můj přítel s úsměvem. "Byl to samozřejmě Adams, že ano?"
"Ano, byl to Adams."

"Byl jsem si tím jist hned od začátku." Oba se posadili k oknu ve výklenku. "Tohle je to pravé místo pro každého, kdo si přeje studovat lidi," řekl Mycroft. "Podívej na ty nádherné typy! Jen se například podívej na ty dva muže, co k nám přicházejí."
"Na toho markéra od biliáru a toho druhého?"
"Ovšem. Kdo myslíš, že je ten druhý?"
Oba muži zůstali stát naproti oknu. Pár šmouh od křídy kolem kapsičky u vesty - to byly jediné stopy po biliáru, kterých jsem si na jednom z nich povšiml. Ten druhý byl maličký, snědý chlapík s kloboukem pošoupnutým do zátylku a několika balíčky v podpaždí.
"Starý voják, jak vidím," řekl Sherlock.
"A do výslužby odešel teprve nedávno," poznamenal jeho bratr.
"Vidím, že sloužil v Indii."
"Jako poddůstojník."
"Řekl bych, že u královského dělostřelectva," prohlásil Sherlock. "A je vdovec."
"Má ale dítě."
"Děti, milý bráško - děti."
"No ne," řekl jsem se smíchem, "tohle je vážně trochu moc."
"Ale kde," odpověděl Holmes, "není těžké uhodnout, že člověk s tímhle držením těla, autoritativním vystupováním a opálenou pletí je voják, že měl nějakou vyšší hodnost a že se nedávno vrátil z Indie."
"Že odešel z aktivní služby teprve nedávno - o tom svědčí hlavně fakt, že dosud nosí komisní boty, jak se jim říká," poznamenal Mycroft.
"Chodí jinak než kavalerista, ale klobouk nosil nasazený k jedné straně, o čemž svědčí světlejší kůže na skráni. Je dost při těle, takže u sapérů rozhodně nebyl. Sloužil u dělostřelectva."
"A to, že je oblečený ve smutku, prozrazuje nám, že nedávno pochoval někoho drahého a blízkého. Skutečnost, že si sám nakupuje, napovídá, že to nejspíš byla jeho žena. Zdá se, že kupoval nějaké věci pro děti. Je mezi nimi i řehtačka, což nasvědčuje, že jedno z nich je docela malé. Žena mu pravděpodobně zemřela při porodu. A z okolnosti, že drží v podpaždí obrázkovou knížku, vysvítá, že při nákupech myslel ještě na jedno dítě."
Začínal jsem chápat, co měl můj přítel na mysli, když říkal, že jeho bratr je ještě bystřejší pozorovatel než on. Mrkl na mě a usmál se. Mycroft si vzal šňupeček z tabatěrky ze želvoviny a velkým, červeným, hedvábným kapesníkem si smetl z kabátu pár tabákových zrnek.
"Mimochodem, Sherlocku," řekl, "naskytlo se mi něco přesně podle tvého vkusu - předložili mi k posouzení velice zvláštní problém. Neměl jsem opravdu dost energie, abych jej řešil, snad jenom částečně, ale poskytl mi podklad k několika náramně zajímavým úvahám. Chceš-li si vyslechnout fakta -"
"S radostí, milý Mycrofte."
Sherlockův bratr napsal pár řádek na list ze zápisníku, zazvonil na zvonek a podal jej číšníkovi.
"Pozval jsem pana Melase, aby za námi přišel sem," řekl pak. "Bydlí o patro nade mnou a tak trochu se s ním znám, což ho také ke mně přivedlo, když si už nevěděl rady. Pan Melas je původem Řek a je prý to vynikající znalec jazyků. Vydělává si na živobytí částečně jako soudní tlumočník, částečně tím, že dělá průvodce bohatým orientálcům, kteří se ubytují v hotelech na Northumberland Avenue. Nechám ho, aby vám svůj pozoruhodný zážitek vypověděl po svém."
O pár minut později se mezi námi objevil malý, zavalitý muž, jehož olivová tvář a vlasy jak uhel prozrazovaly jeho jižní původ, ačkoli hovořil jako rodilý a navíc vzdělaný Angličan. Potřásli si se Sherlockem Holmesem srdečně rukou a tmavé oči mu zajiskřily potěšením, když zjistil, že slavný detektiv je ochoten vyslechnout jeho příběh.
"Mám dojem, že mi policie nevěří - rozhodně mi nevěří," řekl naříkavým hlasem. "Jen proto, že o něčem takovém nikdy dřív neslyšeli - proto si myslí, že se taková věc nemůže stát. Já ale vím, že nebudu mít klid, dokud se nedovím, co se stalo tomu nešťastníkovi s náplastí přes ústa."
"Se zájmem vás poslouchám," řekl Sherlock Holmes.
"Dnes je středa večer," řekl pan Melas, "a bylo to tedy v pondělí v noci - před pouhými dvěma dny, rozumíte - kdy se to všecko stalo. Jsem tlumočník, jak už vám možná pověděl tady můj soused. Tlumočím ze všech jazyků - nebo skoro ze všech - ale původem jsem Řek, mám řecké jméno, a tak většinou překládám z tohoto jazyka. Řadu let jsem hlavním tlumočníkem z řečtiny v Londýně a moje jméno v hotelech dobře znají.
Dost často se stává, že pro mne pošlou ve velice nezvyklou hodinu nějací cizinci, kteří se dostanou do nesnází, nebo cestovatelé, kteří přijedou pozdě a potřebují mé služby. Nebyl jsem proto překvapen, když v pondělí v noci zaklepal na moje dveře nějaký pan Latimer, velice elegantně oděný mladík, a požádal mě, abych ho doprovázel v drožce, která čekala před domem. Řekl mi, že za ním přijel na obchodní návštěvu jakýsi řecký přítel, a poněvadž prý nezná jiný jazyk než řečtinu, neobejde se bez tlumočníka. Dal mi na srozuměnou, že budeme muset bohužel jet dost daleko, protože bydlí až v Kensingtonu, a zdálo se mi, že má náramně náspech, protože mě popoháněl do drožky, hned jak jsme se octli na ulici.
Říkám do drožky, ale brzo jsem byl na pochybách, zda jsem vlastně nenasedl do kočáru. Vůz byl totiž na první pohled mnohem prostornější než obvyklé londýnské čtyřkolové vehikly a vnitřní zařízení bylo neobyčejně bohaté, ačkoli už trochu omšelé. Pan Latimer si sedl naproti mně a vyrazili jsme přes Charing Gross do Shaftesbury Avenue. Když jsme vyjeli na Oxford Street, odvážil jsem se poznamenat, že touhle cestou je to do Kensingtonu zajížďka, ale při podivném chování mého společníka mi pojednou slova zmrzla na rtech.
Začalo to tím, že vytáhl z kapsy hrozivě vypadající obušek, vyplněný olovem, a několikrát jím významně švihl, jako by chtěl vyzkoušet jeho váhu a sílu. Pak jej bez jediného slova položil vedle sebe na sedadlo. Když to udělal, vytáhl na obou stranách okna kočáru a ke svému údivu jsem zjistil, že jsou zalepena papírem, takže ven není vidět.

‚Mrzí mě, že vás připravuji o výhled, pane Melasi,' řekl. ‚Skutečnost je však taková, že si nepřeji, abyste viděl, kam jedeme. Mohlo by mi být nepříjemné, kdybyste tam později znova dokázal najít cestu.'
Umíte si jistě představit, že mě jeho slova nevýslovně zarazila. Můj společník však byl statný, širokoplecí mladík, a v zápase s ním bych neměl sebemenší vyhlídky, nemluvě už ani o tom obušku.
‚Tohle je ale velice nezvyklé chování, pane Latimere,' zakoktal jsem. Jistě jste si vědom, že děláte něco naprosto nezákonného.'
Je v tom jistá svévole, to nepopírám,' řekl, ‚ale to vám vvnahradíme. Musím vás ale varovat, pane Melasi - kdybyste se během dnešní noci kdykoli pokusil vyvolat poplach nebo udělat něco, co by bylo v rozporu s mými zájmy, bude to pro vás mít krajně nemilé následky. Uvědomte si, že nikdo neví, kde jste, a že ať už jste v tomhle kočáře nebo v mém domě, stejně jste v mé moci.'
Mluvil klidným tónem, ale měl zvláštní rezavý hlas, který působil velice hrozivě. Seděl jsem tiše a uvažoval jsem, jaký proboha může mít důvod k tomu, aby mě tímhle nezvyklým způsobem unesl. Ať už za tím bylo cokoli, bylo mi naprosto jasné, že nemá smysl se mu protivit a že mohu jen čekat, jak se celá věc vyvine.
Jeli jsme dobré dvě hodiny, a neměl jsem nejmenší představu o tom, kam máme namířeno. Občas drkotání kol po kamenech svědčilo o tom, že jedeme po dlažbě, jindy zas hladká a tichá jízda prozrazovala asfalt, ale kromě těch měnlivých zvuků jsem neslyšel nic, podle čeho bych mohl odhadnout, kde asi tak jsme. Papírem na obou oknech světlo nepronikalo a sklo vpředu bylo zataženo modrou záclonou. Z Pall Mallu jsme vyjeli ve čtvrt na osm a hodinky mi ukázaly, že je za deset minut devět, když kočár konečně zastavil. Můj společník spustil okno a zahlédl jsem nízkou, klenutou bránu, nad níž svítila lucerna. Když mě vystrčil z kočáru, brána se otevřela a octl jsem se v domě. Jen nejasně jsem po obou stranách zahlédl nějaký trávník, když jsem tam vstupoval. Opravdu nemohu bona fide říct, zda to byla soukromá zahrada nebo snad venkov.
Uvnitř svítila barevná plynová lampa, která však byla natolik stažena, že jsem viděl jen to, že hala je dost velká a visí v ní obrazy. V dušičkovém světle jsem rozeznal, že osoba, která mi otevřela dveře, je malý, tuctový chlapík ve středních letech s kulatými rameny. Když se k nám otočil, záblesk odraženého světla mi prozradil, že nosí brýle.
Je to pan Melas, Harolde?' řekl.
‚Ano.'
‚Výborně! Zasloužíš si pochvalu! Doufám, že se na nás nezlobíte, pane Melasi, ale nemohli jsme se bez vás obejít. Budete-li s námi jednat poctivě, nebudete toho litovat; jestli se nás ale pokusíte nějak podvést, bůh vám buď milostiv!'
Mluvil úsečně a nervózně a mezi řečí se pochechtával, ale šel z něho mnohem větší strach než z jeho partnera.
‚Co ode mne chcete?' zeptal jsem se.
‚Maličkost. Jen to, abyste položil pár otázek jednomu řeckému gentlemanovi, který je u nás na návštěvě, a přeložil nám jeho odpovědi. Ne ale abyste řekl víc, než vám poručíme, jinak -' na tomto místě se opět nervózně zachechtal, ‚jinak by pro vás bylo lepší, kdybyste se nikdy nenarodil.'
Za řeči otevřel dveře a zavedl mě do místnosti, která mi připadala neobyčejně přepychově zařízená - ale opět tam svítila jen jediná lampa se staženým plamenem. Místnost byla nepochybně velká a z toho, jak se mi nohy bořily do koberce, usoudil jsem, že musí být neobyčejně drahý a vysoký. Koutkem oka jsem zahlédl sametem potažená křesla, vysokou krbovou římsu z bílého mramoru a na jedné straně cosi, co vypadalo jako sbírka japonských zbraní. Přímo pod lampou stálo křeslo a starší muž mi pokynul, abych se do něj posadil. Ten mladší někam odešel, ale pojednou se vrátil jinými dveřmi a vedl s sebou muže, oblečeného do jakéhosi volného županu, který se k nám pomalu blížil. Když vešel do okruhu kalného světla, kde jsem si ho mohl lépe prohlédnout, zděsil jsem se nad tím, jak vypadá. Byl smrtelně bledý, strašlivě vychrtlý a měl vytřeštěné, horečnatě lesklé oči člověka, jehož duch je silnější než jeho tělo. Co však mnou otřáslo víc než známky fyzické zchřadlosti, byla jeho tvář, groteskně přelepená křížem krážem náplastí, jejíž široký pruh mu zapečetil ústa.
‚Máš tabulku, Harolde?' zvolal starší muž, když se ta podivná bytost spíš zhroutila než posadila do křesla. ‚Rozvázal jsi mu ruce? Dobrá, dej mu tužku. Budete mu klást otázky, pane Melasi, a on bude psát odpovědi. Nejprve se ho zeptejte, zda je ochoten podepsat listiny.'
Neznámému se zablesklo v očích.
»Nikdy,« napsal řecky na kus papíru.
‚Za žádných podmínek?' zeptal jsem se ho na rozkaz našeho společného věznitele.
»Jen kdybych viděl, že ji v mé přítomnosti oddal řecký kněz, kterého znám.«
Muž se opět zahihňal tím svým zlověstným způsobem.
‚Víte, co vás v tom případě čeká?'
»Na mně nesejde.«
To jsou vzorky otázek a odpovědí, které tvořily naši podivnou, napůl mluvenou, napůl psanou konverzaci. Znova a znova jsem se ho musel ptát, zda si to nerozmyslel a zda listinu nepodepíše. Znova a znova jsem dostával stejně rozhněvanou odpověď. Vbrzku jsem ale dostal dobrý nápad. Ke každé otázce jsem připojil vlastní krátkou větičku - nejprve nevinnou - abych si ověřil, zda naši věznitelé něco netuší, a pak, když jsem zjistil, že na to nijak nereagují, pustil jsem se i do nebezpečnější hry. Naše konverzace pak vypadala asi takhle:
‚Touhle paličatostí ničeho nedosáhnete. Kdo jste?'
»To je mi jedno. Jsem cizinec.«
‚Váš osud padne na vaši hlavu. Jak dlouho tu jste?'
»Klidně, jen si poslužte. Tři týdny.«
‚Majetek nikdy nebude váš. Jste nemocen?'
»Darebáci ho nedostanou. Moří mne hladem.«

‚Když podepíšete, budete volný. Co je tohle za dům?'
»Nepodepíšu to nikdy. Nevím.«
‚Tím jí ale neprokazujete dobrou službu. Jak se jmenujete?'
»To bych musel slyšet přímo od ní. Kratides.«
‚Když podepíšete, uvidíte ji. Odkud jste?'
»V tom případě ji neuvidím nikdy. Z Atén.«
Bylo by stačilo dalších pět minut, pane Holmesi, abych z něho vytáhl všechno - rovnou těm chlapům pod nosem. Hned má další otázka mohla celou záležitost vysvětlit, ale v tom okamžiku se otevřely dveře a do místnosti vešla žena. Neviděl jsem ji jasně, viděl jsem jen tolik, že je vysoká a půvabná, že má černé vlasy a je oblečena do jakéhosi volného bílého županu.
‚Harolde!' řekla anglicky s nejistým přízvukem. ‚Nemohla jsem to tam už vydržet. Je tam tak smutno, když jsem tam jenom s - proboha, to je Paul!'
Ta poslední slova pronesla řecky a v témž okamžiku si muž s křečovitým úsilím strhl z úst náplast, vykřikl: ‚Sofie! Sofie!' a vrhl se jí do náručí. Jejich objetí však trvalo jen vteřinu, neboť mladší muž ženu popadl a vystrčil ji z pokoje, zatímco starší snadno přemohl svou vyzáblou oběť a odvlekl ji pryč druhými dveřmi. Na okamžik jsem zůstal v místnosti sám a vyskočil jsem z křesla s mlhavým nápadem, že bych snad nějak mohl zjistit, co je to za dům, v němž

jsem se octl. Naštěstí jsem však neudělal ani krok, protože když jsem vzhlédl, spatřil jsem, že starší muž stojí ve dveřích a zírá na mě.
‚Skončili jsme, pane Melasi,' řekl. Je vám snad jasné, že jsme vás zasvětili do velice důvěrné a soukromé záležitosti. Neobtěžovali bychom vás, nebýt toho, že náš přítel, který mluví řecky a který vyjednávání zpočátku vedl, se musel vrátit na východ. Nutně jsme museli najít někoho, kdo by ho zastoupil, a měli jsme štěstí, že jsme se doslechli o vašich prvotřídních tlumočnických kvalitách.'
Uklonil jsem se.
‚Tady je pět sovereignů,' řekl a přistoupil ke mně, ‚což je doufám přiměřená mzda. Pamatujte si ale,' dodal, poklepávaje mě zlehka po hrudníku a pochechtávaje se, ‚že jestli o tom povíte jedinému člověku - jen jedinému, pamatujte si to - pak nechť je bůh milostiv vaší duši!'
Nemohu vám vypovědět hnus a hrůzu, kterou ve mně ten bezvýznamně vypadající člověk vzbudil. Viděl jsem ho v té chvíli líp, poněvadž stál ve světle lampy. Tvář měl sinalou a zažloutlou; krátkou, špičatou bradku řídkou a zplihlou. Při řeči se ke mně nakláněl a rty a očními víčky neustále škubal a kroutil, jako by trpěl tancem svatého Víta. Bezděčně jsem si pomyslel, že ten jeho podivný hihňavý smích je také asi projevem nějaké nervové choroby. Hrůzným dojmem v jeho tváři však působily oči, které byly ocelově šedé, studeně se leskly a v jejichž hloubi utkvěla zlovolná, nezkrotná krutost.
‚Dovíme se, jestli o tom budete někde mluvit,' řekl. ‚Máme vlastní zdroje informací, Teď ale na vás čeká kočár a můj přítel vás doprovodí.'
Spěšně mě odvedli halou ke kočáru a znova jsem letmo zahlédl stromy a zahradu. Pan Latimer šel těsně za mnou a bez jediného slova zaujal v kočáře místo naproti mně. Znova jsme mlčky jeli nekonečně dlouho, opět s vytaženými zatemněnými okny, a teprve krátce po půlnoci kočár zastavil.
‚Tady si vystoupíte, pane Melasi,' řekl můj průvodce. ‚Je mi líto, že vás zanechávám tak daleko od vašeho domova, ale nic jiného mi nezbývá. Jakýkoli pokus sledovat kočár by pro vás dopadl velice neblaze.'
Při těch slovech otevřel dveře a já měl stěží čas vyskočit, poněvadž kočí vzápětí práskl do koní a kočár oddrkotal. V úžasu jsem se rozhlédl kolem sebe a zjistil jsem, že jsem na nějakém vřesovišti, porostlém tu a tam tmavými skvrnami hlodasových keřů. V dálce se táhla řada domů a v horních patrech tu a tam svítilo nějaké světýlko. Na druhé straně jsem uviděl červené signální lampy železnice.
Kočár, který mě přivezl, byl už z dohledu. Stál jsem tam, rozhlížel jsem se kolem sebe a uvažoval jsem, kde to proboha mohu být, když jsem pojednou uviděl, že ke mně ve tmě kdosi přichází. Když se ten člověk přiblížil, zjistil jsem, že je to hlídač trati.
‚Můžete mi říct, kde to jsem?' zeptal jsem se.
‚Ve Wandsworth Commonu,' řekl.
‚Dostanu se odtud vlakem do Londýna?'
‚Půjdete-li asi míli tímhle směrem, přijdete do Clapham Junctionu,' řekl, ‚a chytíte ještě poslední vlak, který přijíždí na nádraží Victoria.'
To byl konec mého dobrodružství, pane Holmesi. Nevím, kde jsem byl, ani s kým jsem mluvil. Vím jen to, co jsem vám už pověděl. Jsem ale přesvědčen, že jde o nějakou velice špinavou záležitost, a je-li to v mých silách, chtěl bych tomu nešťastníkovi pomoci. Hned druhý den ráno jsem vyprávěl celou tu historii panu Mycroftu Holmesovi a později i policii."
Po tomto nezvyklém vyprávění jsme všichni seděli nějaký čas tiše. Pak se Sherlock podíval na svého bratra.
"Podnikl jsi něco?" zeptal se.
Mycroft zvedl výtisk Daily News, který ležel na postranním stolku.
»Odměněn bude každý, kdo může podat nějakou informaci o Řekovi jménem Paul Kratides z Atén, který nemluví anglicky. Táž odměna bude vyplacena každému, kdo podá jakoukoli informaci o řecké dámě, jejíž křestní jméno je Sofie. X 2473.«
"Tohle bylo ve všech denících. Nikdo se však neozval."
"A co řecké vyslanectví?"

"Informoval jsem se tam, ale nic nevědí."
"Pak budeme muset poslat telegram policejnímu řediteli v Aténách."
"Do Sherlocka se vtělila veškerá energie naší rodiny," řekl Mycroft, obraceje se ke mně. "Nu, ujmi se toho případu všemi prostředky a dej mi vědět, až něco pozitivního zjistíš."
"Samozřejmě," odpověděl můj přítel a vstal z křesla. "Dám ti vědět a panu Melasovi také. Zatím však, být na vašem místě, pane Melasi, měl bych se velice na pozoru, neboť z těch inzerátů se pochopitelně dověděli, že jste je zradil."
Když jsme společně kráčeli domů, Holmes se zastavil na telegrafním úřadě a poslal odtamtud několik telegramů.
"Tak to vidíte, Watsone," poznamenal, "rozhodně jsme nepromrhali večer nadarmo. Některé z mých nejzajímavějších případů mi nahrál právě Mycroft. Problém, který jsme vyslechli, může mít sice jen jediné vysvětlení, ale přesto má některé pozoruhodné aspekty."
"Doufáte, že jej rozřešíte?"
"No, když toho už víme tolik, museli bychom mít z pekla smůlu, abychom se nedověděli i zbytek. Jistě jste si už sám vytvořil nějakou teorii, vysvětlující veškerá fakta, která jsme vyslechli."
"Ano, ale zcela neurčitou."
"Co vás tedy napadlo?"
"Připadá mi jasné, že tu řeckou dívku unesl mladý Angličan jménem Harold Latimer."
"Odkud ji unesl?"
"Nejspíš z Atén."
Sherlock Holmes zavrtěl hlavou. "Ten mladík neumí řecky ani slovo. Kdežto ta dáma hovoří anglicky celkem slušně. Z čehož plyne, že ona byla nějaký kratší čas v Anglii, ale on nebyl v Řecku."
"Pak ale můžeme předpokládat, že přijela do Anglie na návštěvu a že ji ten Harold přemluvil, aby s nim uprchla."
"To už je pravděpodobnější."
"Pak přijede z Řecka její bratr - domnívám se totiž - že je mezi nimi tenhle příbuzenský vztah - a chce zakročit. Neprozřetelně se vydá do rukou mladíka a jeho staršího kumpána. Ti dva se ho zmocní a násilím ho nutí k podepsání nějakých listin, s nimiž by mohli uchvátit dívčin majetek - možná že ho má ve svěřenské péči nebo tak. To ovšem on odmítá. Aby ho k tomu donutili, musí si opatřit tlumočníka a seženou pana Melase, když už předtím použili někoho jiného. Děvčeti o příjezdu jejího bratra neřeknou, takže se to nakonec doví čirou náhodou."
"Výborně, Watsone," zvolal Holmes. "Opravdu mám dojem, že nejste daleko od pravdy. Sám vidíte, že máme všechny karty v hrsti a musíme se už jen obávat nějakého skrytého násilného skutku z jejich strany. Poskytnou-li nám čas, určitě je dopadneme."
"Jak ale zjistíme, kde ten dům je?"
"Jestliže je náš dohad správný a to děvče se jmenuje nebo aspoň jmenovalo Sofie Kratidesová, nemělo by být těžké ji vystopovat. V tom spočívá naše hlavní naděje, poněvadž bratra tu samozřejmě nikdo nezná. Je jasné, že musel uplynout nějaký čas od té doby, co Harold navázal s dívkou styky - přinejmenším několik týdnů - neboť bratr v Řecku musel mít dostatek času, aby se o tom dověděl a přijel do Anglie. Jestli v té době bydleli společně, je pravděpodobné, že dostaneme na Mycroftův inzerát nějakou odpověď."
Při rozmluvě jsme dorazili k našemu domu v Baker Street. Holmes vystupoval po schodech první, a když otevřel dveře našeho pokoje, překvapeně sebou trhl. Podíval jsem se mu přes rameno a byl jsem udiven stejně jako on. Jeho bratr Mycroft tam seděl v křesle a pokuřoval.
"Pojď dál, Sherlocku! Pojďte dál, pane doktore," řekl přívětivě, usmívaje se našim překvapeným tvářím. "Na takovou energii ode mne nejsi zvyklý, že, Sherlocku? V tomhle případě mě ale něco přitahuje."
"Jak ses sem dostal?"
"Předjel jsem vás v kočáře."
"Stalo se něco nového?"
"Dostal jsem odpověď na inzerát."
"Ach!"
"Ano; přišla pár minut po vašem odchodu."
"A jaký je výsledek?"
Mycroft Holmes vytáhl list papíru.
"Tady je," řekl, "a je napsaná redis perem na prvotřídním žlutém papíře. Psal ji muž ve středních letech se slabou fyzickou konstitucí. ‚Pane,' stojí tu, ‚v odpověď na Váš inzerát z dnešního dne dovoluji si Vám sdělit, že zmíněnou mladou dámu velmi dobře znám. Kdybyste se obtěžoval mě navštívit, mohl bych Vám sdělit jisté podrobnosti jejího strastiplného příběhu. V současné době bydlí na adrese The Myrtles, Beckenham. - S úctou J. DAVENPORT.'"
"Píše z Lower Brixtonu," řekl Mycroft Holmes. "Nezdá se ti, Sherlocku, že bychom se za ním měli hned rozjet a ty podrobnosti se dovědět?"
"Milý Mycrofte, bratrův život je cennější než příběh jeho sestry. Myslím, že bychom měli zavolat inspektoru Gregsonovi do Scotland Yardu a vydat se rovnou do Beckenhamu. Víme, že tomu člověku hrozí smrt, a každá hodina může být osudná."
"Bude dobře, když se cestou stavíme pro pana Melase," poznamenal jsem, "protože budeme možná potřebovat tlumočníka."
"Výborně!" zvolal Sherlock Holmes. "Pošlete chlapce pro kočár a hned vyrazíme." Při těchto slovech otevřel zásuvku stolu a všiml jsem si, že strká do kapsy revolver. "Ano," řekl v odpověď na můj tázavý pohled, "podle toho, co jsme slyšeli, máme co činit s mimořádně nebezpečnou bandou."
Byla už skoro tma, když jsme přijeli do Pall Mallu a zaklepali na dveře Melasova bytu. Před chvílí prý pro něho přišel

nějaký muž a Melas s ním odešel.
"Můžete mi říct kam?" zeptal se Mycroft Holmes.
"To nevím, pane," odpověděla žena, která nám otevřela dveře. "Vím jen tolik, že s tím pánem odjel v kočáře."
"Řekl ten pán, jak se jmenuje?"
"Ne prosím."
"Nebyl to takový vysoký, hezký, snědý muž?"
"Kdepak - tohle byl človíček s brejličkami, s náramně pohublou tváří, ale moc milým chováním - při řeči se pořád smál."
"Jedeme!" zvolal rázně Sherlock Holmes. "Začíná to být vážné!" poznamenal, když jsme ujížděli ke Scotland Yardu. "Ti chlapi se znova zmocnili Melase. A on rozhodně není příliš odvážný pán, jak dobře vědí ze zkušenosti oné noci. Ten padouch ho dokázal terorizovat od okamžiku, kdy se dostal do jeho přítomnosti. Nepochybné potřebují jeho tlumočnické služby, ale až ho využijí, budou ho možná chtít potrestat za to, co pokládají za zradu."
Doufali jsme, že když pojedeme vlakem, mohli bychom se dostat do Beckenhamu stejně rychle, nebo možná ještě rychleji než kočárem. Když jsme však přijeli do Scotland Yardu, trvalo nám víc než hodinu, než jsme se dostali k inspektoru Gregsonovi a opatřili si formální povolení k domovní prohlídce. Bylo tři čtvrtě na deset, když jsme dorazili na London Bridge, a půl jedenácté, když jsme konečně všichni čtyři vystoupili na nádraží v Beckenhamu. Půl míle jízdy a byli jsme před The Myrtles - velkým tmavým domem, stojícím stranou od silnice na vlastních pozemcích. Tam jsme propustili drožkáře a společně jsme vykročili po příjezdové cestě.
"Ve všech oknech je tma," poznamenal inspektor. "Zdá se, že dům je opuštěný."
"Ptáčci nám foukli a hnízdo nechali prázdné," řekl Holmes.
"Proč myslíte?"
"Poněvadž tudy nejdéle před hodinou projel vůz naložený těžkými zavazadly."
Inspektor se zasmál. "Stopy kol jsem ve světle lucerny nad vraty viděl taky, ale jak jste přišel na ta zavazadla?"
"Všiml jste si možná, že stejné stopy kol vedou i opačným směrem. Jenomže vůz jedoucí směrem odtud zanechal stopy mnohem hlubší, natolik hluboké, že můžeme s jistotou říct, že vezl značně těžký náklad."
"Tahle maličkost mi bohužel ušla," řekl inspektor a pokrčil rameny. "Co ta vrata? Ta jen tak snadno nevypáčíme. Jestli se nám ale nikdo neozve, tak se o to pokusíme."
Hlasitě zabušil klepadlem a zatahal za zvonec, ale bezvýsledně. Holmes se někam vytratil, ale za pár minut se vrátil.
"Podařilo se mi otevřít okno," řekl.
"Díky bohu, že stojíte na straně zákona a ne proti němu, pane Holmesi," poznamenal inspektor, když si všiml, jak šikovně můj přítel vyhákl zástrčku. "No, myslím, že za těchhle okolností nemusíme čekat na pozvání a můžeme jít dál."
Jeden po druhém jsme vešli do prostorné místnosti - zřejmě té, v níž před časem tlumočil pane Melas. Inspektor rozsvítil svou lucernu a v jejím světle jsme spatřili dvoje dveře, záclonu, lampu a sbírku japonských zbraní, přesně to, co nám Řek popsal. Na stole stály dvě sklenice, prázdná láhev od brandy a zbytky jídla.
"Co je tohle?" zeptal se pojednou Holmes.
Všichni jsme zůstali stát a naslouchali jsme. Kdesi nad našimi hlavami se ozývalo tiché kvílení. Holmes se vrhl ke dveřím a vyběhl do haly. Strašlivý zvuk sem doléhal z poschodí. Holmes se řítil po schodech nahoru, inspektor a já jsme mu byli v patách, zatímco jeho bratr Mycroft nás následoval tak rychle, jak jen mu to jeho korpulentnost dovolovala.
V druhém poschodí jsme uviděli troje dveře - a z prostředních se ozývaly ty zlověstné zvuky, chvílemi přecházející do nezřetelného mumlání a pak znova stoupající do pronikavého vřískotu. Dveře byly zamčené, ale klíč byl zastrčen zvenčí. Holmes odemkl a vpadl dovnitř, ale v příštím okamžiku už byl opět na chodbě a držel se za hrdlo.
"To je z dřevěného uhlí!" zvolal. "Počkejte. Nejdřív se musí vzduch vyčistit."
Nakoukli jsme dovnitř a uviděli, že jediným zdrojem světla v místnosti je kalný modravý plamen, hořící na malé mosazné trojnožce uprostřed. Vrhal na podlahu nepřirozený, třaslavý kruh, zatímco ve stínech za ním jsme uzřeli nejasné siluety dvou postav, skrčených u zdi. Z otevřených dveří se valil strašný, dusivý dým, který nás rozkašlal a donutil zalapat po dechu. Holmes se rozběhl nahoru na schodiště, aby se nalokal čerstvého vzduchu; potom se znova vřítil do místnosti, rozrazil okna dokořán a vyhodil mosaznou troj nožku do zahrady.
"Za okamžik můžeme jít dovnitř," řekl zajíkavě, když byl znova na chodbě. "Kde je svíčka? Pochybuji, že v téhle atmosféře můžeme rozškrtnout. Podrž světlo u dveří a my ty chudáky vyneseme ven, Mycrofte. Jdeme!"
Vrhli jsme se k otráveným a vynesli jsme je na odpočívadlo schodiště. Oba muži měli zmodralé rty a byli v bezvědomí; tváře měli napuchlé a překrvené a oči jim vylézaly z důlků. Jejich rysy byly staženy takovou křečí, že nebýt černého plnovousu a zavalité postavy, sotva bychom byli poznali řeckého tlumočníka, který se s námi rozloučil teprve před několika málo hodinami v Diogenově klubu. Ruce a nohy měl důkladně spoutané a nad okem měl modřinu po nějakém prudkém úderu. Druhý byl svázán podobně a byl to vysoký, nesmírně vyhublý muž, s několika pruhy náplastí groteskně nalepenými přes obličej. Když jsme ho položili na zem, přestal sténat a jediný pohled mě přesvědčil, že alespoň pro něho naše pomoc přišla už pozdě. Pan Melas však byl ještě živ a za necelou hodinu se nám ho pomocí čpavku a brandy podařilo přivést k vědomí. Když jsem viděl, že otevřel oči, pocítil jsem uspokojení nad tím, že to byla má ruka, která ho vyvedla z temného údolí, do něhož směřují všechny cesty.
Byla to jednoduchá historie, kterou nám vyprávěl, a jenom potvrdila závěry naší dedukce. Jakmile návštěvník vstoupil k němu do pokoje, vytáhl z rukávu obušek a vystrašil ho hrozbou okamžité a nevyhnutelné smrti tak, že se mu únos podařil i podruhé. Ten rozhihňaný darebák musel mít na nešťastného znalce jazyků téměř hypnotický vliv, poněvadž Melas o něm nedokázal mluvit jinak než s třesoucíma se rukama a křídovými tvářemi. Rychle Řeka odvezl do Beckenhamu, kde tlumočil i při druhém výslechu, ještě dramatičtějším, než byl první, při němž oba Angličani svému vězni vyhrožovali okamžitou smrtí, jestliže nevyhoví jejich požadavkům. Když posléze zjistili, že se nezalekne žádné

hrozby, odvlekli ho znova do vězení; Melasovi pak vyčetli jeho zradu, o níž se dověděli z inzerátu v novinách, omráčili ho úderem hole a pak už se nepamatoval na nic a přišel k sobě až ve chvíli, kdy jsme se nad ním skláněli.
Takový tedy byl ten ojedinělý případ řeckého tlumočníka, jehož vysvětlení je dosud zahaleno jistým tajemstvím. Spojili jsme se sice s mužem, který odpověděl na inzerát, a dověděli jsme se od něho, že ta nešťastná mladá dáma pocházela z bohaté řecké rodiny a byla v Anglii na návštěvě u nějakých přátel. Seznámila se v té době s mladíkem jménem Harold Latimer, který si ji doslova otočil kolem prstu a nakonec ji i přemluvil, aby s ním utekla. Její přátelé, jimiž tato událost otřásla, spokojili se s tím, že informovali jejího bratra v Aténách a nad celou záležitostí si tak umyli ruce. Bratr přijel do Anglie a vlastní nerozvážností upadl do rukou Latimera a jeho společníka, který se jmenoval Wilson Kemp a byl to člověk s nejhorší minulostí. Když tito dva muži zjistili, že pro svou neznalost angličtiny je v jejich rukou naprosto bezmocný, uvěznili ho a mučením a hladem se ho pokoušeli donutit, aby na ně svým podpisem převedl svůj i sestřin majetek. Drželi ho v domě bez dívčina vědomí, a náplasti na obličej mu nalepovali především proto, aby jej dívka nepoznala, i kdyby jej snad náhodou zahlédla. Díky ženskému instinktu však toto maskování ihned prokoukla, jakmile ho v době první tlumočníkovy návštěvy spatřila. Nešťastná dívka ale byla sama uvězněna, poněvadž v celém domě nebyl nikdo jiný než muž, který byl zaměstnán jako kočí, a jeho žena, a ti byli poslušnými nástroji spiklenců. Jakmile zjistili, že jejich tajemství je prozrazeno a že se jim vězně nepodaří zlomit, oba darebáci na hodinu vypověděli pronájem zařízeného domu a uprchli i s dívkou, když nejprve, jak se domnívali, dokonali svou pomstu na obou mužích - na tom, který jim dokázal vzdorovat, i na tom, který je zradil.
Po několika měsících jsme dostali z Budapešti zajímavý výstřižek z novin. Byla to zpráva o tragickém konci dvou Angličanů, kteří cestovali s nějakou ženou. Oba byli probodeni a uherská policie soudila, že se pohádali a zasadili si smrtelné rány navzájem. Mám ale za to, že Holmes si o tom myslí něco jiného, a dodnes tvrdí, že kdyby se někomu podařilo tu řeckou dívku vyhledat, dověděl by se od ní možná, kdo pomstil příkoří, spáchané na ní a na jejím bratrovi.

Námořní smlouva

Červenec, který následoval bezprostředně po mé svatbě, je pro mne pamětihodný třemi zajímavými případy, na nichž jsem měl čest se Sherlockem Holmesem spolupracovat a studovat jeho metody. Mám je zaznamenané ve svých poznámkách pod hlavičkami Dobrodružství druhé skvrny, Dobrodružství s námořní smlouvou a Dobrodružství unaveného kapitána. První se však dotýká tak závažných zájmů a bylo v ní namočeno tolik předních rodin království, že je mnoho let nebude možno publikovat. Žádný jiný případ, v němž se Holmes kdy angažoval, neilustroval však hodnotu jeho analytických metod tak jasně a neučinil tak hluboký dojem na jeho známé. Dodnes mám uschovaný téměř doslovný záznam rozhovoru, v němž demonstroval správná fakta případu monsieuru Dubuqueovi z pařížské policie a Fritzi von Waldbaumovi, známému odborníkovi z Gdaňska, kteří oba vyplýtvali veškerou energii při sledování stop, které se nakonec ukázaly zcela podružné. Tuto historii však bude možno bez obav vyprávět až někdy v příštím století. Zatím proto přejdu k dalšímu bodu svého seznamu, což je případ, který také jednu chvíli sliboval, že nabude celonárodního významu, a vyznačoval se četnými epizodami, které mu propůjčily jedinečný charakter.
Když jsem ještě chodil do školy, byl mým důvěrným přítelem mládenec jménem Percy Phelps. Byl skoro stejně starý jako já, ačkoli chodil o dvě třídy výš. Udivoval nás všechny svou bystrostí a vyhrál vždycky všechny ceny, které škola vypsala. Nakonec své úspěchy korunoval získáním stipendia, které mu umožnilo pokračovat v triumfální kariéře v Cambridgi. Vzpomínám si, že pocházel z výborné rodiny se spoustou konexí, a že dokonce i jako malí hoši jsme věděli, že bratr jeho matky je lord Holdhurst, proslulý politik konzervativní strany. Toto vynikající příbuzenstvo mu však ve škole nebylo příliš na prospěch; naopak, zdálo se nám velice pikantní, že jsme ho mohli na hřišti po chuti sekýrovat nebo ho pořádně přetáhnout lať kou z kriketové branky. To však se úplně změnilo, když odešel do praktického života. Mlhavě jsem se doslechl, že jeho schopnosti a vlivné styky mu dopomohly k dobrému místu na ministerstvu zahraničí, ale pak jsem ho nadobro pustil z hlavy. Až následující dopis mi připomněl jeho existenci:

"Briarbrae, Woking.

Milý Watsone, nepochybuji, že si vzpomenete na »Bubťu« Phelpse, který chodil do páté třídy, když Vy jste byl ve třetí. Dokonce jste se možná doslechl, že mi můj vlivný strýc opatřil dobré místo na ministerstvu zahraničí a že jsem tam požíval důvěry a úcty, dokud mě nepotkalo strašné neštěstí, které rozmetalo celou mou kariéru v trosky.
Nemá smysl vypisovat podrobnosti toho hrozného maléru. V případě, že vyhovíte mé žádosti, budu Vám je muset pravděpodobně povědět ústně. Právě jsem se zotavil z devítinedělního zápalu mozku a stále ještě jsem mimořádně zesláblý. Myslíte, že byste mohl ke mně přivést na návštěvu svého přítele Sherlocka Holmese? Moc rád bych znal jeho názor na celý ten případ, ačkoli úřední místa mě ujišťují, že už se nedá nic podniknout. Pokuste se ho přivést co nejdřív, je-li to možné. Dokud na mně lpí to strašlivé podezření, připadá mi každá minuta jako hodina. Ujistěte ho prosím, že jsem jej dosud nepožádal o radu ne proto, že bych snad nedostatečně oceňoval jeho schopnosti, ale proto, že jsem byl jako pomatený, co mě to neštěstí postihlo. Teď už jsem zase v pořádku, ale nemám odvahu na to moc myslet ze strachu před recidivou. Stále ještě jsem tak slabý, že - jak vidíte - musím tento dopis diktovat. Pokuste se ho přivést.

Váš starý spolužák
Percy Phelps."

Když jsem ten dopis četl, cosi mě v něm dojalo; snad to byly ty opětovné žalostné prosby, abych přivedl Holmese. Byl jsem tím natolik pohnut, že jsem se o to chtěl pokusit, i když jsem věděl, že to možná bude obtížné; na druhé straně mi

však bylo známo, že Holmes je do svého umění tak zamilován, že je vždy připraven poskytnout svou pomoc tak ochotně, jak ochotně ji klient přijímá. Má žena se mnou souhlasila v tom, že bych mu měl tu záležitost bezodkladně předložit, a tak jsem se v hodině snídaně zase jednou znova octl ve starém bytě v Baker Street.
Holmes seděl v županu u rohového stolku a byl zabrán do jakéhosi chemického pokusu. Nad namodralým plamenem Bunsenova hořáku se ve velké zakřivené retortě s klokotem vařila jakási tekutina a destilované kapky stékaly do dvoulitrové odměrky. Když jsem vešel, můj přítel se na mě sotva podíval. Viděl jsem, že jde zřejmě o důležitý pokus, a tak jsem se posadil do křesla a čekal. Ponořoval násosku hned do té, hned do oné láhve, z každé nabral několik kapek a nakonec přinesl zkumavku s roztokem ke stolu. V pravé ruce držel proužek lakmusového papíru.
"Přicházíte v kritickém okamžiku, Watsone," řekl.
"Jestli tenhle papír zůstane modrý, všechno je v pořádku.
Jestli ale zčervená, bude to jednoho člověka stát život." Ponořil jej do zkumavky a papír se okamžitě zbarvil do mdlého, špinavě nachového odstínu. "Hm! To jsem si mohl myslet!" zvolal. "Za okamžik vám budu k službám, Watsone. Tabák najdete v perské trepce." Otočil se ke stolu a rychle napsal text několika telegramů, které předal poslíčkovi. Potom se svezl do křesla naproti mně, zvedl kolena a sepnul ruce kolem dlouhých, štíhlých nohou.
"Velice banální vraždička," řekl. "Doufám, že mi nesete něco lepšího. Vy jste ten pravý pták bouřlivák, jehož přítomnost neklamně ohlašuje zločin, Watsone. Oč jde?"
Podal jsem mu dopis, který si přečetl s maximálně soustředěnou pozorností.
"To nám ale moc neříká, že?" poznamenal, když mi dopis vracel.
"Skoro nic."
"Písmo je ale přesto zajímavé."
"Jenomže on to nepsal vlastní rukou."
"Máte pravdu. Psala to žena."
"Ale kde - určitě muž!" zvolal jsem.
"Ba ne, psala to žena! A žena velice nevšedního charakteru. Víte, na počátku jakéhokoli vyšetřování je dobře vědět i takovou maličkost, že váš klient je v úzkém vztahu s někým, kdo - ať už v dobrém nebo špatném smyslu - má nezvyklou povahu. Už to ve mně vzbudilo o případ zájem. Jste-li připraven, vydáme se hned do Wokingu a navštívíme toho diplomata, který má takové potíže, i tu dámu, jíž diktuje své dopisy."
Měli jsme štěstí a chytili jsme na nádraží Waterloo ještě ranní vlak. Netrvalo to ani hodinu a byli jsme uprostřed wokingských jedlových lesů a vřesovišť. Zjistili jsme, že Briarbrae je velký, stranou stojící dům na rozlehlých pozemcích, pouhých pár minut cesty od nádraží. Když jsme předložili navštívenky, byli jsme uvedeni do elegantně zařízeného salónu, kam za námi za malou chvilku přišel poněkud obtloustlý muž, který nás velice pohostinně uvítal. Bylo mu spíš kolem čtyřiceti než kolem třiceti, ale měl tak ruměnou tvář a tak veselé oči, že stále ještě působil dojmem naducaného a nezbedného chlapce.
"Jsem moc rád, že jste přijeli," řekl, vřele nám potřásaje rukama. "Percy se po vás ptal celé ráno. Je chudák tak nešťastný, že se chytá každého stébla. Jeho otec a matka mě požádali, abych vás uvítal, poněvadž pro ně je pouhá zmínka o celé té věci neobyčejné bolestná."
"Neznáme dosud žádné podrobnosti," poznamenal Holmes. "Jak vidím, vy sám nejste členem rodiny."
Náš nový známý se zatvářil překvapené, ale pak se podíval na vestu a dal se do smíchu.
"Ach tak, všiml jste si, že mám na přívěsku monogram J. H.," řekl. "Hned mě napadlo, že je v tom nějaká chytrost. Jmenuji se Joseph Harrison, a poněvadž si Percy bude brát mou sestru Annii, stanu se členem rodiny alespoň po tom sňatku. Mou sestru najdete u něho v pokoji, poněvadž ho poslední dva měsíce opatruje jako oko v hlavě a skoro se od něho nehne. Měli bychom se tam rovnou vydat, poněvadž vím, jak je netrpělivý."
Místnost, do které nás uvedl, byla ve stejném poschodí jako salón. Částečně byla zařízena jako obývací pokoj a částečně jako ložnice a v každém koutě a v každém výklenku stály vázy s vkusně uspořádanými květinami. Velice bledý a přepadlý mladý muž ležel na pohovce poblíž otevřeného okna, jímž proudila do místnosti opojná vůně ze zahrady a letní vzduch jako balzám. Vedle něho seděla žena, která vstala, když jsme vešli.
"Mám odejít, Percy?" zeptala se.
Sevřel jí ruku, aby ji zadržel. "Pěkně vás vítám, Watsone," řekl srdečně. "S tím knírem bych vás věru nepoznal, a vy byste si jistě také netroufal odpřisáhnout, že jsem to já. A tohle je, myslím, váš proslulý přítel, pan Sherlock Holmes, ne?"
Několika slovy jsem ho představil a oba jsme se posadili. Obtloustlý mladý muž nás opustil, ale jeho sestra v pokoji zůstala a ponechala ruku v pacientově dlani. Byla to žena přitažlivého zevnějšku, sice poněkud malá a boubelatá, ale s krásnou olivovou pletí, velkýma a tmavýma italskýma očima a s bohatými černými vlasy. V kontrastu s těmi výraznými odstíny vypadala bílá tvář jejího přítele ještě přepadlejší a ztrhanější.
"Nebudu vás připravovat o čas," řekl a nadzvedl se na pohovce. "Bez dalších úvodů přejdu hned k věci. Byl jsem šťastný a úspěšný muž, pane Holmesi a měl jsem se právě ženit, když mě potkalo to nečekané a strašné neštěstí, které zničilo všechny mé vyhlídky do budoucna.
Jak už vám možná Watson řekl, byl jsem na ministerstvu zahraničí a s pomocí vlivu svého strýce lorda Holdhursta jsem se brzo dopracoval odpovědného postavení. Když se můj strýc stal v nynější vládě ministrem zahraničí, pověřoval mě četnými důvěrnými úkoly, a poněvadž jsem je vždy úspěšně zvládl, začal bezvýhradně důvěřovat mým schopnostem a taktu.
Skoro před deseti týdny - mám-li být přesný, bylo to 23. května - povolal si mě do své soukromé pracovny, s uznáním se vyjádřil o dobré práci, kterou jsem vykonal, a sdělil mi, že mi hodlá svěřit nový důvěrný úkol.
‚Tohle,' řekl a vzal ze stolu šedý lepenkový váleček na listiny, ‚je originál té tajné smlouvy mezi Anglií a Itálií, o které,

jak musím s lítostí konstatovat, proskočily již v tisku určité pověsti. Francouzské či ruské velvyslanectví by zaplatilo obrovskou sumu za to, kdyby se mohlo obsah těchto dokumentů dovědět. Nikdy by neopustily můj sekretář, kdyby nebylo absolutně nutné pořídit od nich kopii. Máš v kanceláři psací stůl?'
‚Ano.'
‚V tom případě smlouvu vezmi a zamkni ji do něho. Dám příkaz, že tu smíš zůstat po pracovních hodinách, až ostatní odejdou, abys mohl ve volném čase klidně pořídit kopii a nemusel mít obavy, že by někdo mohl do textu nahlédnout. Až budeš s prací hotov, zamkneš jak originál, tak kopii do psacího stolu a zítra ráno mi je osobně předáš.'
Vzal jsem listiny a -"
"Promiňte na okamžik," řekl Holmes. "Byli jste během tohoto rozhovoru sami?"
"Úplně sami."
"Ve velké místnosti?"
"Na délku třicet stop a na šířku zrovna tolik."
"A stáli jste uprostřed?"
"Ano, asi tak."
"Mluvili jste tiše?"
"Strýc mluví vždycky nápadně tiše. A já skoro nemluvil."
"Děkuji," řekl Holmes a zavřel oči, "pokračujte prosím."
"Udělal jsem přesně to, co mi nařídil, a čekal jsem, až ostatní úředníci odejdou. Jeden z nich, Charles Gorot, měl v mé kanceláři vyřídit ještě nějaké resty, a tak jsem ho tam nechal a šel jsem se navečeřet. Když jsem se vrátil, byl už pryč. Chtěl jsem si s prací co nejvíc pospíšit, neboť jsem věděl, že Joseph, to jest pan Harrison, kterého jste právě viděli, je v Londýně a že se bude vracet do Wokingu vlakem v jedenáct hodin, který jsem chtěl také pokud možno stihnout. Jakmile jsem se na smlouvu blíž podíval, hned mi bylo jasné, že je natolik závažná, že strýc opravdu ani v nejmenším nepřeháněl. Aniž se hodlám pouštět do podrobností, mohu vám říct, že v ní byl definován vztah Velké Británie vůči Trojspolku a nastíněna politika, kterou naše vlast hodlá sledovat v případě, že francouzské loďstvo nabude rozhodné převahy nad italským v oblasti Středomoří. Problémy, jimiž se smlouva zabývala, byly čistě námořního charakteru. Na konci byly podpisy vysokých hodnostářů, kteří ji signovali. Text jsem jen letmo přelétl; posadil jsem se ke stolu a pustil se do opisování.
Byl to dlouhý dokument, sepsaný ve francouzštině a obsahující šestadvacet samostatných článků. Opisoval jsem co nejrychleji, ale v devět hodin večer jsem měl opsáno teprve devět článků a snaha stihnout vlak mi připadala naprosto beznadějná. Cítil jsem se unavený a otupělý; částečně po večeři, ale i vyčerpáním po dlouhé celodenní práci. Šálek kávy by mě byl velice osvěžil. Vrátný bývá celou noc ve své lóži pod schodištěm a vaří na lihovém vařiči kávu pro všechny úředníky, kteří tu a tam pracují přes čas. Zazvonil jsem proto na něho, aby ke mně přišel.
K mému překvapení se objevila statná stará žena v zástěře a s vulgárním výrazem ve tváři. Vysvětlila mi, že je manželka vrátného a že tam uklízí, a tak jsem si objednal kávu od ní.
Opsal jsem další dva články smlouvy a pak, poněvadž jsem se cítil unavenější než předtím, vstal jsem a procházel se po místnosti, abych si protáhl nohy. Kávu mi nenesli, a začal jsem se zajímat, proč to tak dlouho trvá. Otevřel jsem dveře a vyšel jsem na chodbu, abych to zjistil. Je to rovná, skoupě osvětlená chodba a z kanceláře, v níž jsem pracoval, vedou do ní jediné dveře. Ústí do zahnutého schodiště, pod kterým je v další chodbě dole lóže vrátného. V půli schodiště je ještě malé odpočívadlo, z něhož odbočuje téměř v pravém úhlu další chodba. Ta klesá po druhém, menším schodišti k postrannímu vchodu do budovy, užívanému služebnictvem a úředníky přicházejícími z Charles Street, kteří si chtějí zkrátit cestu. Tady je hrubý situační plánek."

"Děkuji, mně je to zcela jasné," řekl Sherlock Holmes. "Je krajně důležité, aby vám neuniklo, co vám řeknu teď. Sešel jsem po schodišti dolů do haly, kde jsem našel vrátného v lóži. Spal jako dudek. V konvičce na lihovém vařiči bublala vařící se voda, a dokonce přetékala na podlahu. Natáhl jsem ruku a chtěl jsem vrátným zatřást, poněvadž spal nerušeně dál, když tu pojednou zvonek nad jeho hlavou hlasitě zařinčel, vrátný sebou trhl a probudil se. ‚Promiňte, pane Phelpsi,' řekl a vyjeveně na mě vytřeštil oči.
‚Přišel jsem se podívat, jestli je ta káva už hotová.'
‚Postavil jsem vodu na vařič a pak jsem usnul. Promiňte prosím.' Podíval se na mě a pak nahoru na zvonek, který se stále ještě kýval, a úžas v jeho tváři každým okamžikem vzrůstal.
‚Kdo to mohl zvonit, když vy jste tady?' zeptal se. Jak to?' řekl jsem. ‚Co je to vlastně za zvonek?'
‚No - přece z kanceláře, kde jste pracoval.'
V té chvíli jsem měl pocit, že mi ledová ruka sevřela srdce. Někdo musel být v kanceláři, kde drahocenná smlouva leží na stole! Jako šílenec jsem se vyřítil nahoru po schodech a pádil jsem chodbou. Na chodbě nikdo nebyl, pane Holmesi. V kanceláři také nikdo. Všechno bylo přesně v tom stavu, v jakém jsem to opustil, jenom listiny, které mi byly svěřeny, sebral někdo se stolu a odnesl. Kopie tam byla, ale originál byl pryč."
Holmes se zvedl v křesle a zamnul si ruce. Viděl jsem, že problém je podle jeho gusta.
"Co jste, prosím vás, dělal pak?" zavrčel.
"Okamžitě jsem si uvědomil, že zloděj musel přijít nahoru po schodišti od postranního vchodu. Kdyby šel druhou cestou, byl bych ho nutně musel potkat."
"A víte jistě, že nebyl celou tu dobu schován v kanceláři nebo někde na chodbě? Sám jste před okamžikem řekl, že je jen skoupě osvětlena."
"To je absolutně vyloučené. V kanceláři a na chodbě by se neukryla ani krysa. Žádná skrýš tam nikde není."

"Děkuji vám. Pokračujte prosím."
"Vrátnému neušlo, jak jsem zbledl, a usoudil, že mám asi nějaký důvod k obavám. Přišel proto za mnou nahoru a společně jsme proběhli chodbou a po příkrém schodišti dolů ke dveřím vedoucím do Charles Street. Byly zavřené, ale odemčené. Otevřeli jsme je a vyběhli na ulici. Zřetelně si vzpomínám, že právě v té chvíli se na kostele v sousedství ozvaly tři údery věžních hodin. Bylo tři čtvrtě na deset."
"To je mimořádně důležité," řekl Holmes a udělal si poznámku na manžetu košile.
"Noc byla velice temná a drobně, teple pršelo. V Charles Street nebylo živé duše, ale na Whitehallu pokračoval čilý dopravní ruch jako obvykle. Rozběhli jsme se po chodníku, jen tak prostovlasí, jak jsme byli, a na vzdáleném rohu jsme našli postávajícího policistu.
‚Došlo ke krádeži,' vyhrkl jsem. ‚Z ministerstva zahraničí byl ukraden dokument nesmírné ceny. Šel tudy teď někdo?'
‚Stojím už tu čtvrt hodiny,' řekl, ‚a prošel kolem mne jenom jediný člověk - nějaká vysoká starší žena ve skotském vlňáku.'
‚Och, to byla jenom má žena,' zvolal vrátný. ‚Nikdo jiný tu neprošel?'
‚Ne, nikdo.'
‚Pak ten zloděj musel jít na druhou stranu,' zvolal vrátný a zatahal mě za rukáv.
S tím jsem se však nespokojil a jeho pokusy odtáhnout mě pryč ve mně vzbudily podezření.
‚Kterým směrem ta žena šla?' zvolal jsem.
‚To vám nepovím. Všiml jsem si, že jde kolem, ale neměl jsem důvod, proč ji dál pozorovat. Zdálo se, že spěchá.'
Jak je to dlouho?'
‚No - pár minut.'
‚Asi tak pět minut?'
‚Víc ne.'
‚Ztrácíte jenom zbytečně čas, pane, a každá minuta je teď důležitá,' zvolal vrátný. ‚Věřte mi, že má žena s tím nemá nic společného, a pospěšme si na druhý konec ulice. Nebo když nechcete vy, podívám se tam já,' a s těmito slovy se rozběhl opačným směrem.
Za okamžik jsem ho však dohonil a chytil za rukáv.
‚Kde bydlíte?'řekl jsem.
‚V Brixtonu, Ivy Lane č. 16,' odpověděl, ‚ale nenechte se svést na nepravou stopu, pane Phelpsi. Pojďte se mnou na druhý konec ulice, možná že se tam něco dovíme.'
Pochopil jsem, že uposlechnu-li jeho rady, nemůžeme nic ztratit. Oba jsme tam s policistou pospíšili, ale čekala nás jen frekventovaná ulice, spousta lidí chodila oběma směry, ale všichni spěchali, aby unikli sychravé noci a měli co nejdřív střechu nad hlavou. Nepostával a neokouněl tu nikdo, kdo by nám mohl říct, zda tudy někdo prošel.
Pak jsme se vrátili do kanceláře a prohledali jsme schodiště i chodbu, ale bezvýsledně. Chodba vedoucí ke kanceláři je pokryta krémovým linoleem, na kterém se otiskne i ta nejslabší stopa. Prohlédli jsme linoleum velice pečlivě, ale sebemenší otisk nějaké stopy jsme na něm nenašli."
"Pršelo celý večer?"
"Dalo se do deště kolem sedmé."
"Jak je pak ale možné, že ta žena, která přišla do kanceláře kolem deváté hodiny, nenechala nikde stopy svých zablácených střevíců?"
"Jsem rád, že se na to ptáte. To mě také hned napadlo. Jenomže uklízečky se v lóži vrátného pravidelně přezouvají a po budově chodí v papučích."
"Aha, to je jasné. Takže tam žádné stopy nebyly, přestože ten večer pršelo. Celý ten sled událostí je opravdu mimořádně zajímavý. Co jste dělali pak?"
"Prohledali jsme i kancelář. Jakékoli tajné dveře tam nepřicházejí vůbec v úvahu a okna jsou dobrých třicet stop nad podlahou. Obě okna byla zavřena zevnitř. Koberec vylučuje, že by tam mohly být nějaké padací dveře, a strop je natřený běžnou bílou olejovou barvou. Vsadil bych se o krk, že ať ten papír ukradl kdokoli, nemohl přijít jinudy než dveřmi."
"Jaký je tam krb?"
"Žádný. Jsou tam kamna. Šňůra od zvonku visí z drátu hned napravo od mého stolu. Ten, kdo zazvonil, musel přistoupit až ke stolu, aby to mohl udělat. Proč by ale pachatel zvonil? To je naprosto neřešitelná záhada."
"Je to opravdu kuriózní případ. Co jste podnikal pak? Předpokládám, že jste prohledal místnost, abyste zjistil, zda vetřelec nezanechal nějaké stopy - nedopalek doutníku, upuštěnou rukavici, jehlici do vlasů nebo podobnou maličkost?"
"Nic takového tam nikde nebylo."
"Ani žádný zápach?"
"Víte - to nás ani nenapadlo."
"To je chyba, pach tabákového kouře může být při takovémhle vyšetřování velice užitečným vodítkem."
"Já sám jsem nekuřák, takže bych jistě postřehl, kdyby v kanceláři bylo nakouřeno. Ničeho podobného jsem si ale nevšiml. Nápadná byla jedině skutečnost, že manželka vrátného - paní Tangeyová - z budovy tak spěchala. Vrátný nemohl nabídnout žádné jiné vysvětlení než to, že v té době pravidelně odchází domů. Usoudili jsme s policistou, že bude nejlepší chytit ji co nejdřív, než se dokumentu zbaví -za předpokladu ovšem, že jej má.
V té době už poplašná zvěst dorazila i do Scotland Yardu a na místo přijel detektiv Forbes, který se případu ujal s mimořádnou energií. Vzali jsme si drožku a za půl hodiny jsme už byli na udané adrese. Dveře nám otevřela mladá žena - nejstarší dcera paní Tangeyové. Řekla nám, že matka se dosud nevrátila domů, a uvedla nás do předního pokoje,

abychom tam na ni počkali.
Asi za deset minut někdo zaklepal na dveře a tehdy jsme se dopustili jediné vážné chyby, kterou si zazlívám. Místo abychom dveře otevřeli sami, dovolili jsme dívce, aby otevřela ona. Slyšeli jsme, jak říká: ‚Maminko, jsou tu dva páni a čekají na tebe,' a v příštím okamžiku jsme už jen zaslechli cupot kroků vzdalujících se chodbou. Forbes rozrazil dveře dokořán a oba jsme vběhli do zadního pokoje či do kuchyně, ale žena tam byla dřív než my. Hleděla na nás vytřeštěnýma očima, ale vzápětí, když mě poznala, objevil se jí na tváři výraz absolutního úžasu.
‚Proboha, vy jste přece pan Phelps z ministerstva!' zvolala.
‚A kdo jste myslela, že jsme - když jste se před námi dala na útěk?' zeptal se můj společník.
Já myslela, že jste exekutoři,' prohlásila. ‚Měli jsme spor s jedním obchodníkem.'
‚Tak tohle není moc dobrá výmluva,' odpověděl Forbes. ‚Máme odůvodněné podezření, že jste z ministerstva zahraničí odnesla důležitou listinu a že jste teď zaběhla sem, abyste se jí zbavila. Budete s námi muset jet do Scotland Yardu, kde vás prohledáme.'
Všechny protesty a nářky jí nebyly nic platné. Přijel kočár a všichni tři jsme v něm odjeli. Předtím jsme ovšem udělali prohlídku v kuchyni a zvlášť v kuchyňských kamnech, abychom se ujistili, zda se snad dokumentu nezbavila během toho okamžiku, kdy byla sama. Nenašli jsme však nic - žádný popel, žádné útržky. Když jsme dorazili do Scotland Yardu, předali jsme ji okamžitě policistce, aby ji prohledala. Čekal jsem na výsledek tělesné prohlídky v zoufalém napětí. Jenomže po dokumentu jako by se země slehla, nenašlo se nic.
Tehdy jsem si poprvé v plném rozsahu uvědomil, v jak hrozné situaci jsem se octl. Až do této chvíle jsem jednal a aktivita člověku nedovoluje přemýšlet. Tolik jsem věřil, že se nám podaří dostat smlouvu hned zpátky, že jsem se ani neodvážil pomyslet na následky v případě, že neuspějeme. Víc jsme však už nemohli udělat a pojednou jsem měl dost času, abych si uvědomil svou situaci. Bylo to strašné! Tady Watson vám může říct, jak nervózní a přecitlivělý jsem býval už jako školák. Mám to v povaze. Pomyslel jsem na strýce a jeho kolegy v ministerstvu, na hanbu, kterou jsem způsobil jemu, sobě a vůbec všem, kdo na mě sázeli. Co na tom, že jsem se stal oběti mimořádně nešťastné náhody? Jsou-li v sázce diplomatické zájmy, žádné nešťastné náhody nejsou povoleny. Byl jsem zničen, zostuzen, nadobro zničen. Nevím, co jsem vlastně dělal. Pravděpodobně jsem ztropil hysterickou scénu. Matně se rozpomínám na hlouček úředníků, kteří mě obklopili a snažili se mě uklidnit. Jeden z nich mě odvezl na nádraží Waterloo a posadil do vlaku jedoucího do Wokingu. Byl by snad jel se mnou až domů, kdyby se byl na nádraží neobjevil doktor Ferrier, který bydlí kousek od nás a jel týmž vlakem. Doktor se mne velice laskavě ujal, což bylo moje štěstí, neboť jsem ještě na nádraží dostal záchvat, a než mě dopravil domů, proměnil jsem se v běsnícího maniaka.
Můžete si představit, jak to vypadalo zde doma, když je doktorovo zvonění vyburcovalo z postelí a když mě uviděli v takovém stavu. Tady chudince Annii a mé matce to zlomilo srdce. Doktor Ferrier se dověděl od detektiva na nádraží pouze tolik, že jim mohl jen zhruba říct, co se stalo, a jeho vyprávění je samozřejmě neuklidnilo. Všem bylo zřejmé, že pravděpodobně budu dlouho nemocen, takže Josepha vystrnadili z jeho útulné ložnice, kterou přeorganizovali v pokoj pro pacienta. Ležel jsem tu v bezvědomí víc než devět neděl a blouznil v záchvatech mozkové horečky. Nebýt zde slečny Harrisonové a doktorovy péče, už bych s vámi teď asi nemluvil. Ošetřovala mě přes den a najala ošetřovatelku, která o mne pečovala v noci, poněvadž v záchvatech pomatenosti jsem byl schopen všeho. Pomalu jsem zas nabyl zdravého rozumu, ale paměť se mi vrátila teprve před třemi dny. A chvílemi si přeji, aby se mi byla nevrátila vůbec. Ze všeho nejdřív jsem poslal telegram panu Forbesovi, který byl pověřen vyšetřováním případu. Přijel sem a sdělil mi, že ačkoli udělali vše, nepodařilo se jim záhadu objasnit ani v nejmenším. Vrátný i jeho žena byli dlouho a všemožně vyslýcháni, ale do celé záležitosti to nevneslo žádné světlo. Podezření policie proto padlo na mladého Gorota, který, jak si vzpomínáte, pracoval ten večer na ministerstvu přes čas. To, že tam zůstal déle, a jeho francouzské jméno byly jediné dva fakty, které mohly vzbudit podezření; ve skutečnosti jsem však začal pracovat teprve po jeho odchodu, a také jeho rodina, ačkoli je hugenotského původu, je už dnes cítěním i tradicemi stejně anglická jako vaše nebo moje. Nenašlo se proti němu nic usvědčujícího, a na tom tedy celá věc uvízla. Obracím se na vás, pane Holmesi, vy jste má poslední naděje. Jestliže mi nepomůžete, ztratil jsem svou čest i postavení navždy."
Nemocný se znova zhroutil do podušek, zcela vyčerpán tím dlouhým vyprávěním, zatímco ošetřovatelka mu nalila do sklenky jakousi uklidňující medicínu. Holmes tiše seděl se zakloněnou hlavou a zavřenýma očima, v pozici, která mohla komukoli nezasvěcenému symbolizovat vrchol lhostejnosti; já však jsem věděl, že je jen vnějším výrazem hlubokého zamyšlení.
"Vaše výpověď byla tak zevrubná," řekl konečně, "že mi opravdu zbývá už jen pár otázek, které bych vám chtěl položit. Jedna z nich je však neobyčejně důležitá. Zmínil jste se někomu o tom, jaký zvláštní úkol vám byl svěřen?"
"Nikomu."
"Ani tady slečně Harrisonové - například?"
"Ne. V době mezi tím, kdy jsem příkaz dostal a kdy jsem ho začal plnit, vůbec jsem ve Wokingu nebyl."
"A nikdo z rodiny vás mezitím náhodou nenavštívil?"
"Ne,"
"Zná někdo z nich cestu do vaší kanceláře?"
"Ano. Všichni tam už za mnou někdy byli."
"Hm. Jestliže jste se o smlouvě nikomu nezmínil, pak je veškeré pátraní v tomto směru naprosto zbytečné."
"Ne, nikomu jsem nic neřekl."
"Víte něco bližšího o tom vrátném?"
"Jen tolik, že je to vysloužilý voják."
"Od kterého pluku?"
"Pokud jsem slyšel, sloužil u Coldstream Guards."

"Díky. Detaily se nepochybně dovím od Forbese. Při shromažďování faktů je policie výtečná; bohužel jich nedovede vždy s prospěchem použít. Och, to je ale nádherná růže!"
Prošel kolem lůžka k otevřenému oknu, narovnal ohnutý stonek mechové růže a se zalíbením se zadíval na rozkošné sladění nachu a zeleně. Pro mne to byl zcela nový rys jeho povahy, který jsem dosud neznal, neboť nikdy dřív žádný zvláštní zájem o přírodu neprojevoval.
"Nikde není dedukce tak nezbytná jako v náboženství," řekl a opřel se zády o rám okna. "Logicky uvažující člověk z něho může vybudovat exaktní vědu. Květiny jsou pro nás nejvyšším potvrzením dobrotivé Prozřetelnosti. Všechny ostatní věci, naše schopnosti, naše touhy, naše potrava - to všechno je, pravda, pro naši existenci nezbytné v první řadě. Tahle růže je ale něco navíc. Její vůně a barva jsou okrasou života, nikoli jeho podmínkou. Jen dobro může vytvořit něco navíc, a tak musím opakovat, že z květin lze čerpat mnoho naděje."
Percy Phelps i jeho ošetřovatelka se během tohoto extempore na Holmese překvapeně podívali a v jejich tvářích se zračilo značné zklamání. Holmes však upadl do stavu jakési zasněnosti; mechovou růži stále svíral v prstech. Chvilku to trvalo, než ho mladá dáma z této idylky vyrušila.
"Jsou nějaké vyhlídky, že tu záhadu vyřešíte, pane Holmesi?" zeptala se s nádechem jízlivosti ve hlase.
"Och ano - ta záhada!" trhl sebou a začal se pomalu vracet ke skutečnostem života. "Nu, bylo by absurdní, kdybych popíral, že jde o velice zamotaný a komplikovaný případ, ale mohu vám slíbit, že se na něj podívám a seznámím vás se vším, co mě na něm zaujme."
"Našel jste už nějaký klíč?"
"Poskytli jste mi sedm eventualit, ale musím si je samozřejmě nejdřív ověřit, než se vyjádřím o jejich ceně."
"Podezíráte někoho?"
"Podezírám sám sebe -"
"Cože?"
"Z toho, že dělám příliš ukvapené závěry."
"V tom případě jeďte do Londýna a tam si je ověřte."
"To je od vás výborná rada, slečno Harrisonova," řekl Holmes vstávaje. "Myslím, že nemůžeme udělat nic lepšího, Watsone. Nekojte se však falešnými nadějemi, pane Phelpsi. Tahle aféra je velice zašmodrchaná."
"Budu se třást netrpělivostí, kdy vás zase uvidím," zvolal diplomat.
"Nu, přijedu zítra týmž vlakem, ačkoli je víc než pravděpodobné, že má zpráva bude negativní."
"Bůh vám žehnej za ten slib, že přijedete," zvolal náš klient. "Hned mám větší chuť do života, když vidím, že se něco podniká. Mimochodem - dostal jsem dopis od lorda Holdhursta."
"Neříkejte! Co vám píše?"
"Tón dopisu je sice zdrženlivý, ale ne drsný. Pravděpodobně bral ohled na to, že jsem po tak těžké nemoci. Opakuje v dopise, že celá věc je nesmírně závažná, a dodává, že o mé budoucnosti - čímž samozřejmě myslí mé propuštění - se rozhodne, teprve až se zotavím a budu mít příležitost sám své provinění napravit."
"To je od něho rozumné a uvážené," řekl Holmes. "Pojďte, Watsone, v Londýně budeme mít celý den práce nad hlavu."
Joseph Harrison nás odvezl na nádraží a za chvíli už nás unášel portsmouthský vlak. Holmes byl pohřížen do svých myšlenek a poprvé promluvil, když jsme už za sebou měli Clapham Junction.
"Člověku je vždycky nějak veselo, když přijíždí do Londýna po některé vyvýšené trati a může se dívat na domy takhle seshora."
Myslel jsem, že žertuje, poněvadž nebylo vidět nic než špínu a zchátralost, ale vzápětí mi to vysvětlil.
"Podívejte se na ty velké, izolované shluky domů, které se vypínají nad taškovými střechami jako ostrovy cihel v moři barvy olova."
"To jsou veřejné školy."
"Majáky, milý brachu! Zárodky budoucnosti! Buňky se stovkami malých semínek, z nichž vzejde moudřejší a lepší Anglie budoucnosti. Doufám, že ten Phelps snad nepije?"
"To se mi nezdá."
"Také bych řekl. Musíme však vzít v úvahu každou možnost. Ten chudák se vážně dostal do škaredého maléru a je vůbec otázka, zda bude v našich silách mu z něj pomoct. Co si myslíte o slečně Harrisonové?"
"Holka jak břitva. Energická."
"Jistě, ale v jádru dobrá, ledaže bych se hrozně mýlil. Ona a její bratr jsou jedinými dětmi majitele hutí někde v Northumberlandu. Phelps se s ní zasnoubil loni v zimě na cestách a v doprovodu bratra k nim přijela představit se jeho rodině. Pak došlo k tomu maléru a ona tam zůstala, aby pečovala o svého snoubence. Bratr Joseph, který se u nich cítí docela dobře, se tam zdržel s ní. Jak vidíte, ověřil jsem si pár drobností na vlastní pěst. Dnes ale budeme muset věnovat pátrání celý den."
"Má ordinace -" ozval jsem se.
"Jestliže pokládáte své klienty za zajímavější než moje -" řekl Holmes s jistou trpkostí.
"Chtěl jsem říct, že se má ordinace beze mne den či dva obejde, poněvadž teď je právě ta nejslabší sezóna."
"Výborně," řekl už opět v dobré náladě. "V tom případě se té věci podíváme na zoubek spolu. Nejdřív bychom měli navštívit Forbese. Dovíme se od něho pravděpodobně všechny potřebné detaily. Pak teprve se rozhodneme, jak bude nejlepší na ten případ jít."
"Říkal jste, že už máte nějaký klíč."
"Ano, mám jich několik, ale teprve dalším pátráním se dá ověřit, jak jsou cenné. Nejobtížněji lze vystopovat zločin, který nemá motiv. A tenhle žádný motiv nemá. Kdo z něho může mít zisk? Je tu francouzský a ruský velvyslanec, jimž

by mohl zloděj dokument prodat, a pak je tu ještě lord Holdhurst."
"Lord Holdhurst!"
"Ovšem. Lze si velice dobře představit situaci, v níž by některého státníka ani dost málo nemrzelo, kdyby byl podobný dokument náhodou zničen."
"Ne ale státníka s tak bezúhonnou minulostí, jako je lord Holdhurst."
"Taková možnost tu je a nemůžeme si dovolit cokoli přehlédnout. Navštívíme ctihodného lorda ještě dnes a uvidíme, bude-li nám schopen něco povědět. Zatím jsem už ale rozjel pátrání."
"Už?"
"No, poslal jsem z nádraží ve Wokingu telegramy do všech londýnských večerníků. Tenhle inzerát se v nich ve všech objeví."
Podal mi list papíru, vytržený ze zápisníku. Stálo na něm tužkou:
‚10 liber odměny tomu, kdo oznámí číslo drožky, která vezla pasažéra ke vchodu do ministerstva zahraničí v Charles Street nebo do blízkosti tohoto vchodu ve tři čtvrtě na deset večer 23. května t. r. Zprávu podejte na adresu Baker Street číslo 221B.'
"Jste si jist, že zloděj přijel drožkou?"
"Jestliže nepřijel, ničemu se tím neublíží. Jestli je ale pravdivé tvrzení pana Phelpse, že v místnosti ani na chodbě se nemohl nikdo ukrýt, pak ta osoba musela přijít zvenčí. A jestliže přišla zvenčí za tak deštivého večera, a přesto nezanechala jedinou vlhkou stopu na linoleu, které bylo prohledáno nejdéle několik minut po jejím odchodu, pak je neobyčejně pravděpodobné, že přijela v drožce. Ano, myslím, že můžeme klidně usoudit na drožku."
"To zní přijatelně."
"Je to jeden z klíčů, o nichž jsem mluvil. K něčemu nás to může dovést. A pak je tu ovšem ten zvonek - to je vůbec nejnápadnější okolnost celého případu. Z jakého důvodu zvonek zvonil? Zazvonil snad zloděj jen tak z furiantství? Nebo to udělal někdo, kdo byl se zlodějem a chtěl krádeži zabránit? Nebo to snad byla jen pouhá náhoda? Nebo snad -?" Znova se pohroužil do soustředěného a tichého zamyšleni, z něhož se na okamžik vytrhl, ale mně, který jsem byl na všechny změny jeho nálad už zvyklý, se zazdálo, že ho pojednou napadla nějaká jiná možnost.
Bylo dvacet minut po třetí, když jsme vystoupili na nádraží. Po spěšném obědě v nádražním bufetu jsme se hned vydali do Scotland Yardu. Holmes už Forbesovi telegrafoval a detektiv na nás čekal: malý, lišácký mužík s chytrým, ale věru ne přátelským výrazem. Choval se k nám značně odměřeně, zvláště když uslyšel, kvůli čemu jsme přišli.
"Slyšel jsem o vašich metodách už několikrát, pane Holmesi," řekl rozmrzele. "Rád používáte veškerých informaci, které vám policie může poskytnout, ale pak se snažíte případ rozřešit bez ní a ještě ji zdiskreditovat."
"Naopak," řekl Holmes, "mám za sebou třiapadesát vyřešených případů a moje jméno figurovalo pouze ve čtyřech. Z toho plyne, že policie má k dobru devětačtyřicet zbývajících. Nemám vám za zlé, že to nevíte, protože jste mladý a nezkušený, ale jestliže chcete úspěšně plnit své nové úkoly, měl byste pracovat se mnou, a ne proti mně."
"Za jakékoli upozorněni vám budu vděčný," řekl detektiv a jeho chování se změnilo. "Zatím jsem si na tomhle případě ostruhy nevysloužil."
"Jaké kroky jste podnikl?"
"Opatřil jsem si informace o vrátném Tangeyovi. Od pluku Coldstream Guards odešel s dobrým vysvědčením a nic se nám proti němu nepodařilo najít. Jeho žena ale má dost pochybnou pověst. Řekl bych, že toho o celé věci ví víc, než se zdá."
"Dal jste ji sledovat?"
"Přilepila se na ni jedna naše policistka. Paní Tangeyová pije a ta naše žena s ní byla dvakrát, když byla hodně napařená, ale nepodařilo se jí z ní nic vytáhnout."
"Slyšel jsem, že měli v domě exekutora."
"Ano, ale nakonec zaplatili."
"Kde vzali peníze?"
"To je v pořádku. On měl právě dostat penzi a jinak nic nenasvědčuje tomu, že by najednou získali nějaké větší peníze."
"Jak vám vysvětlila, že šla za panem Phelpsem sama - když zazvonil a chtěl si objednat kávu?"
"Říkala, že manžel byl velice unaven a že ho chtěla zastoupit."
"Ano, to by souhlasilo s tím, že ho za chvilku nato pan Phelps nalezl, jak spí v křesle. V jejich neprospěch tedy mluví jen povaha té ženy. Zeptal jste se jí, proč ten večer z ministerstva tak pospíchala? Měla tak nakvap, že si toho povšiml i policista."
"Odcházela prý později než jindy a hleděla být co nejdřív doma."
"Připomněl jste jí, že vy a pan Phelps jste se vydali na cestu nejméně o dvacet minut později, a přesto jste byli u nich v bytě dřív než ona?"
"Vysvětluje to rozdílem v rychlosti mezi omnibusem a drožkou."
"Vysvětlila vám, proč se po návratu domů rozběhla dozadu do kuchyně?"
"Měla prý tam peníze, kterými chtěla zaplatit exekutorům."
"Zřejmě měla odpověď na všechno. Ptal jste se jí, zda při odchodu nepotkala nebo neviděla v Charles Street někoho, kdo se tam potloukal?"
"Kromě policisty prý neviděla nikoho."
"Dobrá; zdá se, že jste ji podrobil opravdu důkladnému křížovému výslechu. Co jste ještě podnikl?"
"Toho úředníka - Gorota - jsme sledovali celých devět neděl, ale bezvýsledně. Nemáme proti němu nic konkrétního."
"Ještě něco jiného?"
"Nemáme nic, po čem bychom mohli jít - žádné důkazy."

"Vytvořil jste si nějakou teorii o tom, jak to bylo s tím zvonkem?"
"Ne. Musím přiznat, že si s tím marně lámu hlavu. Ať to byl kdokoli, musel být velice chladnokrevný, když si troufal vyvolat poplach."
"Hm, je opravdu podivné, že něco takového udělal. Děkuji za všechno, co jste mi pověděl. Dám vám vědět, až toho člověka budu moct odevzdat do vašich rukou. Pojďme, Watsone!"
"Kam se vydáme teď?" zeptal jsem se, když jsme odcházeli z kanceláře.
"Teď půjdeme vyzpovídat lorda Holdhursta, ministra zahraničí a budoucího předsedu anglické vlády."
Měli jsme štěstí a zastihli jsme lorda Holdhursta ještě v jeho úřadovně na Downing Street. Jakmile mu Holmes poslal navštívenku, byli jsme okamžitě uvedeni dál. Státník nás přijal s onou starosvětskou zdvořilostí, která je pro něho typická, a usadil nás do přepychových lenošek stojících po obou stranách krbu. Když pak stál na koberci mezi námi, štíhlý, vysoký muž s ostře řezanou, zamyšlenou tváří a vlnitými vlasy předčasně prokvetlými stříbrem, zdálo se, že ztělesňuje nepříliš častý typ šlechtice, který je opravdu ušlechtilý.
"Znám vaše jméno velice dobře, pane Holmesi," řekl s úsměvem. "A nehodlám samozřejmě předstírat, že mi není znám důvod vaší návštěvy. V našem ministerstvu došlo jen k jediné události, která mohla vzbudit vaši pozornost. Smím se vás zeptat, kdo vás pátráním v té věci pověřil?"
"Pan Percy Phelps," odpověděl Holmes.
"Ach tak - můj nešťastný synovec! Pochopíte jistě, že právě náš příbuzenský vztah mi znemožňuje, abych ho jakkoli kryl. Obávám se, že ta nešťastná událost bude mít velice neblahé následky pro jeho kariéru."
"Kdyby se však dokument našel?"
"To by ovšem bylo něco jiného."
"Rád bych vám položil několik otázek, lorde Holdhurste."
"Rád vám poskytnu veškeré informace, které mám k dispozici."
"Dal jste příkaz k pořízení kopie dokumentu v téhle kanceláři?"
"Ano, právě tady."
"To vás mohl sotva někdo slyšet, že?"
"To je vyloučeno."
"Zmínil jste se před někým, že máte v úmyslu dát pořídit kopii smlouvy?"
"Ne, před nikým."
"Jste si tím jist?"
"Naprosto."
"V tom případě, poněvadž ani vy, ani pan Phelps jste nikomu nic neřekli a nikdo jiný o té věci nic nevěděl, musel se zloděj objevit v kanceláři čistě náhodně. Uviděl příležitost a chopil se jí."
Státník se usmál. "Víte, v tomhle já se opravdu nevyznám," řekl.
Holmes chvíli uvažoval. "Je tu ještě jeden velice důležitý bod, na který bych se vás chtěl zeptat," řekl. "Obával jste se, jestli se nemýlím, že by prozrazení detailů smlouvy mohlo mít neobyčejně vážná následky?"
Po státníkově výrazné tváři přelétl stín. "Ano, neobyčejně vážné následky."
"A už se to nějak projevilo?"
"Dosud ne."
"Kdyby se však smlouva dostala - dejme tomu - na francouzské nebo ruské ministerstvo zahraničí, asi byste se o tom dověděl, ne?"
"Měl bych," řekl lord Holdhurst s kyselou tváří.
"Poněvadž ale uplynulo už skoro deset týdnů a zatím jste se nic nedověděl, lze celkem opodstatněně předpokládat, že se tam smlouva z nějakých důvodů nedostala, ne?"
Lord Holdhurst pokrčil rameny.
"Těžko můžeme předpokládat, pane Holmesi, že zloděj odcizil smlouvu proto, aby si ji dal za rámeček a pověsil na zeď."
"Čeká možná, že stoupne v ceně."
"Jestli bude ještě nějaký čas čekat, nedostane za ni vůbec nic. Za pár měsíců přestane být smlouva tajná."
"To je velice důležité," řekl Holmes. "Lze ovšem i předpokládat, že zloděj třeba náhle onemocněl -"
"Například mozkovou horečkou, ne?" zeptal se státník a šlehl po něm pohledem.
"To jsem neřekl," prohlásil Holmes, nenechávaje se vyvést z klidu. "Už jsme vás ale připravili o spoustu drahocenného času, lorde Holdhurste, a proto bychom vám chtěli poděkovat a odporoučet se."
"Přeji vašemu vyšetřování plný zdar, ať už zločin spáchal kdokoli," odpověděl šlechtic a s úklonou nás doprovodil ke dveřím.
"Skvělý chlapík," řekl Holmes, když jsme vyšli na Whitehall. "Bude však mít co dělat, aby si svou pozici udržel. Ani zdaleka není bohatý a má neuvěřitelnou spoustu vydání. Jistě vám neušlo, že měl čerstvě podražené boty. Teď bych vás ale, Watsone, už nerad odváděl od výkonu lékařské praxe. Dnes už stejně nebudu nic podnikat, ledaže bych dostal odpověď na ten inzerát ohledně drožky.
Budu vám však mimořádně zavázán, pojedete-li se mnou zítra do Wokingu stejným vlakem, kterým jsme jeli dnes."
Druhý den ráno jsme se setkali podle úmluvy a společně jsme odjeli do Wokingu. Řekl mi, že na inzerát nedostal odpověď a v celém případu nedošlo k žádnému vyjasnění. Když chtěl, byla jeho tvář nehybná a neproniknutelná jak tvář Indiána a z jeho výrazu jsem nedokázal vyčíst, zda je se stavem případu spokojen či ne. Vzpomínám si, že se mnou rozmlouval o Bertillonově systému měření a vyjadřoval se o tomto francouzském vědci s velkým obdivem.
Našeho klienta jsme našli stále ještě v péči oddané ošetřovatelky, ale vypadal podstatně lépe než včera. Když jsme vešli do pokoje, vstal z pohovky a s jistými obtížemi, ale přece jenom nás přivítal.

"Zjistili jste něco nového?" zeptal se dychtivě.
"Jak jsem očekával, nic pozitivního vám říct nemohu," odpověděl Holmes. "Navštívil jsem Forbese i vašeho strýce a rozjel jsem pátrání ještě v několika směrech. Snad nás to k něčemu přivede."
"Definitivně jste se tedy nevzdal?"
"To rozhodně ne."
"Bůh vám žehnej za ta slova!" zvolala slečna Harrisonová. "Neztratíme-li odvahu a trpělivost, musí pravda vyjít najevo."
"My ale pro vás máme víc novinek než vy pro nás," řekl Phelps a znova se posadil na pohovku.
"Doufal jsem, že se s něčím vytasíte."
"Ano, zažili jsme tu dnes v noci dobrodružství a nebylo to nic, nad čím by se dalo mávnout rukou." Jeho tvář při těch slovech zvážněla a v očích se mu objevil výraz velice podobný strachu. "Víte," řekl, "začínám už věřit, že jsem se nevědomky stal středem nějakého obludného spiknutí a že někdo usiluje o můj život právě tak jako o mou čest."
"Ach!" zvolal Holmes.
"Zní to neuvěřitelně, poněvadž pokud vím, nemám na celém světě jediného nepřítele. Přesto nemohu po zkušenosti z dnešní noci dospět k jinému závěru."
"Povězte mi o tom prosím."
"Nejdřív vám musím říct, že na dnešek v noci jsem spal v pokoji prvně sám, bez ošetřovatelky. Bylo mi už natolik dobře, že jsem myslel, že se bez ní obejdu. Nechal jsem však rozsvícenou lampičku u postele. Asi kolem druhé hodiny po půlnoci, když jsem dost lehce usnul, vzbudil mě pojednou tichý zvuk. Připomínalo to myš, která se někam prohryzává dřevem, a tak jsem zůstal ležet a chvíli jsem naslouchal v domnění, že to nemůže mít jinou příčinu. Pak ale šramot zesílil a náhle se od okna ozvalo ostré kovové škrábání. Užasle jsem se posadil. Nemohlo být pochyb o tom, co je to za zvuky. Působil je někdo, kdo se pokoušel strčit nějaký nástroj do škvíry mezi okenicemi, kdežto ten druhý byl způsoben odšupováním zástrčky.
Potom následovala asi desetiminutová pauza, jako by ta osoba čekala, až se přesvědčí, zda mě zvuk neprobudil. Pak jsem uslyšel jemné zaskřípění, jak se okno velice pomalu otevřelo. Déle jsem to nemohl vydržet, poněvadž už nemám takové nervy jako kdysi. Vyskočil jsem z postele a otevřel okenice. V okně se krčil nějaký muž, ale viděl jsem ho jen málo, poněvadž zmizel jako blesk. Byl zahalený do jakéhosi pláště, který mu zakrýval i spodní část obličeje. S jistotou vím jen tolik, že měl v ruce nějakou zbraň. Vypadala jako dlouhý nůž. Viděl jsem jasně, jak se zableskl, když se ten muž dal na útěk."
"To je opravdu zajímavé," řekl Holmes. "A co jste, prosím vás, udělal pak?"
"Kdybych nebyl tak zesláblý, byl bych vyskočil z otevřeného okna a pronásledoval ho. Takhle jsem ale jenom zazvonil na zvonek a zburcoval celý dům. Chvíli to trvalo, poněvadž zvonek zvoní v kuchyni a všechno služebnictvo spí v poschodí. Křičel jsem ale, což přivolalo dolů Josepha, a ten pak vzbudil ostatní. Joseph s čeledínem našli stopy na květinovém záhoně pod oknem, ale v poslední době bylo tak sucho, že pokus sledovat stopu po trávníku byl beznadějný. Na dřevěném plotě u cesty však prý v jednom místě byly známky, že někdo plot přelezl a přelomil při tom nahoře pár látek. Zdejší policii jsem dosud nic neřekl, poněvadž jsem chtěl nejdřív znát váš názor."
Zdálo se, že vyprávění našeho klienta udělalo na Sherlocka Holmese mimořádný dojem. Vstal z křesla a v neovladatelném vzrušení začal přecházet po pokoji.
"Neštěstí nikdy nechodí samo," řekl Phelps a usmál se, ačkoli bylo jasné, že jim noční dobrodružství dost otřáslo.
"To jste si opravdu ověřil na vlastní kůži," řekl Holmes. "Myslíte, že byste se mohl se mnou projít kolem domu?"
"Ale ano, rád bych se dostal trochu na sluníčko. Joseph půjde s námi."
"A já také," řekla slečna Harrisonova.
"Bohužel ne," řekl Holmes a zavrtěl hlavou. "Musím vás požádat, abyste zůstala sedět přesně tam, kde sedíte."
Mladá dáma se zatvářila rozmrzele a znova si sedla. Její bratr se k nám však připojil a všichni čtyři jsme vyšli ven.
Nejdřív jsme kráčeli po trávníku pod diplomatovo okno. Na květinovém záhoně jsme našli stopy, o kterých se nám už zmínil, ale byly beznadějně rozmazané a neurčité. Holmes se nad nimi na okamžik sklonil, ale pak se narovnal a pokrčil rameny.
"Z toho myslím nikdo moc moudrý nebude," řekl. "Raději dům obejděme a podívejme se, proč si lupič vybral právě tenhle pokoj. Člověk by řekl, že ta velká okna salónu a jídelny by pro něho měla být přitažlivější."
"Ze silnice je na ně líp vidět," poznamenal Joseph Harrison.
"Aha - ano, ovšem. A tady jsou dveře, o které se také mohl pokusit. Kam vedou?"
"To je postranní vchod pro dodavatele. V noci jsou samozřejmě zamčené." "Měli už jste tu někdy podobný poplach?"
"Nikdy," řekl náš klient.
"Máte v domě drahé příbory nebo něco, co mohlo zloděje přilákat?"
"Nic cenného."
Holmes se prošel kolem domu s rukama v kapsách a se svým obvyklým lhostejným výrazem ve tváři.
"Mimochodem," řekl Josephu Harrisonovi, "vy prý jste zjistil místo, kde ten chlap lezl přes plot. Můžete mi je ukázat?"
Mladý muž nás zavedl k místu, kde byla špička jedné laťky v plotě přelomena. Visela z ní malá tříska. Holmes ji utrhl a kriticky si ji prohlédl.
"Myslíte, že tohle dřevo bylo odštípnuto na dnešek v noci? Spíš se mi zdá, že už je odštípnuté dost dlouho, ne?"
"Ano, to je možné."
"A také tu nejsou žádné stopy po tom, že někdo seskočil na druhou stranu plotu. Ne, s tímhle se věru nikam nedostaneme. Vraťme se do ložnice a tam si o celé věci pohovoříme."
Percy Phelps chodil ještě velice pomalu, opíraje se o rameno svého budoucího švagra. Holmes přešel přes trávník

rychle a octli jsme se pod otevřeným oknem ložnice mnohem dřív, než tam přišli i ostatní.
"Slečno Harrisonova," řekl Holmes s krajní naléhavostí, "musíte tu zůstat celý den. Pod žádnou záminkou se nenechte nikam odlákat a zůstaňte celý den na tom místě, kde jste teď. Je to nesmírně důležité."
"Jistě, přejete-li si to, pane Holmesi," řeklo děvče užasle.
"Až půjdete spát, zamkněte dveře tohohle pokoje zvenčí a klíč si ponechte u sebe. Slibte, že to uděláte."
"Ale co Percy?"
"Ten pojede s námi do Londýna."
"A já tu mám zůstat?"
"Je to pro jeho dobro. Prokážete mu tím službu! Rychle! Slibte mi to!"
Přikývla na souhlas právě ve chvíli, kdy přišli i zbývající dva.
"Co tam sedíš jak mouchysněztesimě, Annie?" zvolal její bratr. "Pojď přece taky trochu na sluníčko!"
"Ne, děkuji, Josephe. Bolí mě trochu hlava a tady v pokoji je docela příjemný chládek a klid."
"A co zamýšlíte teď, pane Holmesi?" zeptal se náš klient.
"No, nesmíme při vyšetřování téhle nicotné záležitosti ztrácet ze zřetele cíl našeho hlavního pátrání. Moc by mi pomohlo, kdybyste s námi mohl odjet do Londýna."
"Teď hned?"
"Ano, hned jak se dokážete připravit. Řekněme za hodinu."
"Cítím už se docela dobře, a jestli vám budu co platný..."
"S největší pravděpodobností.
"Nechtěl byste, abych tam zůstal přes noc?"
"Právě vám to chci navrhnout."
"Takže jestli mě ten noční přítel přijde znova navštívit, zjistí, že ptáček uletěl. Jsme všichni ve vašich rukou, pane Holmesi, a musíte nám přesně říct, co máme dělat. Nechcete snad, aby s námi jel Joseph a staral se o mne?"
"Není třeba. Jak víte, můj přítel Watson je lékař a postará se o vás. Když dovolíte, jenom se tu naobědváme a pak všichni tři odjedeme do Londýna."
Udělali jsme to, jak navrhoval; pouze slečna Harrisonova se omluvila, aby podle Holmesových instrukcí nemusela opustit pokoj. Nebylo mi jasné, co můj přítel touto taktikou sleduje, pokud mu ovšem nešlo o to, aby mladou dámu držel stranou od Phelpse, který v dobré náladě nad svým vracejícím se zdravím a potěšen vyhlídkou na menší výlet s námi obědval v jídelně. Holmes však měl pro nás v záloze ještě větší překvapení, poněvadž když nás doprovodil na nádraží a dohlédl, abychom se pohodlně usadili ve vagóně, klidně nám oznámil, že on sám vůbec nemá v úmyslu z Wokingu odjet.
"Než odjedu, chtěl bych si tu ještě objasnit pár maličkostí," řekl. "Vaše nepřítomnost mi v jistém smyslu bude jen ku prospěchu, pane Phelpsi. Až přijedete do Londýna, Watsone, odjeďte prosím s naším přítelem hned do Baker Street a zůstaňte s ním, dokud se znova neobjevím. Naštěstí jste bývalí spolužáci, a budete si tedy mít o čem povídat. Pan Phelps se dnes vyspí ve volné ložnici u nás a zítra kolem snídaně mě čekejte, poněvadž jeden vlak odtud přijíždí na nádraží Waterloo v osm hodin."
"Co ale bude s naším vyšetřováním v Londýně?" zeptal se Phelps vyčítavě.
"Na to je dost času zítra. Mám dojem, že právě teď mohu být užitečnější tady."
"Řekněte jim prosím v Briarbrae, že doufám, že zítra večer už zas budu zpátky," zvolal Phelps, když se vlak začal rozjíždět.
"Jenže já asi teď do Briarbrae nepůjdu," odpověděl Holmes a vesele nám zamával, když už vlak vyjížděl ze stanice.
Phelps a já jsme o tom během cesty hovořili, ale ani jeden z nás nedokázal najít pro tento nový vývoj věcí přiměřené vysvětlení.
"Domnívám se, že chce najít nějaký klíč k tomu nočnímu vloupání, jestliže to ovšem byl lupič. Pokud jde o mne, nevěřím, že šlo o obyčejného zloděje."
"A oč tedy myslíte, že šlo?"
"Na mou duši - jestli chcete, můžete to připsat na vrub mých pošramocených nervů - já věřím, že se kolem mne stahuje síť nějakých politických intrik a že mi ti spiklenci z nějakého důvodu, který nechápu, usilují o život. Zní to absurdně a nadneseně, ale vemte v úvahu fakta! Proč by se zloděj chtěl vloupat oknem do ložnice, kde mu žádná kořist nekynula, a proč by při tom měl v ruce dlouhý nůž?"
"Jste si jist, že to nebylo spíš nějaké páčidlo?"
"Ale kde - byl to nůž. Jasně jsem viděl, jak se čepel zableskla."
"Proč by vás ale proboha někdo pronásledoval s tak zavilou nenávistí?"
"Ach, to je právě otázka."
"Nuže - jestli na to má Holmes stejný názor, mohlo by to jeho momentální jednání vysvětlovat, nezdá se vám? Za předpokladu, že vaše teorie je správná, a podaří se mu dopadnout toho, kdo vás včera v noci ohrožoval, bude na nejlepší cestě k polapení člověka, který odcizil námořní smlouvu. Bylo by absurdní domnívat se, že máte dva nepřátele, z nichž jeden vás okrádá a druhý ohrožuje na životě."
"Pan Holmes ale řekl, že se asi do Briarbrae nevrátí."
"Znám už ho nějaký čas," řekl jsem, "ale nikdy ještě nic nedělal, když k tomu neměl dobrý důvod," a po tomto konstatování se naše konverzace obrátila k jiným tématům.
Byl to však pro mne únavný den. Phelps byl po dlouhé nemoci stále ještě slabý a nešťastná událost, která ho potkala, učinila z něj nervózního kverulanta. Marně jsem se ho snažil zaujmout vyprávěním o Afganistanu či Indii, debatou o sociálních problémech nebo o čemkoli, co by mohlo jeho špatnou náladu rozptýlit. Neustále se v řeči vracel ke své

odcizené smlouvě; dohadoval se, hádal a přemítal, co asi Holmes podniká, jaká opatření udělal lord Holdhurst a jaké novinky se dovíme zítra ráno. Jak večer plynul, začínalo být jeho rozčilení až trapné.
"Vy věříte Holmesovi bez výhrad?" zeptal se.
"Viděl jsem, že dokázal pozoruhodné věci."
"Nikdy ale nemusel objasňovat případ tak temný, jako je tenhle."
"Ale ano, viděl jsem ho řešit problémy, při kterých měl daleko méně stop."
"Nikdy ale nebyly v sázce tak obrovské zájmy, že?"
"To nevím. Je mi však známo, že pracoval z pověření tří evropských panovnických rodů a že šlo o životně důležité záležitosti."
"Vy ho přece dobře znáte, Watsone. Je to tak nevyzpytatelný chlapík, že nikdy nevím, co si o něm mám myslet. Myslíte, že má nějakou šanci? Myslíte, že věří v úspěch?"
"Nic mi neřekl."
"To je špatné znamení."
"Naopak - všiml jsem si, že když ztratí stopu, obvykle mi to řekne. Nejzamlklejší je tehdy, když jde po stopě a není si zcela jist, zda je to ta pravá. Ničemu ale nepomůžeme, milý příteli, když se kvůli tomu budeme rozčilovat a ničit si nervy; jděte si proto radši lehnout, abyste byl ráno svěží, poněvadž nevíme, co všechno nás může čekat."
Nakonec se mi podařilo svého společníka přesvědčit, aby mé rady uposlechl, ačkoli mi z jeho rozčileného chování bylo jasné, že toho asi moc nenaspí. Jeho rozpoložení bylo bohužel nakažlivé, protože jsem se sám půl noci převaloval na lůžku v úvahách o tom podivném problému a vymýšlel stovky teorií, z nichž každá byla jen ještě absurdnější než ta předchozí. Proč Holmes zůstal ve Wokingu? Proč žádal slečnu Harrisonovou, aby se celý den ani na krok nehnula z pacientova pokoje? Proč mu tak záleželo na tom, aby lidem v Briarbrae neprozradil, že hodlá zůstat nablízku? Lámal jsem si s tím hlavu, dokud jsem v marné snaze najít nějaké vysvětlení, jemuž by všechna fakta odpovídala, neusnul.
Probudil jsem se v sedm hodin ráno a hned jsem se vydal do Phelpsova pokoje. Našel jsem ho přepadlého a poničeného po probděné noci. První, nač se mne zeptal, bylo, zda už Holmes přijel.
"Když to slíbil, určitě přijede," řekl jsem, "a nebude to ani dřív, ani později."
A nelhal jsem, poněvadž krátce po osmé hodině zastavila před domem drožka a vystoupil z ní náš přítel. Stáli jsme u okna a viděli jsme, že má levou ruku zafačovanou a je velice bledý a zachmuřený. Vešel do domu, ale chvilku to trvalo, než vystoupil po schodech.
"Vypadá, jako by utrpěl porážku," zvolal Phelps,
Musel jsem přiznat, že má pravdu. "Klíč k celé záhadě," řekl jsem, "je přece jen asi někde v Londýně."
Phelps zasténal.
"Nevím, co se stalo," řekl, "ale asi jsem si sliboval od jeho návratu příliš mnoho. Tu ruku ale přece včera zafačovanou neměl! Co se mu to mohlo stát?"
"Nejste zraněn, Holmesi?" zeptal jsem se, když můj přítel vešel do pokoje.
"To nic, je to jen škrábnutí, zaviněné vlastní nešikovností," odpověděl a kývnutím hlavy nám popřál dobré jitro. "Ten váš případ, pane Phelpsi, patří rozhodně k nejzáhadnějším, jaké jsem kdy vyšetřoval."
"Obával jsem se, že bude nad vaše síly."
"Byla to věru pozoruhodná zkušenost."
"Ten obvaz svědčí o nějakém dobrodružství," řekl jsem. "Nepovíte nám, co se stalo?"
"Až po snídani, milý Watsone. Nezapomínejte, že jsem už dnes ráno jel ze Surreye třicet mil na čerstvém vzduchu. Předpokládám, že na můj inzerát ohledně drožky nepřišla žádná odpověď, co? To nic, nemůžeme čekat, že pokaždé trefíme do černého."
Na stole už bylo prostřeno, a právě když jsem chtěl zazvonit, vešla paní Hudsonová s čajem a kávou. Za chvilku přinesla ještě přikryté mísy a všichni jsme zasedli ke stolu, Holmes hladový jako vlk, já zvědavý a Phelps v té nejčernější depresi.
"Paní Hudsonová se vyznamenala," řekl Holmes a zvedl pokličku z kuřete na kari. "Její kuchyně je sice poněkud jednotvárná, ale o tom, jak má vypadat dobrá snídaně, má správnou představu - jako nějaká Skotka. Copak máte vy, Watsone?"
"Šunku s vejci," odpověděl jsem.
"No ne! A pro co se rozhodnete vy, pane Phelpsi: pro kuřátko na kari, pro šunku s vejci, nebo tam máte ještě něco lepšího?"
"Děkuju pěkně, nemám vůbec chuť," řekl Phelps.
"Ale jděte! Podívejte se aspoň, co vlastně máte?"
"Děkuju pěkně, ale opravdu radši ne."
"Nuže," řekl Holmes a potměšile zamrkal, "doufám, že tedy aspoň obsloužíte mne?"
Phelps zvedl pokličku, vzápětí pronikavě vykřikl a zůstal sedět s vytřeštěnýma očima. Tvář měl stejně bílou jako mísa, na kterou hleděl. Na dně mísy ležel malý váleček svinutého šedého papíru. Chopil se ho, téměř jej polkl očima a pak začal šíleně tancovat po pokoji, tiskl jej na prsa a doslova řičel radostí. Pak se znova svalil do křesla, tak zmožený a vyčerpaný vlastními city, že jsme mu museli vnutit kapku brandy, aby nám neomdlel.
"Klid! Jen klid!" řekl Holmes konejšivě, poklepávaje ho po rameně. "Nebylo moc rozumné takhle vás ohromit, ale Watson vám dosvědčí, že nikdy nedokážu odolat dramatickému efektu."
Phelps ho chytil za ruku a políbil ji. "Bůh vám žehnej!" zvolal. "Zachránil jste mou čest!"
"V sázce byla totiž i moje čest," řekl Holmes. "Ujišťuju vás, že selhání v nějakém případě je pro mne stejně nemilé jako pro vás lapsus při plnění odpovědného úkolu."

Phelps zastrčil drahocenný dokument do náprsní kapsy kabátu.
"Nemám to srdce zdržovat vás ještě déle od snídaně, ačkoli umírám touhou dovědět se, jak jste se k dokumentu dostal a kde byl."
Sherlock Holmes vypil šálek kávy a pak věnoval svou pozornost šunce s vejci. Když konečně vstal, zapálil si dýmku a pohodlně se usadil v křesle.
"Nejdřív vám povím, co jsem udělal, a pak teprve proč jsem to dělal," řekl, "Když jsem se s vámi na nádraží rozloučil, vydal jsem se na kouzelnou procházku nádhernou surreyskou krajinou do pěkné vesničky Ripley, kde jsem si v hostinci objednal čaj a pro všechny případy jsem si dal naplnit láhev a do kapsy jsem strčil balíček s několika obloženými chleby. Zůstal jsem tam až do večera a pak jsem se znova vydal do Wokingu. Na silnici u Briarbrae jsem se octl krátce po západu slunce.
Tam jsem počkal, až bude silnice zcela prázdná - mám za to, že tou dobou tam nikdy příliš velká frekvence nebývá - a potom jsem přes plot přelezl do zahrady."
"Brána ale musela být otevřená, ne?" vyhrklo z Phelpse.
"Jistě, jenže já v těchhle věcech obvykle mívám vlastní vkus. Zvolil jsem si místo, kde stojí tři jedle, a v jejich skrytu jsem se dostal přes plot, aniž jsem komukoli v domě poskytl sebemenší šanci, aby mě zpozoroval. Pak jsem se skrčil mezi keři na druhé straně a plížil jsem se od jednoho k druhému - zablácená kolena mých kalhot o tom svědčí dost průkazně - až jsem se dostal ke skupině rododendronů, rostoucích přímo naproti oknu vaší ložnice. Tam jsem se uvelebil a čekal jsem, co se bude dít.
Ve vašem pokoji nebyly zatažené záclony, a tak jsem viděl slečnu Harrisonovou, jak sedí u stolu a čte si. Bylo čtvrt na jedenáct, když sklapla knihu, zavřela okenice a odešla.
Slyšel jsem, jak zavírá dveře, a věděl jsem s jistotou, že otočila klíčem v zámku."
"Klíčem?" vyhrkl Phelps.
"Ano, dal jsem slečně Harrisonové instrukce, aby zamkla dveře zvenčí a vzala si klíč s sebou, až půjde spát. Splnila všechny mé pokyny do písmene a bez její spolupráce byste teď rozhodně smlouvu v kapse neměl. Pak odešla, světla zhasla a já se dál krčil v rododendronovém keři.
Noc byla rozkošná, ale i tak to bylo úmorné hlídkování. Pravda, bylo v tom jisté vzrušení, které pociťuje lovec, když čeká u řeky na příchod vysoké. Trvalo to však hrozně dlouho, skoro tak dlouho, Watsone, jako když jsme spolu čekali v pokoji smrti při řešení případu Strakatého pásu. Hodiny na kostelní věži ve Wokingu odbíjely každou čtvrt a nejednou jsem si myslel, že se snad zastavily. Až konečně kolem druhé hodiny s půlnoci jsem pojednou uslyšel slabý zvuk odstrkované závory a pak zaskřípění klíče. O chvilku později se vchod pro služebnictvo otevřel a do měsíčního svitu vystoupil pan Joseph Harrison."
"Joseph!" vykřikl Phelps.
"Byl prostovlasý, ale měl přes ramena přehozený černý plášť, takže si v případě nějakého poplachu mohl zahalit tvář téměř okamžitě. Kráčel po špičkách ve stínu zdi, a když došel k oknu, vpáčil nůž s dlouhým ostřím pod okenní rám a odsunul zástrčku. Potom okno otevřel, se zapraskáním vrazil nůž mezi okenice, nadzvedl závlačku a rozrazil je.
Z místa, kde jsem ležel, měl jsem dokonalý výhled do místnosti a na každý jeho pohyb. Zapálil dvě svíčky, které stojí na krbové římse, a pak obrátil roh koberce u dveří. Potom se sklonil a nadzvedl čtvercový výřez prkna, jaký si obvykle v podlaze nechávají instalatéři, aby se později mohli dostat k přípojkám plynového potrubí. Prkno zřejmě zakrývalo rozdvojku trubek vedoucích do kuchyně, která je přímo pod místností. Ze skrýše vytáhl tenhle malý váleček papíru, otvor znova zakryl prknem, narovnal koberec, sfoukl svíčky a vběhl mi rovnou do náruče, poněvadž jsem na něho čekal pod oknem.
Musím přiznat, že se milý pan Joseph choval mnohem zběsileji, než jsem očekával. Vrhl se na mě s nožem a dvakrát jsem ho musel srazit na zem. Pěkně mě řízl po kotnících, než jsem jej přemohl. Vražda mu koukala z oka, na které ještě viděl, když jsem s ním byl hotov, ale přece jen přišel k rozumu a dokument mi dal. Jakmile jsem ho měl, nechal jsem pana Harrisona, ať si běží, kam chce, ale všechny podrobnosti jsem dnes ráno telegrafoval Forbesovi. Je-li dost rychlý, aby toho ptáčka chytil, všechno je v pořádku. Mám ale silné podezření, že než tam dorazí, bude hnízdečko prázdné, což je ostatně pro vládu ještě lepší. Domnívám se, že jak lord Holdhurst, tak pan Phelps budou jen vděční za to, že se aféra nedostane před soud."
"Panebože!" zalapal náš klient po dechu. "Tak vy říkáte, že celých těch dlouhých deset neděl, co jsem ležel nemocen, byl ukradený dokument v mém pokoji?"
"Tak to bylo."
"A Joseph! Když si představím, že ten darebák a zloděj byl Joseph!"
"Hm! Obávám se, že Josephova povaha je mnohem neproniknutelnější a nebezpečnější, než se dá usoudit z jeho zevnějšku. Z toho, co jsem od něho dnes ráno slyšel, pochopil jsem, že prohrál značné částky na burze, a že byl ochoten udělat cokoli, jen aby své hmotné poměry zase zlepšil. A poněvadž je to neuvěřitelný sobec, využil šance, která se mu naskytla, a neohlížel se na sestřino štěstí ani na vaši zničenou kariéru."
Percy Phelps se zvrátil do křesla. "Z toho, co říkáte," pravil, "mám v hlavě hotový kolotoč."
"Základní potíž vašeho případu," poznamenal Holmes svým didaktickým tónem, "spočívala v tom, že důkazů bylo příliš mnoho. To podstatné bylo překryto a zasuto bezvýznamným. Ze všech fakt, která jsme měli k dispozici, museli jsme vybrat jen ta, která jsme pokládali za podstatná, a pak je seřadit ve správném pořádku, aby se nám podařilo řetěz těch pozoruhodných událostí zrekonstruovat. Josepha jsem začal podezírat hned ve chvíli, kdy jste mi řekl, že jste ten večer měl v úmyslu jet domů s ním. Bylo proto docela pravděpodobné, že se mohl cestou pro vás stavit, zvlášť když to na ministerstvu zahraničí dobře znal. Jakmile jsem slyšel, že se někdo tolik snažil dostat se do ložnice, v níž mohl mít něco ukryto jedině Joseph - ve svém vyprávění jste nám pověděl, jak jste Josepha z jeho pokoje vystěhovali, když jste přijel

domů s tím doktorem - všechna má podezření se proměnila v jistotu, zvlášť když pokus vloupat se do místnosti byl proveden hned první noc, kdy tam nebyla ošetřovatelka. To totiž nasvědčovalo, že vetřelec je dobře obeznámen s poměry v domě."
"Jak jsem mohl být tak slepý!"
"Fakta případu, pokud jsem si je zatím zjistil, vypadají takto: Joseph Harrison přišel do budovy ministerstva vchodem z Charles Street, a poněvadž to tam znal, vydal se rovnou do vaší kanceláře, kam přišel okamžik poté, co vy jste ji opustil. Když zjistil, že tam nikdo není, bez váhání zazvonil na zvonek, ale v té chvíli si zároveň povšiml listiny ležící na stole. Jediný pohled stačil, aby pochopil, že mu náhoda vložila do rukou státní dokument nesmírné ceny. Ve zlomku vteřiny jej strčil do kapsy a vyběhl ven. Vzpomínáte si jistě, že uplynulo několik minut, než vás rozespalý vrátný na zvonek upozornil, a tak měl zloděj dost času k útěku.
Prvním vlakem odjel do Wokingu, prozkoumal svou kořist blíž, a když se ujistil, že má opravdu obrovskou cenu, schoval ji na místě, které pokládal za zvlášť bezpečné, s úmyslem, že si ji za den či za dva opět vezme a odnese na francouzské velvyslanectví nebo někam jinam, kde čekal, že dostane dobře zaplaceno. Pak jste se však náhle vrátil vy. Bez předchozího varování jste ho vystrnadil z jeho pokoje a od té chvíle tam byli neustále přítomni nejméně dva lidé, což mu znemožňovalo, aby se znova zmocnil svého pokladu. Byla to situace, která ho jistě musela dohánět k šílenství. Konečně se však domníval, že nadešla jeho příležitost. Pokusil se dostat se dovnitř, ale vy jste byl vzhůru a překazil jste mu to. Vzpomenete si možná, že jste si ten večer nevzal obvyklou dávku uspávačích prostředků."
"To si vzpomínám."
"Mám za to, že se patřičně postaral, aby prášky byly co nejúčinnější, a spoléhal, že budete skoro v bezvědomí. Hned mi bylo jasné, že se o to pokusí znova, jakmile to bude pokládat za bezpečné. Váš odchod z pokoje mu poskytl kýženou příležitost. Proto jsem tam slečně Harrisonové nařídil celý den zůstat, aby nás on nepředešel. Když jsem v něm vzbudil domněnku, že vzduch je čistý, schoval jsem se tam na číhané, jak jsem vám právě vylíčil. Věděl jsem už, že dokument je pravděpodobné v pokoji, ale nechtělo se mi vytrhávat prkna z podlahy a obracet každý kout vzhůru nohama, abych jej objevil. Nechal jsem ho proto, aby jej ze skrýše vyzvedl sám, a ušetřil jsem si tak spoustu námahy. Zbývá, ještě něco, co bych snad měl vysvětlit?"
"Proč se tehdy prvně pokoušel dostat se dovnitř oknem," zeptal jsem se, "když mohl přijít dveřmi?"
"Aby se dostal ke dveřím, musel by projít kolem sedmi ložnic. Trávník pod oknem mu navíc zajišťoval případný snadný útěk. Ještě něco?"
"Myslíte si," zeptal se Phelps, "že snad měl v úmyslu i vraždit? Použil nejspíš nože jen jako nástroje."
"Možné to je," odpověděl Holmes a pokrčil rameny. "S jistotou mohu tvrdit jen tolik, že pan Harrison je gentleman, na jehož shovívavost bych byl hrozně nerad odkázán."

Poslední případ

S těžkým srdcem chápu se pera, abych napsal těchto posledních pár slov, v nichž se ještě jednou pokusím zachytit jedinečné schopnosti svého přítele Sherlocka Holmese. Nesouvislým a - dobře to cítím - zcela neadekvátním způsobem snažil jsem se popsat všechno to zvláštní, co jsem zažil v jeho společnosti, od náhody, která nás kdysi svedla dohromady v období Studie v šarlatové až po jeho zásah v záležitosti Námořní smlouvy, který nepochybně zabránil vážným mezinárodním komplikacím. Měl jsem v úmyslu udělat tečku už tam a pomlčet o události, po níž vzniklo v mém životě vakuum nevyplněné ani za dva roky, které už od té doby uplynuly. Nicméně nedávné dopisy, v nichž plukovník James Moriarty obhajuje památku svého bratra, donutily mě sáhnout po peru, a nemám jinou možnost než prezentovat veřejnosti fakta přesně tak, jak se udála. Jen já znám plnou pravdu o celé věci a jsem přesvědčen, že nadešel čas, kdy už její zamlčování neslouží ničemu dobrému. Pokud vím, objevily se v denním tisku jen tři zprávy: v Journal de Geneve z 6. května 1891, zpráva Reuterovy agentury v anglickém tisku ze 7. května a konečně nedávné dopisy, o nichž jsem se už zmínil. První a druhá zpráva byly neobyčejně stručné, zatímco dopisy, jak hodlám prokázat, naprosto překrucují fakta. Je na mně, abych poprvé pověděl, co se opravdu odehrálo mezi profesorem Moriartym a Sherlockem Holmesem.
Třeba připomenout, že poté, co jsem se oženil a otevřel si soukromou ordinaci, důvěrné vztahy mezi mnou a Holmesem se do jisté míry uvolnily. Čas od času za mnou sice přicházíval, když chtěl mít při některém svém pátrání společníka; takové příležitosti však byly čím dál vzácnější, až konečně z roku 1890 mám zaznamenané pouze tři případy. Během té zimy a v předjaří roku 1891 jsem četl v novinách, že Holmes pracuje z pověření francouzské vlády na mimořádně závažném úkolu, a dostal jsem od něho dva pohledy, z Narbonne a z Nimes, z nichž jsem usoudil, že jeho pobyt ve Francii se pravděpodobně protáhne. Dost mě proto překvapilo, když se 24. dubna večer objevil u mne v ordinaci. Zarazilo mě, že je bledší a přepadlejší než jindy.
"Ano, je to tak, trochu jsem přepínal síly," poznamenal spíš v odpověď na můj pohled než na má slova, "a v poslední době jsem měl menší nepříjemnosti. Nemáte nic proti tomu, když zavřu okenice?"
Jediné světlo v místnosti vrhala stolní lampa, při níž jsem četl. Holmes obešel pokoj těsně při stěně, přivřel okenice a zajistil je závorou.
"Bojíte se něčeho?" zeptal jsem se.
"Ano, bojím."
"A čeho?"
"Vzduchovek."
"Proboha, jak tomu mám rozumět, Holmesi?"
"Znáte mě příliš dobře, Watsone, než abych vám musel dokazovat, že věru nejsem nervózní. Zároveň však to je spíš hloupost než odvaha, nedbá-li člověk nebezpečí, které mu bezprostředně hrozí. Mohu vás požádat o zápalku?" Vtáhl

do sebe kouř z cigarety, jako by bažil po jeho uklidňujícím účinku.
"Omlouvám se, že jsem vás přepadl tak pozdě," řekl, "a navíc vás musím požádat, abyste nelpěl na konvencích a dovolil mi dům opustit cestou přes zeď na konci zahrady."
"Co to ale všechno znamená?" zeptal jsem se.
Zvedl ruku a ve světle lampy jsem spatřil, že má sedřené a zakrvácené dva kotníky.
"Jak vidíte, není to jen tak nějaká legrace," řekl s úsměvem. "Naopak, je to dost tvrdé, aby si na tom člověk zlomil ruku. Paní Watsonová je doma?"
"Je někde na delší návštěvě u známých."
"Vážně? Takže jste sám?"
"Docela sám."
"Tím spíš vám mohu navrhnout, abyste si se mnou zajel na týden do Evropy."
"A kam?"
"Och, kamkoli. To je mi docela jedno."
Bylo v tom všem cosi velice podivného. Holmes neměl ve zvyku jezdit na dovolenou jen tak nazdařbůh a výraz bledé, unavené tváře prozrazoval, že jeho nervy jsou napjaty do krajnosti. Když vyčetl z mých očí otázku, přitiskl konečky prstů na sebe, opřel si lokty o kolena a vysvětlil mi celou situaci.
"Vy jste pravděpodobně nikdy neslyšel o profesoru Moriartym, že?" řekl.
"Ne, nikdy."
"Ale v tom je právě ta genialita a zázračnost celé věci!" zvolal Holmes. "Ten člověk si dělá v Londýně co chce, a nikdo o něm neslyšel. To ho také v análech zločinu staví na nejvyšší příčku žebříku. Říkám vám, Watsone, se vší vážností, že jestli toho člověka dokážu zneškodnit, jestli od něho společnost osvobodím, budu mít pocit, že má kariéra dosáhla vrcholu, a budu ochoten vykročit po klidnějších stezkách života. Mezi námi řečeno, nedávné případy, v nichž jsem hájil zájmy švédské královské rodiny a Francouzské republiky, dopomohly mi k takovému postavení, že mohu v budoucnu vést klidný život, který mi nejlépe vyhovuje, a soustředit svou pozornost na chemické výzkumy. Nemohu však složit ruce v klín, Watsone, nemohu klidně sedět v křesle s vědomím, že člověk jako profesor Moriarty se prochází po ulicích Londýna, a nikdo mu nehodí rukavici."
"A co vlastně udělal?"
"Jeho kariéra byla opravdu výjimečná. Je to člověk z dobré rodiny, dostalo se mu výtečného vzdělání, a navíc ho příroda obdařila fenomenálním matematickým talentem. V jedenadvaceti letech napsal pojednání o binomické poučce, za které sklidil obdiv po celé Evropě. Na základě této práce dostal katedru matematiky na jedné z našich menších universit a všeobecně se soudilo, že má před sebou fantastickou kariéru. Ten člověk však zdědil po svých předcích vskutku ďábelské sklony. Tíhnutí ke zločinu má přímo v krvi a jeho neobyčejné duševní schopnosti je nikterak nezmírnily, naopak - umocnily je a proměnily ve vážné nebezpečí. V universitním městečku o něm začaly přeskakovat různé temné pověsti, až nakonec byl nucen vzdát se katedry a vrátit se do Londýna, kde působil jako profesor na vojenské škole. Tohle všechno o něm svět ví, ale to, co vám řeknu teď, vypátral jsem jen já sám.
Jak dobře víte, Watsone, není na světě člověka, který by znal špičky londýnského zločineckého podsvětí lépe než já. Už několik let jsem si neustále uvědomoval, že za pachateli trestné činnosti stojí jakási znamenitě zorganizovaná síla, která maří úsilí zákona a poskytuje zločincům ochranu. Znova a znova jsem se v nejrůznějších případech - ať už šlo o padělatelství, loupeže nebo vraždy - střetával s přítomností této síly a vydedukoval jsem si její působení za mnoha neodhalenými zločiny, na jejichž vyšetřování jsem se nepodílel. Už několik let jsem se snažil nadzvednout závoj, zahalující tuto záhadu, až konečně nedávno přišel čas, kdy se mi podařilo zachytit nit a sledovat ji. Tisícerými oklikami a skrývačkami mě zavedla k bývalému profesoru Moriartymu, slavnému matematikovi.
Je to Napoleon zločinu, Watsone. Je organizátorem dobré poloviny zla a skoro všeho, co v tomto velkoměstě nebylo vypátráno. Je to génius, filosof, člověk abstraktního myšlení. Má prvotřídní mozek. Sedí nehybně jako pavouk uprostřed sítě, ale ta síť má tisíc paprsků a on bezpečně reaguje na sebemenší záchvěv každého z nich. On sám toho dělá málo. Jenom plánuje. Má však spoustu výtečně organizovaných agentů. Má-li být spáchán nějaký zločin, ukraden dokument, nebo třeba vydrancován nějaký dům, má-li zmizet nějaký člověk - stačí slůvko profesorovi, a celá věc je zorganizována a provedena. Agent může být chycen. V tom případě se najdou peníze na kauci nebo na obhájce. Centrum, pro které agent pracuje, není však odhaleno nikdy - dokonce na ně ani nepadne podezření. Existenci této organizace jsem si vydedukoval, Watsone, a veškerou svou energii jsem zasvětil tomu, abych ji odhalil a zneškodnil. Profesor se však zabezpečil tak důmyslnými opatřeními, že se mi přes veškerou snahu zdálo nemožné sehnat proti němu důkazy, které by obstály u soudu. Znáte moje schopnosti, milý Watsone, ale přesto jsem byl po třech měsících nucen připustit, že jsem konečně narazil na protivníka, který se mi intelektem vyrovná. Má hrůza nad jeho zločiny se rozplynula v obdivu nad jeho obratností. Nakonec ale přece jen udělal chybný krok - jediný, docela nepatrný krůček - ale i to bylo víc, než si mohl dovolit, když jsem po něm tak houževnatě šel. Jakmile jsem dostal tuto příležitost, chopil jsem se jí a opředl jsem ho sítí, kterou už teď zbývá pouze zatáhnout. Do tří dnů, to jest do příštího pondělka, budou věci zralé, a profesor se všemi hlavními členy své bandy padne do rukou policie. Následovat bude největší kriminální proces století, vysvětlení více než čtyřiceti záhad, a všichni skončí na šibenici. Kdybychom však vyrazili předčasně, jak jistě chápete, mohli by nám vyklouznout z léčky ještě v poslední chvíli.
Nu, kdybych to byl dokázal provést tak, aby se o tom profesor Moriarty nedověděl, všechno by bylo v pořádku. Jenže na to on je příliš prohnaný. Neušel mu zatím ani jediný krok, který jsem podnikl, abych kolem něho rozprostřel tenata. Znova a znova se mi snažil uniknout, ale já mu právě tak houževnatě odřezával cestu. Říkám vám, příteli, že kdyby někdo tenhle mlčenlivý souboj popsal, mohla by to být skvělá ukázka útoku a obrany v historii detektivního umění. Nikdy jsem nedosáhl tak vysoké úrovně a zároveň jsem nikdy žádným protivníkem nebyl tak zle tísněn. Promýšlí

všechno důkladně, ale přesto se mi ho právě podařilo oklamat. Dnes ráno jsem podnikl poslední kroky a chyběly mi už pouhé tři dny k završení celé kampaně. Seděl jsem ve svém pokoji a přemýšlel o tom, když se otevřely dveře a profesor Moriarty stál přede mnou.
Mám nervy ze železa, Watsone, ale musím se přiznat, že to se mnou škublo, když jsem spatřil na prahu člověka, jímž jsem se v myšlenkách tolik zabýval. Jeho zevnějšek jsem dobře znal. Je mimořádně vysoký a štíhlý, čelo se mu klene ve velkém bílém oblouku a oči má hluboko zapadlé. Chodí hladce oholen, je bledý a vypadá asketicky, ačkoli v jeho tváři zůstalo dodnes i cosi profesorského. Od věčného studia má kulatá ramena, hlavu vystrčenou dopředu a neustále se tak nějak podivně svíjí ze strany na stranu jako nějaký plaz. Zíral na mě s neobyčejnou zvědavostí v přimhouřených očích.
‚Máte méně vyklenuté čelo, než jsem čekal,' řekl konečně. ‚Ach, to je nebezpečný zvyk - dotýkat se nabité střelné zbraně v kapse županu.'
A měl pravdu - hned jak vešel, okamžitě jsem si uvědomil svrchované nebezpečí, v němž jsem se octl. Jediná možnost úniku pro něho byla v tom, že se mě pokusí umlčet. Bleskurychle jsem vytáhl ze zásuvky revolver, nechal jej sklouznout do kapsy a odtamtud jsem na něho přes látku mířil. Při jeho poznámce jsem zbraň vyndal a nataženou jsem ji položil na stůl. Stále se usmíval a mžoural, ale v očích měl cosi, proč jsem byl rád, že zbraň je tam, kde je.
‚Nejspíš mě neznáte,' řekl.
‚Naopak,' odpověděl jsem, ‚je myslím docela jasné, že vás znám. Posaďte se prosím. Chcete-li mi něco povědět, máte na to pět minut.'
‚Všechno, co vám chci říct, prolétlo vám už hlavou,' řekl.
‚Pak ovšem i vám už prolétla hlavou má odpověď,' opáčil jsem.
‚Necouvnete?'
‚Ani v nejmenším.'
Strčil ruku do kapsy a já zvedl ze stolu pistoli. Vytáhl však jen diář, v němž měl zatrženo několik dat.
‚Zkřížil jste mi cestu 4. ledna,' řekl. ‚23. jste mě obtěžoval; v půli února jste mi působil vážné nepříjemnosti; koncem března jste mi nadobro zhatil plány a teď, na sklonku dubna, dohnalo mě vaše ustavičné pronásledování tak daleko, že mi zcela konkrétně hrozí ztráta svobody. Situace se stala neudržitelnou!'
‚Chcete mi něco navrhnout?' zeptal jsem se.
‚Musíte s tím přestat, pane Holmesi,' řekl a zakroutil hlavou. ‚Víte, opravdu budete muset.'
‚Po pondělku,' řekl jsem.
‚Ale kdepak!' řekl on. ‚Člověk vaší inteligence zajisté pochopí, že tahle záležitost může skonat jen jediným způsobem. Je proto nezbytné, abyste šel od věci. Zorganizoval jste už všechno tak, že nám zbývá jediné východisko. Způsob, jakým jste v celé věci postupoval, poskytl mi opravdový intelektuální požitek a říkám vám nezaujatě, že bych proti vám jen velice nerad použil krajních opatření. Usmíváte se sice, pane Holmesi, ale ubezpečuji vás, že i to by se mohlo stát.'
‚Nebezpečí patří k mému povolání,' poznamenal jsem.
‚Tohle není nebezpečí,' řekl on. ‚Tohle je nevyhnutelná záhuba. Nestojíte v cestě pouhému jednotlivci, ale mocné organizaci, jejíž celkový rozsah si při veškeré své chytrosti neumíte ani představit. Musíte uhnout z cesty, pane Holmesi, nebo budete rozdupán.'
‚Obávám se,' řekl jsem vstávaje, ‚že pro potěšení z této rozmluvy zanedbávám důležitou povinnost, která mě čeká jinde.'
Vstal také, mlčky na mě pohlédl a smutně potřásl hlavou.
‚Nu dobrá,' řekl pak. ‚Bude mi líto, ale udělal jsem vše, co bylo v mých silách. Znám každý tah vaší hry. Do pondělka nemůžete nic dělat. Bude to souboj mezi vámi a mnou, pane Holmesi. Doufáte, že mě zaženete do úzkých. Já vám říkám, že se vám to nikdy nepodaří. Doufáte, že mě porazíte. Já vám říkám, že mě neporazíte nikdy. I kdybyste byl tak chytrý, že byste mě dokázal zničit, buďte ujištěn, že týž osud připravím i já vám.'
‚Udělal jste mi několik komplimentů, pane Moriarty,' řekl jsem. ‚Dovolte mi, abych vám jeden oplatil: kdybych si byl jist první eventualitou, v zájmu veřejnosti bych s radostí přijal i tu druhou.'
‚Tu druhou vám slíbit mohu, ale tu první ne,' odsekl. Potom zamžoural pichlavýma očima, otočil se ke mně zády a vyšel z pokoje.
Tak vypadal můj rozhovor s profesorem Moriartym. Přiznám se, že na můj duševní stav zapůsobil krajně neblaze. Jeho tiché, precizní formulace budily dojem upřímnosti, což je emoce, kterou ve vás obyčejný darebák vyvolat nedokáže. Můžete mi ovšem říct: Proč proti němu nezalarmujete policii? Nedělám to proto, že jsem přesvědčen, že úder přijde především od jeho agentů. Mám o tom naprosto spolehlivé důkazy."
"Už vás nějak napadli?"
"Milý Watsone, profesor Moriarty není člověk, který si nechá jen tak foukat do polívky. Kolem poledne jsem si šel něco vyřídit do Oxford Street. Když jsem obcházel roh, odkud se jde z Bentinck Street dál do Welbeck Street, vyřítil se zběsile proti mně vůz, tažený dvěma koňmi. Letěl proti mně jako blesk. Uskočil jsem na chodník a v posledním zlomku vteřiny jsem si zachránil život. Vůz zahnul na Marylebone Lané a v okamžiku byl z dohledu. Držel jsem se už pak na chodníku, Watsone, ale když jsem kráčel po Vere Street, spadla ze střechy jednoho domu cihla a roztříštila se na padrť těsně přede mnou. Zavolal jsem policii, aby to vyšetřili. Na střeše domu byly naskládané tašky a cihly připravené k nějaké opravě a policie mě chtěla přesvědčit, že cihlu shodil vítr. Věděl jsem samozřejmě líp než oni, oč jde, ale nemohl jsem nic dokázat. Potom jsem si vzal drožku a odjel do Pall Mallu do bytu svého bratra, kde jsem strávil celý den. Teď jsem se vydal k vám a cestou mě přepadl nějaký hromotluk s obuškem. Srazil jsem ho k zemi a policie ho sebrala, ale říkám vám předem s naprostou jistotou, že se nepodaří zjistit žádnou souvislost mezi tím gentlemanem, o jehož zuby jsem si odřel kotníky, a učitelem matematiky na odpočinku, který řeší příklady na černé tabuli někde deset mil odtud. Teď už se snad nebudete divit, Watsone, že jsem hned po příchodu k vám zavřel okenice a že jsem se cítil nucen vás

požádat o svolení, abych mohl dům opustit nějakým méně nápadným východem než předními dveřmi."
Odvahu svého přítele jsem obdivoval často, ale nikdy ne víc než teď, kdy seděl v mém pokoji a klidně mi vypočítával celou tu řadu děsivých událostí, které pro něho v úhrnu znamenaly den hrůzy.
"Zůstanete tu přes noc?" řekl jsem.
"Ne, milý příteli; shledal byste totiž možná, že jsem nebezpečný host. Rozmyslel jsem si už, co podniknu, a všechno bude v pořádku. Věci už jsou teď tak daleko, že až do zatčení se policie obejde bez mé pomoci, ačkoli před soudem se bez mého svědectví neobejdou. Je proto nasnadě, že bude nejlepší, když se na těch pár dní, než bude moci policie volně jednat, někam ztratím. Udělal byste mi ale velkou radost, kdybyste mohl odjet do Evropy se mnou."
"V ordinaci teď mnoho práce nemám," řekl jsem, "a kolega ze sousedství mě ochotně zastoupí. Pojedu rád."
"A co kdybychom vyrazili hned zítra ráno?"
"Jestliže to je nutné, prosím."
"Och ano, je to krajně nutné. Dám vám tedy hned potřebné instrukce a prosím vás, milý Watsone, abyste jich uposlechl do písmene, poněvadž teď hrajete se mnou dvousečnou hru proti nejchytřejšímu darebákovi a nejmocnějšímu zločineckému syndikátu v Evropě. Tak poslyšte! Všechna zavazadla, která si hodláte vzít s sebou, pošlete dnes večer po spolehlivém poslíčkovi na nádraží Victoria, samozřejmě bez adresy. Ráno si objednejte drožku, ale přikažte sluhovi, aby nebral ani první, ba ani druhou, která se mu nabídne. Tou, do které pak nastoupíte, dáte se odvézt na konec Strandu na Lowther Arcade; adresu dáte drožkáři na kousku papíru a požádáte ho, aby ji nezahazoval. Peníze si připravte předem, a jakmile drožka zastaví, přeběhnete přes Arcade a načasujete si to tak, abyste byl na druhé straně ve čtvrt na deset. Hned u chodníku bude čekat malý krytý kočár s kočím v silném černém plášti, na límci ozdobeném červenou stužkou. Do toho kočáru nastoupíte a přijedete na nádraží Victoria právě včas, abyste stihl rychlík do Evropy."
"A kde se setkám s vámi?"
"Na nádraží. Budeme mít rezervé v druhém vagóně první třídy odpředu."
"Takže se sejdeme až ve vagóně?"
"Ano."
Marně jsem Holmese žádal, aby u mne zůstal přes noc. Bylo mi jasné, že se obává, aby nepřivolal nějakou pohromu na dům, pod jehož střechou se skrývá, a je proto rozhodnut odejít. Po několika spěšných slovech, týkajících se ještě našich zítřejších plánů, se zvedl, vyšel se mnou do zahrady, s námahou přelezl zeď do Mortimer Street a okamžitě hvízdl na kočár, v němž jsem ho také slyšel odjet.
Ráno jsem do slova a do písmene uposlechl Holmesových instrukcí. Kočár mi obstarali s takovou obezřetností, že bylo vyloučeno, aby jej někdo předem nastrčil, a hned po snídani jsem odjel k Lowther Arcade, kterými jsem proběhl, jako by mi v patách hořelo. Kočár tam opravdu čekal i s náramně statným kočím, zachumlaným v černém plášti. Jakmile jsem nasedl, švihl koně bičem a odvezl mě na nádraží Victoria. Sotva jsem vystoupil, otočil kočár a odjel tak rychle, že se po mně ani neohlédl.
Až sem šlo všechno skvěle. Zavazadlo už na mě čekalo a bez potíží jsem našel vagón, který mi Holmes určil, tím spíš, že jediný z celého vlaku byl označen tabulkou Zadáno. Neustálým zdrojem úzkosti však pro mne byl fakt, že Holmes se dosud neobjevil. Nádražní hodiny ukazovaly, že do odjezdu vlaku zbývá pouhých sedm minut. Nadarmo jsem pátral mezi hloučky cestujících a vyprovázejících po pružné postavě svého přítele. Nebylo po něm nikde ani stopy. Několik minut jsem se pokoušel být nápomocen ctihodnému italskému duchovnímu, který se lámanou angličtinou pokoušel vysvětlit nosiči, že jeho kufr má být poslán přes Paříž. Potom jsem se znova porozhlédl a vrátil jsem se do svého vagónu, kde jsem zjistil, že navzdory tabulce usadil nosič onoho stařičkého pátera v mém kupé a svěřil mi jej do opatrování. Bylo marné vysvětlovat mu, že sem vpadl neoprávněně, neboť moje italština byla ještě chatrnější než jeho angličtina, a tak jsem pouze odevzdaně pokrčil rameny a dál jsem úzkostlivě vyhlížel svého přítele. Zamrazilo mě v zádech, když jsem si uvědomil, že jeho nepřítomnost může znamenat, že se mu během noci přihodilo něco zlého. Dveře vagónu už byly zavřeny a ozvalo se zahvízdnutí, když tu -
"Milý Watsone," řekl čísi hlas, "ještě se vám ani neuráčilo popřát mi dobré jitro."
Otočil jsem se v bezmezném úžasu. Starý patriarcha ke mně zvedl tvář. Na okamžik z ní zmizely vrásky, nos se vzdálil od brady, spodní ret přestal trčet dopředu a ústa mumlat, tupé oči se znova zaleskly a shrbená postava se napřímila. V příštím okamžiku ale celá ta proměna opět vzala za své a Holmes zmizel tak rychle, jak se objevil.
"Propánakrále!" zvolal jsem. "Vy jste mě ale vyděsil!"
"Je třeba stále zachovávat maximální opatrnost," zašeptal. "Mám důvodné podezření, že nám jsou na stopě. Ach, támhle je Moriarty osobně."
Vlak se už rozjížděl, když to Holmes řekl. Ohlédl jsem se a uviděl jsem vysokého muže, zběsile se tlačícího zástupem a mávajícího rukou, jako by si přál, aby vlak zastavil. Bylo však už pozdě, neboť jsme rychle získávali náskok, a v příštím okamžiku jsme vyjeli ze stanice.
"Díky těm bezpečnostním opatřením se nám přece jen podařilo vypálit mu rybník," řekl Holmes a dal se do smíchu. Vstal, shodil ze sebe černou sutanu a klobouk, z nichž se jeho přestrojení skládalo, a obě součásti oděvu sbalil do příručního zavazadla.
"Četl jste už dnes ráno noviny, Watsone?"
"Ne."
"Takže o Baker Street nevíte nic, co?"
"O Baker Street?"
"Včera večer nám zapálili byt. Naštěstí nevznikla velká škoda."
"Proboha, Holmesi! To už je nesnesitelné."

"Museli dočista ztratit mou stopu, když policie zatkla toho jejich hromotluka s obuškem. Jinak je přece nemohlo napadnout, že se vrátím zpátky domů. Podle všeho se ale postarali, abyste byl hlídán vy, a to také Moriartyho přivedlo na nádraží Victoria. Neodchýlil jste se cestou od instrukcí, které jsem vám dal?"
"Udělal jsem přesně to, co jste mi poradil."
"Našel jste tam ten kočár?"
"Ano, už na mě čekal."
"Poznal jste kočího?"
"Ne."
"To byl můj bratr Mycroft. Je to výhoda, když se o člověka v takových případech může postarat někdo blízký a on není nucen se svěřovat cizím lidem. Teď však musíme vymyslet proti Moriartymu nějaký plán."
"Sedíme přece v rychlíku, a poněvadž má přímé napojení na loď, myslím, že jsme se Moriartyho zbavili nadobro."
"Milý Watsone, zřejmě jste si neuvědomil, co tím míním, když jsem vám říkal, že ten člověk se mi intelektem naprosto vyrovná. Přece si nemyslíte, že bych si neuměl poradit s tak nepatrnou překážkou, kdybych pronásledoval já jeho? Proč tedy máte tak nízké mínění o něm?"
"Co bude dělat?"
"To, co bych dělal já."
"A co byste dělal vy?"
"Dal bych si vypravit zvláštní vlak."
"Na to už je ale jistě pozdě."
"To jste na omylu. Náš vlak staví v Canterbury a v přístavu je také vždy nejméně čtvrthodinové zdržení. Tam nás dohoní."
"A copak jsme nějací zločinci? Až se tam objeví, dáme ho zatknout."
"To by zničilo veškeré výsledky tříměsíční práce. Chytili bychom sice velkou rybu, ale ty menší by se nám ze sítě rozutekly na všechny strany. V pondělí bychom je mohli dopadnout všechny. Ne, na zatčení pomýšlet nemůžeme."
"Tak co tedy uděláme?"
"V Canterbury vystoupíme."
"A pak?"
"Nu, pak si musíme udělat výlet přes celou Anglii do Newhavenu a teprve odtamtud odplout do Dieppe. Moriarty zase udělá to, co bych udělal já. Pojede do Paříže, zjistí si, kde máme zavazadla, a bude čekat dva dny na nádraží. Mezitím si my koupíme dvě cestovní brašny, podpoříme výrobce v zemích, kterými budeme projíždět, a vydáme se přes Lucembursko a přes Basilej na dovolenou do Švýcarska."
Jsem příliš zkušený cestovatel, než aby mě ztráta zavazadel doopravdy mrzela, ale přiznám se, že mi šla na nervy představa, že jsme nuceni kličkovat a skrývat se před člověkem, jehož trestní rejstřík se jen hemží těmi nejhanebnějšími zločiny. Přesto mi bylo jasné, že Holmes pochopil vzniklou situaci mnohem lépe než já. V Canterbury jsme proto vystoupili a zjistili jsme, že na vlak do Newhavenu musíme hodinu čekat.
Ještě jsem lítostivě hleděl za rychle mizejícím nákladním vagónem, který odvážel mou garderobu, když mě Holmes zatahal za rukáv a ukázal na trať. "Už - už, podívejte," řekl.
V dálce, kdesi v kentských lesích stoupal k nebi tenký proužek dýmu. V příštím okamžiku jsme spatřili lokomotivu s jedním vagónem, řítící se po koleji vedoucí mírným obloukem do nádraží. V poslední chvíli jsme se schovali za hromadou zavazadel, než se kolem nás s rachotem a řevem přehnala a vrhla nám do tváří závan horkého vzduchu.
"Spánembohem," řekl Holmes pozoruje, jak se vagón kymácí a nadskakuje na výhybkách. "Jak vidíte, inteligence našeho přítele má přece jen jisté meze. Byl by to od něho opravdu coup de maitre, kdyby vydedukoval, co jsem asi vydedukoval já, a jednal podle toho."
"A co by byl dělal, kdyby nás byl dostihl?"
"Nepochybuji ani v nejmenším, že by se mě byl pokusil zavraždit. V téhle hře však mohou hrát dva. Momentálně jde o to, zda bychom se tu neměli předčasně naobědvat, poněvadž jinak riskujeme, že umřeme hlady, než dorazíme do bufetu v Newhavenu."
Téhož dne večer jsme přijeli do Bruselu, strávili jsme tam dva dny a třetího dne jsme pokračovali v cestě až do Štrasburku. V pondělí ráno Holmes telegrafoval londýnské policii a večer na nás v hotelu čekala odpověď. Holmes telegram otevřel a pak jej s rozhořčeným zaklením hodil do krbu.
"To jsem věděl," zavrčel. "Unikl!"
"Moriarty?"
"Pozatýkali celou bandu, kromě něho. Moriarty jim pláchnul. To se rozumí - když jsem odcestoval z Anglie, není tam nikdo, kdo by na něho stačil. Myslel jsem ale, že jsem jim dal kořist do rukou. Bylo by asi nejlíp, kdybyste se vrátil do Anglie, Watsone."
"Proč?"
"Poněvadž teď zjistíte, že pro vás budu nebezpečným společníkem. Všechny podniky a plány toho člověka jsou v troskách. Vrátí-li se do Londýna, je ztracen. Jestli jeho povahu odhaduji správně, vynaloží teď veškerou energii na to, aby se mi pomstil. V tom našem krátkém rozhovoru mi to řekl a mám dojem, že to myslel vážně. Opravdu bych vám doporučoval, abyste se vrátil do ordinace."
To byla žádost, která jen stěží mohla u starého válečníka a starého přítele obstát. Seděli jsme ve štrasburské salle á manger a debatovali jsme o tom dobrou půl hodiny, ale nakonec jsme se rozhodli pokračovat v cestě a ještě ten den večer jsme odjeli do Ženevy.
Byl to okouzlující týden, kdy jsme se toulali údolím Rhony; v Leuku jsme potom odbočili, prošli jsme horským

průsmykem Gemmi, kde stále ještě ležel hluboký sníh, a přes Interlaken jsme zamířili do Meiringenu. Byl to nádherný výlet, v podhůří už všude svítila svěží jarní zeleň, zatímco na hřebenech dosud ležel nedotčený sníh, ale bylo mi jasné, že Holmes ani na okamžik nezapomíná na stín, který se nad ním vznáší. Mohl bych ještě dnes vyprávět o tom, jak v pohostinných alpských vesničkách či v osamělých horských sedlech bylo z jeho pátravých pohledů a bedlivosti, s níž si prohlížel každou neznámou tvář, víc než jasné, že je přesvědčen, že ať půjdeme kamkoli, nemůžeme se zbavit nebezpečí, které máme v patách.
Vzpomínám si, že jednou, když jsme prošli průsmykem Gemmi a kráčeli po břehu melancholického Daubensee, uvolnil se z horského svahu po naší pravé ruce veliký balvan, který se za námi s rachotem a hřmotem zřítil do jezera. Holmes se v okamžiku vydrápal na hřeben, stoupl si až na samý vrchol a natahoval krk na všechny strany. Marné bylo ujišťování našeho průvodce, že padání kamenů je na tomto místě zjara zcela obvyklý jev. Neřekl nic, ale usmál se na mě s výrazem člověka, který dobře ví, že se splnilo jen to, co očekával.
Přes veškerou ostražitost však nikdy nepropadal depresi. Naopak, nemohu si vzpomenout, že bych ho kdy jindy viděl v tak činorodé náladě. Znova a znova se zmiňoval o tom, že kdyby měl jistotu, že společnost je zbavena profesora Moriartyho s radostí by pověsil svou detektivní kariéru na hřebík.
"Troufám si dokonce tvrdit, Watsone, že jsem nežil tak docela nadarmo," poznamenal. "I kdyby seznam případů, které jsem vyřešil, byl dnes v noci uzavřen, mohl bych na něj shlížet s klidným svědomím. Mám zásluhu na tom, že se v Londýně dá líp dýchat. Mám na kontě víc než tisíc případů a nejsem si vědom, že bych kdy své schopnosti použil ve prospěch bezpráví. V poslední době mě problémy, které před nás staví příroda, lákají víc než problémy mnohem povrchnější, které jsou zaviněny nepřirozeným stavem společnosti. Vaše vzpomínky, Watsone, dospějí ke konci toho dne, kdy korunuji svou kariéru dopadením nebo zničením nejnebezpečnějšího a nejprohnanějšího zločince v Evropě."
V tom, co ještě zbývá vyprávět, pokusím se být stručný, ale přesný. Není to téma, u něhož bych se zdržoval obzvlášť rád, přesto však jsem si vědom povinnosti nevynechat žádný detail.
Třetího května jsme doputovali do vesničky Meiringen, kde jsme se ubytovali v hostinci Englischer Hof, který tehdy vedl Peter Steiler starší. Byl to inteligentní muž a mluvil výborně anglicky, poněvadž pracoval tři roky jako číšník v hotelu Grosvenor v Londýně. Na jeho radu jsme se odpoledne čtvrtého května vydali společně na túru s úmyslem přejít horské hřebeny a noc strávit ve vesničce Rosenlaui. Velice nám doporučoval, abychom neminuli Reichenbašské vodopády, které jsou asi na půli cesty ke hřebenům a stojí za malou zacházku.
Je to věru ponuré místo. Bystřina vzdutá tajícím sněhem se řítí do strašlivé propasti, nad níž se houlí vodní mlha z rozstříknutých kapek jako dým nad hořícím domem. Šachta, do které řeka padá, je obrovská rokle vroubená lesklými, jak uhel černými skalami a zužuje se v rozpěněnou, vřící studnu, jejíž hloubka se nedá zjistit, stále přetékající a vyvrhující vodní spousty ze svého rozeklaného jícnu. Dlouhý pás zelené vody, neustále se s rachotem valící dolů, a hustá, dýmající záclona vodní tříště, stoupající stále vzhůru, obluzují člověka svým ustavičným hřmotem a sykotem. Stáli jsme na okraji a hleděli na třpytivou tříšť hluboko pod námi, rozrážející se o černé skály, a naslouchali téměř lidskému řevu, stoupajícímu s rozprášenou vodou z propasti.
Kolem vodopádu je ve skále vysekaná stezka, aby návštěvníci měli dokonalý výhled, ale ta náhle končí a výletník se musí stejnou cestou vrátit. Právě jsme se chystali k odchodu, když jsme uviděli, že k nám po stezce spěchá nějaký švýcarský mládenec s dopisem v ruce. Na obálce byla hlavička hostince, který jsme před chvíli opustili, a hostinský jej adresoval mně. Stálo v něm, že za pár minut po našem odchodu přibyla do hostince jakási anglická dáma trpící souchotinami a zřejmě v pokročilém stadiu choroby. Zimu strávila v Davosu a byla na cestě do Lucernu, kde se hodlala přidružit ke svým přátelům, když ji postihlo náhlé chrlení krve. Zdá se, že už nebude žít déle než několik hodin, leč bylo by pro ni velkou útěchou, kdyby ji ještě aspoň mohl navštívit anglický lékař, a kdybych tedy byl tak laskav a vrátil se atakdále atakdále. Dobrák Steiler mě v dovětku ujišťoval, že bude pokládat za velkou úsluhu z mé strany, jestliže jeho žádosti vyhovím, poněvadž dáma prý rozhodně odmítá švýcarského lékaře a on se domnívá, že na něho dolehla velká odpovědnost.
Žádost patřila k těm, jež nelze oslyšet. Nebylo možné ignorovat prosbu krajanky umírající v cizí zemi. Přesto se mi ale nechtělo Holmese opustit. Nakonec jsme se dohodli, že si toho mladého Švýcara, který přinesl dopis, vezme na další cestu s sebou jako průvodce a společníka, zatímco já se vrátím do Meiringenu. Můj přítel mi řekl, že ještě chvíli pobude u vodopádu a pak že se pomalu vydají přes horské hřebeny do Rosenlaui, kde se k nim mohu večer znova připojit.
Pořád Holmese vidím, jak stojí zády opřený o skálu, se založenýma rukama a hledí dolů na řítící se spousty vod. Bylo mi souzeno, že ho v té chvíli vidím naposled.
Když jsem byl už skoro na úpatí svahu, ohlédl jsem se. Z toho místa nebylo vidět vodopád, ale měl jsem výhled na klikatou stezku ve skále, vinoucí se k vodopádu po úbočí kopce. Vzpomínám, že po ní velice kvapně kráčel nějaký člověk. Černá postava se jasně rýsovala na zeleném pozadí. Všiml jsem si jak toho muže, tak rázností, s níž kráčel, ale vzápětí jsem ho pustil z hlavy a pospíchal jsem dál za svým posláním.
Cesta do Meiringenu mi trvala něco přes hodinu. Starý Steiler stál na verandě hostince.
"Tak co," řekl jsem, spěchaje k němu, "doufám, že se jí nepřitížilo?"
Zatvářil se překvapeně a hned, jak stáhl údivem obočí, cítil jsem, že se mi srdce proměnilo v olovo.
"Vy jste tohle nepsal?" řekl jsem a vytáhl jsem z kapsy dopis. "Žádnou nemocnou Angličanku v hostinci nemáte?"
"Ale kde, nic takového," zvolal. "Na dopisním papíře je hlavička mého podniku! No ne! To musel psát ten vysoký Angličan, který se tu objevil, když jste odešli. Říkal -"
Na další vysvětlování hostinského jsem však nečekal. V záchvatu strachu jsem už běžel vesnickou uličkou a mířil k cestě, po níž jsem teprve před okamžikem sestupoval. Dolů mi to trvalo hodinu. Přes veškeré mé úsilí uplynuly další dvě, než jsem se znova octl u Reichenbašského vodopádu. Holmesova alpinistická hůl byla stále ještě opřena o skálu tam, kde jsem ho opustil. Po něm však nebylo nikde ani stopy a všechno moje volání bylo marné. Odpovídal mi jen můj

vlastní hlas, odrážející se s dunivou ozvěnou od okolních skal.
Z pohledu na alpinistickou hůl mě zamrazilo a udělalo se mi mdlo. Tak to tedy do Rosenlaui neodešel. Zůstal na té tři stopy široké stezce, po jedné ruce měl příkrý sráz, po druhé prudký svah, a tam ho zastihl jeho nepřítel. Ani ten mladý Švýcar už tam jistě nebyl. Toho si pravděpodobně najal Moriarty, a proto nechal oba muže o samotě. A co se stalo pak? Kdo mi může povědět, co se stalo pak?
Stál jsem tam hezkou chvíli, zdrcen hrůzou toho, co se stalo. Pak jsem začal uvažovat o Holmesových metodách, a jak by se jich dalo použít k odhalení tragédie, k níž tu došlo. Běda, bylo to až příliš snadné! Během naší rozmluvy jsme nedošli až na konec stezky a alpinistická hůl označovala místo, kde jsme stáli. Černavá půda je tam stále trochu rozměklá prškou z té vodní tříště - i pták by na ní musel zanechat stopu. Dál na stezce bylo jasně vidět dvě řady stop, které se ode mne vzdalovaly. Ani jedny stopy však nevedly zpátky. Pár kroků od konce stezky byla půda rozdupaná na blátivou kaši, ostružiní a kapradí lemující rokli bylo polámané a orvané. Lehl jsem si na břicho a pohlédl dolů; všude se vznášela oblaka vodní tříště. Od chvíle, kdy jsem odtud odešel, snesl se soumrak a teď jsem jen tu a tam viděl černé stěny lesknoucí se vlhkostí a daleko dole, na konci šachty, třpyt zpěněných vod. Volal jsem, ale k mým uším se vracel jen stále stejný, téměř lidský řev vodopádu.
Bylo mi však souzeno, že mám od svého přítele a druha přece jen obdržet poslední pozdrav. Řekl jsem už, že jeho alpinistická hůl zůstala opřena o skálu, přečnívající nad stezku. Na vršku balvanu se cosi zalesklo a upoutalo můj zrak. Natáhl jsem po tom ruku a zjistil jsem, že je to Holmesova stříbrná cigártaška. Když jsem ji zvedl, spadl mi k nohám malý čtvereček papíru, na kterém ležela jako těžítko. Rozložil jsem jej a viděl, že jsou to tři stránky vytržené z Holmesova zápisníku a že jsou adresovány mně. Bylo pro něho charakteristické, že zpráva byla právě tak přesná a písmo stejně pevné a jasné, jako by byl psal ve své pracovně.
»Milý Watsone,« četl jsem, »napsat těchto pár řádek mi umožňuje laskavost pana Moriartyho, který čeká, kdy mu budu k dispozici, abychom si naposled mohli pohovořit o problémech, které mezi námi zůstávají nevyjasněny. Poskytl mi aspoň stručnou informaci o metodách, s jejichž pomoci unikal anglické policii a zároveň byl stále obeznámen s každým naším krokem. Rozhodně potvrzují vysoké mínění, které jsem si o jeho schopnostech utvořil. Mám radost při pomyšlení, že budu s to osvobodit společnost od veškerých dalších důsledků plynoucích z jeho existence, ačkoli se obávám, že je to za cenu, která způsobí bolest mým přátelům, a obzvlášť Vám, milý Watsone. Vysvětlil jsem Vám už ale, že má kariéra stejně dospěla do krizového stadia, a nevím o jiném konci, který by ji uzavřel vhodněji. Mám-li být opravdu upřímný, byl jsem přesvědčen, že dopis z Meiringenu je podvod, a dovolil jsem Vám odejít za tím posláním s plným vědomím, že se něco podobného stane. Řekněte inspektoru Pattersonovi, že dokumenty, které k usvědčení bandy potřebuje, najde v přihrádce M, v modré obálce nadepsané Moriarty. Před odjezdem z Anglie jsem učinil veškeré dispozice ohledně svého majetku a svěřil jsem je bratru Mycroftovi. Vyřiďte, prosím, mé poručení paní Watsonové a přijměte, milý příteli, pozdrav, který Vám posílá
upřímně Váš
Sherlock Holmes.«

Stačí pár slov k dopovězení toho, co ještě zbývá. Expertiza odborníků ponechává málo pochyb o tom, že osobní souboj mezi oběma muži skončil tak, jak za podobných okolností skončit musel: chytli se do křížku a při zápase se oba zřítili do propasti. Veškeré pokusy najít jejich těla byly zcela beznadějné a tam dole, v hloubi toho strašného kotle vířící vody a syčivé pěny, bude navždy spočívat nejnebezpečnější zločinec i nejpřednější zastánce zákona své generace. Mladého Švýcara se nikdy nepodařilo vypátrat; nepochybně to byl jeden z mnoha agentů, které Moriarty zaměstnával. Pokud jde o bandu, zůstane nadlouho v paměti veřejnosti, jak dokonale důkazy, jež Holmes nashromáždil, tuto organizaci usvědčily a jak těžce na ni ruka mrtvého dolehla. O jejich děsivém šéfovi vyšlo u soudu najevo jen málo podrobností, a jestliže jsem dnes musel objasnit jeho kariéru, dohnali mě k tomu jeho nekritičtí obhájci, kteří se pokoušejí očistit jeho památku útoky na nejlepšího a nejmoudřejšího člověka, jakého jsem kdy poznal.

Vysvětlivky
str. 55 - cockney - rodilý Londýňan, příslušník londýnských lidových vrstev. Slovo též označuje londýnské nářečí
str. 55 - outré - krkolomný, za vlasy přitažený (francouzsky)
str. 82 - Damoklův meč - stále hrozící nebezpečí (rčení pochází z antiky)
str. 85 - en gros - ve velkém (francouzsky)
str. 93 - recherché - hledaný; ten, o koho jde (francouzsky)
str. 94 - lukrativní - výnosný (z latiny)
str. 97 - café noir - černá káva (francouzsky)
str. 142 - florin - zlatá, později i stříbrná anglická mince
str. 144 - sikhové - členové náboženské sekty v Páňdžábu a severozápadní Indii. Sikhské pluky patřívaly k oporám koloniálních armád Britského impéria; sikhové měli pověst nejlepších a nejhouževnatějších vojáků na světě
str. 146 - mongoose - indický ichneumon, madagaskarský lemur
str. 147 - Uriáš a Betsabé - podle bible poslal král David do boje na smrt Uriáše, manžela Betsabé, v níž se králi zalíbilo
str. 148 - tour de force - ukázka vrcholného umění, dovednosti (francouzsky)
str. 174 - bona fide - v dobrém úmyslu (z latiny)
str. 232 - coup de maitre - mistrovsky kousek (francouzsky)
str. 232 - salle á manger - jídelna (francouzsky)